

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียน
บ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วิทยานิพนธ์

ของ

พระมหาภัสสรดา ลอยพิลา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน

มิถุนายน 2569

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียน
บ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วิทยานิพนธ์

ของ

พระมหาลภัสสรดา ลอยพิลา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน

มิถุนายน 2569

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

DEVELOPMENT OF A SUPPLEMENTARY COURSE ENTITLED MAT
WOVEN PRODUCTS AT BAN PAEN SAMAKKHI RAT BAMRUNG
SCHOOL FOR PRATHAMSUKSA 5 STUDENTS

BY

PHRAMAHA LAPHATRADA LOIPHILA

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
The Master of Education Degree in Research of Curriculum and Instruction
at Sakon Nakhon Rajabhat University

June 2026

All Rights Reserved by Sakon Nakhon Rajabhat University

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ
โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ พระมหาภัสสรดา ลอยพิลา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย) (ดร.พจมาน ชำนาญกิจ) ประธานที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

..... กรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(ดร.ปัทมทริกา น้อยนนท์) แต่งตั้งเพิ่มเติม (ดร.พัทธนันท์ ชมบุญช) กรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

..... กรรมการสอบ
(ว่าที่ ร้อยตรี ดร.นิพนธ์ บรรพสาร) ผู้ทรงคุณวุฒิ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรับรองแล้ว

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....
(ดร.พจมาน ชำนาญกิจ)
ประธานหลักสูตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.พจมาน ชำนาญกิจ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.พัทธนันท์ ชมภูษกร กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาแนะนำ เสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จลุล่วงผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย ประธานหลักสูตร ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชนานันต์ กุลไพบุตร กรรมการบริหารหลักสูตร สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พระครูปริยัติสุวรรณรังษี, ดร. นางเมตตา ยามโยธา ครูโรงเรียนนาแก้วพิทยาคม วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ นางสาวศตพร ทอนฮามแก้ว ครูชำนาญการพิเศษ พระสุนทร สหุชาติโก, ดร. พระพิษณุ ผาสุกาโม ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบให้คำแนะนำ ในการแก้ไขปรับปรุง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คณาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอนทุกท่าน ที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิทยาการความรู้ทักษะ และให้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณ นางสาวพิมพ์พรณ สายประศาสน์ รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง ที่คอยให้คำแนะนำ ให้กำลังใจทั้งด้านการเรียนการสอน และด้านการทำวิทยานิพนธ์

คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้เป็นเครื่องบูชา แต่คุณบิดา คุณมารดาของผู้วิจัย และบูรพาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนจนผู้วิจัย สามารถดำรงตนและบรรลุผลสำเร็จในปัจจุบัน

พระมหาลภัสสรดา ลอยพิลา

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ผู้วิจัย	พระมหาลภัสสรดา ลอยพิลา
กรรมการที่ปรึกษา	ดร.พจมาน ชำนาญกิจ ดร.พัทธนันท์ ชมภูษ
ปริญญา	ค.ม. (วิจัยหลักสูตรและการสอน)
สถาบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีที่พิมพ์	2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตร 3) เปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนที่เรียนรู้ตามหลักสูตร กับเกณฑ์ร้อยละ 70 4) เปรียบเทียบความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน หลังเรียนตามหลักสูตรกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 5) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 20 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบวัดทักษะการปฏิบัติงานของผู้เรียน 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ และ 5) แบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ชนิดกลุ่มไม่อิสระกัน (Dependent Samples t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า 1) ผลการประเมินหลักสูตรโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .50 2) ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือหลักสูตร ในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .23 และ 3) การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .51

2. ประสิทธิภาพของการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอโรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 83.05/85.00 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะการปฏิบัติงานในภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.75 คิดเป็นร้อยละ 90.63 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70

5. นักเรียนมีความตระหนักรักภูมิปัญญาท้องถิ่นหลังเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 และคิดเป็นร้อยละ 97.20 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 70

6. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .13

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ

TITLE	Development of a Supplementary Course Entitled Mat Woven Products at Ban Paen Samakkhi Rat Bamrung School for Prathamsuksa 5 Students
AUTHOR	Phramaha Laphatrada Loiphila
ADVISORS	Dr. Potchaman Chamnankit Dr. Phatthanan Chompunuch
DEGREE	M.Ed. (Research of Curriculum and Instruction)
INSTITUTION	Sakon Nakhon Rajabhat University
YEAR	2026

ABSTRACT

This research aimed 1) to develop and determine the efficiency of a supplementary course entitled *Mat Woven Products* at Banpan Samakkiradbamrung School for Prathomsuksa 5 students, based on the 80/80 efficiency criteria; 2) to compare the students' learning achievement before and after the intervention; 3) to compare students' practical skills after the intervention with the 70% criterion; 4) to compare the students' awareness and appreciation of local wisdom after the intervention with the 70% criterion; and 5) to examine the students' satisfaction with learning through the intervention. The target group, selected through purposive sampling, consisted of 20 Prathomsuksa 5 students at Banpan Samakkiradbamrung School under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1, during the second semester of the 2025 academic year. Research Instruments comprised 1) the supplementary course entitled *Woven Mat Products*; 2) a learning achievement test; 3) a practical skill assessment form; 4) a satisfaction questionnaire; and 5) a form assessing students' awareness and appreciation of local wisdom. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Dependent Samples t-test.

The findings revealed the following:

1. The supplementary course entitled *Woven Mat Products* at Banpan Samakkiradbamrung School for Prathomsuksa 5 students yielded the following results:

1) The overall evaluation indicated the highest level of suitability (Mean = 4.69, S.D. = 0.50); 2) The overall suitability of the developed course manual was rated at the highest level (Mean = 4.85, S.D. = 0.23; and 3) The overall evaluation of the lesson plans was at the highest level (Mean = 4.60, S.D. = 0.51).

2. The efficiency of the developed additional course was 83.05/85.00, which met the established 80/80 efficiency criteria.

3. The students' learning achievement after the intervention was significantly higher than that before at the .01 level of significance.

4. The students' overall practical skills following the intervention had a mean score of 21.75, accounting for 90.63%, which was higher than the set criterion of 70%.

5. The students' awareness and appreciation of local wisdom after the intervention was at the highest level, with a mean score of 4.86, accounting for 97.20%, which passed the set criterion of 70%.

6. The students' satisfaction toward learning with the developed course was at the highest level (Mean = 4.86, S.D. = 0.13).

Keywords: Development of a Supplementary Curriculum, Mat Woven Products

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามของการวิจัย	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
กรอบแนวคิดของการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2566)	15
วิสัยทัศน์	15
หลักการ	15
จุดหมาย	16
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	16
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	17
มาตรฐานการเรียนรู้	17
ตัวชี้วัด (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566)	17
สาระการเรียนรู้	17
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	18
โครงสร้างเวลาเรียน	18
การจัดการเรียนรู้	19
บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน	19

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
สื่อการเรียนรู้	19
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	19
การพัฒนาหลักสูตร	20
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร	20
นิยามความหมายของหลักสูตร	21
ความสำคัญของหลักสูตร	22
องค์ประกอบของหลักสูตร	24
ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร	26
การหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร	27
รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร	28
วิธีคำนวณหาประสิทธิภาพ	34
หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม	38
แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม	38
ความหมายของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม	40
ความสำคัญของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม	42
องค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม	45
วิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม	46
ความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	48
ขอบเขตของภูมิปัญญาท้องถิ่น	48
ความหมายภูมิปัญญาท้องถิ่น	49
การทอเสื่อ	51
ความหมายของความตระหนัก	54
ความสำคัญของความตระหนัก	55
ขั้นตอน และกระบวนการเกิดความตระหนัก	56
การวัดความตระหนัก	56
ความตระหนักรู้ในคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	58
แนวคิดและทฤษฎีของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	58
นิยามความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	58
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	59
ลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ดี	61
ทักษะภาคปฏิบัติ	63
ความหมายของทักษะปฏิบัติ	63
กระบวนการสอนตามทักษะปฏิบัติ	64
การวัดทักษะปฏิบัติ	73
การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น	76
ความหมายการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น	76
ขั้นตอนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น	78
ความพึงพอใจต่อการเรียน	80
แนวคิด และทฤษฎีหลักเกี่ยวกับความพึงพอใจ	80
ความหมายของความพึงพอใจ	82
การวัดความพึงพอใจ	84
ความสำคัญของความพึงพอใจ	84
กระบวนการสร้างแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจ	85
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	88
งานวิจัยในประเทศ	88
งานวิจัยต่างประเทศ	91
3 วิธีดำเนินการวิจัย	95
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	95
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร	97
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร	102
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้หลักสูตร	110

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	115
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	115
ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	115
ผลการประเมินการทดลองใช้หลักสูตร	130
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	137
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	141
ความมุ่งหมายของการวิจัย	141
สมมติฐานของการวิจัย	142
สรุปผล	142
อภิปรายผล	144
ข้อเสนอแนะ	149
บรรณานุกรม	151
ภาคผนวก	169
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญและหนังสือขอความอนุเคราะห์ ในการวิจัย	171
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	181
ภาคผนวก ค ตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	229
ภาคผนวก ง ผลการประเมินคุณภาพเครื่องมือวิจัย	245
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย	257
ประวัติย่อของผู้วิจัย	275

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ความพึงพอใจในงาน	82
2 รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง	109
3 โครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เวลาเรียน 20 ชั่วโมง คะแนนเต็ม 154 คะแนน ...	120
4 การวัดเพื่อตัดสินผลการเรียน	124
5 ผลการประเมินความเหมาะสมหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์ จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	124
6 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือหลักสูตร	128
7 ผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตร	129
8 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ของการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียน บ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	131
9 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียน บ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	131
10 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์ จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	132
11 ผลการวิเคราะห์การประเมินทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียน ต่อการเรียน ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียน บ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	132
12 ผลการวิเคราะห์ความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนต่อการเรียน ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียน บ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	133

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคี ราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	136
14 ผลการวิเคราะห์แบบทดสอบเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ของแบบทดสอบกับตัวชี้วัด โดยผู้เชี่ยวชาญ	247
15 การวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	249
16 ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความตระหนัก รักภูมิปัญญาท้องถิ่น	251
17 ผลการประเมินความเหมาะสมค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) ของแบบประเมินทักษะปฏิบัติ	253
18 ผลการประเมินประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถาม ความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	254
19 ผลการประเมินความเหมาะสมหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์ จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	259
20 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือหลักสูตร	263
21 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้	264
22 คะแนนระหว่างเรียนตามหน่วยการเรียนรู้	266
23 ผลการวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์ จากเลื้อทอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	267

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
24 ผลการวิเคราะห์การประเมินทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียน โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	268
25 ผลการวิเคราะห์ความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง	269
26 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคี ราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	272

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	9
2 ขั้นตอน และกระบวนการเกิดความตระหนัก	56
3 นักเรียนเรียนรู้อุปกรณ์และขั้นตอนการทอเสื่อ	138
4 นักเรียนร่วมกันวางแผนในการทำงาน	138
5 เป็นขั้นที่ครูสาธิตการปฏิบัติงานกิจกรรมทำแผ่นรองแก้ว	139

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ถือเป็นรากเหง้าความเป็นไทยที่โดดเด่นไม่เพียงแสดงถึงความเป็นชาติหากแต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ภาวะวิกฤติของชาติที่เกิดขึ้น ในแต่ละครั้ง ไม่ได้เกิดเพราะภูมิปัญญาถูกใช้มากเกินไปแต่เกิดขึ้น เพราะทอดทิ้งภูมิปัญญาไทยและนิยมในภูมิปัญญาสากล วิกฤติจากการพัฒนาจึงเกิดขึ้น ในทุกระดับโดยเฉพาะท้องถิ่นซึ่งเป็นรากฐานของประเทศที่สำคัญกลับได้รับผลกระทบจากการพัฒนาสมัยใหม่มาจนมาแสดงให้เห็นถึงสภาพความอ่อนแอของฐานราก การพัฒนาประเทศที่เข้มแข็ง ไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยปราศจากความแข็งแกร่งของท้องถิ่นและความแข็งแกร่งของท้องถิ่นก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยปราศจากภูมิปัญญา ดังนั้น การนำภูมิปัญญามาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น จึงสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการพัฒนาประเทศได้เป็นอย่างดี (รัตตัญญู ศิลานบุตร, 2555, หน้า 1-2) ผลลัพธ์จากภูมิปัญญาแต่ละประเภทมีศักยภาพและโอกาสขยายตัวแตกต่างกันผลลัพธ์จากภูมิปัญญาที่มีโอกาสขยายตัวและสร้างรายได้ควรได้รับการส่งเสริมภายใต้สภาวะปัจจุบัน เช่น การทอผ้าไหมและผ้าฝ้าย การจักสานผักตบชวา การทอเสื่อ ถือได้ว่าเป็นโอกาสสร้างงานจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทและถ้าผลลัพธ์เหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพที่ดีเป็นที่ต้องการของตลาดก็จะสามารถให้ผลตอบแทนสูงขึ้น ซึ่งในด้านการพัฒนาผลลัพธ์ควรมีการดัดแปลงผลลัพธ์ หรือปรับปรุงรูปแบบและคุณภาพ ให้เหมาะสมตรงตามความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มต่าง ๆ โดยจำเป็นต้องมีการพัฒนา และส่งเสริมวัตถุดิบในท้องถิ่นให้มีคุณภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นรากฐานทางการผลิต และเสริมสร้างเศรษฐกิจของชุมชนและสังคมไทย การประกอบอาชีพในชุมชนนั้น เป็นสิ่งที่ช่วยสร้างอาชีพเสริมให้แก่ชาวบ้านของแต่ละครอบครัวของชุมชนแต่ต้องมองเห็นตลาดเป้าหมายที่จะนำสินค้าไปขยายสู่ตลาดให้ได้เสียก่อน และชุมชนต้องมีการเปลี่ยนแปลงสินค้าให้ทันยุคทันสมัยอยู่ตลอดเวลา และจะต้องมีเงินลงทุนที่เพียงพอชาวบ้านในชุมชนเองนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่คอยช่วยการสร้างอาชีพหรือสินค้าของชุมชนของตัวเองให้เป็นที่รู้จักแต่ต้องมีการได้รับ

การสนับสนุนจากบุคคลในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะคอยขับเคลื่อนช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ เช่น เงินทุน แหล่งวัตถุดิบในชุมชน การพัฒนาทักษะฝีมือในการผลิต (ลั่นทม สุทธิ, 2543, หน้า 37-38)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ของบรรพบุรุษ เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และเหมาะสมกับยุคสมัย (รุ่ง แก้วแดง, 2543, หน้า 204) ภูมิปัญญาเหล่านี้เป็นเครื่องส่งเสริมและพัฒนามนุษย์ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ โดยเน้นให้ความสำคัญกับจริยธรรมและการเคารพธรรมชาติ (ประเวศ วะสี, 2536, หน้า 21-23) ซึ่งเปรียบเสมือนรากเหง้าของชาติที่ผูกพันกับการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่นตั้งแต่เกิดจนตาย จึงเป็นสมบัติสำคัญที่ทุกคนควรช่วยกันอนุรักษ์และสืบทอด

การทอเสื่อ เป็นหนึ่งในภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนไทยมาไม่ต่ำกว่า 600 ปี มีความสำคัญทั้งในด้านการใช้สอยในชีวิตประจำวัน การประกอบพิธีตามความเชื่อและประเพณี (หลวงประดิษฐไพฑูริย์, 2516, หน้า 4) ตลอดจนมีศักยภาพในการสร้างรายได้และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่สำคัญให้แก่ชุมชน (พิกามาศ มูลวันดี, 2560, หน้า 142; ธนกร ภิบาลรักษ์ และคณะ, 2564, หน้า 4-5) อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันการสืบทอดภูมิปัญญาการทอเสื่อต้องเผชิญกับปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะข้อจำกัดทางด้านสุขภาพของผู้ทอซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ การใช้เครื่องทอเสื่อแบบดั้งเดิมทำให้เกิดอาการปวดเมื่อยเรื้อรัง ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความเบื่อหน่ายและนำไปสู่การเลิกสืบทอดงานการทอเสื่อในที่สุด (สมปอง มูลมณี และสุพัตรา รักษาสนธิ์, 2568, หน้า 191-207) การจะอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ได้อย่างยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องอาศัยการสร้าง “ความตระหนักรู้” (Awareness) ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ความตระหนักรู้เป็นสภาวะทางจิตใจที่เริ่มต้นจากการรับรู้ การทำความเข้าใจ จนเกิดเป็นความรู้สึกเห็นคุณค่าและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่ตนเองเผชิญอยู่ (กุลยารัตน์ ทศมี, 2547, หน้า 20; Clarence-Smith, 2012, pp. 233-251) เมื่อเยาวชนเกิดการเรียนรู้และเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นก็จะนำไปสู่ความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมในการร่วมอนุรักษ์และสืบสานต่อไป

ปัจจุบันการดำรงชีวิต มีค่าครองชีพสูงขึ้น ทำให้ประชาชนมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันที่สูงขึ้นตามไปด้วย ประชาชนต้องดิ้นรนที่จะหารายได้เพิ่มเติมจากรายได้หลักที่มีอยู่ การประกอบอาชีพเสริมจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ประชาชนทั่วไปต้อง

หามาทำ คือ การทอเสื่อ เป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น ที่นำเอาต้นฝัอมมาแปรสภาพให้เป็นเส้นย้อมสีแล้วสาน ทอให้เป็นแผ่นผืนเพื่อนำมาใช้ปูลาดรองนั่งหรือนอน ตลอดจนทำพิธีกรรมทางศาสนา และความเชื่อ เสื่อฝัอมเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีใช้กันอยู่ทั่วไปทั้งในประเทศหรือต่างประเทศ ทั้งนี้เพราะต้นฝัอมเป็นพืช ธรรมชาติที่ขึ้นอยู่บริเวณหนองหาร และภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นที่นำต้นฝัอมมาแปรสภาพก็มีลักษณะคล้ายกันหรือได้อิทธิพลทางความคิดจากกันและกันทำให้เสื่อฝัอมถูกจัดได้ว่าเป็นปัจจัยจำเป็นอย่างหนึ่ง ต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในอดีตการศึกษาข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสื่อของชุมชนบ้านแป้น ก็เพื่อให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางภูมิปัญญาของท้องถิ่น และปัญหาที่เสี่ยงสูงต่อการสูญสิ้นของภูมิปัญญานี้ว่ามีมากหรือน้อยและด้วยปัจจัยหรือองค์ประกอบใด เพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในโอกาสต่อไป

จากการศึกษาลงพื้นที่ชุมชนบ้านแป้น ถือเป็นชุมชนหนึ่งที่มีภูมิปัญญาแสดงเอกลักษณ์ของชุมชนโดดเด่นเป็นอันดับต้น ๆ ของอำเภอโพนนาแก้วซึ่งชุมชนบ้านแป้น หมู่ที่ 10 ตำบลบ้านแป้น อำเภอโพนนาแก้ว จังหวัดสกลนคร เป็นหมู่บ้านที่มีการทอเสื่อฝัอมที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์และวิถีชีวิตของคนอีสานค่อนข้างชัดเจนเนื่องจากเสื่อเป็นสิ่งของเครื่องใช้ที่อยู่คู่กับคนอีสานมาตั้งแต่โบราณ โดยประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนบ้านแป้นมีอาชีพหลักคือการทำนาและเมื่อหากเว้นว่างจากการทำนา จะมีการนำต้นฝัอมที่เกิดขึ้นจำนวนมากในบริเวณชุมชนจนกลายเป็นวัชพืชในหนองหาร มาทอทำเป็นเสื่อ เพื่อเก็บไว้ใช้สอยในครัวเรือนและเป็นของฝากแก่ผู้ที่มาเยือน อาทิ แผ่นรองจาน แผ่นรองแก้ว ตะกร้า ปัญหาที่พบ คือขาดช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลาย ขาดการพัฒนาด้านบรรจุภัณฑ์ ขาดการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ขาดนวัตกรรมใหม่เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ ความต้องการของกลุ่ม คือ ความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ และมีความทันสมัยตรงตามความต้องการของตลาด และต้องการแสวงหาตลาดใหม่เพิ่มขึ้น (ดวงตา ลอยพิลา, สัมภาษณ์, 2568)

จากสภาพปัญหาและความต้องการดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความจำเป็นในการอนุรักษ์ และต่อยอดภูมิปัญญาจากเสื่อทอ โดยการจัดทำ “การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5” เพื่อฝึกทักษะอาชีพอย่างง่ายในรูปแบบชั้นเรียนวิชาชีพ โดยเฉพาะการปูพื้นฐานทักษะให้แก่แก่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการผลิต การออกแบบ และการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะกลายเป็นทักษะติดตัวที่สามารถสร้างรายได้เสริม และถ่ายทอดสู่ชุมชนได้

เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมจากภูมิปัญญาได้จริง ผู้วิจัยจึงได้นำการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น มาเป็นแนวทางหลักในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ สำรวจตรวจสอบ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นขั้นตอน (ธัญชนก ชูจันทร์, 2561, หน้า 18; เจนจิรา หนูขาว และเกศิตถา บุญปรากร, 2567, หน้า 1049–1057; พัชรพา พลเยี่ยม และปาริชาติ ประเสริฐสังข์, 2567, หน้า 68; ชวนพิศา หนูพันธ์, 2568, หน้า 40–41) โดยมีขั้นตอนที่สอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ ผู้สอนใช้คำถามเชิงวิเคราะห์เพื่อกระตุ้นความสนใจและความสงสัยเกี่ยวกับสื่อและปัญหาของผลิตภัณฑ์ในชุมชน เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเข้าสู่บทเรียน ขั้นที่ 2 สำรวจและค้นหา ผู้เรียนลงพื้นที่สำรวจ เรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน และลงมือปฏิบัติกระบวนการกลุ่มในการเตรียมวัตถุดิบและทดลองทอเสื้อด้วยตนเอง ขั้นที่ 3 อธิบายและลงข้อสรุป ผู้เรียนนำข้อมูลและปัญหาที่ได้จากการลงมือปฏิบัติมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอแนวคิดเพื่ออธิบายกระบวนการทำงานและปัญหาที่พบ ขั้นที่ 4 ขยายความรู้ ผู้สอนใช้คำถามระดับการนำไปใช้ และการสังเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียนนำองค์ความรู้เดิมมาต่อยอด ออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์จากสื่อทอรูปแบบใหม่ ๆ เช่น แผ่นรองจาน แผ่นรองแก้ว หรือกระเป๋าที่มีความทันสมัยและตอบใจหัตถ์ตลาด และขั้นที่ 5 ประเมิน ผู้สอนใช้คำถามเชิงวิเคราะห์และประเมินค่า เพื่อวัดผลความเข้าใจ ทักษะการปฏิบัติงาน และความสามารถในการนำภูมิปัญญาไปประยุกต์ใช้สร้างรายได้จริง

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเชื่อมั่นว่าการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากสื่อทอ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียน ยกกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านแป้นให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมการอนุรักษ์วิถีชีวิตชุมชนให้คงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หรือไม่ อย่างไร

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุงที่ได้เรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร

3. ทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง ได้เรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดหรือไม่ อย่างไร

4. ความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง หลังเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 หรือไม่อย่างไร

5. ความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนอยู่ระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติงานที่เรียนตามหลักสูตรกับเกณฑ์ร้อยละ 70

4. เพื่อเปรียบเทียบความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ ดังนี้

1. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป
4. ความตระหนักรักภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป
5. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสำคัญ ดังนี้

1. ได้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีได้
2. ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในระดับชั้นและสาระอื่นได้
3. ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสนับสนุนให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พร้อมกับการคงรักษาไว้ด้วยการถ่ายทอดสู่ลูกหลานในชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. **ขอบเขตด้านพื้นที่เป้าหมาย** คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง จำนวน 20 คน ศูนย์เครือข่ายนาแก้วบ้านแป้น

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 20 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เหตุผลในการเลือกแบบเจาะจง คือ สอดคล้องกับแผนการเรียนรู้ ทักษะเหมาะสม ควบคุมตัวแปรได้ง่าย และตรงกับบริบทผู้เรียน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลผลิตจากเลื้อยทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ประสิทธิภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

3.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.3 ทักษะการปฏิบัติงาน

3.2.4 ความตระหนักรู้ในภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.2.5 ความพึงพอใจต่อการเรียน

4. ขอบเขตด้านระเบียบวิธีการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบวิจัยและพัฒนาในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลผลิตจากเลื้อยทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และความต้องการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 การประเมิน และการปรับปรุงหลักสูตร

5. ขอบเขตเนื้อหาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลกระทบจากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบ่งโครงสร้างเนื้อหาประกอบด้วย

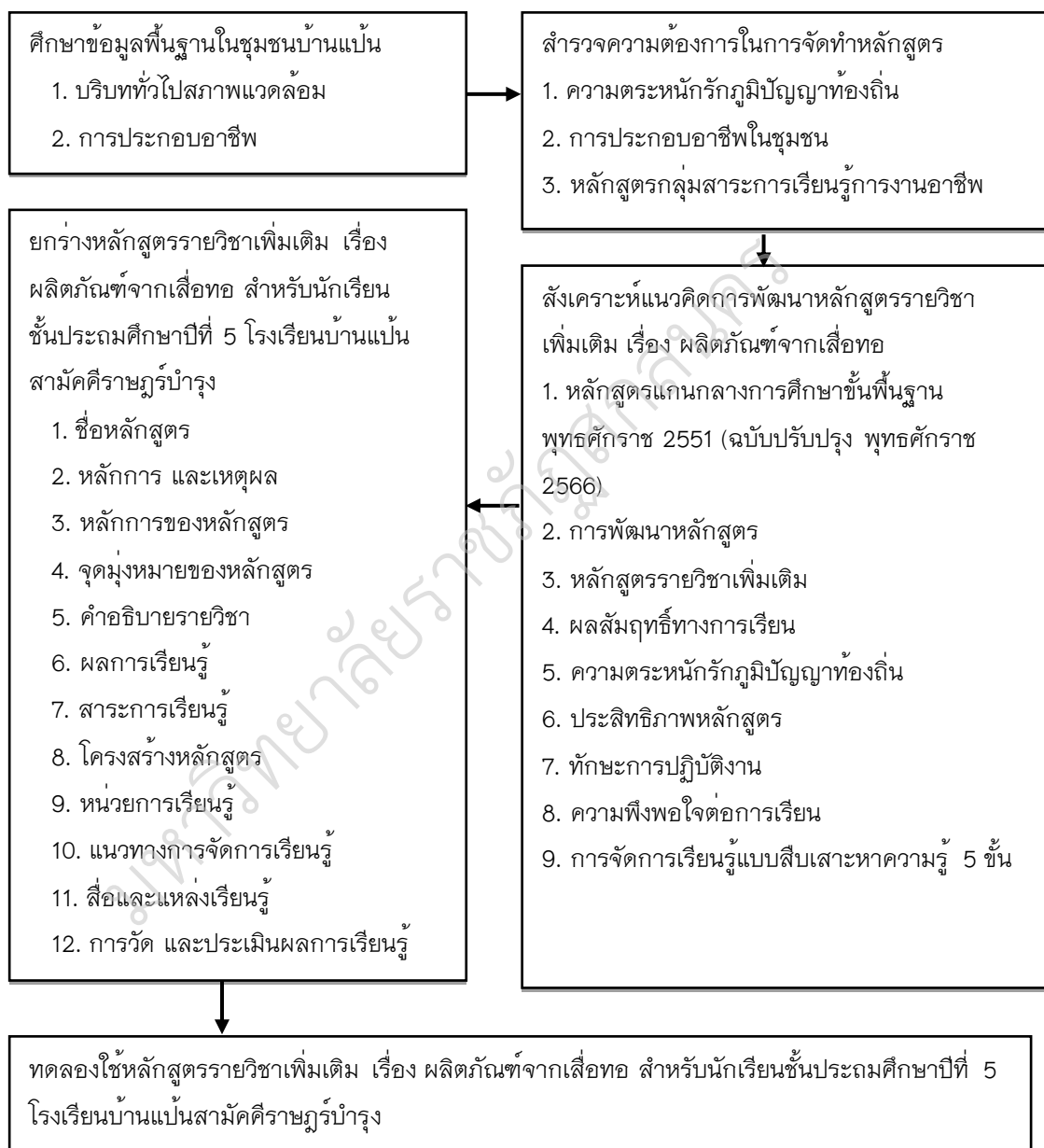
- 1) ประวัติและความเป็นมาการทอเลื้อ
- 2) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับต้นฝื่อ
- 3) ประโยชน์และความสำคัญของต้นฝื่อ
- 4) กระบวนการการแปรรูปต้นฝื่อ
- 5) การย้อมสี
- 6) ชนิดของลายเลื้อ
- 7) อุปกรณ์ในการทอเลื้อและชิ้นโสังทอเลื้อ
- 8) ผลกระทบจากเลื้อทอ
- 9) ต้นทุนการผลิตและกำไร
- 10) ช่องทางการสร้างอาชีพ
- 11) การจัดนิทรรศการ และการจัดแสดงผลงานนักเรียน

6. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลกระทบจากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รวมระยะเวลา 20 ชั่วโมง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการจัดความรู้และประสบการณ์ รวมถึงกระบวนการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนโดยให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้มีทักษะเจตคติตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม หมายถึง สารและมวลงประสบการณ์ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นมา เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และคนในชุมชน โดยมี 12 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชื่อหลักสูตร 2) หลักการ และเหตุผล 3) หลักการของหลักสูตร 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) คำอธิบายรายวิชา 6) ผลการเรียนรู้ 7) สารการเรียนรู้ 8) โครงสร้างหลักสูตร 9) หน่วยการเรียนรู้ 10) แนวทางการจัดการเรียนรู้ 11) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 12) การวัด และประเมินผลการเรียนรู้

3. ผลลัพธ์จากเลื้อทอ หมายถึง เป็นการแปรรูปผลลัพธ์ที่มาจากเลื้อทอ ซึ่งเกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อเป็นการพัฒนาต่อยอดสินค้าให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น

4. การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลลัพธ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หมายถึง กระบวนการ และขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การร่างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร การประเมิน และปรับปรุงหลักสูตร

5. การจัดการเรียนการสอนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ผลลัพธ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงเนื้อหาและกิจกรรม ที่จัดให้แก่ผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ

6. ประสิทธิภาพของหลักสูตร หมายถึง ระดับคุณภาพของการเรียนรู้ ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ผลลัพธ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะภาคปฏิบัติงาน คือ ความสามารถ ความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความชำนาญของการทำงานของผู้เรียน ได้แก่ การจัดเตรียมวัสดุ และอุปกรณ์ในการทอเลื้อ และ การดูแลต้นฝื่อ การแปรรูปผลลัพธ์จากเลื้อทอ ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินทักษะการปฏิบัติงาน จำนวน 2 องค์ประกอบ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นประสิทธิภาพด้านกระบวนการต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ซึ่งกำหนดเกณฑ์ไว้ที่ 80/80 (E₁/E₂) ดังนี้

80 ค่าแรก (E_1) หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการของหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเชื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบประเมิน ทักษะภาคปฏิบัติงาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละหน่วย ซึ่งรวมคะแนน 154 คะแนน

80 ค่าหลัง (E_2) หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ของหลักสูตรรายวิชา เพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเชื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งรวมคะแนน 30 คะแนน

7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนที่เรียน ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเชื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคี ราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

8. ทักษะภาคปฏิบัติงาน หมายถึง ความสามารถ ความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความชำนาญของการทำงานของนักเรียน ได้แก่ การจัดเตรียมวัสดุ และอุปกรณ์ในการทอเสื้อ และการดูแลต้นฝ้าย การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเชื้อทอ ซึ่งวัดได้ จากแบบประเมินทักษะการปฏิบัติงาน จำนวน 2 องค์ประกอบ ได้แก่ การวัดด้านกระบวนการ ปฏิบัติงาน และการวัดด้านคุณภาพของผลงานที่สำเร็จที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

9. ความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียน แสดงออกมาอันบ่งบอกถึงความรู้และเข้าใจอย่างชัดเจน มองเห็นคุณค่า มีความปรารถนา ที่จะประพฤติ ปฏิบัติ อนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการทอเสื้อให้คงอยู่ตลอดไป ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกนี้ มีทั้งที่เป็นพฤติกรรมภายนอกที่สังเกตได้ เช่น การปฏิบัติตน การกระทำเป็นแบบอย่าง เป็นต้น และพฤติกรรมภายในที่ซ่อนอยู่ภายในจิตใจ เช่น ความรู้สึก ความสำนึกความคิดเห็น เป็นต้น ความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการวิจัยครั้งนี้ วัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการทอเสื้อ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง ด้วยแบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 28 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

10. ความพึงพอใจต่อการเรียน หมายถึง ความรู้สึกชอบและพอใจ
ของนักเรียนที่มีต่อการเรียนหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ
โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีลักษณะ
เป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถาม
ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณค่าจากเอกสาร ตำรา บทความ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอเป็นลำดับต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
(ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2566)

1.1 วิสัยทัศน์

1.2 หลักการ

1.3 จุดหมาย

1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1.5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.6 มาตรฐานการเรียนรู้

1.7 ตัวชี้วัด (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566)

1.8 สาระการเรียนรู้

1.9 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

1.10 โครงสร้างเวลาเรียน

1.11 การจัดการเรียนรู้

1.12 บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

1.13 สื่อการเรียนรู้

1.14 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. การพัฒนาหลักสูตร

2.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร

2.2 นิยามความหมายของหลักสูตร

2.3 ความสำคัญของหลักสูตร

2.4 องค์ประกอบของหลักสูตร

- 2.5 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร
- 2.6 การหาค่าประสิทธิภาพหลักสูตร
- 2.7 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร
- 2.8 วิธีคำนวณหาประสิทธิภาพ
3. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม
 - 3.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม
 - 3.2 ความหมายของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม
 - 3.3 ความสำคัญของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม
 - 3.4 องค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม
 - 3.5 วิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม
4. ความตระหนักรักภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 4.1 ขอบเขตของภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 4.2 ความหมายภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 4.3 การทอเสื่อ
 - 4.4 ความหมายของความตระหนัก
 - 4.5 ความสำคัญของความตระหนัก
 - 4.6 ขั้นตอน และกระบวนการเกิดความตระหนัก
 - 4.7 การวัดความตระหนัก
 - 4.8 ความตระหนักในคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.1 แนวคิดและทฤษฎีของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.2 นิยามความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 5.4 ลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ดี
6. ทักษะการปฏิบัติ
 - 6.1 ความหมายของทักษะปฏิบัติ
 - 6.2 กระบวนการสอนตามทักษะปฏิบัติ
 - 6.3 การวัดทักษะปฏิบัติ

7. การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น
 - 7.1 ความหมายการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น
 - 7.2 ขั้นตอนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น
8. ความพึงพอใจต่อการเรียน
 - 8.1 แนวคิด และทฤษฎีหลักเกี่ยวกับความพึงพอใจ
 - 8.2 ความหมายของความพึงพอใจ
 - 8.3 การวัดความพึงพอใจ
 - 8.4 ความสำคัญของความพึงพอใจ
 - 8.5 กระบวนการสร้างแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจ
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2566)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (รวมถึงการปรับปรุงแก้ไขที่สำคัญจนถึงปี พ.ศ. 2566) มีรายละเอียดในแต่ละหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. วิสัยทัศน์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ และคุณธรรม มีจิตสำนึก ในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

2. หลักการ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่

2.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน

2.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

2.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่น ทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

2.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์ได้

3. จุดหมาย มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ โดยกำหนดจุดหมาย 5 ประการ ดังนี้

3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

3.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน หลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) การรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง 2) การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ 3) การแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ 4) การนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้

ด้วยตนเอง และการอยู่ร่วมกันในสังคม 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี การเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร และการทำงาน

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข 8 ประการ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ

6. มาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นเป้าหมาย สำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รวมทั้งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนา การศึกษาทั้งระบบและเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

7. ตัวชี้วัด (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566) ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และ ปฏิบัติได้ โดยในปี พ.ศ. 2566 ได้มีการปรับปรุงและจำแนกตัวชี้วัดใหม่เพื่อลดความซ้ำซ้อน และลดภาระของครูและนักเรียน จากจำนวนทั้งหมด 2,056 ตัวชี้วัด ได้ถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ตัวชี้วัดระหว่างทาง (1,285 ตัวชี้วัด) เป็นตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้และเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นหลัก (Formative Assessment) ในระหว่างการเรียนรู้และการสอน และตัวชี้วัดปลายทาง (771 ตัวชี้วัด) เป็นตัวชี้วัดที่เป็นผลลัพธ์ สุดท้ายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน (Summative Assessment) ใช้สำหรับประเมินเพื่อตัดสิน ผลการเรียนรู้

8. สาระการเรียนรู้ องค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ถูกกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนจำเป็นต้องเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์ 3) วิทยาศาสตร์ (รวมเทคโนโลยี) 4) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 5) สุขศึกษาและพลศึกษา 6) ศิลปะ 7) การงานอาชีพ และ 8) ภาษาต่างประเทศ

หมายเหตุ: จากนโยบายปี พ.ศ. 2565-2566 ได้มีการปรับโครงสร้าง หลักสูตร เป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 1 รายวิชาพื้นฐานประวัติศาสตร์ โดยแยกวิชา ประวัติศาสตร์ออกมาเป็นรายวิชาพื้นฐานอย่างเป็นทางการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ และรักความเป็นไทย

9. สารและมาตรฐานการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ประกอบด้วย 4 สารหลัก ได้แก่

สารที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว (มาตรฐาน ง 1.1) เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน การจัดการ การแก้ปัญหา และมีจิตสำนึก ในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

สารที่ 2 การออกแบบและเทคโนโลยี (มาตรฐาน ง 2.1) เข้าใจเทคโนโลยี และกระบวนการเทคโนโลยี ออกแบบและสร้างสิ่งของเครื่องใช้ตามกระบวนการเทคโนโลยี อย่างสร้างสรรค์

สารที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (มาตรฐาน ง 3.1) เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการทำงาน

สารที่ 4 การอาชีพ (มาตรฐาน ง 4.1) เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ และมีเจตคติที่ดี ต่ออาชีพ

10. โครงสร้างเวลาเรียน หลักสูตรได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำไว้ ดังนี้

10.1 ระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6) เวลาเรียนรวมทั้งหมดไม่เกิน 1,000 ชั่วโมง/ปี

10.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) เวลาเรียนรวมทั้งหมดไม่เกิน 1,200 ชั่วโมง/ปี

10.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) เวลาเรียนรวม 3 ปี ไม่น้อยกว่า 3,600 ชั่วโมง

โครงสร้างเวลาเรียนวิชาประวัติศาสตร์ (ตามประกาศ ศธ. ปี 2566) ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น 40 ชั่วโมงต่อปี (1 หน่วยกิตต่อปี) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รวม 3 ปี 80 ชั่วโมง (2 หน่วยกิต)

11. การจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โดยเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการปฏิบัติลงมือทำจริง และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

12. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

12.1 บทบาทของผู้สอน ทำหน้าที่วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล กำหนดเป้าหมาย ออกแบบและจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดเตรียมสื่อ และประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนเพื่อนำมาใช้ซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน

12.2 บทบาทของผู้เรียน เป็นผู้กำหนดเป้าหมาย วางแผนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง แสวงหาความรู้ ลงมือปฏิบัติจริง ทำงานร่วมกับกลุ่มและครู และสามารถประเมินพัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

13. สื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการ

เรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐาน สถานศึกษาควรจัดให้มีสื่อที่หลากหลาย ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ในท้องถิ่น และผู้สอนควรเลือกและใช้สื่อที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

14. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินผลแบ่งออกเป็น

รูปแบบใหญ่ ๆ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาความก้าวหน้า (Formative Assessment) และการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน (Summative Assessment)

การประเมินผลตามการปรับปรุงปี 2566 ใช้ตัวชี้วัดระหว่างทางเพื่อเน้นการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้เรียนระหว่างการเรียนรู้ และใช้ตัวชี้วัดปลายทางเพื่อประเมินผลรวบยอดว่าผู้เรียนมีสมรรถนะตามที่หลักสูตรกำหนดหรือไม่

โดยสรุป เกณฑ์การจบการศึกษา ผู้เรียนต้องเรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติมตามโครงสร้างเวลาที่กำหนด มีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ในรายวิชาพื้นฐาน มีผลประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ผ่านเกณฑ์ มีผลประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผ่านเกณฑ์ และต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์

การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรตามที่ สุทธิชัย นาเคอินทร์ (2565, หน้า 56) กล่าวว่าคือการสร้างหลักสูตรขึ้น หรือหลักสูตรที่มีอยู่แล้ว เพื่อพัฒนาบุคคลตามวัตถุประสงค์ และเพื่อให้ความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ซึ่งการดำเนินการพัฒนาต้องเป็นการดำเนินการอย่างมีคุณภาพ มีการตรวจสอบ โดยการประเมินผลของการใช้หลักสูตรด้วย โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยเป็นกระบวนการวิจัยและพัฒนาขึ้นเพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ สามารถต่อยอดเป็นอาชีพ หรือเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร

หลักสูตรในมุมมองของนักการศึกษามีความหมายและแนวคิดที่หลากหลาย เช่น สงัด อุทรานันท์ (2530, หน้า 192–200) เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดจุดหมายและวัตถุประสงค์ การคัดเลือกและจัดระบบเนื้อหา การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ การเรียนรู้ การทดลองใช้และปรับปรุง และการประเมินผลหลักสูตร แนวคิดนี้ได้รับการยอมรับและนำไปใช้อย่างแพร่หลายในการพัฒนาหลักสูตรของไทย (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2552, หน้า 90) ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยเน้นว่าหลักสูตรเป็นแผนแม่บทสำคัญในการจัดการศึกษาทุกระดับ ครูผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจเพื่อนำไปแปลงเป็นภาคปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดทฤษฎี หลักสูตรตะวันตก สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร ของ Ralph Tyler พัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรในทศวรรษ 1940 โดยเสนอหลักการพื้นฐาน 4 ประการที่ต้องตอบในการพัฒนาหลักสูตร คือ 1) วัตถุประสงค์ของโรงเรียนคืออะไร 2) ประสบการณ์การศึกษาใดที่สามารถนำมาใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ 3) จัดระบบประสบการณ์การศึกษาอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ และ 4) ประเมินผลว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ได้อย่างไร Tyler เน้นแนวทางเชิงวิทยาศาสตร์และเชิงเทคนิค (technical-scientific models) ที่มีโครงสร้างชัดเจนและเป็นระบบ และ Taba (1962, p. 12) นำเสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การวินิจฉัยความต้องการ 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ 3) การเลือกเนื้อหา 4) การจัดระบบเนื้อหา 5) การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 6) การจัดระบบประสบการณ์การเรียนรู้ และ 7) การกำหนดสิ่งที่จะประเมิน

และวิธีการประเมิน Tabá เน้นการพัฒนาหลักสูตรแบบรากหญ้า (grass-roots model) ที่ให้ความสำคัญกับครูในฐานะผู้พัฒนาหลักสูตร แตกต่างจาก Tyler ที่เน้นผู้เชี่ยวชาญ

2. นิยามความหมายของหลักสูตร

หลักสูตร ถือเป็นหัวใจสำคัญ และพิมพ์เขียวของการจัดการศึกษา เป็นเครื่องมือที่กำหนดทิศทางว่าผู้เรียนจะได้เรียนรู้อะไรและอย่างไร เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยนิยามของหลักสูตรนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปตามยุคสมัย ซึ่งนักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ในหลากหลายทัศนะ ดังนี้

สงัด อุทรานันท์ (2538, หน้า 6) อธิบายว่า หลักสูตรมีความหมายได้หลายลักษณะ ได้แก่ 1) หลักสูตร คือ สิ่งที่สร้างขึ้นในลักษณะของรายวิชา ซึ่งประกอบด้วย เนื้อสาระที่จัดเรียงลำดับความยากง่าย 2) หลักสูตร คือ แผนการหรือโครงการจัดการศึกษา ที่ระบุแนวทางการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียน และ 3) หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนได้รับจากสถานศึกษา

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543, หน้า 174) ให้ความหมายว่า หลักสูตร คือ แผนแม่บทสำคัญต่อการจัดการศึกษาทุกระดับ ระบุสิ่งที่สอนในโรงเรียนและสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้ ครูผู้สอนต้องอาศัยหลักสูตรเพื่อช่วยในการสอนโดยนำไปแปลงเป็นภาคปฏิบัติ

สันต์ ธรรมบำรุง (2527, หน้า 2) จำแนกความหมายของหลักสูตร ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ความหมายในวงแคบซึ่งหมายถึงวิชาและเนื้อหาวิชา และความหมายในวงกว้างซึ่งหมายถึงประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนได้รับจากสถานศึกษา

กรรณิการ์ กมลรัตน์ (2567, หน้า 100) หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทุกชนิดที่ครูผู้สอนสร้างสรรค์ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้ และพัฒนาตนเองทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ หรือเจตคติ และด้านอื่น ๆ ให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ยุละนัน เลื่องลิด (2567, หน้า 41) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนหรือโครงสร้างเนื้อหาในการจัดกิจกรรมความรู้และทักษะประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ และประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

Oliva (1992, p. 9) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง แผนหรือโปรแกรมของประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้กับผู้เรียนในทิศทางของสถานศึกษา หลักสูตรจะต้องมีความสอดคล้องกับแผนที่ได้กำหนดโครงสร้างไว้ครอบคลุมกับประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียน

ตามที่ได้กำหนด ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ เนื้อหาของหลักสูตร ที่บรรจุอยู่ในโปรแกรมของสถานศึกษา

Sowell (1996, p. 5) ได้กล่าวถึงความหมายที่หลากหลายของหลักสูตร ที่ผู้คนได้นิยามไว้ ซึ่งได้แก่ การสะสมความรู้ดั้งเดิม วิธีการคิด ประสบการณ์ที่ถูกกำหนดไว้ แผนการเรียนการสอน จุดหมายปลายทางและผลลัพธ์ของการจัดการเรียน การสอน ผลผลิตของระบบเทคโนโลยี เป็นต้น

Armstrong (2003, p. 4) กล่าวว่า หลักสูตร เป็นการยืนยันใน กระบวนการคิดถึงผลผลิต ซึ่งให้ความสำคัญจากการเตรียมแผนและออกแบบเพื่อพัฒนา ความรู้และทักษะโดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อผู้เรียน ผลผลิต คือ ผู้เรียนได้รับการขอข้อมูลและความรู้ใหม่

Posner (2004, p. 533) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง เนื้อหา มาตรฐานหรือวัตถุประสงค์ ที่ระบุวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ครูวางแผนไว้ และรวมถึง การวางแผน การจัดโอกาสการเรียนรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

สรุปว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการจัดความรู้และ ประสบการณ์ รวมถึงกระบวนการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนโดยให้ สอดคล้องกับสภาพความต้องการหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้มีทักษะเจตคติ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3. ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรถือเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาที่ขาดไม่ได้ เพราะเป็นแม่บท หลักที่กำหนดทิศทางและมาตรฐานคุณภาพของคนในชาติ เปรียบเสมือนเข็มทิศที่ช่วย นำทางให้ผู้สอนจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีเป้าหมาย และเป็นเครื่องมือประกันความสำเร็จว่า ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ เพื่อเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนสังคม และประเทศชาติต่อไป โดยมีนักวิชาการ และนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญของหลักสูตรไว้ ดังนี้

চার্জ বাক্স (2532, หน้า 9) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ 2 ประการ คือ 1) เป็นแนวทางและเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษาสำหรับควบคุมการเรียน การสอนในแต่ละระดับการศึกษา และ 2) เป็นเครื่องชี้แนวทางในการจัดการศึกษาให้แก่ ผู้เรียนมุ่งไปสู่จุดหมายเดียวกัน

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 17) กล่าวว่าหลักสูตรเป็นเสมือนเป้าหมายของเมืองให้มีคุณภาพ เป็นมาตรฐานของการจัดการศึกษาที่ช่วยส่งเสริมความเจริญของงามของบุคคล สามารถปลูกฝังพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม และวางรากฐานความคิด ที่เป็นการสนับสนุนและพัฒนาสังคม

สุทธิชัย นาเคอินทร์ (2565, หน้า 58-59) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการศึกษาเพราะเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติ ในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรที่ต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ การพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นภารกิจของสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีเนื้อหาสาระในการจัดทำ สร้าง ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้มีความทันสมัยเหมาะสม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมในปัจจุบัน

ณัฐชลัยย์ กงเพชร (2565, หน้า 29) หลักสูตร เป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดการศึกษาใน 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับประเทศ หลักสูตรในระดับนี้เป็นการชี้ให้เห็นถึงแนวทางการจัดการศึกษาโดยภาพรวม เป็นกรอบวงชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มสังคมกับการจัดการศึกษาในอนาคต 2) ระดับสถานศึกษา หลักสูตรในระดับนี้ถือเป็นหัวใจและจุดเด่นของการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษานั้น ๆ และ 3) ระดับห้องเรียน มีความสำคัญต่อการนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้เรียนโดยตรง มีรายละเอียดและเอกสารประกอบที่กำหนดแนวทางว่าจะสอนใคร เรื่องใด เพื่ออะไร

กรรณิการ์ กมลรัตน์ (2567, หน้า 102) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญมากในการที่จะพัฒนาประเทศชาติไปสู่ความเจริญก้าวหน้า แต่การจะนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดมุ่งหมาย บุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษา จะต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจ แล้วนำหลักสูตรไปใช้ให้ถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องให้การสนับสนุนทั้งด้านบุคลากรที่มีคุณภาพ ในการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเรียนการสอนต่าง ๆ

ยุสนัน เลื่องลิต (2567, หน้า 41) หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และความประพฤติที่ดี ที่จะป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม

Saylor & Alexander (1974, p. 5) กล่าวว่า หลักสูตรเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ใช้ในการเดินทางหลักสูตร เป็นแผนที่ที่สามารถปรับเปลี่ยนเส้นทางได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดที่ตั้งไว้ การใช้หลักสูตรของสถานศึกษา

คือ การนำแผนการจัดการศึกษาที่จัดทำไว้อย่างเป็นระบบ ไปปรับใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งสามารถยืดหยุ่นได้ตามโอกาสและความเหมาะสมต่าง ๆ

หลักสูตร คือ หัวใจของการศึกษา ที่ทำหน้าที่เป็นทั้งแผนที่ มาตรฐาน และเครื่องมือในการสร้างคนที่มีคุณภาพ เพื่อไปพัฒนาสังคมและประเทศชาติ โดยความสำเร็จของหลักสูตรขึ้นอยู่กับความเข้าใจของบุคลากร การสนับสนุนทรัพยากร และความยืดหยุ่นในการนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์จริง

4. องค์ประกอบของหลักสูตร

ในบริบทของการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย องค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ (หากไม่นับรวมปกและประกาศของโรงเรียน) ส่วนนำ ประกอบด้วย ความนำ วิสัยทัศน์โรงเรียน สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน (5 ประการ) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย โครงสร้างเวลาเรียน และโครงสร้างหลักสูตรชั้นปี คำอธิบายรายวิชา ระบุองค์ความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะหรือเจตคติที่ต้องการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนวนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เกณฑ์การจบการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1)

สุทธิชัย นาคะอินทร์ (2565, หน้า 62) องค์ประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม 2) เนื้อหาของหลักสูตร 3) วิธีการฝึกอบรม 4) การประเมินผลการฝึกอบรม และ 5) การประเมินหน่วยการเรียนรู้

กรรณิการ์ กมลรัตน์ (2567, หน้า 112) องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหา หรือหน่วยการเรียนรู้ หรือสาระความรู้ และประสบการณ์ (โครงสร้างเนื้อหา) 3) การจัดประสบการณ์/กำหนดแผน/ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน/กิจกรรมการเรียนรู้ หรือกระบวนการเรียนการสอน (กระบวนการและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้) และ 4) การวัดและประเมินผล ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ มีส่วนที่แตกต่างกันเป็นเพียงการเพิ่มรายละเอียดแยกย่อยออกไปเท่านั้น

Tyler (1949, p. 1) ได้เสนอองค์ประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เป้าหมายการศึกษา ที่โรงเรียนควรแสวงหาคืออะไร (การกำหนดวัตถุประสงค์) 2) ประสบการณ์การเรียนรู้ ที่สามารถบรรลุเป้าหมายเหล่านั้นได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ (การเลือกเนื้อหา/ประสบการณ์) 3) จะจัดระเบียบประสบการณ์ เหล่านั้นได้อย่างไรเพื่อให้เกิดการเรียนรู้สูงสุด (การจัดกิจกรรม วิธีการ) และ 4) เราจะทราบได้อย่างไรว่าบรรลุเป้าหมายแล้ว (การประเมินผล)

Taba (1962, pp. 422–424) ได้สรุปองค์ประกอบเหล่านี้ในลักษณะที่ใช้งานได้จริง ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในทฤษฎีหลักสูตร ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุ 2) เนื้อหาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา การคัดเลือกสาระความรู้และจัดสรรเวลา 3) วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลยุทธ์และประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนและ 4) วิธีการประเมินผล เครื่องมือและกระบวนการตรวจสอบความสำเร็จ

จากการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของนักวิชาการ พบว่าการพัฒนาหลักสูตรรวมสมัย มักประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลักที่มีลักษณะเป็นวัฏจักรคือ

1. องค์ประกอบเชิงระบบ

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรโดยทั่วไป ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลักที่วนรอบและต่อเนื่อง เช่น 1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน รวมถึงการวิเคราะห์สถานการณ์ทั้งปัจจัยภายนอกและภายใน ก่อนการกำหนดวัตถุประสงค์ 2) ออกแบบหลักสูตร กำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา และโครงสร้าง 3) นำหลักสูตรไปปฏิบัติ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริง และ 4) ประเมินหลักสูตร ตรวจสอบผลลัพธ์และความสำเร็จ ซึ่งผลการประเมินจะถูกนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์และออกแบบหลักสูตรในรอบถัดไป

2. องค์ประกอบที่ซ่อนเร้น

นอกเหนือจากองค์ประกอบที่เป็นทางการแล้ว ยังมีมิติที่ซับซ้อนที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น 1) หลักสูตรแฝง คือ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการในสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โดยประกอบด้วย ค่านิยม ความเชื่อ บรรทัดฐาน และวัฒนธรรมที่ไม่ได้พูดถึงอย่างเปิดเผย หลักสูตรแฝงนี้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาด้านคุณลักษณะและค่านิยม ซึ่งรวมถึงความเคารพ ความเมตตา และความซื่อสัตย์ 2) หลักสูตรสูญ หมายถึง เนื้อหาสาระหรือพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ควรจะได้นำมาบรรจุไว้ในหลักสูตร แต่กลับไม่ได้นำมาบรรจุไว้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร การขาดหายไปนี้เกิดขึ้นใน 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านกระบวนการทางความคิด และด้านอารมณ์และความรู้สึก

สำหรับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากสื่อหอ
โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถสรุป
ได้ว่า องค์ประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้าง
หรือเนื้อหาของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้อย่าง
สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้

5. ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

คำว่า การพัฒนา ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Development มีความหมาย
เด่นชัดอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกหมายถึงการทำให้ดีขึ้น สมบูรณ์ขึ้น และอีกลักษณะ
หนึ่ง หมายถึง การทำให้เกิดขึ้น ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร
ไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2540, หน้า 8) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร
ไว้ว่า หมายถึง การปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม การปรับหรือเพิ่มเติม
รายละเอียดเนื้อหาวิชา หรือการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

Taba (1962, p. 12) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง
การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรอันเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย
การจัดเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุถึง
จุดมุ่งหมายอันใหม่ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ
หรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมด ตั้งแต่จุดมุ่งหมายและวิธีการ และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้
จะมีผลกระทบกระเทือนทางด้านความคิดและความรู้สึกนึกคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
ส่วนการปรับปรุงหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วนโดยไม่
เปลี่ยนแปลงแนวคิดพื้นฐานหรือรูปแบบของหลักสูตร

Saylor & Alexander (1974, p. 7) ให้ความหมายว่า การพัฒนาหลักสูตร
หมายถึง การจัดทำหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือเป็นการจัดทำหลักสูตรใหม่
โดยไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่ก่อน การพัฒนาหลักสูตร อาจหมายรวมถึงการสร้างเอกสารอื่น ๆ
สำหรับนักเรียนด้วย

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้
ดีขึ้นหรือการจัดทำหลักสูตรใหม่ โดยปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหาวิชามาเพิ่มขึ้น
ให้ดีขึ้น

6. การหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร

การหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร (Curriculum Effectiveness) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม นั้น เป็นขั้นตอนที่สำคัญ และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ซึ่งมุ่งเน้นการประเมินว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นสามารถบรรลุผลลัพธ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2551, หน้า 143–144; ทวิช ลักษณะสง่า, 2557, หน้า 397; Nilpan, 2004, pp. 143–144; Laksanasnga, 2014, p. 397) ซึ่งสรุปการหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรไว้ดังนี้

6.1 วัตถุประสงค์และตัวแปรในการประเมินประสิทธิภาพ

การหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จะถูกจัดอยู่ในขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ของกระบวนการวิจัยและพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในหลายมิติ ตัวแปรสำคัญที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร (โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรการศึกษาท้องถิ่น) ได้แก่ 1) ผลการเรียนรู้การศึกษาท้องถิ่น วัดผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ความเข้าใจ 2) ความสามารถในการศึกษาท้องถิ่น วัดความสามารถเชิงทักษะและกระบวนการ และ 3) ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น วัดผลด้านเจตคติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

6.2 ระเบียบวิธีวิจัยและเครื่องมือวัดผล

ในการประเมินประสิทธิภาพ มักใช้ระเบียบวิธีวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการใช้หลักสูตร ได้แก่ 1) แบบแผนการวิจัย ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน (The One Group Pretest–Posttest) 2) เครื่องมือวัดผล ใช้วัดผลด้านความรู้ความเข้าใจ โดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ (Achievement test) ซึ่งเป็นแบบปรนัยแบบเลือกตอบ 3) ใช้วัดผลด้านทักษะ/ความสามารถ โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งเป็นแบบประเมินรายงานการศึกษาท้องถิ่น และ 4) ใช้วัดผลด้านเจตคติ โดยใช้แบบบันทึกความภาคภูมิใจในท้องถิ่น

6.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าประสิทธิภาพ

การตัดสินใจว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพหรือไม่ พิจารณาจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของผู้เรียนหลังจากใช้หลักสูตร ได้แก่

1) สถิติที่ใช้ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรใช้ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test แบบ Dependent

2) เกณฑ์การตัดสินประสิทธิภาพ (ผลการเรียนรู้) ประสิทธิภาพของหลักสูตรจะถูกยืนยันหาก พบว่า ผลการเรียนรู้ (เช่น คะแนนทดสอบ) ก่อนและหลังการใช้หลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่คะแนนเฉลี่ยหลังการใช้หลักสูตรต้องสูงกว่าก่อนเรียน

3) เกณฑ์การตัดสินประสิทธิภาพ (ความสามารถและความภาคภูมิใจ) หากผลการประเมินพบว่านักเรียนมีความสามารถในการศึกษาท้องถิ่น และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น หลังการใช้หลักสูตร จะถือว่าหลักสูตรดังกล่าวมีประสิทธิภาพในการพัฒนาด้านทักษะและเจตคติ

สรุปการประเมิน การหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม จึงเป็นการยืนยันว่ากระบวนการและเนื้อหาที่ออกแบบตามทฤษฎี (เช่น Backward Design) สามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ (Desired Results) ในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียนได้อย่างชัดเจนและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ทางสถิติ

7. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

มีแนวคิดว่าหลักสูตร คือ แผนสำหรับการเรียนรู้ที่จะเป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (Taba, 1962, p. 12) โดย ทาบา ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ความต้องการ 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ 3) การคัดเลือกเนื้อหาสาระ 4) การจัดระบบเนื้อหาสาระ 5) การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 6) การจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ และ 7) การประเมินผล เพื่อตรวจสอบคุณภาพของกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ว่าบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ โดยการกำหนดสิ่งที่ต้องประเมินและวิธีการประเมิน

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ต้องตอบคำถามพื้นฐานที่สำคัญ 4 ประการ คือ (Tyler, 1949, p. 3) ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Educational Purposes) อะไรบ้างที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ 2) ประสบการณ์ทางการศึกษา (Educational Experiences) อะไรบ้างที่โรงเรียนจะต้องจัดให้ เพื่อช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมาย 3) จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไรจึงจะทำให้สอนมีประสิทธิภาพ และ 4) ประเมินประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรจึงจะทราบได้ว่าผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่สำคัญ 4 ขั้นตอน คือ (Saylor & Alexander, 1974, p. 265; Saylor, Alexander & Lewis, 1981, p. 181) ได้แก่

1) เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และความครอบคลุม (Goals, Objective and domains) หลักสูตรต้องประกอบด้วย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และในแต่ละเป้าหมาย ควรบ่งบอกถึงความครอบคลุมของหลักสูตร วัตถุประสงค์ พัฒนาการส่วนบุคคล มนุษย์สัมพันธ์ ทักษะการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และความชำนาญเฉพาะด้าน ซึ่งกำหนดจากความเป็นโลกาภิวัตน์ ความต้องการของสังคมที่อยู่อาศัยกฎหมายข้อบังคับ เป็นต้น

2) การออกแบบหลักสูตร คือ การวางแผนเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือก และจัดเนื้อหาสาระและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ โดยคำนึงถึงปรัชญา ความต้องการของสังคมและผู้เรียนมาพิจารณาด้วย

3) การนำหลักสูตรไปใช้ ครูต้องเป็นผู้วางแผน และวางแผนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งการจัดทำสื่อการเรียนการสอน เช่น ตำรา แบบเรียน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ครูตั้งเป้าหมายไว้

4) การประเมินผลหลักสูตร ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันตัดสินใจ เพื่อเลือกวิธีการประเมินผลที่สามารถประเมินได้ว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นได้ผลตามความมุ่งหมายการประเมินหลักสูตรจะเป็นข้อมูลสำคัญที่บอกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ว่า ควรจะปรับปรุงหลักสูตรในจุดใด เพื่อประกอบการตัดสินใจในการวางแผนการใช้หลักสูตรในอนาคต

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร (Oliva, 1982, p. 172) ที่สำคัญ 12 ขั้นตอน คือ 1) จุดมุ่งหมายของการศึกษา และหลักการปรัชญาและจิตวิทยาจากการวิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นของสังคมและผู้เรียน 2) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของชุมชน ที่สถานศึกษานั้น ๆ ตั้งอยู่ความต้องการจำเป็นของผู้เรียนในชุมชน และเนื้อหาวิชาที่จำเป็น เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน 3) เป้าหมายของหลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลจากขั้น 1 และ 2 4) จุดประสงค์ของหลักสูตร (Curriculum Objectives) โดยอาศัยข้อมูลจากขั้น ที่ 1, 2 และ 3 แตกต่างจากขั้นที่ 3 คือ มีลักษณะเฉพาะเจาะจงเพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้หลักสูตร และการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร 5) รวบรวมและนำไปใช้ เป็นขั้นของการกำหนด โครงสร้างหลักสูตร 6) กำหนดเป้าหมายของการสอนของแต่ละระดับ 7) กำหนดจุดประสงค์ ของการจัดการเรียนการสอนในแต่ละวิชา 8) เลือกยุทธวิธีในการสอน เป็นขั้นที่ผู้เรียนเลือก ยุทธวิธีที่เหมาะสมกับผู้เรียน 9) เลือกเทคนิควิธีการประเมินผลก่อนที่นำไปสอนจริง

และกำหนดวิธีประเมินผลหลังจากกิจกรรมการเรียนการสอนสิ้นสุด 10) นำยุทธวิธีไปใช้ปฏิบัติจริง เป็นขั้นของการใช้วิธีการที่กำหนดในขั้นที่ 8 11) ประเมินผลจากการเรียนการสอนเป็นขั้นที่เมื่อการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเสร็จสิ้น ก็มีการประเมินผลตามที่ได้เลือกหรือกำหนดวิธีการประเมินขั้นที่ 9 และ 12) ประเมินหลักสูตร เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ทำให้วงจรครบถ้วน การประเมินผลที่มีใช้ประเมินผู้เรียนและผู้สอน แต่เป็นการประเมินหลักสูตรที่จัดทำขึ้น

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร (ลิตธิชัย เทวธีระรัตน์, 2543, หน้า 43; Sklibeck, 1984, pp. 230-239) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตรในลักษณะที่เป็นพลวัต จุดเด่นคือ การวิเคราะห์สถานการณ์ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้ สกิลเบ็คเชื่อว่า สถานการณ์เป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดความแตกต่างของหลักสูตร เพราะไม่สามารถคาดเหตุการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นภายหน้าได้ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ไว้ก่อนมีการสำรวจสถานการณ์จริงจึงขาดความน่าเชื่อถือ ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรโดยโรงเรียนเป็นผู้พัฒนาหลักสูตรเอง (School-based curriculum development หรือ SBCE) เป็นวิธีที่สามารถนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับความเป็นจริงได้ การวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นปรากฏการณ์ของสังคมแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน ทำให้ไม่สามารถเจาะจงใช้รูปแบบหลักสูตรที่เป็นแบบเดียวกันได้ ดังนั้น รูปแบบหลักสูตรจึงเป็นพลวัต แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของสกิลเบ็ค ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานการณ์ วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับหลักสูตร ซึ่งส่งผลถึงโรงเรียนให้มีการพัฒนาหลักสูตรให้นำไปปฏิบัติได้จริงและบังเกิดผลให้นักเรียนได้เรียนรู้ ซึ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประกอบด้วย ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน

1) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ความคาดหวังของผู้ปกครองความต้องการของนายจ้าง ความต้องการของสังคม ความสัมพันธ์ ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก และอุดมคติของสังคม 2) การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาและหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย นโยบายการศึกษา ระบบการสอน อำนาจในการตัดสินใจของท้องถิ่น ผู้จบการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม เป็นต้น 3) การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาวิชา การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับยุคสมัย

- 4) การเพิ่มศักยภาพของครูอาจารย์ ในการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับยุคสมัย และ
- 5) การนำทรัพยากรใช้ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

2) ปัจจัยภายใน ได้แก่ (1) เจตคติ ความสามารถและความต้องการทางการศึกษาของนักเรียน (2) ค่านิยม เจตคติ ทักษะ ประสิทธิภาพของครู ที่เป็นจุดเด่น และจุดด้อยของการจัดการเรียนการสอน (3) ความคาดหวังของโรงเรียน โครงสร้างการบริหารงาน การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา วิธีจัดประสบการณ์ให้นักเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนบรรทัดฐานทางสังคม การจัดการกับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่พึงประสงค์ (4) วัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากร งบประมาณ แผนงาน และศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน และ (5) การยอมรับและการรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรมาใช้

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ การวิเคราะห์สถานการณ์
ในขั้นตอนที่ 1 เพื่อนำไปกำหนดวัตถุประสงค์ ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์แปลงเปลี่ยนไปตามปัจจัยภายนอกและภายใน สะท้อนความเป็นจริงของสถานการณ์ที่เป็นอยู่ สอดคล้องกับค่านิยม ทิศทางที่กำหนด รวมทั้งผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการจัดการศึกษา การกำหนดวัตถุประสงค์ควรเขียนในลักษณะการเรียนรู้ที่คาดหวังจากนักเรียนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ทั่วไปกับวัตถุประสงค์เฉพาะ ในการกำหนดวัตถุประสงค์ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักวิชาการ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบการจัดการเรียนการสอน เป็นการออกแบบการเรียนการสอนต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา โรงเรียนต้องตอบคำถามพื้นฐาน เช่น จะสอนอะไร และนักเรียนจะเรียนรู้อะไรซึ่งต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรายวิชาที่นำมาจัดการเรียนการสอน การกำหนดแบบแผนการสอน และการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ข้อมูลพื้นฐานหรือทิศทางของหลักสูตรที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง เป็นวิชาบังคับหรือวิชาเลือกตามความสนใจ
- 2) การจัดกลุ่มและการบูรณาการของสาระวิชาต่าง ๆ
- 3) การจัดกลุ่มนักเรียน ซึ่งอาจจัดตามความสนใจของนักเรียน จัดให้เด็กเรียนเก่งเรียนด้วยกันและไม่เก่งเรียนด้วยกัน หรือจัดให้เด็กที่มีความสนใจต่างกันเรียนด้วยกัน

- 4) ความสัมพันธ์ของวิชาต่าง ๆ กับเป้าหมายของหลักสูตร
- 5) การเรียงลำดับของเนื้อหาการสอน
- 6) สถานที่ ทรัพยากร อุปกรณ์และเครื่องใช้ไฟฟ้า
- 7) ออกแบบวิธีการจัดการเรียนการสอน
- 8) แต่งตั้งคณะทำงาน
- 9) จัดทำตารางและกิจกรรมในการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 4 การนำหลักสูตรไปใช้ การวางแผนและการออกแบบหลักสูตรก็เพื่อให้หลักสูตรนั้นนำไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งดูจากผลการประเมินผลลัพธ์สุดท้ายว่าการเรียนการสอนเป็นไปตามความต้องการหรือไม่ มีแผนงานใดที่มีความพร้อมมากที่สุด และรับรองคุณภาพได้ ดังนั้น ครูต้องมีจิตสำนึกในความเป็นมืออาชีพที่ต้องติดตามควบคุม ดูแล และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพิจารณาว่าสิ่งที่ออกแบบและดำเนินการอยู่มีประโยชน์คุ้มค่า การพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เช่น ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าภาค อาจไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากปัญหาการขาดการเอาใจใส่จากครู ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้น การบริหารหลักสูตรที่ทำให้เกิดการยอมรับ และนำไปใช้ได้จริง ๆ ต้องดำเนินการโดยผู้ที่อยู่ในโรงเรียนซึ่งก็คือครูนั่นเอง ครูเป็นผู้ที่ใกล้ชิดและทราบข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจ ความต้องการของนักเรียนเป็นอย่างดี ดังนั้น การปฏิบัติเพื่อพัฒนาหลักสูตรต้องเหมาะสมและต้องสอดคล้องกับศักยภาพของครู การนำไปใช้ขึ้นอยู่กับครู ครูต้องเป็นบุคลากรหลักในการออกแบบและการนำไปใช้ นั่นคือครูต้องเป็นผู้พัฒนาหลักสูตรด้วยตนเอง ดีกว่ารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่บุคคลอื่นเป็นผู้จัดทำ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินการเรียนรู้และการประเมินผลหลักสูตร การประเมินการเรียนรู้ เป็นการตัดสินคุณค่าในศักยภาพการเรียนรู้และการปฏิบัติของผู้เรียนรู้ ส่วนการประเมินผล หมายถึง การรวบรวมหลักฐานเพื่อนำมาตัดสินคุณค่าเกี่ยวกับหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การออกแบบ การนำไปใช้ รวมทั้งผลการปฏิบัติหรือผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการประเมินการปฏิบัติของผู้เรียนเป็นการกำหนดเกณฑ์ที่ผู้เรียนต้องบรรลุ เช่น การกำหนดชิ้นงาน การสังเกต การบันทึก การทำงานการสอน การรายงานผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องมีแนวทางที่หลากหลายเพื่อให้ครอบคลุม รวมทั้งเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องทุกครั้ง ดังนั้น การประเมินจึงไม่ใช่กิจกรรมที่กระทำรวบยอดครั้งเดียว แต่เป็นการประเมิน เพื่อพัฒนาผู้เรียน

รวมทั้งผู้ออกแบบหลักสูตรด้วยการกระทำเช่นนี้เป็นวงจรต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงผู้เรียนและหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น

Marsh (1986, p. 135) รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร อธิบายเชิงเหตุผล โดยปราศจากการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงมาก่อน วิธีการของวอล์คเกอร์เป็นวิธีการศึกษาแบบประจักษ์นิยม หรือเป็นวิธีการศึกษาแบบธรรมชาติ ซึ่งเป็นวิธีการที่เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงจากปรากฏการณ์ทางสังคม และผ่านกระบวนการพิจารณาไตร่ตรองอย่างเหมาะสม ก่อนการตัดสินใจออกแบบหลักสูตร ส่วนผลการพิจารณาจะออกมาเช่นไรก็ยอมรับตามสภาพการณ์ ซึ่งเป็นวิธีคล้ายกับเติบโตของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร (Walker, 1971, pp. 696-714) แบ่งเป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งได้มาจากการศึกษาเชิงประจักษ์ที่ได้จากมุมมองต่าง ๆ ความเชื่อ ค่านิยม ทฤษฎี แนวคิด เป้าหมาย เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณาสร้างหลักสูตรต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ มีความจำเป็นที่ต้องวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ไว้อย่างละเอียด ซึ่งเป็นประโยชน์ในการดำเนินการขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การพิจารณาไตร่ตรอง ซึ่งเป็นการนำข้อมูลพื้นฐานทั่วไปที่ได้จากการวิเคราะห์ปัญหาต่างเข้ามาสู่กระบวนการปรึกษาหารือการอภิปรายการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ ก่อนที่จะออกแบบหลักสูตร โดยการถ่วงน้ำหนักทางเลือกต่าง ๆ (eight alternatives) ในทุก ๆ ด้าน อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในเชิงต้นทุนค่าใช้จ่ายและประโยชน์ที่ได้รับมา การพิจารณาทางเลือกนี้จะก่อให้เกิดความไม่แน่ใจว่าเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด ดังนั้น จึงสามารถที่จะยอมรับหรือปฏิเสธได้อย่างเต็มที่ก่อนการกำหนดทิศทางที่ถูกต้องในการออกแบบหลักสูตรต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบหลักสูตร เป็นการวินิจฉัยเกี่ยวกับสาระสำคัญของหลักสูตรก่อน โดยคำนึงถึงองค์ประกอบอย่างรอบด้านของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งไม่กำหนดรูปแบบหลักสูตรไว้อย่างตายตัว แต่ใช้ในการแสวงหาความเหมาะสมที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของสถานการณ์ เป็นการเลือกที่ผ่านการกลั่นกรองมาแล้ว และมีความชัดเจนในองค์ประกอบต่าง ๆ โดยสามารถชี้เฉพาะเจาะจงความต้องการหลักสูตรของชุมชนได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นกว่า รูปแบบของหลักสูตรเชิงวัตถุประสงค์การออกแบบหลักสูตรเชิงพลวัตเป็นพรรณนาความเชื่อมโยงจากข้อมูลพื้นฐาน โดยนำตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาสู่

กระบวนการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ซึ่งเป็นการเลือกวิธีที่ดีที่สุดจากนั้น
เริ่มก้าวไปสู่จุดสุดท้าย คือ การออกแบบหลักสูตรที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง

สรุปได้ว่า รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนที่สำคัญ
4 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การร่างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร
การประเมิน และปรับปรุงหลักสูตร

8. วิธีคำนวณหาประสิทธิภาพ

ในการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนโดยใช้เกณฑ์ E_1/E_2 เป็นวิธีการที่
สามารถชี้วัดประสิทธิภาพของชุดการเรียนการสอน ได้ทั้งภาพรวมในลักษณะกว้าง
และวัดส่วนย่อยเป็นรายจุดประสงค์ทำให้ได้ผลการวัดที่ชัดเจน นำข้อมูลที่ได้มาเป็นเครื่อง
ตัดสินใจได้โดยไม่ต้องใช้วิธีการอื่นมาประกอบให้เกิดการซ้ำซ้อนอีกเกณฑ์ที่ใช้ คือ E_1/E_2
อาจเท่ากับ 80/80 หรือ 90/90 หรืออื่น ๆ อีกก็ได้ แต่ถ้ากำหนดเกณฑ์ไว้ต่ำเกินไปอาจ
ทำให้ผู้ใช้บทเรียนไม่เชื่อถือคุณภาพของบทเรียน การหาค่า E_1 และ E_2 มีวิธีการคำนวณหา
ค่าร้อยละ โดยใช้สูตรต่อไปนี้

$$E_1 = \frac{\sum X}{N} \times 100$$

โดยที่

E_1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดการสอนคิดเป็น
ร้อยละจากการทำแบบฝึกหัดและหรือประกอบด้วยการเรียนระหว่างเรียน

$\sum X$ คือ คะแนนจากการทำแบบฝึกหัดและหรือการประกอบกิจกรรม
การเรียนระหว่างเรียน

A คือ คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดและหรือกิจกรรมการเรียน

N คือ จำนวนผู้เรียน

$$E_2 = \frac{\sum f}{B} \times 100$$

โดยที่

E_2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (พฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียน
หลังการเรียนด้วยชุดการเรียนการสอน) คิดเป็นอัตราส่วนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน
และหรือประกอบกิจกรรมหลังเรียน

ΣF คือ คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนและ
หรือการประกอบกิจกรรมหลังเรียน

B คือ คะแนนเต็มของการสอบหลังเรียนและหรือกิจกรรมหลังเรียน

N คือ จำนวนผู้เรียน

ผู้หาประสิทธิภาพต้องตีความหมายของผลลัพธ์ โดยยึดหลักการและ
แนวทาง ดังนี้

1. ความคลาดเคลื่อนของผลลัพธ์ให้ มีความคลาดเคลื่อนหรือ
ความแปรปรวนของผลลัพธ์ ได้ไม่เกิน .05 (ร้อยละ 5) จากช่วงต่อไปสูง = ± 2.5 นั้นให้
ผลลัพธ์ของค่า E_1 หรือ E_2 ที่ถือว่า เป็นไปตามเกณฑ์ มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ ไม่เกิน 2.5%
และสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน 2.5% หากคะแนน E_1 หรือ E_2 ห่างกันเกิน 5% แสดงว่า
กิจกรรมที่ให้นักเรียนทำกับการสอบหลังเรียน ไม่สมดุลกันเช่น ค่า E_1 มากกว่า E_2 แสดงว่า
งานที่มอบหมายอาจจะง่ายกว่าการสอบ หรือหากค่า E_2 มากกว่าค่า E_1 แสดงว่าการสอบ
ง่ายกว่าหรือไม่สมดุล

2. ขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพ เมื่อผลิตสื่อหรือชุดการสอนขึ้น
เป็นต้นแบบแล้ว ต้องนำสื่อหรือชุดการสอนไปหาประสิทธิภาพตาม ขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 การทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (1:1) เป็นการทดสอบ
ประสิทธิภาพที่ผู้สอน 1 คน ทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอนกับผู้เรียน 1-3 คน
โดยใช้เด็กอ่อน ปานกลาง และเด็กเก่ง ระหว่างทดสอบประสิทธิภาพให้จับเวลาในการประกอบ
กิจกรรม สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนว่า หงุดหงิด ทำหน้าฉงน หรือทำท่าทางไม่เข้าใจหรือไม่
ประเมินการเรียนรู้จากกระบวนการ คือ กิจกรรมหรือภารกิจและงานที่มอบให้ทำและทดสอบ
หลังเรียน นำคะแนนมาคำนวณหาประสิทธิภาพ หากไม่ถึงเกณฑ์ต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระ
กิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนให้ดีขึ้น โดยปกติคะแนนที่ได้จากการทดสอบ
ประสิทธิภาพ แบบเดี่ยวนี้จะได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์มาก แต่ไม่ต้องวิตกเมื่อปรับปรุงแล้ว
จะสูงขึ้นมากก่อนนำไปทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม ทั้งนี้ E_1 / E_2 ที่ได้จะมีค่าประมาณ
60/60

2.2 การทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (1:10) เป็นการทดสอบ
ประสิทธิภาพที่ผู้สอน 1 คน ทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอนกับผู้เรียน 6-10 คน
(คละผู้เรียนที่เก่ง ปานกลางกับอ่อน) ระหว่างทดสอบประสิทธิภาพให้จับเวลาในการประกอบ
กิจกรรม สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนว่า หงุดหงิด ทำหน้าฉงน หรือทำท่าทางไม่เข้าใจหรือไม่

หลังจากทดสอบประสิทธิภาพให้ประเมินการเรียนรู้จากกระบวนการ คือ กิจกรรมหรือภารกิจ และงานที่มอบให้ทำและประเมินผลลัพธ์ คือ การทดสอบหลังเรียน และงานสุดท้ายที่มอบให้นักเรียนทำส่งก่อนสอบ ประจำหน่วยให้นำคะแนนมาคำนวณหาประสิทธิภาพ หากไม่ถึงเกณฑ์ต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระ กิจกรรม ระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนให้ดีขึ้น คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุง ในคราวนี้คะแนนของผู้เรียนจะเพิ่มขึ้นอีกเกือบเท่าเกณฑ์ โดยเฉลี่ย จะห่างจากเกณฑ์ประมาณ 10% นั่นคือ E_1/E_2 ที่ได้ จะมีค่าประมาณ 70/70

2.3 การทดสอบประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพที่ผู้สอน 1 คน ทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอนกับผู้เรียนทั้งชั้น

3. การเลือกนักเรียนมาทดสอบประสิทธิภาพ สื่อหรือชุดการสอน นักเรียนที่ผู้สอนจะเลือกมาทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน ควรเป็นตัวแทน ของนักเรียนที่เราจะนำสื่อหรือชุดการสอนนั้นไปใช้ ดังนั้น จึงควรพิจารณาประเด็นต่อไปนี้

3.1 สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพ แบบเดี่ยว (1:1) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพ ครู 1 คน ต่อเด็ก 1-3 คน ให้ทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กอ่อนเสียก่อน ทำการปรับปรุงแล้วนำไปทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กปานกลาง และนำไปทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กเก่ง อย่างไรก็ตามหากเวลา ไม่อำนวยและสภาพการณ์ไม่เหมาะสม ก็ให้ทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กอ่อนหรือเด็กปานกลาง โดยไม่ต้องทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กเก่งก็ได้แต่การทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กทั้งสามระดับจะเป็นการสะท้อนธรรมชาติ การเรียนที่แท้จริงที่เด็กเก่ง กลาง อ่อนจะได้ช่วยเหลือกัน เพราะเด็กอ่อนบางคนอาจจะเก่งในเรื่องที่เด็กเก่งทำไม่ได้

3.2 สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพ แบบกลุ่ม (1:10) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพที่ 1 คน ทดสอบประสิทธิภาพกับเด็ก 6-12 คน โดยให้มีผู้เรียนคละกัน ทั้งเด็กเก่ง ปานกลาง เด็กอ่อน ห้ามทดสอบประสิทธิภาพกับเด็กอ่อนล้วน หรือเด็ก เก่งล้วน ขณะทำการทดสอบประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องจับเวลาด้วยว่า กิจกรรมแต่ละกลุ่มใช้เวลาเท่าไร ทั้งนี้เพื่อให้ทุกกลุ่มกิจกรรมใช้เวลาใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะการสอนแบบศูนย์การเรียน ที่กำหนดให้ใช้เวลาเท่ากัน คือ 10-15 นาที สำหรับระดับประถมศึกษา และ 15-20 นาที สำหรับระดับมัธยมศึกษา

3.3 สำหรับการทดสอบประสิทธิภาพ ภาคสนาม (1:100)

เป็นการทดสอบประสิทธิภาพที่ใช้ครู 1 คน กับนักเรียนทั้งชั้น กับนักเรียน 30–40 คน (หรือ 100 คน สำหรับสื่อหรือชุดการสอนรายบุคคล) ชั้นเรียนที่เลือกมาทดสอบประสิทธิภาพ จะต้องมึนักเรียนคละกันทั้งเก่งและอ่อน ไม่ควรเลือกห้องเรียนที่มีเด็กเก่งหรือเด็กอ่อนล้วน

4. ข้อควรคำนึงในการทดสอบประสิทธิภาพ สื่อหรือชุดการสอน เพื่อให้การทดสอบประสิทธิภาพของสื่อ หรือชุดการสอนได้ผลค้มี สิ่งที่ผู้ทดสอบ ประสิทธิภาพ สื่อหรือชุดการสอนควรคำนึงถึง ดังนี้

4.1 การเลือกผู้เรียนเข้าร่วมการทดสอบประสิทธิภาพ ควรเลือก นักเรียนที่เป็นตัวแทนของนักเรียนที่ใช้สื่อหรือชุดการสอน ตามแนวทางการสุ่มตัวอย่าง ที่ถูกต้อง

4.2 การเลือกเวลาและสถานที่ทดสอบประสิทธิภาพ ควรหาสถานที่ และเวลาที่ปราศจากเสียงรบกวน ไม่ร้อนอบอ้าวและควรทดสอบประสิทธิภาพ ในเวลา ที่นักเรียนไม่หิวกระหายไม่ร้อนกลับบ้าน หรือไม่ต้องพะวักพะวนไปเข้าเรียนในชั้นอื่น

4.3 การชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการ ต้องชี้แจงให้นักเรียนทราบ ถึงวัตถุประสงค์ของการทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอนและการจัดห้องเรียน แบบศูนย์การเรียน หากนักเรียนไม่คุ้นเคย กับวิธีการใช้สื่อหรือชุดการสอน

4.4 การรักษาสถานการณ์ตามความเป็นจริง สำหรับการทดสอบ ประสิทธิภาพภาคสนามในชั้นเรียนจริง ต้องรักษาสภาพการณ์ให้เหมือนที่เป็นอยู่ในห้องเรียน ทั่วไป เช่น ต้องใช้ครูเพียงคนเดียว ห้ามคนอื่นเข้าไปช่วย ผู้สังเกตการณ์ต้องอยู่ห่าง ๆ ไม่เข้าไปช่วยเหลือนักเรียน ต้องปล่อยให้ครูผู้ทดสอบประสิทธิภาพสอนแก้ปัญหาด้วยเอง หากจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือก็ให้ครูผู้สอนเป็นผู้บอกให้เข้าไปช่วย มิฉะนั้นการทดสอบ ประสิทธิภาพสอน ก็ไม่สะท้อนสถานการณ์จริงที่มีคนสอนเพียงคนเดียว

4.5 ดำเนินการสอนตามขั้นตอนไม่ว่าจะเป็นการทดลองแบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และภาคสนาม หลังจากชี้แจงให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับสื่อ ชุดการสอน และ วิธีการสอนแล้วครูจะต้องดำเนินการสอนตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแต่ละระบบการสอน

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

การศึกษาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมถือเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ได้สังเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี ความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบของหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม จากนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม (Additional Subjects) เป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (และฉบับปรับปรุง) ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกในการเพิ่มพูนศักยภาพของผู้เรียนให้ก้าวหน้าขึ้น รวมถึงตอบสนอง ต่อความถนัดเฉพาะทาง ความสนใจของผู้เรียนแต่ละบุคคล หรือบริบททางสังคมและ เศรษฐกิจของสถานศึกษาและชุมชน

แนวคิดและบทบาทของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวว่า

1. กลไกความยืดหยุ่นของหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติมทำหน้าที่เป็นชั้น ความคล่องตัว (Agility Layer) ของระบบหลักสูตร ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่สถานศึกษา สามารถใช้เพื่อบูรณาการทักษะที่จำเป็นเร่งด่วนในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะดิจิทัล หรือทักษะการวิจัย เพื่อตอบสนองต่อสภาพการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2. การตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น รายวิชาเพิ่มเติม หมายถึง สารและมวลงประสพการณ์ที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมจากหลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ. 2551 เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

3. ความสำคัญต่อการสำเร็จการศึกษา รายวิชาเพิ่มเติมมีสถานะ เชิงกฎหมายที่สำคัญต่อการสำเร็จการศึกษา โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้เรียนต้องมีหน่วยกิตเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต การไม่ผ่านเกณฑ์หน่วยกิตเพิ่มเติมอาจส่งผลให้โรงเรียนไม่อนุมัติ การสำเร็จการศึกษาได้

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่มีคุณภาพต้องมีกระบวนการออกแบบที่เป็นระบบ ซึ่งอิงตามแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรที่สำคัญ ดังนี้

1. การออกแบบเชิงย้อนกลับ (Backward Design) การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สำหรับรายวิชาเพิ่มเติมภายใต้หลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ. 2551 ต้องยึดรูปแบบ Backward Design

2. หลักการนี้เป็นหลักการเชิงผลลัพธ์ (Outcomes-Based Education-OBE) ซึ่งกำหนดให้ผู้ออกแบบต้องเริ่มต้นด้วยการกำหนด “ผลลัพธ์ที่ต้องการ” ก่อนที่จะออกแบบกิจกรรมหรือเลือกเนื้อหา

3. แนวคิดการกำหนดองค์ประกอบหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน ทำให้ได้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ แนวคิดนี้สอดคล้องกับนักวิชาการหลายท่านที่กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรต้องสำรวจ ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลจากหลายแหล่ง

Tyler (1950, pp. 1–2) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรต้องสำรวจ ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลจากทั้งผู้เรียน สภาพบริบทของท้องถิ่น ความต้องการของสังคม สภาพแวดล้อม เนื้อหาสาระ และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำมากำหนดจุดหมายและองค์ประกอบของหลักสูตร

Oliva (1992, p. 168) สนับสนุนแนวคิดที่ว่า การพัฒนาหลักสูตรต้องสำรวจ วิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เรียน สภาพบริบทของท้องถิ่น และความต้องการของสังคม

Taba (1962, pp. 424–426) มีแนวคิดที่สอดคล้องกันว่าการพัฒนาหลักสูตรต้องมีการสำรวจ ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เรียนและสภาพบริบทของท้องถิ่น

Saylor, Alexander, & Lewis (1981, p. 30) เน้นว่าการพัฒนาหลักสูตรต้องสำรวจ ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลที่มาจากผู้เรียน สภาพบริบทของท้องถิ่น และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

สรุปได้ว่า หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม (Additional Subjects) เป็นกลไกสำคัญในระบบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีแนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญในการกำหนดและพัฒนา ดังนี้

1. แนวคิดและบทบาทเชิงกลยุทธ์

รายวิชาเพิ่มเติมมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มพูนศักยภาพของผู้เรียน และทำหน้าที่เป็นชั้นความคล่องตัว (Agility Layer) ของระบบหลักสูตร เพื่อให้สถานศึกษา

สามารถตอบสนองต่อความสนใจและความถนัดเฉพาะทาง ของผู้เรียนแต่ละบุคคล บริบททางสังคมและเศรษฐกิจของสถานศึกษาและชุมชน และการบูรณาการทักษะเร่งด่วนในศตวรรษที่ 21 (เช่น ทักษะดิจิทัลหรือทักษะการวิจัย) เพื่อให้ทันต่อสภาพการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลง

2. ทฤษฎีหลักในการออกแบบหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่มีคุณภาพต้องอาศัยกระบวนการที่เป็นระบบ โดยยึดทฤษฎีสำคัญ 2 ส่วน

1) การออกแบบเชิงย้อนกลับ (Backward Design) การออกแบบหน่วยการเรียนรู้สำหรับรายวิชาเพิ่มเติมต้องยึดรูปแบบ Backward Design ซึ่งเป็นหลักการเชิงผลลัพธ์ (Outcomes-Based Education-OBE) ที่กำหนดให้ผู้ออกแบบต้องเริ่มต้นด้วยการกำหนด “ผลลัพธ์ที่ต้องการ” ก่อนที่จะออกแบบกิจกรรม

2) การกำหนดจุดหมายหลักสูตรจากบริบท แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร (ซึ่งรวมถึงรายวิชาเพิ่มเติม) ต้องมาจากการสำรวจ ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น ผู้เรียน สภาพบริบทของท้องถิ่น ความต้องการของสังคม และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมากำหนดจุดหมายและองค์ประกอบของหลักสูตร

3. องค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญในการพัฒนา

องค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่พัฒนาขึ้น เช่น รายวิชาการศึกษาท้องถิ่น โดยทั่วไปประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ โครงสร้างรายวิชา แนวทางการจัดการเรียนรู้ และแนวทางการวัดและประเมินผล การประยุกต์ใช้ Backward Design ในการออกแบบรายวิชาเพิ่มเติม มีขั้นตอนสำคัญที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การกำหนดผลการเรียนรู้ การวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ การจัดทำคำอธิบายรายวิชา การกำหนดโครงสร้างรายวิชา การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

2. ความหมายของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม หมายถึง หลักสูตรที่กำหนดให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ ในห้องและนอกห้องเรียน ผู้ร่วมสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย โรงเรียน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทุกฝ่ายจะกำหนดการพัฒนาหลักสูตรขึ้นตาม

ความเหมาะสมและความต้องการของตนผ่านคณะกรรมการโรงเรียน หลักสูตรดังกล่าว มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรู้สึกผูกพันกับถิ่นที่อยู่ สามารถใช้ชีวิตประกอบและ พัฒนาอาชีพที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นของตนได้ (ไพรัช สู่แสนสุข และบรรเจิด สู่แสนสุข, 2546, หน้า 7) แผนการจัดการศึกษาจัดทำเพื่อใช้จัดกระบวนการเรียนรู้และประสบการณ์ให้กับ นักเรียน ประกอบด้วย (1) องค์ประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา และโครงสร้าง แนวทางจัดการเรียนการสอน แนวการวัดและประเมินผล และสื่อการเรียน การสอน และ (2) เอกสารประกอบหลักสูตร คือ แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ประกอบด้วย สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและ แหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล (นาฏสุรีย์ วงศ์อรินทร์, 2557, หน้า 10-11)

อึ้ง บั้วศรี (2532, หน้า 6-7) และสมิตร์ คุณากร (2536, หน้า 199-200) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า เป็นส่วนกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเครื่องชี้แนวทางหรือ เป็นบทบัญญัติของรัฐในการจัดการศึกษา เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

สำลี รักสุทธี (2544, หน้า 10) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์หรือกิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียนอันจะส่งเสริม ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด เจตคติ และการปฏิบัติ ในทิศทางที่พึงประสงค์

วิเชียร อึ้งไสตถิสกุล (2553, หน้า 356-369) สรุปว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่กำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยกำหนดเนื้อหา กิจกรรมหรือประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามที่สถานศึกษากำหนดใน แผนการดำเนินการไว้แล้วอย่างเป็นระบบ

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555, หน้า 3) กล่าวว่า หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ ทั้งหลายซึ่งเป็นแผนสำหรับจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งปฏิสัมพันธ์และประสบการณ์ของแต่ละคนระหว่างผู้เรียนกับครู และสิ่งแวดล้อม ทางเรียนที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียนเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทางตามที่ สังคมได้คาดหวัง

Taba (1962 อ้างถึงใน ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539, หน้า 6) นิยาม หลักสูตรว่าเป็นแผนการเรียนรู้ที่ ประกอบด้วย จุดประสงค์และจุดมุ่งหมายเฉพาะ การเลือกการจัดเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล

Saylor & Alexander (1974 อ้างถึงใน ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539, หน้า 6) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้ให้แก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้โดยมีโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ

รัฐโรดไอส์แลนด์ในสหรัฐอเมริกากำหนดนิยามของหลักสูตรว่า “ลำดับของประสบการณ์ที่วางแผนไว้ตามมาตรฐาน ซึ่งนักเรียนได้ฝึกฝนและบรรลุความเชี่ยวชาญในเนื้อหาและทักษะการเรียนรู้ประยุกต์” โดยโครงสร้าง การจัดระเบียบ และการพิจารณาในหลักสูตรถูกสร้างขึ้นเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ของนักเรียนและอำนวยความสะดวกในการสอน (William & Mary, 2014, pp. 10–2025)

สรุปได้ว่า รายวิชาเพิ่มเติม หมายถึง รายวิชาที่สถานศึกษาจัดทำและเปิดสอนขึ้นนอกเหนือจากรายวิชาพื้นฐาน โดยนำเวลามาจากโครงสร้าง “เวลาเรียนเพิ่มเติม” ที่หลักสูตรแกนกลางกำหนดไว้ ประกอบด้วย จัดตามความพร้อมและจุดเน้นความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอน เป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การจบการศึกษา และตัวอย่างของรายวิชาเพิ่มเติม

3. ความสำคัญของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

3.1 ความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน

นิคม ชมพูหอง (2545, หน้า 52) อธิบายว่าหลักสูตรมีความสำคัญหลายประการ ได้แก่ 1) หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนวทางการปฏิบัติงานของครู 2) หลักสูตรเป็นข้อกำหนดแผนการเรียนการสอนอันเป็นส่วนรวมของประเทศ 3) หลักสูตรเป็นเอกสารของทางราชการเป็นบัญญัติของทางรัฐบาล 4) หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาเพื่อควบคุมการเรียนการสอน 5) หลักสูตรเป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารการศึกษา 6) หลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็ก 7) หลักสูตรจะกำหนดลักษณะและรูปร่างของสังคมในอนาคต 8) หลักสูตรจะกำหนดแนวทางให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และ 9) หลักสูตรจะเป็นสิ่งที่บ่งชี้ความเจริญของประเทศ

ชัยพร วงศ์วรรณ (2538, หน้า 7) สรุปความสำคัญของหลักสูตรว่า 1) หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา 2) หลักสูตรเป็นแนวทางปฏิบัติของครู 3) หลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดและบริหารการศึกษา 4) หลักสูตรเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานในการจัดการศึกษา และ 5) หลักสูตรเป็นแนวทางในการทำนายอนาคตของประเทศชาติ

3.2 ความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่น

กองพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน (2543, หน้า 5) อธิบายความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่นว่า 1) เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนเฉพาะเนื้อหาสาระของหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนตามสภาพปัญหาที่เป็นจริง 2) ทำให้กิจกรรมการเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียน เพราะผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง 3) ชุมชนและภูมิปัญญาในชุมชนมีโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชน และ 4) ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริงจนเกิดทักษะและสามารถนำไปใช้กับสถานการณ์อื่นได้อย่างเหมาะสม

Ministry of Education (2009, p. 10) พบว่า การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมเข้ากับหลักสูตรแห่งชาติได้รับการสนับสนุนจากนโยบายการใช้ภาษาแม่ในระดับอนุบาล และมีความยืดหยุ่นในการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระหลัก

3.3 ความสำคัญในยุคปัจจุบัน

Hurix Digital (2025, p. 1) อธิบายว่าการพัฒนาหลักสูตรมีความสำคัญในการเพิ่มคุณภาพการสอนและการเรียนรู้ โดยช่วยให้ครูมีแผนงานที่ชัดเจน ช่วยให้นักเรียนเข้าใจสิ่งที่พวกเขาควรรู้ สนับสนุนครูในการพัฒนาวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูใช้กลยุทธ์การสอนแบบโต้ตอบ และช่วยให้ครูทันสมัยกับข้อมูลและแนวโน้มล่าสุดในระบบการศึกษา

Organisation for Economic Co-operation and Development (2018, p. 1) ระบุว่าแนวคิดของหลักสูตร ควรได้รับการพัฒนาจาก “กำหนดไว้ล่วงหน้าและคงที่ไปสู่ปรับเปลี่ยนได้และเป็นพลวัต” โรงเรียนและครูควรสามารถปรับปรุงและปรับแนวหลักสูตรให้สะท้อนความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปรวมถึงความต้องการการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ครู นักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องควรมีส่วนร่วมตั้งแต่นั้น ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้แน่ใจว่าพวกเขามีความเป็นเจ้าของในการนำไปปฏิบัติ

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม (Additional Subjects) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการศึกษาไทย โดยไม่ได้เป็นเพียงส่วนเสริม แต่ทำหน้าที่เป็นกลไกเชิงยุทธศาสตร์และมีสถานะทางกฎหมายที่สำคัญ ดังนี้

1. การเพิ่มพูนศักยภาพและตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลรายวิชาเพิ่มเติมเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเพิ่มพูนศักยภาพของผู้เรียนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการตอบสนองต่อ ความถนัดเฉพาะทาง และความสนใจของผู้เรียนแต่ละบุคคล

2. กลไกความยืดหยุ่นและการพัฒนาทักษะแห่งอนาคต (Agility Layer) ชั้นความคล่องตัวของหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติมทำหน้าที่เป็นชั้นความคล่องตัว ของระบบหลักสูตร (Agility Layer) ซึ่งช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับตัว เข้ากับความต้องการของสังคมยุคใหม่ได้อย่างรวดเร็ว

การบูรณาการทักษะศตวรรษที่ 21 เป็นเครื่องมือสำคัญที่สถานศึกษาสามารถใช้เพื่อบูรณาการ ทักษะที่จำเป็นเร่งด่วนในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะดิจิทัล ทักษะ ภาษาต่างประเทศที่สาม หรือทักษะการวิจัย เพื่อตอบสนองต่อสภาพการณ์สังคมโลก ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

3. เกณฑ์สำคัญต่อการสำเร็จการศึกษา

ข้อกำหนดด้านหน่วยกิต รายวิชาเพิ่มเติมมีสถานะเชิงกฎหมาย ที่สำคัญยิ่งต่อการสำเร็จการศึกษา โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) ผู้เรียนต้องได้รับหน่วยกิตเพิ่มเติม ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต

ผลต่อการจบหลักสูตร หากผู้เรียนไม่สามารถเก็บหน่วยกิตเพิ่มเติม ได้ครบตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดไว้ โรงเรียนก็อาจไม่อนุมัติการสำเร็จการศึกษาได้ ซึ่งตอกย้ำว่าวิชาเหล่านี้ไม่ใช่เพียงแค่วิชาเลือก แต่เป็นเส้นทางความเชี่ยวชาญบังคับ

4. การพัฒนาท้องถิ่นและการสร้างองค์ความรู้

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น รายวิชาเพิ่มเติมเป็นช่องทางสำคัญ ที่เอื้อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น (Local Curriculum) เพื่อให้สอดคล้อง กับบริบททางสังคมและเศรษฐกิจของสถานศึกษาและชุมชน

สร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่น การจัดการศึกษาท้องถิ่นผ่าน รายวิชาเพิ่มเติมมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการศึกษาท้องถิ่นและสร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของผู้เรียน

ส่งเสริมทักษะการวิจัย รายวิชาเพิ่มเติม (เช่น วิชาการศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง หรือ IS) ถูกออกแบบมาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการค้นคว้า แสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง วิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำไปสู่การสรุปองค์ความรู้ ซึ่งเป็นทักษะ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต

4. องค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

องค์ประกอบตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กำหนดให้มีการจัดหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน โดยมีความยืดหยุ่นในการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระหลัก การส่งเสริมทักษะการคิด กลยุทธ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการพัฒนาคุณธรรมเป็นหัวใจของการเรียนการสอน (กรมวิชาการ, 2551, หน้า 5-12)

สังต์ อุทรานันท์ (2532, หน้า 26) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรว่า ประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ 1) ส่วนประกอบที่จำเป็นสำหรับหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย จุดมุ่งหมายทั่วไป จุดมุ่งหมายเฉพาะ เนื้อหาสาระและประสบการณ์เรียนรู้ และ 2) ส่วนประกอบอื่นที่น่าบรรจุไว้ในหลักสูตร ได้แก่ เหตุผลและความจำเป็นของหลักสูตร การเสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การเสนอแนะในการใช้สื่อการเรียนการสอน และการเสนอแนะในการประเมินผล

นาฏสุรีย์ วงศ์อรินทร์ (2557, หน้า 1) วิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรจากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน พบว่า องค์ประกอบหลักของหลักสูตร ประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหาและโครงสร้าง 4) แนวการจัดการเรียนรู้ 5) แนวการวัดและประเมินผล และ 6) แนวการใช้สื่อการเรียนการสอน

กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน (2543, หน้า 13) กำหนดว่าหลักสูตรท้องถิ่นควรมีองค์ประกอบ 4 ประการด้วยกัน คือ 1) วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา 2) เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา 3) กระบวนการเรียนการสอน และ 4) การวัดและประเมินผล

Braim & Mohammed (2025, pp. 93-103) อธิบายว่าองค์ประกอบและหลักการของการพัฒนาหลักสูตรที่สำคัญที่สุด ประกอบด้วย วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล นอกจากนี้การพัฒนาหลักสูตรควรอิงจากความสนใจเฉพาะ รองรับด้วยปรัชญาการศึกษา และเกี่ยวข้องกับการวางแผนที่จะยืดหยุ่นซึ่งพิจารณาฐานทางจิตวิทยาและสังคมวิทยา การพัฒนาควรเป็นไปในทิศทางที่สมบูรณ์และครอบคลุมโดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของสังคม

Tyler (1949, pp. 1–2) เน้นว่าองค์ประกอบหลักของหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ (Objectives) 2) เนื้อหา (Content) 3) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experiences) และ 4) การประเมินผล (Evaluation) โดยวัตถุประสงค์ควรได้มาจาก 3 แหล่ง คือ ผู้เรียน สังคม และผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชา

Taba (1962, p. 12) เสนอองค์ประกอบของหลักสูตรที่เน้นกระบวนการอุปนัย โดยเริ่มจาก 1) การวินิจฉัยความต้องการของผู้เรียน 2) การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 3) การคัดเลือกเนื้อหาการเรียนรู้ 4) การจัดระเบียบเนื้อหา 5) การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 6) การจัดระเบียบกิจกรรมการเรียนรู้ และ 7) การประเมินผล

สรุปว่า องค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่สำคัญ ประกอบด้วย 12 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชื่อหลักสูตร 2) หลักการ และเหตุผล 3) หลักการของหลักสูตร 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) คำอธิบายรายวิชา 6) ผลการเรียนรู้ 7) สาระการเรียนรู้ 8) โครงสร้างหลักสูตร 9) หน่วยการเรียนรู้ 10) แนวทางการจัดการเรียนรู้ 11) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 12) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

5. วิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

วิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม (กองพัฒนาการศึกษา นอกโรงเรียน, 2543, หน้า 7; ฝ่ายวิชาการ, 2546, หน้า 6–13; สุนีย์ ภูพันธ์, 2546, หน้า 16; Tyler, 1949, pp. 30–105; Taba, 1962, p. 45; Portillo et al., 2020, pp. 7950–8025; Goodlad, อ้างถึงใน Button, 2021, p. 6; Forero et al., 2024, p. 100325) สามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน 12 องค์ประกอบ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การกำหนดทิศทางและเป้าหมาย

1. ชื่อหลักสูตร คือ ป้ายบอกทาง ด้านแรกที่ใช้สื่อสารกับผู้เรียน และชุมชน ความหมายของมันต้องกระชับ สะท้อนเนื้อหาแก่นแท้ของวิชา และดึงดูดความสนใจ เช่น ผลิตภัณฑ์จากเลื้อย สู่ถึงการลงมือทำชิ้นงาน ไม่ใช่แค่ทฤษฎี

2. หลักการและเหตุผล คือที่มาที่ไปและบริบท เป็นส่วนที่อธิบายสภาพปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น หรือนโยบายที่ทำให้เกิดรายวิชานี้ เป็นการสร้างความชอบธรรมและตอกย้ำความสำคัญของหลักสูตร

3. หลักการของหลักสูตร คือ ปรัชญาที่เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เช่น เน้นการปฏิบัติจริง เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือเน้นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ ภาพความสำเร็จสูงสุดที่คาดหวัง เมื่อผู้เรียนเรียนจบหลักสูตรนี้ โดยต้องครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะปฏิบัติ และเจตคติหรือคุณลักษณะ

ส่วนที่ 2 การออกแบบเนื้อหาและโครงสร้าง

5. คำอธิบายรายวิชา คือ บทคัดย่อของวิชา เป็นการเขียน ความเรียงที่ร้อยเรียงว่าผู้เรียนจะได้ศึกษาอะไร (เนื้อหา) ผ่านกระบวนการใด (วิธีเรียน) และเกิดคุณลักษณะแบบใด มักใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นให้นักเรียนตัดสินใจเลือกเรียน

6. ผลการเรียนรู้ คือ เป้าหมายย่อยที่วัดผลได้ ในวิชาเพิ่มเติมใช้ แทนคำว่า ตัวชี้วัด เป็นข้อความที่ระบุชัดเจนว่า เมื่อผ่านแต่ละบทเรียนไป ผู้เรียนต้องรู้ และทำอะไรได้บ้าง

7. สาระการเรียนรู้ คือ เนื้อหาวิชาเป็นกลุ่มขององค์ความรู้ ทักษะ และกระบวนการต่าง ๆ ที่ถูกคัดเลือกมาเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่ตั้งไว้

8. โครงสร้างหลักสูตร คือ การบริหารจัดการ เป็นตารางที่แสดง ภาพรวมของการจัดสรรเวลาเรียน (ชั่วโมง) และน้ำหนักคะแนน ให้สอดคล้องกับเนื้อหา ตลอดภาคเรียนหรือปีการศึกษา

9. หน่วยการเรียนรู้ คือ การจัดหมวดหมู่เนื้อหา โดยนำสาระ การเรียนรู้มาแบ่งเป็นบทย่อย ๆ หรือหัวข้อย่อยที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง มีมิติชัดเจน พร้อมระบุเวลาและคะแนนประจำหน่วยอย่างสมดุล

ส่วนที่ 3 กระบวนการนำไปใช้และการประเมิน

10. แนวทางการจัดการเรียนรู้ คือ วิธีวิทยาการสอน เช่น จะสอน ด้วยโครงงาน การสาธิต หรือการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เหมาะกับธรรมชาติของวิชา

11. สื่อและแหล่งเรียนรู้ คือ เครื่องมือช่วยเรียน ครอบคลุม ทั้งวัสดุอุปกรณ์ เช่น กี่ทอเส้น ส้นกก สื่อเทคโนโลยี รวมไปถึงแหล่งเรียนรู้บุคคล เช่น ปราชญ์ชาวบ้านหรือวิทยากรในท้องถิ่น

12. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คือ กลไกตรวจสอบความสำเร็จ อธิบายว่าครูจะใช้วิธีการใด เช่น การสังเกต การตรวจชิ้นงาน เครื่องมือใด เช่น แบบประเมิน RUBRIC และเมื่เกณฑ์การตัดสินผลการเรียนอย่างไร โดยเน้นที่การประเมินตามสภาพจริง

ความตระหนักภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular Wisdom) ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า ที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยใช้สติปัญญา และมวลประสบการณ์ในการประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาการดำรงชีวิต ซึ่งภูมิปัญญานี้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่มีคุณค่ามหาศาลและสามารถช่วยพัฒนามนุษย์ได้ทั้งทางวัตถุและจิตใจ

สามารถ จันทรสุรีย์ (2536, หน้า 146) ได้กล่าวว่า ภูมิปัญญา หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เอง ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ ทั้งหมดของชาวบ้าน ที่ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง และนำมาแก้ปัญหาคำถามในชีวิตได้อย่าง สมสมัย

นอกจากนี้ ประเวศ วะสี (2536, หน้า 21-23) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับ คุณค่าของภูมิปัญญา โดยสรุปได้ว่า ภูมิปัญญามีความเชื่อมโยงจากประสบการณ์จริง และมีการนำธรรมชาติมาเป็นสื่อในหลายด้าน ทำให้คนเคารพธรรมชาติและเคารพผู้อาวุโส อีกทั้งยังเป็นเครื่องส่งเสริมและพัฒนามนุษย์ทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ โดยให้ความสำคัญ กับจริยธรรมมากกว่าวัตถุธรรม

ในแง่ของมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา หมายถึง การปฏิบัติ การแสดงออก ความรู้ ทักษะ ตลอดจนเครื่องมือ วัตถุ สิ่งประดิษฐ์ และพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่ชุมชน กลุ่มชน หรือปัจเจกบุคคลยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมของตน ซึ่งถ่ายทอดจาก คนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งอย่างสม่ำเสมอ เพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม การปฏิสัมพันธ์ กับธรรมชาติ และประวัติศาสตร์

1. ขอบเขตของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและผูกพันกับมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิด จนตาย โดยเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่นในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความคิด ความเชื่อ การประกอบอาชีพ การรักษาโรค การศึกษา และสื่อความบันเทิง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถแบ่งออกได้หลายแขนง โดยมีการจัดประเภท ไว้หลากหลายรูปแบบ เช่น การจัดประเภทของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 15) กำหนดไว้ 11 สาขา ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม สาขาอุตสาหกรรมและ หัตถกรรม สาขาการแพทย์แผนไทย สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน สาขาสวัสดิการ สาขาศิลปกรรม สาขาการจัดการองค์กร
สาขาภาษาและวรรณกรรม สาขาศาสนาและประเพณี สาขาการศึกษา

การจัดประเภทของ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2545, หน้า 12-18) กำหนดไว้ 7 ประเภท ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านการเกษตร ภูมิปัญญาด้านเศรษฐกิจ ภูมิปัญญาด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรและการพัฒนาหมู่บ้าน ภูมิปัญญาด้านศิลปะ ภูมิปัญญาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม

2. ความหมายภูมิปัญญาท้องถิ่น

ราชบัณฑิตยสถาน (2542, หน้า 826) ได้ให้ความหมายของ คำว่า ภูมิปัญญา ไว้ว่า “พื้นความรู้ความสามารถ” ภูมิปัญญา หมายถึง ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคน หรือเป็นลักษณะสากล ที่หลายถิ่นมีคล้ายกันก็ได้ ภูมิปัญญาชาวบ้านในแต่ละถิ่นเกิดจากการแสวงหาความรู้ เพื่อเอาชนะอุปสรรคทางธรรมชาติ ทางสังคมที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ภูมิปัญญานี้จึงเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและชาวบ้าน เช่น การประกอบพิธีกรรมของชุมชน หรือประเพณี รวมกำลังช่วยกันทำงานใหญ่หลวงเกินวิสัยที่จะทำสำเร็จได้โดยคนเดียว เป็นต้น

สามารถ จันทร์สุริย์ (2536, หน้า 12) ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาแห่งชีวิต ทำให้สังคมดำรงอยู่ได้มาเป็นเวลานาน เพราะสังคมเปรียบเสมือนมนุษย์ หากไม่มีสอน หรือปัญญาย่อมไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้

วันเพ็ญ พวงพันธุ์บุตร (2542, หน้า 108) ให้ทัศนะเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย ว่าหมายถึง องค์ความรู้ทั้งหลายที่มีการสั่งสมและถ่ายทอดสืบต่อกันมาของชาติไทย โดยการคิดค้นปรับเปลี่ยนผสมผสานกับความรู้ใหม่ และพัฒนาให้เหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

รุ่ง แก้วแดง (2543, หน้า 204) ได้กล่าวถึงภูมิปัญญาไทยว่า หมายถึง องค์ความรู้ความสามารถและทักษะของคนไทย อันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรรเรียนรู้พัฒนาและถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย

รัตน์ บัณฑิต (2535, หน้า 35) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อโลกและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระบวนการดังกล่าว มีรากฐานจากศาสนาทางศาสนาคริสต์ จารีตประเพณีที่ได้รับการถ่ายทอด สันสอนและปฏิบัติ สืบเนื่องกันมา ปรับเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลง แต่ละสมัย ทั้งนี้โดยมีเป้าหมาย เพื่อความสงบสุขของส่วนที่เป็นชุมชน และปัจเจกบุคคล

ฉะนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เอง ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ที่ชาวบ้าน คิดเอง ทำเอง และนำมาแก้ปัญหาคำถามชีวิตได้อย่างสมสมัย โดยเชื่อมโยงจาก ประสบการณ์จริง มีการนำธรรมชาติมาเป็นสื่อในหลายด้าน ทำให้คนเคารพธรรมชาติ เคารพผู้อาวุโส และเป็นเครื่องส่งเสริมและพัฒนามนุษย์ได้ทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ โดยเน้นให้ความสำคัญกับจริยธรรมมากกว่าวัตถุธรรม มีลักษณะและขอบเขตของภูมิปัญญา ท้องถิ่น ดังนี้

1. ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหมายถึง การปฏิบัติ การแสดงออก ความรู้ ทักษะ ตลอดจนเครื่องมือ วัตถุ สิ่งประดิษฐ์ และพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่ชุมชน กลุ่มชน หรือปัจเจกบุคคลยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมของตน
2. ภูมิปัญญาเหล่านี้ถูกถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งอย่าง สม่ำเสมอ เพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม ปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติและประวัติศาสตร์
3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของคนใน ท้องถิ่นทั้งหมด ทั้งด้านความคิด ความเชื่อ การประกอบอาชีพ การรักษาโรค การศึกษา และสื่อความบันเทิง ภูมิปัญญานี้เป็นสิ่งที่ผูกพันและเกี่ยวข้องกับมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดจนตาย
4. ภูมิปัญญาคือ รากเหง้า ของคนไทยและเป็นสมบัติอันสำคัญ ของชาติที่ทุกคนควรช่วยกันอนุรักษ์และสืบทอดสืบไป

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน จะเป็นทุกสิ่งทุกอย่าง ที่ชาวบ้านคิดขึ้นได้เอง และนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา เป็นเทคนิควิธี เป็นองค์ความรู้ ของชาวบ้านทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดทำ โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหา การดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาในเรื่อง ผลกระทบจากเลือกทอ โรงเรียนบ้านแป้น สามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. การทอเสื่อ

3.1 ความเป็นมา และความสำคัญของหัตถกรรมทอเสื่อ

เสื่อ ถือเป็นเครื่องใช้ที่ผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยมาช้านาน โดยปรากฏหลักฐานการใช้งานมาไม่ต่ำกว่า 600 ปี นับตั้งแต่สมัยอยุธยาเป็นต้นมา เสื่อมีความสำคัญอย่างยิ่งในการใช้สอยในชีวิตประจำวันสำหรับปูนั่งและนอน ทั้งในบ้านเรือน และวัดวาอาราม ในอดีตมีหลักฐานปรากฏในจดหมายของลาลูแบร์ ซึ่งเล่าถึงชาวกรุงศรีอยุธยาหรือชาวสยามว่า บริเวณบ้านย่านท้ายคูมีพวกแขกจามสานเสื่ออันไต่ผืนใหญ่น้อยขาย (หลวงประดิษฐไพเราะ, 2516, หน้า 4) นอกจากนี้ ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ยังมีการกล่าวถึงการนำเสื่อมาใช้ในนิราศเมืองแกลงของสุนทรภู่ ซึ่งแต่งในรัชกาลที่ 1 เมื่อ พ.ศ. 2350 การทอเสื่อเริ่มต้นจากจุดมุ่งหมายเพื่อใช้สอยเองในบ้านเรือน และนำไปถวายวัดในงานเทศกาลต่าง ๆ ก่อนจะพัฒนามาเป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้หลังช่วงว่างเว้นจากการทำนา เสื่อยังมีความจำเป็นในทางสังคมสำหรับการประกอบพิธีตามความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมในท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งมักมีการใช้เสื่อจักสานปูนอนหรือรับรองแขก ในด้านเศรษฐกิจงานหัตถกรรมเสื่อทอมือมีศักยภาพในการสร้างรายได้สูงและให้ผลตอบแทนในสัดส่วนที่มาก จากงานวิจัยหนึ่ง พบว่า กลุ่มสตรีทอเสื่ออกในจังหวัดบุรีรัมย์ สามารถทำรายได้ต่อปีรวม 11,165,000 บาท และมีกำไรให้แต่ละปีอยู่ที่ 4,903,349 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 43.92 (ธนกร ภิบาลรักษ์, 2551, หน้า 4-5; ผกามาศ มูลวันดี, 2560, หน้า 142; ชนัญญา จุลลัชญ์ชัย, 2561, หน้า 57-60)

3.2 ประเภทและกระบวนการทอเสื่อ

เสื่อโดยทั่วไปมักแบ่งตามวัสดุที่ใช้ในการผลิตและวิธีการขึ้นรูป ซึ่งมีทั้งที่ทอด้วยกึ่งทอเสื่อ และที่จักสานเป็นแผ่นผืน เสื่อทอมือสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ การทอเสื่อลายขัด และ การทอเสื่อลายขีด (ธนกร ภิบาลรักษ์, 2551, หน้า 7; ชนัญญา จุลลัชญ์ชัย, 2561, หน้า 54-71) ดังนี้

1) การทอเสื่อลายขัด เป็นการทอโดยให้เส้นกกหรือเส้นพุ่งชนิดอื่น สอดใต้เส้นเชือกหรือเส้นยืนสลับกับการสอดเหนือเส้นเชือกทีละ 1 เส้น โดยอาศัยกลไกของฟืมที่มีการสร้างช่องและรูฟืมคั่นสลับกัน เพื่อให้เส้นยืนมีการยกและข้ามสลับเส้นเว้นเส้น โดยอัตโนมัติ

2) การทอเสื่อลายขีด ลายขีดในผืนเสื่อเกิดจากการก่อรูปของเส้นพุ่งหรือเส้นแนวนอนเท่านั้น ไม่มีลวดลายที่เกิดขึ้นจากเส้นยืน

3) ลวดลายขีดจะเกิดจากการสลับยกและข่มเส้นพุ่งขึ้นเหนือหรือใต้เชือกเส้นยืนในตำแหน่งตรงข้ามกันเป็นคู่

4) การทอเสื้อขีดแตกต่างจากการทอผ้าขีด เนื่องจากในการทอผ้าขีดเส้นยืนจะปรากฏเป็นส่วนหนึ่งในการก่อรูปลายขีดด้วย

5) ผ้าทอลายขีดจะมีการทอด้วยลายขีดคั่นลายขีดเส้นหนึ่งทันที ก่อนจะเริ่มทอเส้นด้วยลายขีดเส้นต่อไป ซึ่งวิธีนี้ไม่พบในการทอเสื้อขีดทอมือ

ปัจจุบันมีการพัฒนาการทอเสื้อขีดโดยใช้เครื่องมืออำนวยความสะดวก เช่น ไม้เก็บลาย หรือกระบอกเก็บลายที่ทำจากท่อพีวีซี มาช่วยในการทอลายขีดแทนการเก็บลายทีละไม้ ซึ่งทำให้สามารถทำซ้ำลายทอเสื้อขีดได้ง่ายขึ้น

3.3 ปัญหาสุขภาพ และนวัตกรรมเครื่องทอเสื้อเพื่อสุขภาพ

กลุ่มผู้ทอเสื้อกส่วใหญ่มักเป็นผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์การทอเสื้อมาไม่ต่ำกว่า 10 ปี ปัญหาสุขภาพที่พบในการทอเสื้อกส่วใหญ่มีสาเหตุหลักมาจากเครื่องทอเสื้อแบบดั้งเดิม (ที่ทอเสื้อแบบเดิมมีลักษณะเตี้ย) (สมปอง มุลมณี และสุพัตรา รักษาสนธิ, 2568, หน้า 192–193; Munmanee & Raksarson, 2025, p. 192) ดังนี้

1) การที่ผู้ทอต้องก้มตัวและโน้มตัวทอเสื้อเป็นระยะเวลานานทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ เช่น อาการปวดเมื่อยเรื้อรัง บริเวณคอ ไหล่ หลัง แขน ขา

2) อาการชาบริเวณขาค้นเกิดจากการนั่งพับขาเป็นเวลานาน

3) ปัญหาสุขภาพเหล่านี้ยังอาจส่งผลให้ผู้สูงอายุผู้ทอเสื้อเกิดความเครียดและอาจเบื่อหน่ายจนอยากเลิกปฏิบัติงานทอเสื้อในที่สุด

4) มีการพัฒนานวัตกรรมเครื่องทอเสื้อกเพื่อสุขภาพ เพื่อลดความเสี่ยงทางสุขภาพที่เกิดจากการปฏิบัติงาน

5) เครื่องทอใหม่นี้ช่วยให้ผู้ทอสามารถปรับเปลี่ยนท่านั่งให้สามารถนั่งหลังตรงได้ ไม่ต้องก้มและโน้มตัวไปด้านหน้ามากเหมือนเดิม และสามารถห้อยขาได้ ไม่ต้องนั่งเหยียดขาหรือพับขาเป็นเวลานาน

6) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพการใช้นวัตกรรมเครื่องทอเสื้อกเพื่อสุขภาพในการลดปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ พบว่า อยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ย 5.00

3.4 ความหมายของการทอเสื่อ

การทอเสื่อที่ยังถือเป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น ที่นำต้นกกมาแปรรูปให้เป็นเส้น ย้อมสี แล้วสานทอให้เป็นแผ่นผืน เพื่อนำมาใช้ปูลาดรองนั่งหรือนอน ทำธุรกรรมต่าง ๆ ตลอดจนทำพิธีกรรมทางศาสนาและความเชื่อ

จารุวรรณ ธรรมวัตร (2532, หน้า 57) กล่าวว่า การทอเสื่อหมายถึง กระบวนการผลิตเสื่อ ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว เสื่อหมายถึงผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ได้จากการสานหรือการทอ ใช้สำหรับปูรองนั่งและนอน และเป็นเครื่องอัฐบริวารในประเพณีทางพุทธศาสนา เช่น พิธีอุปสมบท พิธีทอดผ้าป่า หรือพิธีทอดกฐิน เป็นต้น

โดยคำว่า เสื่อ ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง สาด ซึ่งเป็นเครื่องชนิดหนึ่งสำหรับปูนั่งและนอน (ชนัญญา จุลลัษเฐียร, 2561, หน้า 56) การทอเสื่อ เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านและเป็นกระบวนการผลิตเครื่องใช้ที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนไทยมาช้านาน

นอกจากนี้ การทอเสื่อกก (Reed Mat Weaving) ยังมีความหมายเฉพาะเจาะจงถึงวิธีการผลิตในท้องถิ่น โดยหมายถึง การผลิตเสื่อกกของชาวนาที่นำเส้นกกแห้งมาทอเป็นผืนเสื่อตามความต้องการ (บุญพรรค อวบอวน, 2554, หน้า 4) กระบวนการทอเสื่อโดยสังเขป ดังนี้

1. การทอเสื่อกกเป็นงานที่ต้องใช้ความปราณีตและความอดทนสูง โดยมีขั้นตอนหลัก ๆ เช่น การเตรียมต้นกกและเส้นกกโดยการกรีดออกเป็นเส้นขนาดเล็ก ๆ (ไม่เกิน 5 มิลลิเมตร) แล้วขูดเอาเยื่อแกนกลางออก และนำไปตากแดด

1.1 ขั้นตอนการทอ คนทอจะนั่งบนม้านอนนั่ง ทำหน้าที่คลำฟืมและหยายฟืมเพื่อให้เกิดช่องว่างระหว่างเส้นยืน ส่วนคนพุ่งจะใช้ไม้พุ่งสอดเส้นกกที่ละเส้นผ่านช่องว่างระหว่างเส้นยืน แล้วชักไม้พุ่งออก จากนั้นคนทอจะกระทบฟืมเพื่อให้เส้นกกแน่นเสมอกัน

1.2 วัตถุประสงค์หลักที่ใช้ในการทอเสื่อกกคือต้นกกหรือไหล และใช้เชือกไนลอนหรือเชือกเอ็นเป็นเส้นยืน

1.3 การย้อมสี เส้นกกที่นำมาทอส่วนมากจะใช้สีเคมีอย่างดี โดยจะต้มน้ำให้ร้อนแล้วผสมสีลงไป นำกกที่เตรียมไว้ลงต้มเพื่อให้สีเข้ากับเนื้อกก จากนั้นนำขึ้นมาตากให้แห้งสนิทก่อนนำไปทอ ในสมัยก่อนการทอเสื่อจันทบูรจะใช้สีจากธรรมชาติ ได้แก่ สีแดง สีดำ และสีเหลือง เสื่อกกที่ทอเสร็จแล้วยังสามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น กระเป๋า หมอน ที่รองจาน กล้องใส่ทิชชู หรือหมวก

4. ความหมายของความตระหนัก

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายความตระหนักไว้หลายท่านด้วยกันเป็นว่า หมายถึง การกระทำแสดงว่าจำได้ การรับรู้หรือการมีความรู้หรือมีความสำนึกไว้ ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523, หน้า 133) ได้กล่าวถึงความหมายของความตระหนัก ว่าความตระหนักเป็นพฤติกรรมด้านต่ำสุดของทางด้านความรู้ (Cognitive Domain) แต่ความตระหนักนั้นไม่ได้เกี่ยวกับความจำหรือความระลึกได้ ความตระหนัก หมายถึง ความสามารถนึกคิด ความรู้สึก ที่เกิดขึ้นในสภาวะของจิตใจ

Koffka & Nelson (1965 cited in Kohlberg, 1969, p. 350) ได้เสนอแนวคิด ว่าความตระหนักมีความหมายเหมือนกับความสำนึก (Consciousness) ซึ่งเป็นสภาวะทางจิตที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิด และความปรารถนาต่าง ๆ เกิดจากการรับรู้ที่มีความหมาย ความตระหนักจึงเป็นสภาวะที่บุคคลได้รับความรู้โดยรับรู้หรือได้ประสบการณ์ต่าง ๆ แล้วมีการประเมินค่าและความตระหนักถึงความสำคัญของตนเองที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ ซึ่งเป็นช่วงของสภาวะตื่นตัวทางจิตใจ ต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งหมายความว่าระยะเวลาหรือประสบการณ์และสภาวะแวดล้อมหรือสิ่งเร้าภายนอก เป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดความตระหนักขึ้น

Kofka (1978, p. 212 อ้างถึงใน ประพล มลิณฑิมา, 2542, หน้า 18) ได้เสนอแนวความคิดว่า ความตระหนักมีความหมายเหมือนกับความสำนึก (Consciousness) จึงเป็นสภาวะทางจิตที่เกี่ยวกับสภาวะที่บุคคลได้รับความรู้โดยรับรู้หรือได้ประสบการณ์ต่าง ๆ แล้วมีการประเมินค่าและความตระหนักถึงความสำคัญของตนเองที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ ซึ่งหมายความว่า ระยะเวลาหรือประสบการณ์หรือสถานการณ์แวดล้อม หรือสิ่งเร้าภายนอก เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความตระหนักขึ้น

Eysenck et al. (1979, p. 110) ได้อธิบายความตระหนักในแง่ของจิตวิทยาว่า ความตระหนัก เป็นความสัมพันธ์ของความสำนึก (Consciousness) และเจตคติ (Attitudes) ความตระหนักเป็นภาวะของจิตใจ ซึ่งไม่อาจแบ่งแยกเป็นความรู้สึกหรือความคิดเพียงอย่างเดียวโดยเด็ดขาด

Burnard (1986, p. 90) ได้ให้ความหมายว่า ความตระหนัก หมายถึง การเข้าใจ การมองเห็น การรับสิ่งที่ผ่านเข้ามาในจิตใจ รู้สึกเป็นห่วง และสนใจต่อสถานการณ์ ความจริงหรือวัตถุภายนอก

Runnes (1971, p. 32 อ้างถึงใน พัชรี เทวะปรมาภรณ์, 2539, หน้า 36) กล่าวว่า ความตระหนักเป็นการกระทำที่เกิดความสำนึก

Kathow (1997, pp. 235–237) ได้ให้ความหมายของความตระหนักไว้ว่าความตระหนักเป็นความรู้สึกที่รับรู้ถึงคุณค่าของบุคคลในสิ่งนั้น ๆ ในสถานการณ์ที่เขาอยู่

สรุปคือ ความตระหนัก เป็นการแสดงออกมาซึ่งความรู้สึก ความสำนึก ความคิดเห็น หรือการรับรู้ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นภาวะที่บุคคลเข้าใจ เป็นความรู้สึกที่รับรู้ของบุคคลที่สำนึกในสิ่งต่าง ๆ และประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ โดยอาศัยระยะเวลาเหตุการณ์ หรือสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดความตระหนักจากความหมายของความตระหนักที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความตระหนักเป็นความสำนึก เป็นความรู้ตัว เป็นความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เขาประสบในสิ่งแวดล้อมที่เขาอยู่ ดังนั้น ความตระหนักจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลได้รับความสัมผัสจากสิ่งเร้าในสภาพแวดล้อม เกิดการรับรู้ (Perception) และนำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอด การเรียนรู้ และความตระหนักตามลำดับ การเรียนรู้ และความตระหนัก จะนำไปสู่ความพร้อมที่จะแสดงการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมต่อไป ซึ่งสามารถแสดงเป็นกระบวนการ การเกิดความตระหนัก

5. ความสำคัญของความตระหนัก

เรวัตน์ วัฒนไชย (2550, ออนไลน์) กล่าวว่า ความตระหนักในคุณค่าแห่งตน มีประโยชน์ต่อตัวเราหลายประการ สรุปได้ ดังนี้

- 1) ทำให้รู้จักตัวตนที่แท้จริงของเรา
- 2) ทำให้เกิดการปรับปรุงตนเองด้วยความสมัครใจ
- 3) สามารถดึงเอาพลังแห่งศักยภาพของตนมาใช้ให้เกิดประโยชน์
- 4) ทำให้ตัวเรามีบุคลิกภาพดี เป็นที่รักแก่บุคคลทั่วไป และทำให้เกิดความร่วมมือซึ่งกันและกันในภาระกิจการทำงาน
- 5) มีความสุขในการปฏิบัติหน้าที่การงาน
- 6) หน่วยงาน องค์กร สังคม เป็นมิตร และผูกพันมีมิตรจิตช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกัน และกันทำให้มีความเจริญก้าวหน้า

ดังนั้น ความตระหนักจึงมีความสำคัญจำเป็นต่อการเรียนการสอนในการเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนไปในทางที่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว และในการสร้างความตระหนักต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ ประสบการณ์ในการรับรู้ ความใส่ใจเห็นคุณค่าลักษณะ และรูปแบบในสิ่งเร้า ระยะเวลา และความถี่ในการรับรู้ประสบการณ์

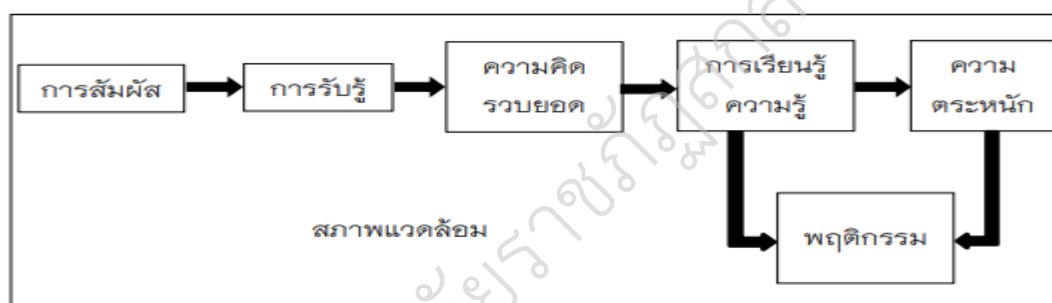
ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และสอดคล้องกับชีวิตประจำวันจึงจะสามารถสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นได้

6. ขั้นตอน และกระบวนการเกิดความตระหนัก

Good (1973, p. 54 อ้างถึงใน การุณย์ ประทุม และคณะ, 2549, หน้า 7)

กล่าวถึงกระบวนการเกิดความตระหนัก ว่าเป็นผลมาจากกระบวนการทางปัญญา กล่าวคือ เมื่อบุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าหรือรับสัมผัสจากสิ่งเร้าแล้วจะเกิดความรู้ เมื่อรับรู้ขั้นต่อไปก็จะเข้าใจสิ่งเร้า นั่น คือ เกิดความคิดรวบยอด และนำไปสู่การเรียนรู้ คือ ความรู้ในสิ่งนั้น และนำไปสู่การเกิดความตระหนักในที่สุดซึ่งความรู้ และความตระหนักต่าง ๆ ก็จะนำไปสู่การกระทำ หรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคลต่อสิ่งเร้า นั้น ๆ

ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอน และกระบวนการเกิดความตระหนัก

ที่มา : Good (1973, p. 54 อ้างถึงใน วีระชน ชาวผ่อง, 2551, หน้า 43)

7. การวัดความตระหนัก

ชวาล แพร์ตกุล (2526, หน้า 45 อ้างถึงใน ศิริกาญจน์ ศิริเลข, 2551, หน้า 12) ความตระหนัก (Awareness) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการรู้สำนึกในสิ่งนั้นอยู่จำแนก และรู้จัก ซึ่งเป็นพฤติกรรมละเอียดอ่อนเกี่ยวกับความรู้สึก และอารมณ์ ดังนั้น การจะทำการวัด และประเมินจะต้องมีหลักการ และวิธีการ รวมถึงเทคนิคเฉพาะ ดังนี้

1) วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) อาจเป็นการสัมภาษณ์ชนิดที่มีโครงสร้างแน่นอน โดยสร้างคำถาม และคำตอบให้เลือกเหมือนกันกับแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ และคำถามจะต้องตั้งไว้ก่อน เรียงลำดับก่อนหลังไว้อย่างดี หรืออาจเป็นแบบไม่มีโครงสร้าง ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่มีไว้แต่หัวข้อใหญ่ให้ผู้ตอบมีเสรีภาพในการตอบมาก และคำถามก็เป็นไปตามโอกาสอำนวย และขณะที่สนทนานั้น

2) แบบสอบถาม (Questionnaire) อาจเป็นชนิดเปิด หรือปิด หรือผสมผสานระหว่างเปิดกับปิดก็ได้

3) แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นเครื่องมือวัดชนิดที่ได้ตรวจสอบว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย มีหรือไม่มี สิ่งที่กำหนดในรายการอาจอยู่ในรูปของการทำเครื่องหมายตอบ หรือว่า ใช่หรือไม่ใช่ก็ได้

4) มาตรวัดคุณภาพ (Rating Scale) เครื่องมือชนิดนี้เหมาะสำหรับวัดอารมณ์ และความรู้สึกที่ต้องการทราบความเข้ม (Intensity) ว่ามีมากน้อยเพียงใดในเรื่องนั้น

5) การใช้ความหมายภาษา (Semantic Differential Technique: SD) เทคนิคการวัดโดยใช้ความหมายของภาษาของชาลส์ อี. ออสกู๊ด (Charles E. Osgood) เป็นเครื่องมือวัดได้ครอบคลุมชนิดหนึ่ง

8. ความตระหนักรู้ในคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น

กุลยารัตน์ ทศมี (2547, หน้า 20) กล่าวว่า ความตระหนักเป็นพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์เกิดความตระหนักต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ย่อมต้องรู้อะไรบางอย่างก่อนเป็นสำคัญอันดับแรกเมื่อเกิดการเรียนรู้ เห็นความสำคัญและเห็นคุณค่าของสิ่งนั้นบุคคลก็จะแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงความตระหนักได้ จากความหมายของความตระหนักรู้เมื่อกล่าวถึงความตระหนักในคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น อาจให้ความหมายได้ว่าเป็นความรู้สึกที่แสดงถึงการรับรู้ การมองเห็นความสำคัญ การยอมรับ หรือการเข้าใจในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การวัดความตระหนักสามารถวัดได้หลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่การสังเกตพฤติกรรมด้านความรู้สึกหรือด้านคุณลักษณะ โดยจำแนกตามพัฒนาการเป็นขั้นต่าง ๆ เรียงระดับจากที่ผิวเผินสู่ระดับที่ลึกซึ้ง คือ การรับรู้ ตอบสนอง เห็นคุณค่า จัดระบบคุณค่า และการนำคุณค่ามาสร้างลักษณะประจำตัว หรือวัดได้จากการใช้เครื่องมือที่มีความหลากหลาย เช่น วิธีการสัมภาษณ์ ทั้งชนิดแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างแน่นอน วิธีการใช้แบบสอบถามทั้งแบบเปิดหรือแบบปิด แบบตรวจสอบรายการ แบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า หรือมาตรวัดเจตคติตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ที่สุด ซึ่งการจัดการศึกษาตามอักษยาคัยด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม สำหรับเด็กและเยาวชน มีการวัดความตระหนักรู้จากการสังเกตพฤติกรรมด้านความรู้สึกหรือด้านคุณลักษณะ โดยจำแนกตามพัฒนาการเป็นขั้นต่าง ๆ คือ ขั้นการรับรู้ ขั้นตอบสนอง และขั้นเห็นคุณค่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Learning Achievement) ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญ และเป็นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมของกระบวนการจัดการศึกษา ผลสัมฤทธิ์นี้ไม่ได้เป็นเพียงคะแนนที่ได้ แต่เป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญเชิงกลยุทธ์ในการสะท้อนคุณภาพของระบบการศึกษาในทุกระดับ โดยมีนักวิชาการ และนักการศึกษาได้นำเสนอนิยามความหมาย

1. แนวคิดและทฤษฎีของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนถือเป็นหัวใจสำคัญของผลลัพธ์ทางการศึกษาดังนั้น การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ที่ดีจึงต้องอาศัยกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีและมาตรฐานทางมาตรวัดที่ชัดเจน เพื่อสะท้อนถึงความสำเร็จและศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียน (Ebel, 1972, p. 557; Bloom, 1976, p. 175) ที่การจำแนกจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ จำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาออกเป็น 3 ด้าน (พุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย) และเน้นการวัดพฤติกรรม การคิดในระดับที่สูงกว่าความรู้ความจำ ได้แก่ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า และการวัดผลเป็นการกำหนดตัวเลขเพื่อแสดงความแตกต่างระหว่างหน่วยต่าง ๆ ตามคุณลักษณะที่วัด

2. นิยามความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Learning Achievement) คือ ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมของความสำเร็จที่นักเรียนได้รับการจัดการศึกษา ซึ่งถูกใช้เป็นมาตรวัดคุณภาพของผู้เรียนและประสิทธิภาพของหลักสูตร นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้นิยามความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้

กรมวิชาการ (2515, หน้า 4) และ Department of Academic Affairs (1972, p. 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ความรู้ที่ได้รับหรือทักษะที่เจริญขึ้น โดยการเรียนวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียน โดยทั่วไปจะพิจารณาจากคะแนนสอบหรือผลงานที่ครูกำหนดให้ทำ นอกจากนี้ยังหมายถึง ผลหรือผลงานที่นักเรียนได้จากวิชาสามัญ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์

ไพศาล หวังพานิช (2526, หน้า 89) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรม หรือการสั่งสอน และความสามารถที่กล่าวถึง ได้แก่ ความจำ ความเข้าใจ การวิเคราะห์ การนำไปใช้ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

Sukharom & Chuchom (1987, p. 10) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ระดับความสำเร็จที่ได้รับจากการเรียน ซึ่งได้ประเมินผลจากสองวิธี คือ กระบวนการที่ได้จากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทั่วไป และกระบวนการที่ได้จากเกรดเฉลี่ยของสถาบันการศึกษา

Good (1973, p. 9 อ้างถึงใน พิษณุภักษ์กัญจน์ ปานเผือก, 2560, หน้า 11) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลของการสะสมความรู้ความสามารถในการเรียนทุกด้าน เข้าไว้ด้วยกัน นอกจากนี้ ยังหมายถึง ความสำเร็จความคล่องแคล่ว ความชำนาญในการใช้ทักษะหรือการประยุกต์ใช้ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว

Bloom (1976, p. 175) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ได้แก่ คุณสมบัติด้านความรู้ ความคิด คุณลักษณะด้านจิตพิสัย และคุณภาพของการสอน ซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วมในการเรียน

สรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถหรือผลสำเร็จที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์เรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นผลลัพธ์สุดท้าย (Outcome) ที่เป็นเครื่องมือบ่งชี้ถึงคุณภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผลลัพธ์นี้ครอบคลุมการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถทางสติปัญญา และการแสดงออกถึงคุณค่า และทักษะที่ได้รับ

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้หรือความสามารถของผู้เรียน หลังจากผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดผลสัมฤทธิ์สามารถแบ่งตามประเภทและหน้าที่ได้หลายรูปแบบ ดังนี้

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2545, หน้า 96) กล่าวว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้ วัดความรู้ ทักษะ และความสามารถทางวิชาการที่นักเรียนได้เรียนรู้มาแล้วว่าบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใด

สิริพร ทิพย์คง (2545, หน้า 193) กล่าวว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ชุดคำถามที่มุ่งวัดพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนว่ามีความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพด้านสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ในเรื่องที่เรียนรู้ไปแล้ว มากน้อยเพียงใด

สมพร เชื้อพันธ์ (2547, หน้า 59) กล่าวว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบหรือชุดของข้อสอบที่ใช้วัดความสำเร็จหรือความสามารถในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนว่าผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้เพียงใด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเภทที่ครูสร้างมีหลายแบบ แต่ที่นิยมใช้มี 6 แบบ ดังนี้

1. ข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง (Subjective or Essay test)

เป็นข้อสอบที่มีเฉพาะคำถาม แล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรี เขียนบรรยายตามความรู้ และเขียนข้อคิดเห็นของแต่ละคน

2. ข้อสอบแบบกาถูก-ผิด (True-false test) คือ ข้อสอบแบบ

เลือกตอบที่มี 2 ตัวเลือกแต่ตัวเลือก ดังกล่าวเป็นแบบคงที่และมีความหมายตรงกันข้าม เช่น ถูก-ผิด ใช่-ไม่ใช่ จริง-ไม่จริง เหมือนกัน-ต่างกัน เป็นต้น

3. ข้อสอบแบบเติมคำ (Completion test) เป็นข้อสอบที่ประกอบด้วย

ประโยค หรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์แล้วให้ตอบเติมคำหรือประโยค หรือข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้นั้น เพื่อให้มีใจความสมบูรณ์และถูกต้อง

4. ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ (Short answer test) เป็นข้อสอบที่คล้าย

กับข้อสอบแบบเติมคำ แต่แตกต่างกันที่ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ เขียนเป็นประโยคคำถามสมบูรณ์ ข้อสอบเติมคำเป็นประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์ แล้วให้ผู้ตอบเขียนตอบคำตอบที่ต้องการจะสั้นและกะทัดรัดได้ใจความสมบูรณ์ไม่ใช่เป็นการบรรยาย แบบข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง

5. ข้อสอบแบบจับคู่ (Matching test) เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ

ชนิดหนึ่ง โดยมีคำหรือข้อความแยก ออกจากกันเป็น 2 ชุดแล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ว่าแต่ละข้อความในชุดหนึ่งจะคู่กับคำหรือข้อความใดในอีกชุดหนึ่ง ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างไรอย่างหนึ่งตามที่ผู้ออกข้อสอบกำหนดไว้

6. ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple choice test) คำถามแบบ

เลือกตอบโดยทั่วไปจะประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนนำหรือคำถาม (Stem) กับตอนเลือก (Choice) ในตอนเลือกนั้นจะประกอบด้วยตัวเลือกที่เป็น คำตอบถูกและตัวเลือกลวง ปกติจะมีคำถามที่กำหนดให้พิจารณา แล้วหาตัวเลือกที่ถูกต้องมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียวจากตัวเลือกอื่นๆ และคำถามแบบเลือกตอบที่นิยมใช้ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงเป็นวิธีการวัดประเมินผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

ซึ่งมีการสร้างแบบทดสอบหลากหลาย ได้แก่ ข้อสอบอัตนัยหรือความเรียงข้อสอบแบบกาถูกกาผิด ข้อสอบแบบเติมคำ ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ ข้อสอบแบบจับคู่ และข้อสอบแบบเลือกตอบ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ เนื่องจากเป็นแบบทดสอบที่สามารถวัดพฤติกรรมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำไปใช้ ด้านการวิเคราะห์ ด้านการสังเคราะห์ และด้านการประเมินค่า

ทิศนา แคมมณี (2561, หน้า 137) การประเมินเชิงสร้างสรรค์ เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการสอนระหว่างการจัดการเรียนการสอน

Ebel (1972, p. 557) การประเมินสรุปผล เพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยรวม ว่าบรรลุตามมาตรฐานของหลักสูตรเพียงใด ณ จุดสิ้นสุดของการเรียนรู้ เช่น สอบปลายภาค และการประเมินวินิจฉัยค้นหาสาเหตุเชิงลึกและเฉพาะเจาะจงของความบกพร่องหรือความล้มเหลวในการเรียนรู้ หลังการใช้งานเมื่อพบปัญหา

สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่นิยมใช้แบ่งเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) ประนัย ข้อสอบที่มีตัวเลือก เช่น เลือกตอบ ถูก-ผิด เติมคำ จับคู่ ตอบสั้น ๆ 2) อัตนัย ข้อสอบที่ให้ผู้เรียนเขียนบรรยายหรือแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี และ 3) การประเมินภาคปฏิบัติ การวัดผล โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติหรือสร้างชิ้นงานจริง หรือการประเมินนี้เน้นการปฏิบัติงานจริงมากกว่าการประเมินจากข้อสอบแบบเลือกตอบ

4. ลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ดี

แบบทดสอบที่ดีต้องผ่านเกณฑ์ทางมาตรวัดที่สำคัญ เพื่อให้ผลการประเมินมีความน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน โดยมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ดี (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2545, หน้า 135-161; สิริพร ทิพย์คง, 2545, หน้า 195) ดังนี้

1. ความเที่ยงตรง เป็นแบบทดสอบที่สามารถนำไปวัดในสิ่งที่เราต้องการวัดได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการวัด
2. ความเชื่อมั่น แบบทดสอบที่มีความเชื่อมั่น คือ สามารถวัดได้คงที่ไม่ว่าจะวัดกี่ครั้งก็ตาม เช่น ถ้านำแบบทดสอบไปวัดกับนักเรียนคนเดิมคะแนนจากการสอบทั้งสองครั้งควรมีความสัมพันธ์กันดี เมื่อสอบได้คะแนนสูง ในครั้งแรกก็ควรได้คะแนนสูงในการสอบครั้งที่สอง

3. ความเป็นปรนัย เป็นแบบทดสอบที่มีคำถามชัดเจน เฉพาะเจาะจง ความถูกต้องตามหลักวิชา และเข้าใจตรงกัน เมื่อนักเรียนอ่านคำถามจะเข้าใจตรงกัน ข้อคำถามต้องชัดเจนอ่านแล้วเข้าใจตรงกัน

4. การถามลึก หมายถึง ไม่ถามเพียงพฤติกรรมขั้นความรู้ความจำ โดยถามตามตำราหรือถามตามที่ครูสอน แต่พยายามถามพฤติกรรมขั้นสูงกว่าขั้นความรู้ความจำ ได้แก่ ความเข้าใจการนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

5. ความยากง่ายพอเหมาะ หมายถึง ข้อสอบที่บอกให้ทราบว่า ข้อสอบข้อนั้นมีคนตอบถูกมากหรือตอบถูกน้อย ถ้ามีคนตอบถูกมากข้อสอบข้อนั้นก็ง่าย และถ้ามีคนตอบถูกน้อยข้อสอบข้อนั้นก็ยาก ข้อสอบที่ยากเกิน ความสามารถของนักเรียน จะตอบได้นั้นก็ไม่มี ความหมาย เพราะไม่สามารถจำแนกนักเรียนได้ว่าใครเก่งใครอ่อน ในทางตรงกันข้ามถ้าข้อสอบง่ายเกินไปนักเรียนตอบได้หมด ก็ไม่สามารถจำแนกได้เช่นกัน ฉะนั้นข้อสอบที่ดีควรมีความยากง่ายพอเหมาะ ไม่ยากเกินไปไม่ง่ายเกินไป

6. อำนาจจำแนก หมายถึง แบบทดสอบนี้สามารถแยกนักเรียนได้ว่า ใครเก่ง ใครอ่อนโดยสามารถจำแนก นักเรียนออกเป็นประเภท ๆ ได้ทุกระดับอย่างละเอียด ตั้งแต่อ่อนสุดจนถึงเก่งสุด

7. ความยุติธรรม คำถามของแบบทดสอบต้องไม่มีช่องทางชี้แนะให้นักเรียนที่ฉลาดใช้ไหวพริบในการเดาได้ถูกต้องและไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนที่เกียจคร้าน ซึ่งดูตำราอย่างคร่าว ๆ ตอบได้ และต้องเป็นแบบทดสอบที่ไม่ลำเอียงต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

สรุปได้ว่า ลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ดี มักประกอบด้วย

1. เกณฑ์ทางด้านคุณภาพ

1.1 ความตรง (Validity) ผลจากการวัดต้องตรงกับสิ่งที่ต้องการจะวัด อย่างถูกต้องแม่นยำ การนิยามทักษะหรือสิ่งที่ต้องการวัดได้ชัดเจนจะนำมาสู่ความตรงของผลการวัด

1.2 ความเที่ยง (Reliability) ผลการวัดต้องมีความคงที่ เชื่อถือได้ เป็นปรนัย (Objective) และมีข้อผิดพลาดต่ำ คะแนนที่ได้ต้องสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้ถูกวัดและไม่ได้มาจากปัจจัยอื่น

1.3 ความเป็นธรรม (Fairness/Neutrality) การวัดต้องให้โอกาสที่จะประสบความสำเร็จแก่ผู้เรียนทุกคน ไม่ลำเอียงหรือเป็นการชี้นำไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

2. เกณฑ์ด้านการวัดทักษะ (Skill Measurement)

2.1 การวัดทักษะการคิดระดับสูง แบบทดสอบที่ดีควรวัดพฤติกรรมที่สูงกว่าความรู้ความจำ ได้แก่ การนำไปใช้ (Application) การวิเคราะห์ (Analysis) การสังเคราะห์ (Synthesis) และการประเมินค่า (Evaluation)

2.2 การประเมินตามสภาพจริง การประเมินในศตวรรษที่ 21 ควรเป็นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอน

3. เกณฑ์ด้านความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ (Practicality)

3.1 วัดผลได้ (Measurable) ต้องสามารถนำไปวัดผลการปฏิบัติงานได้จริง และข้อมูลที่ได้สามารถนำไปวิเคราะห์ความหมายทางสถิติได้

3.2 สอดคล้องกับ SMART ตัวชี้วัดควรมีความจำเพาะเจาะจง (Specific) วัดผลได้ (Measurable) บรรลุผลได้ (Attainable/Achievable) เป็นจริงได้ (Realistic) และอยู่ภายใต้กรอบเวลาที่เหมาะสม (Time Bound)

ทักษะภาคปฏิบัติ

รากฐานสำคัญของการพัฒนาทักษะปฏิบัติ คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติด้วยการนำเอาประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ (Kolb, 2015, pp. 5–8) ได้นำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่สร้างความรู้และทักษะจากการลงมือทำ (Dewey, 1975, pp. 25–31) ได้เคยนำเสนอแนวคิดนี้ โดยเปรียบเทียบผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาแบบดั้งเดิมกับการศึกษาแบบปฏิบัตินิยม

1. ความหมายของทักษะปฏิบัติ

จากการศึกษาพบว่ามีการศึกษาได้ให้ความหมายของทักษะปฏิบัติ ดังนี้

วันเพ็ญ จันทร์เจริญ (2546, หน้า 58) กล่าวว่า ทักษะปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมที่ใช้ช่วยระกล่อมเนื้อของร่างกายได้ถูกต้องคล่องแคล่ว ชำนิชำนาญ เป็นความสามารถที่เกิดขึ้นอย่างประสานสัมพันธ์กันระหว่างสมองกับกล้ามเนื้อ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548, หน้า 90) ได้อธิบายความหมายของทักษะปฏิบัติว่า เป็นพฤติกรรมที่กระทำไปด้วยความราบเรียบ รวดเร็ว แม่นยำ ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาความสามารถของตน

วิจารณ์ พานิช (2555, หน้า 14) กล่าวว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการเรียนรู้และปรับตัวของผู้เรียนให้สามารถทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมถึงมีความพร้อมก้าวสู่ตลาดแรงงานในยุคอุตสาหกรรม

สมรรถนะทักษะ (Hard Skills) หมายถึง ความสามารถในการทำงานที่ได้จากการเรียนรู้หรือการฝึกฝนวิชาการหรือวิชาชีพ เช่น การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การทำบัญชี การวิเคราะห์วิจัย การออกแบบ หรือการคำนวณ

สมรรถนะทักษะมีลักษณะเป็นรูปธรรม สามารถมองเห็น สัมผัสได้ และสามารถวัดและประเมินผลได้ โดยใช้เกณฑ์และวิธีการประเมินโดยทั่วไป

ในทางวิชาการ สมรรถนะ (Competency) คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่มีองค์ประกอบของทั้งความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) หรือความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ส่วนบุคคล ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้ ซึ่ง Dales (1995, p. 368) ได้กล่าวถึง สมรรถนะว่าเป็นการค้นหาสิ่งที่ทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Excellence)

จรรยาพร (Soft Skills) หมายถึง ทักษะด้านพฤติกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ช่วยให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้ดี

ตัวอย่างทักษะเหล่านี้ ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ การสื่อสาร การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) และความสามารถในการปรับตัว

จากที่นักการศึกษากล่าวมา สรุปได้ว่า ทักษะปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถในการประกอบกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่ใช้อวัยวะกล้ามเนื้อของร่างกายได้อย่างรวดเร็วแม่นยำ เป็นความสามารถที่เกิดขึ้นอย่างประสานสัมพันธ์กันระหว่างสมองกับกล้ามเนื้อ

2. กระบวนการสอนตามทักษะปฏิบัติ

กระบวนการสอนตามทักษะปฏิบัติมีหลากหลายรูปแบบ โดยขึ้นอยู่กับประเภทของทักษะที่ต้องการพัฒนา (ทักษะเฉพาะทางหรือทักษะด้านพฤติกรรม) และวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ รูปแบบที่สำคัญที่ใช้ในการพัฒนาทักษะปฏิบัติมี ดังนี้

นวลจิตต์ เชาวศิริพิงค์ (2535, หน้า 58) ได้กล่าวว่าการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการปฏิบัติที่ดีนั้น ผู้สอนควรเริ่มสอนตั้งแต่การวิเคราะห์งานที่จะให้ผู้เรียนทำโดยแบ่งงานออกเป็นส่วนย่อย ๆ และลำดับงานจากง่ายไปสู่ยาก แล้วจึงให้ผู้เรียนฝึกทำงานได้ด้วยตนเองในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับการทำงานจริง ให้ผู้เรียนปรับตัวไปพร้อม ลองทำโดยการเรียน แบบลองผิดลองถูก แล้วให้ฝึกทำเอง ทำหลาย ๆ ครั้ง จนชำนาญ จนสามารถทำได้โดยอัตโนมัติขณะที่ฝึกผู้เรียนควรควรได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง และปรับปรุงงานเป็นระยะ ๆ และผู้เรียนควรได้รับการประเมินความถูกต้องของผลงาน ทักษะการทำงาน และลักษณะนิสัยในการทำงาน และได้นำเสนอยุทธวิธีย่อยไว้ 3 ยุทธวิธี เพื่อให้ผู้สอนได้เลือกใช้ ดังนี้

ยุทธวิธีที่ 1 การสอนทฤษฎีก่อนลงมือปฏิบัติงาน การดำเนินงาน มีขั้นตอน ดังนี้

1. ชี้นำ เป็นขั้นแนะนำงาน และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และเห็นคุณค่าของงานนั้น
2. ชื่นให้ความรู้ เป็นขั้นให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงาน ที่จะทำให้ครูสามารถใช้วิธีการใด ๆ ก็ได้ แต่ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามจนกระทั่ง ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ
3. ชื่นให้ฝึกปฏิบัติ เป็นขั้นให้ผู้เรียนทำงาน ซึ่งเริ่มจากการให้ ผู้เรียนทำตามหรือเลียนแบบ หรือให้ลองผิดลองถูก ต่อไปจึงให้ลองทำเองโดยครูคอยสังเกต และให้ข้อมูลป้อนกลับเป็นระยะ ๆ จนกระทั่งทำได้ถูกต้องแล้วจึงให้ฝึกทำหลาย ๆ ครั้ง จนกระทั่งทำได้ชำนาญ
4. ชื่นประเมินผลการเรียนรู้ เป็นขั้นที่ผู้สอนประเมินทักษะปฏิบัติ และลักษณะนิสัยในการทำงานของผู้เรียน
5. ชื่นประเมินผลความคงทนของการเรียนรู้ เป็นขั้นที่ผู้สอน จะรู้ว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความยั่งยืนหรือไม่ หากผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่าง ชำนาญผู้เรียนก็ควรจะทำสิ่งที่เรียนรู้ได้ดีและนาน

ยุทธวิธีที่ 2 การสอนงานปฏิบัติก่อนสอนทฤษฎี มีขั้นตอน
การดำเนินการ ดังนี้

1. ชี้นำปฏิบัติเช่นเดียวกับวิธีที่ 1
2. ชี้นำให้ผู้เรียนปฏิบัติและสังเกตการณ์ ให้ผู้เรียนลงมือ
ปฏิบัติงาน และมีการสังเกตการณ์ ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติและจดบันทึกข้อมูลไว้
3. ชี้นำวิเคราะห์การปฏิบัติและสังเกตการณ์ร่วมกันวิเคราะห์
พฤติกรรมและอภิปรายผลการวิเคราะห์
4. ชี้นำเสริมความรู้จากผลการวิเคราะห์และอภิปรายการปฏิบัติ
ผู้สอนจะทราบว่าเสริมความรู้อะไร ให้แก่ผู้เรียนจึงจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนในการปฏิบัติ
5. ชี้นำให้ผู้เรียนปฏิบัติงานใหม่ เมื่อรู้จุดบกพร่องและได้รับความ
รู้เสริมที่จะใช้ในการแก้ไขข้อบกพร่องแล้วจึงให้ผู้เรียนปฏิบัติงานใหม่อีกครั้งหนึ่ง
6. ชี้นำประเมินผลการเรียนรู้ ปฏิบัติเช่นเดียวกับยุทธวิธีที่ 1
7. ชี้นำประเมินความคงทนการเรียนรู้ปฏิบัติเช่นเดียวกับ

ยุทธวิธีที่ 1

ยุทธวิธีที่ 3 การสอนทฤษฎี และปฏิบัติไปพร้อม ๆ กันมีขั้นตอน
ในการดำเนินการ ดังนี้

1. ชี้นำ
2. ชี้นำให้ความรู้ให้ปฏิบัติและให้ข้อมูลย้อนกลับไปพร้อม ๆ กัน
3. ชี้นำปฏิบัติงานตามลำพัง
4. ชี้นำประเมินผลการเรียนรู้
5. ชี้นำประเมินผลความคงทนของการเรียนรู้งานปฏิบัติ

ทิศนา ขัมมณี (2545, หน้า 242-243) กล่าวว่า ทักษะเป็นเรื่อง
ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางกายของผู้เรียน เป็นความสามารถในการประสาน
การทำงานของกล้ามเนื้อหลาย ๆ ส่วน การทำงานดังกล่าว เป็นการสั่งการของสมอง
ซึ่งจะมีปฏิสัมพันธ์กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัติสามารถพัฒนาด้วยการฝึกฝน
หากได้รับการฝึกฝนแล้วจะเกิดความถูกต้อง ความคล่องตัว ความเชี่ยวชาญชำนาญการ
และความคงทน ผลของพฤติกรรมสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ
และความราบรื่นในการจัดการ กระบวนการเรียนการสอนสรุปได้ ดังนี้

1. ขั้นรับรู้ (Perception) เป็นขั้นให้ผู้เรียนรับรู้ในสิ่งที่จะทำ
2. ขั้นเตรียมความพร้อม (Readiness) เป็นขั้นการปรับตัวให้พร้อมเพื่อทำงานหรือแสดงพฤติกรรมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและอารมณ์
3. ขั้นสนองตอบภายใต้การควบคุม (Guided Response) เป็นขั้นให้โอกาสผู้เรียนตอบสนองต่อสิ่งรับรู้หรือให้ผู้เรียนลองฝึกทดลองจนกระทั่งสนองตอบได้ถูกต้อง
4. ขั้นการให้ลงมือปฏิบัติจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำได้ (Mechanism) เป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จและเกิดความเชื่อมั่น
5. ขั้นกระทำอย่างชำนาญ (Complex Over Response) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนการกระทำนั้น ๆ จนทำได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนาญการเป็นไปอย่างอัตโนมัติ
6. ขั้นการปรับปรุงและการประยุกต์ใช้ เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น
7. ขั้นคิดริเริ่ม เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้อย่างชำนาญแล้วจะสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลายแล้วผู้เรียนจะเกิดแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อปรับใช้ตามความต้องการได้

วันเพ็ญ จันทรเจริญ (2546, หน้า 59-61) ได้อธิบายขั้นตอนของการฝึกทักษะปฏิบัติ ดังนี้

- ขั้นที่ 1 สาธิตทักษะโดยรวมและอธิบายประกอบ ให้ผู้เรียนสังเกตและรับรู้ขั้นตอนทั้งหมดของการปฏิบัติ
- ขั้นที่ 2 สาธิตทักษะย่อย ๆ และให้ผู้เรียนปฏิบัติตามเรียงลำดับจากทักษะแรกจนถึงทักษะสุดท้าย
- ขั้นที่ 3 ให้ผู้เรียนปฏิบัติด้วยตนเองโดยไม่ต้องดูตัวอย่าง ครูสังเกตการณ์ปฏิบัติของนักเรียน
- ขั้นที่ 4 ประเมินผลการปฏิบัติ ทั้งโดยครูและโดยตัวผู้เรียนเอง ครูเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุง ถ้าการฝึกปฏิบัติยังมีข้อบกพร่องอยู่
- ขั้นที่ 5 ให้ผู้เรียนฝึกเพิ่มเติมจนถูกต้องและคล่องแคล่ว เป็นอัตโนมัติ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548, หน้า 93) ได้อธิบายขั้นตอนการสอนทักษะ ได้แก่ 1) วิเคราะห์ทักษะนั้น ต้องพิจารณาแยกแยะรายละเอียดของทักษะนั้นออกมา 2) ตรวจสอบความสามารถเบื้องต้นที่เกี่ยวกับทักษะของผู้เรียนว่ามีอะไร เพียงใดให้ทดสอบการปฏิบัติเบื้องต้นต่าง ๆ ตามลำดับก่อนหลัง 3) จัดการฝึกหน่วยย่อยต่าง ๆ และฝึกหนักในหน่วยที่ขาดไป และอาจจะฝึกสิ่งที่เขาพอเป็นอยู่แล้วให้ชำนาญเต็มที่ และให้ความสนใจในสิ่งที่ยังไม่ชำนาญ 4) ขั้นตอนอธิบายและสาธิตทักษะให้ผู้เรียน เป็นการแสดงทักษะทั้งหมดทั้งการอธิบาย และการแสดงให้เห็นตัวอย่างโดยให้ผู้เรียนดูภาพยนตร์หรือผู้เชี่ยวชาญแสดงให้ดู ในช่วงต้นไม่จำเป็นต้องอธิบายมากให้ผู้เรียนดูตัวอย่างและสังเกตเอง ถ้าอธิบายมากจะเป็นการรบกวนการสังเกตของผู้เรียน 5) ขั้นภาวะเพื่อการเรียน 3 ประการ คือ (1) จัดลำดับขั้นสิ่งเร้าและการตอบสนอง ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างถูกต้อง ตามลำดับก่อนหลัง สิ่งที่เกี่ยวข้องกันต้องจัดให้ติดต่อกัน (2) การปฏิบัติ จะต้องจัดกำหนดเวลาของการปฏิบัติหน้าที่ให้ดี จะใช้เวลาแต่ละครั้งนานเท่าใด หรือแต่ละครั้งจะมีการหยุดพักมากน้อยเพียงใด การฝึกแต่ละอย่างอาจใช้ครั้งเดียวหรือหลายครั้ง จะต้องพิจารณาให้ดีจะใช้การปฏิบัติแบบแบ่งปฏิบัติหรือฝึกแบบรวดเดียวนั้นขึ้นอยู่กับขั้นตอนต่าง ๆ ของการเรียนทักษะ ในขั้นสุดท้ายของการเรียนทักษะอาจใช้การฝึกฝนนาน ๆ ได้ (3) ให้ผลของการปฏิบัติ การรู้ผลนั้น มี 2 อย่าง คือ รู้จากคำบอกเล่าของครูผู้สอนและรู้ผลด้วยตัวเอง ในขั้นแรก ๆ บอกเล่าว่าเขามีข้อบกพร่องอย่างไร แบบนี้เป็นกรู้อผลจากภายนอกเป็นการบอกให้รู้ว่าจะแก้ไขอย่างไร พอเรียนก้าวหน้าไปถึงไหน ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 คือ มีความชำนาญมากขึ้น เขาจะสังเกตตัวเองเป็นการรู้ผลจากตัวเองโดยดูจากผลของการเคลื่อนไหว

นนทชัย เวชสาร (2549, หน้า 33) ได้เสนอกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นทักษะปฏิบัติ ดังนี้

1. ขั้นนำให้เห็นความสำคัญในงานที่ปฏิบัติ
2. ขั้นวิเคราะห์กำหนดรายละเอียดเป็นขั้นตอน
3. ขั้นเตรียมความพร้อม
4. ขั้นสาธิตและเสริมความรู้ ด้านเทคนิคให้ถูกต้อง
5. ขั้นให้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องโดยการควบคุมอย่างใกล้ชิด
6. ขั้นประเมินและปรับปรุง
7. ขั้นสรุปและเชื่อมโยงความรู้

Davies (1971, pp. 50–56) ได้เสนอกระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติตามรูปแบบ ดังนี้

1. ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้เห็นทักษะ หรือการกระทำในภาพรวมของการปฏิบัติทั้งหมดตั้งแต่เริ่มจนจบ
2. ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย เมื่อผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของการปฏิบัติทั้งหมดแล้วผู้สอนควรแตกทักษะทั้งหมดให้เป็นทักษะย่อยและสาธิตแต่ละส่วนย่อยให้ผู้เรียนได้สังเกตและทำตามไปที่ละส่วนซ้ำ ๆ
3. ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย เป็นขั้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ โดยไม่มีการสาธิตหากผู้เรียนติดขัดครูผู้สอนจะคอยชี้แนะ
4. ขั้นให้เทคนิควิธีการ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้ดีแล้วผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ดีขึ้น
5. ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามทักษะย่อยได้แล้วจึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ ต่อเนื่องกันไปจนครบกระบวนการอย่างสมบูรณ์

Harrow (1972, pp. 96–99) ได้เสนอขั้นตอนการเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติ ดังนี้

1. ขั้นการเลียนแบบ เป็นขั้นให้ผู้เรียนสังเกตการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้
2. ขั้นลงมือกระทำตามคำสั่ง เมื่อผู้เรียนได้เห็นและบอกขั้นตอนการกระทำได้แล้วผู้เรียนจะสามารถกระทำตามคำสั่งได้
3. ขั้นกระทำอย่างถูกต้องสมบูรณ์ เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องกระทำสิ่งนั้น ๆ อย่างสมบูรณ์
4. ขั้นแสดงออก เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนมากขึ้นจนสามารถกระทำสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างสมบูรณ์ อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว ราบรื่น และมั่นใจ
5. ขั้นกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถกระทำสิ่งนั้น ๆ อย่างสบาย ๆ เป็นไปอย่างอัตโนมัติ

ทักษะปฏิบัติ (Practical Skills) หมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถ ในการกระทำหรือการปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นทักษะด้านร่างกาย สติปัญญา หรือสังคม ที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝนหรือการกระทำบ่อย ๆ โดยพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2552) ได้ระบุความหมายของคำว่า ทักษะ ไว้ว่าหมายถึง ความชำนาญ

กระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้อง ดำเนินการตามวงจรการเรียนรู้ (ELT Cycle) ซึ่ง สง่า วงศ์ไชย (2564, หน้า 40) ได้สังเคราะห์ เป็น 5 ขั้นตอนหลัก

1. ขั้นสัมผัสประสบการณ์ (Concrete Experience) เป็นขั้นตอนแรก ที่ผู้เรียนจะได้รับรู้ปัญหาหรือได้รับประสบการณ์ตรงจากสถานการณ์จริง
2. ขั้นบูรณาการความคิด (Integration) ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้รับ จากการรับรู้มาเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม เพื่อสร้างความเข้าใจในข้อมูลที่ได้รับ
3. ขั้นพินิจด้วยเหตุผล (Reason) เป็นขั้นตอนที่เน้นให้ผู้เรียน นำข้อมูลมาจำแนก แยกแยะ และพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลและหลักฐาน ประกอบด้วยเหตุผล
4. ขั้นระดมพลไตร่ตรอง (Reflective Observation) ผู้เรียนได้แสดง ความคิดเห็น อภิปรายโต้แย้ง หรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อหาข้อสรุปหรือกำหนด เป็นองค์ความรู้ใหม่
5. ขั้นตอบสนองลงมือทำ (Active Experimentation): ผู้เรียนจะตั้ง นำองค์ความรู้ที่สร้างขึ้นมาไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การพูด การเขียน หรือการผลิตผลงาน ผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อดูผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

สำหรับการสอนทักษะปฏิบัติทางเทคนิค (Hard Skills) หรือการออกแบบ หลักสูตรฝึกอบรมออนไลน์อย่างเป็นระบบ มักใช้รูปแบบการออกแบบที่เรียกว่า ADDIE Model ซึ่งเป็นกระบวนการของการสร้างหลักสูตรอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ ของการฝึกอบรมกระบวนการนี้แบ่งเป็น 5 ขั้นตอนหลัก ซึ่ง วรวิทย์ มั่นสุขผล (2557, หน้า 296) ได้กล่าวไว้ว่า

1. วิเคราะห์ (Analysis) เป็นขั้นตอนแรกที่ยู่ออกแบบต้องกำหนด ความจำเป็นในการเรียน วิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้เรียน เช่น อายุ ระดับความสามารถ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน

2. ออกแบบ (Design) เป็นการกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอน เช่น การเขียนวัตถุประสงค์ การจัดทำลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ การเลือกสื่อ และการกำหนดวิธีการประเมินผล

3. พัฒนา (Development) เป็นการสร้างแผนการเรียนการสอน การเลือกใช้หรือพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม และการประเมินผลระหว่างดำเนินการพัฒนาเพื่อปรับปรุงแก้ไข

4. นำไปใช้ (Implementation) เป็นขั้นตอนการดำเนินการเรียนการสอน ตามที่ออกแบบและพัฒนาไว้ในสภาพจริง เพื่อนำส่งการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

5. ประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายเพื่อประเมินผล ขั้นตอนต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่ และทำการปรับปรุงแก้ไขระบบการสอนเพื่อให้ได้ระบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ

การสอนงาน (Coaching) เป็นวิธีการที่ถือว่ามีประสิทธิภาพและช่วยให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ความสามารถและทักษะที่ได้ทำมาให้กับผู้รับการสอนงานเป็นอย่างดี ซึ่งการชี้แนะนี้จะมีความคงทนของความรู้และทักษะใหม่สูงถึงร้อยละ 90 โดยทั่วไปกระบวนการสอนงานเพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน มักประกอบด้วย 3 ขั้นตอน

1. ขั้นการชี้แนะแนวทางการฝึกอบรม (Pre-Coaching) เป็นขั้นตอนที่ผู้ฝึกอบรมต้องชี้แจงวัตถุประสงค์ ข้อตกลง เกณฑ์การประเมินผล และแนะนำแนวทางการฝึกอบรม

2. ขั้นติดตามระหว่างการฝึกอบรม (Coaching) ผู้ฝึกอบรมจะทำหน้าที่สังเกตพฤติกรรมการทำงาน ตรวจสอบสถิติการเรียนรู้ ตอบข้อซักถาม และกระตุ้นเตือนการทำงานหรือปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

3. ขั้นสรุปผลการชี้แนะหลังการฝึกอบรม (Post-Coaching) เป็นขั้นตอนที่ผู้ฝึกอบรมสรุปผลการฝึกอบรมที่ผ่านมา ให้คำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่ได้รับ และวางแผนสำหรับการพัฒนาตนเองต่อไป

การประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนงานในบริบทของการฝึกอบรมออนไลน์ (Online Coaching Training) ที่พัฒนาโดย พัลลภ สุวรรณฤกษ์ (2563, หน้า 90) ก็ได้รวมขั้นตอนเหล่านี้ไว้ในกระบวนการ เพื่อให้ผู้ฝึกอบรมทำหน้าที่ให้คำแนะนำ คำปรึกษา กระตุ้น และติดตามงานอย่างใกล้ชิด

ความสามารถเหล่านี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน โดยประกอบด้วยสองส่วนหลักคือ สมรรถนะทักษะ และจรรยาบรรณ

จากการที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า การสอนทักษะปฏิบัติมีขั้นตอนดังนี้

1. ให้ผู้เรียนสังเกตรับรู้โดยการสาธิตพร้อมกับอธิบาย อธิบายความสำคัญ วัสดุ อุปกรณ์ ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจตรงกัน
2. ให้ผู้เรียนทำตามแบบ ตามขั้นตอน และวิธีการที่กำหนดไว้ หรือฝึกงานย่อย ๆ ทีละอย่างโดยทำตามครู

3. ให้นักเรียนทำเองโดยไม่มีแบบไม่ต้องพึ่งพาครู

4. ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติงานให้ชำนาญโดยฝึกบ่อย ๆ จนเกิด

ความคล่องแคล่วปฏิบัติการกระทำโดยอัตโนมัติ

จากที่นักการศึกษากล่าวมา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะปฏิบัติออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำ เป็นขั้นที่ครูสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญจนเกิดความสนใจและต้องการที่จะปฏิบัติงานนั้น ๆ

2. ขั้นการเตรียมความพร้อม เป็นขั้นตอนที่ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดรายการ วัสดุ อุปกรณ์ที่จะใช้ฝึกปฏิบัติ และจัดเตรียมให้พร้อม

3. ขั้นการสาธิต เป็นขั้นที่ครูสาธิตการปฏิบัติงานตามขั้นตอนให้ผู้เรียนได้เห็นเป็นลำดับขั้นตอนก่อนหลังตามลักษณะของงานที่ได้ร่วมกันวิเคราะห์แยกเป็นส่วนย่อย ๆ ตามความยากง่าย พร้อมระบุข้อระมัดระวัง ทักษะการวัดที่ถูกต้อง

4. ขั้นลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ หลังจากได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ หลังจากได้เรียนรู้จากการสาธิตของครู

5. ขั้นการประเมิน ปรับปรุงแก้ไข เป็นขั้นตอนการประเมินผล การปฏิบัติงานทั้งด้านกระบวนการและคุณภาพของผลงาน โดยครูผู้จัดกิจกรรมบันทึกผลจากการสังเกตการทำงานทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม แจ้งให้นักเรียนทราบข้อบกพร่องหรือ

สิ่งที่ต้องการแก้ไขปรับปรุง โดยครูและนักเรียนร่วมกันประเมินผลงานให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน ให้โอกาสผู้เรียนได้ปรับปรุงแก้ไขผลงานตนในส่วนที่บกพร่อง

3. การวัดทักษะปฏิบัติ

การวัดทักษะปฏิบัติเป็นการดำเนินการที่แตกต่างกันตามลักษณะของทักษะที่ต้องการวัด โดยสามารถแบ่งออกได้เป็นสองมิติหลัก คือ การวัดสมรรถนะทักษะ (Hard Skills) และการวัดเจตคติทักษะ (Soft Skills) ดังนี้

3.1 การวัดสมรรถนะทักษะ (Hard Skills) (พัลลภ สุวรรณฤกษ์, 2563, หน้า 83-98) สมรรถนะทักษะเป็นความสามารถในการปฏิบัติงานที่ได้จากการฝึกฝนวิชาชีพ ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปธรรม สามารถมองเห็นได้ สัมผัสได้ และวัดและประเมินผลได้ โดยใช้เกณฑ์และวิธีการประเมิน ได้แก่

1) การวัดผลสัมฤทธิ์ความรู้ (Achievement Testing) การวัดผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรมเป็นการประเมินที่มุ่งเน้นการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการฝึกอบรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคหรือวิชาการ

2) เครื่องมือ ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยวัดจากผลคะแนนการประเมินความรู้จากการทำแบบทดสอบก่อนฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังฝึกอบรมมักจะสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญ

3) เกณฑ์ประสิทธิภาพ การทดสอบเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรม สามารถวัดจากพฤติกรรมต่อเนื่อง หรือประสิทธิภาพของกระบวนการ (E₁) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย หรือประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E₂)

4) การประเมินความสามารถในการปฏิบัติงาน (Performance Evaluation) การวัดนี้เน้นการประเมินผลผลิตหรือผลงานที่เกิดจากการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริง

5) ผลงาน ความสามารถในการปฏิบัติงานถูกวัดจากผลงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมมาออกแบบและสร้างชิ้นงาน เช่น การออกแบบการสอนออนไลน์

6) เครื่องมือ ใช้แบบประเมินความสามารถ ซึ่งมักใช้เกณฑ์การประเมินแบบรูบริค (Rubrics) เพื่อประเมินผลงาน โดยเกณฑ์การตัดสินอาจกำหนดให้คะแนนรวมต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 จึงถือว่าผ่าน

7) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เครื่องมือวัดผล เช่น แบบทดสอบและแบบประเมินคุณภาพกิจกรรม จะต้องผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถามเชิงเนื้อหาและความสอดคล้อง โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้

3.2 การวัดจรรยาวัตร (Soft Skills) (เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ, 2549, หน้า 37-38; พัลลภ สุวรรณฤกษ์, 2563, หน้า 83-98) จรรยาวัตร หรือทักษะด้านพฤติกรรม (Emotional Intelligence Adaptability Critical Thinking) เป็นสิ่งที่ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ไม่สามารถทำซ้ำได้ ทำให้มีมูลค่าสูงยิ่ง การวัดทักษะเหล่านี้มักอาศัยการประเมินพฤติกรรมและการสะท้อนผล

1) การประเมินผ่านการสังเกตและการให้คำปรึกษา ทักษะด้านพฤติกรรมมักถูกพัฒนาและวัดผลผ่านกระบวนการสอนงาน ซึ่งเป็นการพัฒนาสมรรถภาพการทำงานของบุคคลโดยเน้นการปฏิบัติงานให้ได้ตามเป้าหมาย

2) การสังเกตผู้ฝึกอบรม (Coach) จะทำการสังเกตพฤติกรรมการทำงาน หรือการใช้งานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างใกล้ชิดในสภาพแวดล้อมจริง

3) การประเมินความฉลาดทางอารมณ์: ทักษะด้านความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) สามารถพัฒนาและประเมินผ่านการฝึก การฟังอย่างตั้งใจ (Active Listening) และการจัดการความเครียด

4) การสะท้อนผล การชี้แนะยังใช้ การทบทวนและสะท้อนผล การดำเนินงาน (Reflection) เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดทบทวนการทำงานที่ผ่านมาและสรุปเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการต่อไป

5) การวัดทัศนคติ (Attitude Measurement) แม้ทักษะปฏิบัติจะเน้นความสามารถในการทำสิ่งต่าง ๆ แต่ทัศนคติหรือความรู้สึกก็เป็นส่วนที่สำคัญในการขับเคลื่อนพฤติกรรม

6) เครื่องมือ ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ เพื่อศึกษาความคิดเห็น ทัศนคติ ความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมออนไลน์แบบสอนงาน มักจะอยู่ในระดับมาก

การวัดผลการเรียนการสอนโดยทั่วไปจะแยกออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นภาคทฤษฎีและส่วนที่เป็นภาคปฏิบัติ ของ สุวิมล ว่องวาณิช (2547, หน้า 1) กล่าวถึงคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับการวัดทักษะปฏิบัติที่สำคัญ 3 คำ ได้แก่

คำว่า “Practical” หมายความว่า การลงมือทำบ่อย ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้หรือเกิดความรู้

คำว่า “Performance” หมายความว่า การแสดงอาการหรือทำงานตามกระบวนการต่าง ๆ ให้เสร็จสิ้น

คำว่า “Psychomotor” หมายความว่า การเคลื่อนไหวทางกายที่เป็นผลมาจากกระบวนการทางสมองหรือจิตใจหรือพฤติกรรมที่ซับซ้อน

คำว่า “Skills” หมายถึง ความสามารถที่เกิดจากการฝึกฝนหรือการปฏิบัติ

ทั้ง 4 คำ มีความหมายสัมพันธ์กัน กล่าวคือ การปฏิบัติงานต้องอาศัยการประสานสัมพันธ์ของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเพื่อทำงานให้สำเร็จ และเมื่อทำบ่อย ๆ จะเกิดความชำนาญและเกิดการเรียนรู้ขึ้น ดังนั้น ทักษะปฏิบัติจึงมีความหมายที่ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 4 ประการ

1. ต้องมีการปฏิบัติงานหรือแสดงกระบวนการปฏิบัติงานให้ปรากฏ

2. การปฏิบัติงานต้องอาศัยกลไกการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ

ของร่างกายที่ประสานสัมพันธ์กัน

3. การปฏิบัติงานควรมีการกระทำซ้ำบ่อยครั้ง

4. การปฏิบัติงานเป็นกระบวนการทำงานให้เกิดการเรียนรู้

กระบวนการวัดทักษะปฏิบัติมีขั้นตอนแตกต่างไปจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการวัดจิตพิสัย เนื่องจากการวัดทักษะปฏิบัติจะต้องจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ผู้สอนใช้วิธีการสังเกตในการเก็บข้อมูล (สุวิมล ว่องวาณิช, 2547, หน้า 8) กระบวนการวัดทักษะปฏิบัติมีขั้นตอน โดยสรุป ดังนี้

- 1) การกำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรและกำหนดจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัดให้ชัดเจน

- 2) การกำหนดสถานการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ผู้สอนต้องกำหนดสถานการณ์หรือเงื่อนไขในการปฏิบัติงานแก่ผู้เรียนอย่างชัดเจน

- 3) การกำหนดคุณลักษณะที่ใช้ในการวัดทักษะ โดยเน้นให้เห็นว่าการปฏิบัตินั้นให้ความสำคัญกับการวัดกระบวนการหรือผลงานทั้งสองส่วน

- 4) การกำหนดวิธีการวัดภาคปฏิบัติที่เหมาะสมกับพฤติกรรมที่จะวัดมีวิธีการหลายอย่าง เช่น การทดสอบด้วยข้อเขียน การปฏิบัติงานจริง การส่งผลงาน

5) การกำหนดความเหมาะสมของผู้วัด การคำนวณเกณฑ์การให้คะแนน

6) การกำหนดวิธีการประเมินผลและรายงานผลการวัดทักษะปฏิบัติ
สามารถประเมินได้หลายแบบ ได้แก่ การประเมินอิงกลุ่ม การประเมินอิงเกณฑ์
และการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน

การเลือกวิธีวัดทักษะปฏิบัติสามารถเลือกได้หลายลักษณะ ดังนี้

1) การทดสอบข้อเขียน วิธีนี้มีสภาพความเป็นจริงต่ำที่สุด ควรใช้ใน
สถานการณ์ที่ต้องการวัดความรู้ความเข้าใจ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและงานที่ปฏิบัติ
มีความเสี่ยงจะเกิดอันตรายแก่ผู้เรียนได้

2) การทดสอบโดยให้ปฏิบัติงานในสถานการณ์ที่ควบคุม สถานการณ์
ที่ควบคุม หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมการทำงานที่คล้ายของจริง ผู้สอนสร้างเงื่อนไข
ให้ผู้เรียนอยู่ภายใต้การควบคุม ผู้วัดต้องย้ายอยู่เสมอว่าต้องให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรม
ที่ต้องการวัดออกมาอย่างชัดเจน

3) การทดสอบโดยการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง เป็นวิธีการทดสอบ
ที่ตรงมากที่สุด เพราะสถานการณ์ที่ปฏิบัติงานจริง เครื่องมือ อุปกรณ์การทำงานเป็นจริง
ทุกประการ ผู้เรียนสามารถแสดงทักษะในสภาพการณ์ที่เป็นธรรมชาติอย่างแท้จริง

จากการศึกษาการวัดทักษะปฏิบัติสรุปได้คือ ในการวัดทักษะปฏิบัติครูผู้สอน
ต้องคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การกำหนดงานให้มีความชัดเจน มีเกณฑ์การประเมิน
ขั้นตอนการปฏิบัติ ต้องวัดผู้เรียนได้ทั้ง กระบวนการแสดงและผลงานจากการปฏิบัติ
ส่วนวิธีการวัดนั้นขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้สอนที่ต้องการวัดผู้เรียน หากต้องการวัดทักษะ
ปฏิบัติงานของผู้เรียนที่เป็นจริงมากที่สุด ควรใช้การวัดให้ปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง
ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนด้วย

การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น

แนวคิดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ประกอบด้วย ความหมาย
การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น และขั้นตอนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้
5 ขั้น ดังนี้

1. ความหมายการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น

นักวิชาการและนักการศึกษาได้นิยามความหมายของความหมาย
การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ไว้ดังนี้

ธัญชนก ชูจันทร์ (2561, หน้า 15) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนค้นหาคำตอบ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยนักเรียนเป็นผู้สังเกต ตั้งคำถาม ค้นหาความรู้ วิเคราะห์ แปลความหมายข้อมูล และครูผู้สอนเป็นผู้เตรียมสภาพแวดล้อมในการจัดเรียนรู้และอำนวยความสะดวกให้แก่ นักเรียน

เจนจิรา เครือทิวา (2561, หน้า 19) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม ความคิด และลงมือแสวงหาความรู้ เพื่อหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง จากที่นักเรียนการศึกษาได้ให้ ความหมายของการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนฝึกคิดหาเหตุผลลงมือปฏิบัติ สำรวจตรวจสอบ สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม ความคิด และลงมือแสวงหาความรู้ เพื่อหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้

พัชรา พลเยี่ยม และปาริชาติ ประเสริฐสังข์ (2567, หน้า 72) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนฝึกคิดหาเหตุผลลงมือปฏิบัติ สำรวจตรวจสอบ สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม ความคิด และลงมือแสวงหาความรู้ เพื่อหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้

ชวนพิศ หนูพันธ์ (2568, หน้า 31) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเริ่มจากการตั้งข้อสงสัย และลงมือค้นหาคำตอบด้วยตนเองอย่างเป็นขั้นตอน ผ่านการลงพื้นที่หรือใช้ความรู้จริงในชุมชน โดยมีครูเปลี่ยนบทบาทเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะและอำนวยความสะดวก

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ สำรวจตรวจสอบ และค้นหาคำตอบด้วยตนเองอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อสร้างองค์ความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง โดยมีครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้น ชี้แนะ และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

2. ขั้นตอนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น

นักวิชาการและนักการศึกษาได้นำเสนอขั้นตอนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นไว้ ดังนี้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (ธัญชนก ชุ จันทร, 2561, หน้า 18) ได้สรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) เป็นขั้นนำเข้าสู่บทเรียน โดยการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสงสัย และสนใจโดยการสร้างสถานการณ์ที่น่าสนใจ เชื่อมโยงความรู้เดิมที่เรียนมาหรือการถามคำถามเพื่อให้นักเรียนเกิดความสงสัยและกระตุ้นให้นักเรียนกำหนดประเด็นที่จะศึกษาและคิดหาคำตอบ

2. ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) เป็นขั้นที่ให้นักเรียนวางแผน กำหนดแนวทางการแสวงหาคำตอบที่เป็นไปได้ ให้นักเรียนได้ใช้ทักษะการสังเกต ตั้งสมมติฐาน และทดสอบสมมติฐาน ศึกษาหาข้อมูลจากเอกสารอ้างอิง หรือแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลให้นักเรียนคิดหาคำตอบสรุปเป็นความคิดของตน

3. ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจตรวจสอบมาวิเคราะห์ แปลผล สรุปผล และนำเสนอ ในขั้นนี้นักเรียนจะได้พิจารณาประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากขั้นสำรวจและค้นหาที่ผ่านมา ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในแนวคิดกระบวนการ และเปิดโอกาสให้แสดงการเข้าใจกระบวนการหรือทักษะของตน

4. ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) เป็นการขยายความเข้าใจของนักเรียน โดยนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิม อธิบายสถานการณ์ หรือเหตุการณ์อื่น ๆ ทำให้นักเรียนได้เผชิญกับสถานการณ์หรือปัญหาใหม่ เกิดการขยายความรู้ที่กว้างขวางมากขึ้น

5. ขั้นประเมิน (Evaluation) เป็นขั้นตอนประเมินความเข้าใจและความสามารถของนักเรียนด้วยกระบวนการต่าง ๆ ว่านักเรียนมีความรู้ะไรบ้าง มากน้อยเพียงใด โดยครูทำการวัดและประเมินการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและประเมินพัฒนาการของนักเรียนว่าเป็นไปตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือไม่อย่างไร

เจนจิรา หนูขาว และเกศิตถา บุญปราก (2567, หน้า 1049–1057) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เป็นรูปแบบที่เน้นให้ผู้เรียนสำรวจ อธิบาย และประเมินผล โดยผู้สอนเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้สนับสนุน กระบวนการนี้มีความยืดหยุ่น

ตั้งแต่การที่ผู้สอนเป็นผู้กำหนดปัญหา ไปจนถึงการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนออกแบบการสำรวจด้วยตนเองอย่างอิสระ ทั้งนี้ การสืบเสาะหาความรู้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ตามความแตกต่างของบทบาทผู้สอนและผู้เรียน ได้แก่ 1) การสืบเสาะแบบกำหนดโครงสร้าง 2) การสืบเสาะแบบกึ่งกำหนดโครงสร้าง และ 3) การสืบเสาะแบบไม่กำหนดโครงสร้าง

พัชรา พลเยี่ยม และปาริชาติ ประเสริฐสังข์ (2567, หน้า 68) มีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) ขั้นที่ 5 ขั้นประเมิน (Evaluation) แต่ละขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ได้แทรกเทคนิคการใช้คำถาม ซึ่งใช้เทคนิคคำถามระดับสูง คำถามที่ผู้ตอบใช้การคิดวิเคราะห์ ได้แก่ คำถามการนำไปใช้ คำถามการวิเคราะห์ คำถามการสังเคราะห์ คำถามการประเมินค่า เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด ช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนให้มีการเชื่อมโยงความรู้และการใช้เหตุผล ในบทความนี้จะนำเสนอข้อมูลสาระสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน (5E) เทคนิคการใช้คำถามระดับสูง โดยสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน (5E) เทคนิคการใช้คำถามระดับสูง ซึ่งจะได้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน (5E) ที่สอดคล้องกับการใช้คำถามระดับสูงในกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักวิชาการและผู้สนใจสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและพัฒนาวิชาชีพได้

ชวนพิศ หนูพันธ์ (2568, หน้า 40–41) การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ดังนี้

- ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ กระตุ้นความสงสัยจากสิ่งใกล้ตัว
- ขั้นที่ 2 สำรวจและค้นหา ลงมือปฏิบัติกระบวนการกลุ่ม
- ขั้นที่ 3 อธิบายและลงข้อสรุป สังเคราะห์และนำเสนอข้อมูล
- ขั้นที่ 4 ขยายความรู้ ต่อยอดองค์ความรู้ด้วยชุมชน และ
- ขั้นที่ 5 ประเมิน วัดผลความเข้าใจ และทักษะ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน (5E) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้สอนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด สำรวจ และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการใช้คำถามระดับสูง (การนำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชื่อมโยงและการใช้เหตุผล ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) นำเข้าสู่บทเรียนและเชื่อมโยงความรู้เดิม เพื่อกระตุ้นความสงสัย โดยผู้สอนใช้คำถามเชิงวิเคราะห์
2. ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ทดลอง หรือศึกษาข้อมูลเพื่อพัฒนาความคิดรวบยอด โดยผู้สอนใช้คำถามเชิงวิเคราะห์
3. ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ สรุปผล และนำเสนอเพื่ออธิบายความคิดรวบยอด โดยผู้สอนใช้คำถามเชิงวิเคราะห์
4. ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) นำความรู้ใหม่ไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือบริบทอื่นให้กว้างขวางขึ้น โดยผู้สอนใช้คำถามการนำไปใช้และสังเคราะห์
5. ขั้นประเมิน (Evaluation) ประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนและการนำไปประยุกต์ใช้ โดยผู้สอนใช้คำถามเชิงวิเคราะห์และประเมินค่า

ความพึงพอใจต่อการเรียน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจสามารถแบ่งออกเป็นมิติหลัก ๆ คือ ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน และความพึงพอใจของลูกค้า (คณิต ดวงหัตถ์, 2537, หน้า 606; จิตตินันท์ เศษะคุปต์, 2539, หน้า 19-20; ราชบัณฑิตยสถาน, 2542, หน้า 840; Maslow, 1970, p. 2; Wolman, 1973, p. 384; Eisenberger et al., 1986, pp. 500-507; Kotler, 2003, p. 61) ความพึงพอใจประกอบด้วยความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction) ความพึงพอใจผู้บริโภครวมทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ ทฤษฎีการฝังตัวของงาน (Job Embeddedness Theory-JET) ทฤษฎีการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร (POS) ซึ่งสรุปได้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการวัดความพึงพอใจ ตามการนำเสนอของนักวิชาการ ดังนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีหลักเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ทฤษฎีนี้เสนอโดยนักจิตวิทยาชื่อ Abraham Maslow โดยมีแนวคิดที่ว่ามนุษย์จะถูกระตุ้นให้เต็มเต็มความต้องการขั้นพื้นฐานในลำดับต้นก่อน ก่อนที่จะพัฒนาไปยังความต้องการในลำดับที่สูงขึ้น ลำดับขั้นความต้องการที่สำคัญ 5 ขั้น ได้แก่

- 1) ความต้องการด้านกายภาพ (Physiological Needs) ความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหาร น้ำ อากาศ ที่พัก และการนอนหลับ
- 2) ความต้องการด้านความปลอดภัย (Safety Needs) ความต้องการเพื่อปกป้องตนเองให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อม รวมถึงความมั่นคงทางการเงินและความปลอดภัยของสุขภาพ

3) ความต้องการด้านความรัก หรือการเป็นเจ้าของ (Love and Belongingness Needs) ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับในสังคม มีมิตรภาพและความรักต่อกัน

4) ความต้องการด้านความเคารพ (Esteem Needs) ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องชมเชยและการยอมรับในคุณค่าของตนเอง รวมถึงความมั่นใจในความสามารถ

5) ความต้องการประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิต (Self-Actualization needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุด คือ การตระหนักในความสามารถของตนเอง และความต้องการที่จะเป็นในสิ่งที่คน ๆ หนึ่งสามารถเป็นได้ มาสโลว์กล่าวว่าลำดับขั้นในทฤษฎีความต้องการไม่จำเป็นต้องตายตัว แต่สามารถยืดหยุ่นได้ตามสภาพแวดล้อม ปัจจัยภายนอก และความแตกต่างระหว่างบุคคล

ทฤษฎีความพึงพอใจนี้เสนอโดย Herzberg ซึ่งได้แบ่งปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการทำงานออกเป็น 2 องค์ประกอบหลัก

1. องค์ประกอบกระตุ้น (Motivation Factors) เป็นปัจจัยจูงใจที่สัมพันธ์กับงานโดยตรง ก่อให้เกิดความพอใจ เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน

2. องค์ประกอบค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ทำหน้าที่ป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พึงพอใจ หากขาดปัจจัยเหล่านี้จะนำไปสู่ความไม่พึงพอใจ ปัจจัยค้ำจุน ได้แก่ เงินเดือน, โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา/ผู้บังคับบัญชา/เพื่อนร่วมงาน สถานะของอาชีพ นโยบายและการบริหารงานขององค์กร ความมั่นคงในงาน และวิธีการปกครองบังคับบัญชา

ทฤษฎีความพึงพอใจนี้เสนอโดย Robert Eisenberger ในปี ค.ศ. 1986 โดยเป็นแนวคิดที่ว่าพนักงานจะรับรู้ว่าองค์กรที่เป็นผู้จ้างงานให้ความสำคัญกับการสนับสนุนและให้ความสนใจต่อพวกเขาหรือไม่ การที่พนักงานมีการรับรู้ถึงการสนับสนุนจากองค์กรในระดับสูง จะมีแนวโน้มที่จะมีความภักดีต่อองค์กรมากขึ้น ซึ่ง POS นี้สามารถช่วยลดความตั้งใจในการลาออกของพนักงานได้

2. ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นแนวคิดหลักที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กรทุกประเภท โดยจัดเป็นสภาวะทางอารมณ์ของบุคคลเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการตามความคาดหวัง (พัฒนา พรหมณี และคณะ, 2563, หน้า 59-66) ซึ่งเป็นผลจากการได้รับสิ่งจูงใจหรือความต้องการของแต่ละบุคคลในแนวทางที่เขาประสงค์ ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 840) นิยามความหมายของคำว่า “พอใจ” ว่าหมายถึง รัก ชอบใจ หรือหมายถึง ระดับความรู้สึกในทางบวกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544, หน้า 19-738) ความหมายของความพึงพอใจสามารถแบ่งตามบริบทหลัก ๆ ได้ดังนี้

2.1 ความพึงพอใจในงาน

ความพึงพอใจในงาน คือทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานที่แสดงออกมาเป็นความชอบหรือไม่ชอบในคุณลักษณะของงาน รางวัลที่ได้รับจากการทำงาน และในสภาพแวดล้อมของการทำงาน (พัฒนา พรหมณี และคณะ, 2563, หน้า 59) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ความพึงพอใจในงาน

แหล่งข้อมูล	นิยามความหมาย
คณิต ดวงหส์ดี (2537, หน้า 606)	เป็นความรู้สึกชอบหรือพอใจของบุคคลที่มีต่อการทำงาน และองค์ประกอบหรือสิ่งจูงใจอื่น ๆ ถ้างานหรือองค์ประกอบเหล่านั้นตอบสนองความต้องการได้
พัฒนา พรหมณี และคณะ (2563, หน้า 59)	สภาวะทางอารมณ์ของบุคคลเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการตามความคาดหวัง ซึ่งช่วยส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ ความร่วมมือร่วมใจ และบรรยากาศที่ดีในการทำงาน
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2544, หน้า 19)	ระดับความรู้สึกในทางบวกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด
Strauss & Sayles (1980, p. 7, 606)	ความรู้สึกพอใจในงานที่ทำ และเต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้น ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร
Luthans (1992, p. 114)	ความพอใจ หรือสภาวะอารมณ์ทางบวก ที่เป็นผลมาจากการประเมินของบุคคลเกี่ยวกับงาน หรือประสบการณ์จากงาน

ตาราง 1 (ต่อ)

แหล่งข้อมูล	นิยามความหมาย
Steers (1991, p. 9)	ความรู้สึกในทางบวกที่บุคคลให้คุณค่าในงานหรือประสบการณ์ จากงาน และเป็นผลจากความต้องการหรือความคาดหวัง ที่เกิดจากการเปรียบเทียบกับผลตอบแทนที่ได้รับ
Good (1973, p. 320)	สภาพคุณภาพหรือระดับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลมาจาก ความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งที่ทำอยู่
Wolman (1973, p. 384)	ความรู้สึกมีความสุขเมื่อคนเราได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ความต้องการ หรือแรงจูงใจ
Herzberg, Mausner & Snyderman (1959, p. 19)	ปัจจัยจูงใจ เป็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับงานโดยตรงและ ก่อให้เกิดความพอใจในการทำงาน

สรุปว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ผลลัพธ์ทางอารมณ์ที่เป็นสุข
ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า สิ่งที่ได้รับ เช่น ผลตอบแทน ประสบการณ์ หรือลักษณะงานนั้น
สอดคล้องหรือเกินกว่าสิ่งที่คาดหวังหรือต้องการ ของบุคคลนั้น ๆ

2.2 ความพึงพอใจของผู้บริโภค

ในบริบทของการบริการลูกค้า ความพึงพอใจเป็นผลจากการประเมิน
ประสบการณ์การซื้อและการใช้บริการ โดยเปรียบเทียบสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้รับจริง
ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 605) คำว่า พอใจว่าหมายถึง รัก ชอบใจ

จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2539, หน้า 19) ความพึงพอใจของผู้บริโภค
หมายถึง ภาวะการแสดงถึงความรู้สึกในทางบวก ที่เกิดจากการประเมินเปรียบเทียบ
ประสบการณ์การได้รับบริการที่ตรงกับสิ่งที่ลูกค้าคาดหวังหรือดีเกินกว่าความคาดหวัง

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2546, หน้า 90) ความพึงพอใจ
ของผู้บริโภค หมายถึง การเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้ในการทำงานของผลิตภัณฑ์กับ
ความคาดหวังของลูกค้า

ชนิษฐา เอ็มสวัสดิ์ (2555, หน้า 661) ความพึงพอใจของผู้บริโภค
หมายถึง ความพึงพอใจโดยรวมของลูกค้าชาวไทยต่อการบริการลองเรือรับประทาน
อาหารค่ำ อยู่ในระดับมาก เมื่อเทียบกับการตอบสนองความคาดหวังและการบริการ
ของเรือเมื่อเทียบกับเรืออื่น

Oliver (1980, p. 462) ความพึงพอใจของผู้บริโภค หมายถึง ภาวการณ์แสดงออกที่เกิดจากการประเมินประสบการณ์การซื้อและการใช้สินค้าและบริการ

Kotler (2003, p. 61) ความพึงพอใจของผู้บริโภค หมายถึง ความรู้สึกของลูกค้าว่าพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ ซึ่งเป็นผลลัพธ์จากการเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้ในการทำงานของผลิตภัณฑ์กับความคาดหวังของลูกค้า

สรุปว่า ความพึงพอใจของผู้บริโภค หมายถึง ความพึงพอใจโดยรวมของลูกค้าต่อการบริการ เพื่อตอบสนองความคาดหวังและการบริการ

3. การวัดความพึงพอใจ

3.1 คะแนนความพึงพอใจของลูกค้า (Customer Satisfaction Score–CSAT) เป็นตัวชี้วัดที่เน้นการวัดความพึงพอใจในระดับ Transactional (การทำธุรกรรมหรือการปฏิสัมพันธ์เฉพาะหน้า) การคำนวณ คำนวณจากเปอร์เซ็นต์ของจำนวนคำตอบ “พอใจ” และ “พอใจมาก” (มักเทียบเท่า 4 และ 5 จาก 5 สเกล) หาดด้วยจำนวนคำตอบทั้งหมด แล้วคูณด้วย 100 โดยทั่วไป คะแนน CSAT ที่ดีควรอยู่ในช่วง 70% ถึง 80%

3.2 คะแนนผู้แนะนำสุทธิ (Net Promoter Score–NPS) เป็นมาตรวัดที่เน้นการวัดความภักดีในระดับ Relational (ความสัมพันธ์ระยะยาวและความเต็มใจที่จะแนะนำแบรนด์) ผู้คิดค้น NPS เป็นเครื่องหมายการค้าจดทะเบียนของ Bain & Company, Inc., Satmetrix Systems, Inc. และ Fred Reichheld การแบ่งกลุ่มผู้ตอบ แบ่งเป็น Promoters (ผู้สนับสนุน 9–10) Passives (ผู้เฉยๆ 7–8) และ Detractors (ผู้ไม่พอใจ 0–6) การคำนวณ คำนวณโดยนำเปอร์เซ็นต์ของผู้สนับสนุน (% Promoters) ลบด้วยเปอร์เซ็นต์ของผู้ไม่พอใจ (% Detractors) คะแนนจะอยู่ในช่วงตั้งแต่ -100 ถึง +100

4. ความสำคัญของความพึงพอใจ

ความสำคัญของความพึงพอใจถือเป็น กลไกหลักในการขับเคลื่อนผลการดำเนินงาน และเป็นตัวชี้วัดความเป็นเลิศในการบริหารจัดการขององค์กร องค์กรที่ประสบความสำเร็จในระยะยาวจำเป็นต้องจัดการความพึงพอใจทั้งในมิติของผู้ปฏิบัติงานของผู้รับบริการ อย่างมีประสิทธิภาพและบูรณาการ

ประเสริฐ อินทร์รักษ์, ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และสงวน อินทร์รักษ์ (2561, หน้า 18) คุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีของบุคคลในองค์กรนั้น ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร

สุจิตรา เพียรรุ่งเรือง, ประเสริฐ อินทร์รักษ์ และนพดล เจนอักษร (2561, หน้า 165) การสร้างความภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกขององค์กรย่อมส่งผลให้เกิดความรักและความศรัทธา ของบุคลากร ทำให้บุคลากรมีขวัญกำลังใจและความพึงพอใจในความสำเร็จของงาน

พัฒนา พรหมณี และคณะ (2563, หน้า 61) ความสามารถในการสร้างประสบการณ์ลูกค้าที่เป็นเลิศ ไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากปราศจากบุคลากรที่มีขวัญและกำลังใจที่ดี

สุดา ส่งประเสริฐ (2566, หน้า 283) การบริหารจัดการปัจจัยที่ช่วยรักษาพนักงาน เช่น การสนับสนุนจากองค์กร ความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน และโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีความสำคัญในการลดความตั้งใจที่จะลาออกของบุคลากรทักษะสูง

Hendrie (2004, p. 434) การมีอัตราการลาออกที่สูงจะเพิ่มปริมาณงานโดยเฉลี่ย ซึ่งพบว่าภาระเพิ่มเติมดังกล่าวจะเพิ่มระดับความเครียดและแรงกดดันของสมาชิกในทีมที่เหลือได้

Tracey & Hinkin (2008, p. 12) ความไม่พึงพอใจของพนักงานนำไปสู่ผลกระทบเชิงลบ ที่สำคัญต่อการดำเนินงาน เช่น คุณภาพและประสิทธิภาพของการบริการที่ลดลง และมูลค่าการรับรู้ของบริษัท

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในงาน เป็นปัจจัยเชิงบวกที่สำคัญมากต่อองค์กร เนื่องจากมันเป็นตัววัดสภาวะทางจิต ของพนักงานและเป็นแรงจูงใจในการทำงาน ในทางกลับกัน ความไม่พอใจอย่างรุนแรง (ภาวะหมดไฟ) หรือการขาดความพึงพอใจนำไปสู่ประสิทธิภาพที่ลดลง และการลาออก ซึ่งการลาออกนั้นสร้างภาระต้นทุนสูงให้กับองค์กร

5. กระบวนการสร้างแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจ

การสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจ (Satisfaction Questionnaire Design) เป็นเครื่องมือวัดที่สำคัญยิ่ง ซึ่งต้องออกแบบอย่างรอบคอบและถูกต้องเหมาะสมตามทฤษฎีของการวัดผล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำเกี่ยวกับความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของผู้ตอบ ดังนี้

5.1 กำหนดวัตถุประสงค์และประเภทของการวัดผล การออกแบบแบบสอบถามเริ่มต้นจากการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เนื่องจากความพึงพอใจสามารถวัดได้ในหลายมิติหลัก เช่น ความพึงพอใจในการทำธุรกรรม วัดความพึงพอใจทันทีต่อการปฏิสัมพันธ์หรือบริการเฉพาะหน้า มักใช้สเกล 5 ระดับ

5.2 การกำหนดประเด็นที่ควรวัด

ประเด็นคำถามควรครอบคลุมปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญของความพึงพอใจ โดยแบ่งตามบริบทของกลุ่มเป้าหมาย เช่น วัดความพึงพอใจของลูกค้า การประเมินควรครอบคลุมองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสบการณ์ทางอารมณ์เชิงบวก

- ด้านผลิตภัณฑ์และบริการหลัก มุ่งเน้นที่คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ เช่น รสชาติ ความสดใหม่ คุณสมบัติที่สำคัญ และมาตรฐานความสะอาด
- ด้านบุคลากร/พนักงาน สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรม ทักษะการบริการ และความเต็มใจของพนักงาน
- ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Evidence) ครอบคลุมความปลอดภัยของสถานที่ ความสะอาดของห้องน้ำ แสงสว่าง และบรรยากาศโดยรวม
- ด้านกระบวนการ (Process) ประเมินความสะดวกและความรวดเร็วของขั้นตอนการให้บริการ เช่น การจอง การชำระเงิน และความเหมาะสมของระยะเวลา

5.3 รูปแบบมาตรวัดและการให้คะแนน

การวัดความพึงพอใจเป็นการวัดโดยอ้อม (Indirect Measure) วิธีการวัดที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง คือ แบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า (Likert's Scale/Rating Scale) เป็นคำถามปลายปิด (Close-Ended Question) ที่กำหนดระดับความคิดเห็น (เช่น 5 หรือ 7 ระดับ) เช่น “เห็นด้วยมากที่สุด” ไปจนถึง “ไม่เห็นด้วยมากที่สุด” การแปลผลคะแนน การวิเคราะห์ข้อมูลควรกำหนดเกณฑ์เฉลี่ยของการให้คะแนนตามหลักทางคณิตศาสตร์ เช่น ในมาตรวัด 5 ระดับ (1.00–5.00) ช่วงกว้างของชั้นระดับความคิดเห็นจะอยู่ที่ 0.8 ค่าเฉลี่ย 4.21–5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด (ดีมาก) ค่าเฉลี่ย 3.41–4.20 หมายถึง เห็นด้วยมาก (ดี) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2546, หน้า 381–382) อธิบายว่าในการวิเคราะห์ข้อมูลจะมีการกำหนดเกณฑ์เฉลี่ยของการให้คะแนนและอธิบายผลตามเกณฑ์ของเบสท์ โดยแบ่งช่วงกว้างของชั้นระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ

มาตรวัดนัยจำแนก (Semantic Differential Scale) กำหนดคุณสมบัติที่ตรงข้ามกันที่ปลายสองด้านของมาตรวัด เช่น ดีมาก-ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง ในการประเมินความพึงพอใจโดยรวมของลูกค้าไทยต่อเรือแกรนด์เพิร์ล ได้ใช้มาตรวัดนี้ โดยกำหนดให้ 5 หมายถึง ดีมาก/สูงกว่าความคาดหวังอย่างมาก และ 1 หมายถึง แย่มาก/ต่ำกว่าความคาดหวังอย่างมาก มาตรวัด NPS (Net Promoter Score) ใช้มาตราส่วน 0 ถึง 10 ลูกค้าจะถูกจัดกลุ่มเป็นผู้สนับสนุน (Promoters, 9-10) ผู้เฉยๆ (Passives, 7-8) และผู้ไม่พอใจ (Detractors, 0-6)

5.4 แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดในการออกแบบ (Best Practices) เพื่อให้แบบสอบถามมีคุณภาพและให้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถนำไปใช้ได้จริง องค์กรควรปฏิบัติตามแนวทางต่อไปนี้

1) ความชัดเจนและความกระชับ ควรจำกัดจำนวนคำถามให้อยู่ในระดับที่กระชับ เพื่อรักษาความสนใจของผู้ชมและส่งเสริมอัตราการตอบกลับที่สูงขึ้น ควรใช้ภาษาที่คุ้นเคยและชัดเจน หลีกเลี่ยงประโยคที่ยาวหรือคำที่ซับซ้อน

2) การสร้างพื้นที่ปลอดภัย สำหรับการประเมินความพึงพอใจของพนักงาน องค์กรต้องสร้างพื้นที่ปลอดภัย เพื่อให้พนักงานกล้าให้ข้อเสนอแนะที่แท้จริงและตรงไปตรงมา

3) การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability Testing) ก่อนการนำไปใช้จริง ควรกำหนดระดับความน่าเชื่อถือของมาตรวัดด้วยการทดสอบค่า Cronbach's Alpha ซึ่งควรมีค่ามากกว่า 0.70 ขึ้นไป

4) การบูรณาการ ควรใช้มาตรวัดหลายรูปแบบควบคู่กัน (เช่น CSAT และ NPS) เพื่อให้ได้ภาพรวมของความพึงพอใจในมิติที่แตกต่างกัน (Transactional vs. Relational)

5) การติดตามผล ควรตอบสนองต่อคำติชม (Feedback) ของลูกค้าเสมอ เช่น การกล่าวคำขอบคุณและให้ข้อมูลขั้นตอนถัดไป เพื่อแสดงให้เห็นว่าองค์กรให้ความสำคัญ

6) การออกแบบเชิงเทคนิค ควรทำให้แบบสำรวจเป็นมิตรกับมือถือ (Mobile-friendly) และใช้ตราสินค้าในแบบสำรวจ (Branding) เพื่อสร้างความรู้สึกไว้วางใจแก่ผู้ตอบ โดย พัฒนา พรหมณี และคณะ (2563, หน้า 59-66) ได้เน้นย้ำว่า การประเมินความพึงพอใจในงานเป็นการประเมินความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรม ซึ่งนิยมใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นอย่างรอบคอบและเหมาะสมตามทฤษฎีของการวัดผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอเสื่อ

วสันต์ วรเจริญ และคณะ (2561, หน้า 55) ได้ทำวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนในกลุ่มทอเสื่อกก ตำบลคำไผ่ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า 1) ภูมิปัญญาการทอเสื่อกกของกลุ่มทอเสื่อกกตำบลคำไผ่ เป็นวิถีชาวบ้านที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากรุ่นสู่รุ่น โดยการลงมือปฏิบัติ การสังเกตการณ์การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการวิเคราะห์จนเกิดเป็นภูมิปัญญาและถ่ายทอด โดยการนำภูมิปัญญาดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ในการทอเสื่อกก 2) การทอเสื่อกลายชนิด เกิดจากการดัดแปลงฟืม และไม้ลาย

บุศรินทร์ สายรัตน์ และจักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า (2563, หน้า 104) วิเคราะห์รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสื่อกกของจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า อาชีพการทำเสื่อกกนั้นมีความสำคัญทั้งทางด้านการหาเลี้ยง ครอบครัวยังมีคุณค่าทางด้านจิตใจ และมีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นมากกว่า 100 ปี จึงควรมีการสนับสนุนการทำอาชีพทอเสื่อกก และมีการขยายขอบเขตให้มากขึ้น เพราะไม่ว่าจะเป็นสภาพทางภูมิอากาศ ภูมิประเทศ หรือพื้นที่ในการปลูกที่มีความเหมาะสมแก่การปลูกกกเป็นอย่างมาก จึงทำให้เสื่อกกจันทบุรีนั้น มีความสวยงาม ทนทาน และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่เหมือนที่อื่น ๆ อีกทางหนึ่งที่จะสามารถช่วยสืบทอดอาชีพนี้ได้ตัวผู้วิจัยคิดว่า ทางรัฐบาลควรส่งเสริมในเรื่องของการขายให้กับชาวบ้าน เพราะจะทำให้เกิดการสร้างรายได้ที่มากขึ้น พวกเขาเหล่านั้นก็จะสามารถนำเงินรายได้จากอาชีพไปจุนเจือครอบครัว ไม่แน่นอนดขัดขวางหน้า อาจจะมีลูกหลานหันกลับมา สนใจในอาชีพนี้ และมีการดำรงต่อไปเรื่อย ๆ

ดวงจันทร์ นาชัยสินธุ์ (2562, หน้า 285) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยทุนทางวัฒนธรรม ชุมชนวิถีบวก กลุ่มทอเสื่อบ้านทอนใหม่ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การนำเสื่อกกจากลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะในทักษะการทอกกผสมเส้นด้าย มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ มีสไตส์ใช้ในการตกแต่ง ที่พักมุมสบาย ๆ จุดเด่นของผลิตภัณฑ์มีลวดลายจากเสื่อกลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ เฉพาะเทคนิคการทอด้วยกกผสมเส้นด้ายและผลิตภัณฑ์โคมไฟ โดยการ

นำเสื่อกก จากลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะในทักษะการทอกกผสมเส้นด้าย มาแปรรูปเป็นโคมไฟจากวิถีชีวิตอย่างมีสไตล์ จุดเด่นของผลิตภัณฑ์ มีลวดลายจากเสื่อกกลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะเทคนิคการทอด้วยกกผสมเส้นด้าย ซึ่งทักษะการผสมผสานของงานช่างไม้งานฝีมือเฉพาะถิ่นของท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

ปัญญา วงศ์ต่าย และคณะ (2564, หน้า 226) ได้ทำวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน: กรณีศึกษา งานทอเสื่อกกและงานจักสานด้วยคลุ้ม ในจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการผลิตเสื่อกกและงานจักสานคลุ้มในจังหวัดจันทบุรี มีความแตกต่างกันทางด้านวัสดุและวิธีการผลิต คือ ด้านการผลิตเสื่อกกใช้วัสดุหลักสามชนิด คือ เส้นเอ็นไฉลอน เส้นเอ็นปอกระเจา และเส้นกก เป็นพืชที่เพาะปลูกเองในชุมชน โดยชาวบ้านนำมาทอเป็นผืนแล้วตัดเย็บแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เสื่อผืน กระเป๋า กล้องใส่ของที่รองภาชนะ หมวก รองเท้าแตะ หมอน ตุ๊กตา ส่วนด้านการผลิตงานจักสานคลุ้ม มีวัสดุหลักหนึ่งชนิด คือ เส้นคลุ้ม เป็นพืชที่นำมาจากป่าเรียกว่า “ต้นคลุ้ม” ชาวบ้านนำมาแปรรูปเป็นวัสดุเพื่องานจักสานผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เสื่อผืน ชะนาง และชะลอม ด้านแนวทางการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ พบว่า เสื่อกกทอผืนมีคุณสมบัติที่อ่อนตัว สามารถม้วน ปิด ดัด โค้งงอ ได้เส้นคลุ้มมีคุณสมบัติที่ความหนาบางของเส้น สามารถสานขึ้นรูป สานขึ้นลาย มีความโปร่งแสง สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ได้ ดังนี้ คือ แจกันเสื่อกก ประติมากรรมเสื่อกก และโคมไฟจักสานคลุ้ม เป็นผลิตภัณฑ์สำหรับตกแต่งภายในอาคารสถานที่ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนช่วยกันหาแนวทางสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ก่อให้เกิดการสร้างรายได้

ระพีพรรณ จันทรสา (2565, หน้า 637-660) ได้ทำวิจัยเรื่อง การยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจากภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสื่อกกโดยใช้นวัตกรรม กรณีศึกษาตำบลโพรงาม อำเภอนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ในชุมชนมีภูมิปัญญาประเภทหัตถกรรม (การทอเสื่อ) ทุกหมู่บ้าน มีการทอเสื่อแบบดั้งเดิม และการทอเสื่อชนิดเป็นลวดลายตามแบบที่พ่อค้า นำมาจำหน่ายโดยใช้ท่อ PVC มาเป็นแบบในการทอเพื่อให้เกิดลาย 2) ออกแบบการพัฒนาต่อยอดโดยใช้นวัตกรรม การออกแบบ 3 ดี การย้อมสีนาโนซึ่ง ของตำบลโพรงามโดยนำนวัตกรรมการทอเสื่อกก การเทคนิคการย้อมเส้นกก การวาดกราฟ และออกแบบลายที่เป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของชุมชน เทคนิคการเจาะไม้ แบบให้เป็นลาย เทคนิคการทอเสื่อ และการแปรรูปเสื่อ

เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่กระบวนการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์การยอมรับในระดับพื้นฐาน และท้องถิ่นการสร้างออกแบบลายทอเสื้อกจากอัตลักษณ์ชุมชน เป็นการต่อยอด โดยกลุ่มครูภูมิปัญญาถ่ายทอดในการสาธิตและสอน ให้กับคนรุ่นหลัง 3) การยกระดับเศรษฐกิจชุมชนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอเสื้อกโดยใช้นวัตกรรม การณศึกษาตำบล โพนงามการจัดกิจกรรมการจัดจำหน่ายตลาดออนไลน์/ออกร้าน/จัดนิทรรศการ โดยจัดแสดงนิทรรศการแสดงสินค้า ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทหัตถกรรม (ทอเสื้อ) เพื่อเป็นการช่วยเหลือชุมชนและท้องถิ่นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตและเผยแพร่สินค้าชุมชนให้ผู้สนใจ ได้เรียนรู้สืบทอดภูมิปัญญาเพื่อความวัฒนาถาวร รวมถึงการยกย่องครูภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยมอบเกียรติบัตร เพื่อเชิดชูครูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ จึงเกิดการสร้างมาตรฐานการทอเสื้อกและลวดลายที่สวยงาม เพื่อนำไปต่อยอดผลิตภัณฑ์ในแบรนด์ (Chaksarn) ซึ่งจะช่วยยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทหัตถกรรม (ทอเสื้อ) สู่ตลาดได้อย่างกว้างขวางและเพิ่มรายได้แก่ประชาชนในตำบลโพนงาม อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ต่อไป

สรุปว่า จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดชี้ให้เห็นทิศทางเดียวกันว่า การจะรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ ไม่สามารถทำได้ด้วยการแข่งขันวัฒนธรรมให้อยู่แบบเดิมแต่ต้องอาศัย การพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ เพื่อตอบสนองต่อตลาดร่วมสมัย การสนับสนุนเชิงพาณิชย์ เพื่อความอยู่รอดทางเศรษฐกิจ และที่สำคัญที่สุด คือ การถ่ายทอดผ่านระบบการศึกษา (หลักสูตรสถานศึกษา) เพื่อปลูกฝังและส่งต่อทักษะให้กับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาอย่างเป็นระบบ

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ยุพดี ยศวริศสกุล (2561, หน้า 66) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากภูมิปัญญาพื้นบ้านของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากภูมิปัญญาพื้นบ้านของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 จำนวน 30 หลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรท้องถิ่นมีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ (1) ความสำคัญ (2) คำอธิบายรายวิชา (3) จุดประสงค์การเรียนรู้ (4) โครงสร้างหลักสูตร (5) แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (6) แผนการจัดการเรียนรู้

(7) สื่อประกอบการเรียนรู้ และ (8) การประเมินผลองค์ประกอบของแต่ละหลักสูตร มีเหมาะสมและสอดคล้องกัน 2) ผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนามาจากภูมิปัญญาพื้นบ้านของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 จำนวน 30 หลักสูตร พบว่า ผลการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นจากภูมิปัญญาพื้นบ้านของนักเรียนแต่ละหลักสูตรก่อนและหลังการใช้หลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย โดยมีผลการเรียนรู้หลังการใช้หลักสูตรแต่ละหลักสูตร อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสูงกว่าผลการเรียนรู้ก่อนใช้หลักสูตร 3) ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรท้องถิ่น แต่ละหลักสูตร นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยหลักสูตรเรื่อง การแสดงดิเกบูตริ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .10 และหลักสูตรเรื่อง หมวกกะปิเยาะ นักเรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .31 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า หลักสูตรท้องถิ่นแต่ละหลักสูตรสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน เนื้อหาของหลักสูตรน่าสนใจ เข้าใจง่ายทำให้นักเรียนได้รู้จักภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่นทำให้นักเรียนได้รับความรู้ และความสนุกสนาน รูปแบบของใบความรู้และใบงานมีความน่าสนใจ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรท้องถิ่นเป็นไปตามขั้นตอน เข้าใจง่าย กิจกรรมปฏิบัติจริงทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจและทำกิจกรรมได้ตามขั้นตอนสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เหมาะสมและการประเมินผลเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้

2. งานวิจัยต่างประเทศ

2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร

Sophia (2018, p. 133) ได้ศึกษา กลยุทธ์ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญสำหรับการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการให้ข้อมูลแก่นักวิชาการด้านการศึกษาที่ศึกษาการพัฒนาหลักสูตร ผลการศึกษาครั้งนี้ยังช่วยครูโรงเรียนประถมศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการสร้างหลักสูตรอีกด้วย การศึกษานี้ดำเนินการในสถานะหนึ่ง ดังนั้น การวิจัยเพิ่มเติมกับครูในรัฐอื่น ๆ อาจเพิ่มการค้นพบในการศึกษานี้ นอกจากนี้ แนวทางเชิงปริมาณโดยใช้การสำรวจเปรียบเทียบครูจากโรงเรียนของรัฐและโรงเรียนเอกชนอาจให้ข้อมูลเพิ่มเติม

Hoidn (2016, pp. 43–62) ได้ศึกษา การเรียนรู้และการสอนวิธีการวิจัยในการศึกษาการจัดการ การพัฒนาหลักสูตรเพื่อผสมผสานทฤษฎีและการปฏิบัติ กรณีศึกษาของสวิส พบว่า หลักสูตรใหม่เป็นแนวทางที่เหมาะสม ซึ่งนำไปสู่ความรู้และทักษะด้านวิธีการวิจัย ตลอดจนการปรับปรุงความสามารถทางสังคมและการสะท้อนกลับที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย การประเมินผลลัพธ์ของการเรียนรู้วิธีการวิจัยในการจัดการศึกษา เผยให้เห็นช่องว่างการวิจัยที่น่าสนใจ ความคิดริเริ่ม/คุณค่าบทความนี้ประเมินหลักสูตรการวิจัยที่พัฒนาขึ้นใหม่สำหรับนักศึกษาด้านการจัดการที่นำไปใช้ในหลักสูตรปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจในมหาวิทยาลัยขนาดกลางด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์ในสวิตเซอร์แลนด์ ความท้าทายด้านการสอนสามประการในการสอนวิธีการวิจัยได้รับการกล่าวถึงเพื่อกำหนดเป้าหมายช่องว่างระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติในการศึกษาการจัดการ

สรุปว่า งานวิจัยทั้งสองเรื่องสะท้อนให้เห็นว่า กรอบการพัฒนาหลักสูตรที่สมบูรณ์นั้น นอกจากการกำหนดเป้าหมายและเนื้อหาที่ชัดเจนแล้ว ยังต้องคำนึงถึงตัวแปรเชิงโครงสร้างการบริหาร เช่น ภาวะผู้นำและบริบทสังกัดสถานศึกษา ควบคู่ไปกับการออกแบบกระบวนการสอนที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการสะท้อนคิดและแปลงทฤษฎีไปสู่พฤติกรรมหรือสมรรถนะทางสังคมได้จริง

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น

Murti (2020, pp. 337–343) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการตั้ง เพื่อการศึกษาด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า การพัฒนาสื่อการตั้งเพื่อการศึกษาที่ต้องใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในการส่งเสริมอุปนิสัย ในด้านการก่อสร้าง ต้องมีการตั้งที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตและขนาดของการตั้งในอุดมคติ ในด้านของเนื้อหา ต้องมีเนื้อหาการตั้งในวัฒนธรรมของชาติที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น การนำเสนอเรื่องราวด้วยเนื้อหาที่เป็นภาพประกอบของลัทธิชาตินิยมและความตระหนักในสังคม ในด้านการออกแบบและรูปลักษณ์ ต้องมีการกำหนดลักษณะของการตั้ง ซึ่งรวมถึงสีต่าง ๆ แบบอักษรที่มีขนาดตามสัดส่วนบทสรุปของงานวิจัยนี้ คือ การพัฒนาสื่อการตั้งเพื่อการศึกษาที่ต้องใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในการส่งเสริมอุปนิสัย การนำเสนอเรื่องที่มีเนื้อหาภาพประกอบเกี่ยวกับชาตินิยมและความตระหนักทางสังคม ในด้านการออกแบบและรูปลักษณ์จำเป็น ต้องมีการกำหนดลักษณะของการตั้ง ซึ่งรวมถึงสีต่าง ๆ แบบอักษรที่มีขนาดตามสัดส่วนบทสรุปของงานวิจัยนี้ คือ

การพัฒนาสื่อการกระตุ้นเพื่อการศึกษาที่ต้องใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในการส่งเสริมอุปนิสัย การนำเสนอเรื่องที่มีเนื้อหาภาพประกอบเกี่ยวกับชาตินิยมและความตระหนักทางสังคม ในด้านการออกแบบและรูปลักษณ์ จำเป็นต้องมีการกำหนดลักษณะของการกระตุ้น ซึ่งรวมถึงสีต่าง ๆ แบบอักษรที่มีขนาดตามสัดส่วน บทสรุปของงานวิจัยนี้ คือ การพัฒนาสื่อการกระตุ้นเพื่อการศึกษาที่ต้องใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในการส่งเสริมอุปนิสัย

Rahadini, Nurhayati & Suwarna (2022, pp. 348–358) ได้ศึกษาเรื่อง ความเชื่อของครูเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ภาษาชาวในหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นในอินโดนีเซีย พบว่า ครูมากกว่า 70% เชื่อว่าสื่อการสอนภาษาชาวที่มีอยู่ในหลักสูตรเนื้อหาในท้องถิ่นนั้นยากเกินไปสำหรับนักเรียนทั้งในด้านภาษาและเนื้อหา ในขณะเดียวกันจากการวิเคราะห์ FGD ของเอกสารหลักสูตรและตำราเรียนภาษาชาว พบว่า สื่อการสอนบางอย่างไม่เป็นระเบียบและไม่สอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียน ทำให้นักเรียนพบว่าเนื้อหาการสอนยาก ทำให้วัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ของภาษาชาวมักจะไม่บรรลุผลสูงสุด ผลของการศึกษานี้สามารถเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการประเมินหลักสูตร

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นหลักสูตร จะสำเร็จได้ต่อเมื่อมีการแปลงสาร (Transformation) องค์ความรู้นั้น ให้อยู่ในรูปแบบของสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัย หากเนื้อหาตื้นเกินไปจะเกิดปัญหาแบบ Rahadini, Nurhayati & Suwarna (2022, p. 348) แต่หากรู้จักใช้สื่อเชิงนวัตกรรม และการเล่าเรื่องแบบ Murti (2020, p. 106) หลักสูตรนั้นก็จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการหล่อหลอมพฤติกรรมและคุณธรรมของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลกระทบจากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งออก 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลกระทบจากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านความต้องการและความคิดเห็น ในการจัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลกระทบจากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กับผู้บริหาร ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชาวบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานด้านความต้องการในการจัดทำหลักสูตรประกอบด้วย

1.1.1 ผู้บริหาร ครู โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง
ตำบลบ้านแป้น อำเภอนาแก จังหวัดสกลนคร จำนวน 3 คน โดยใช้แบบสอบถามที่มีประเด็น เกี่ยวกับความต้องการในการเรียนการสอนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลกระทบจากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1.1.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง จำนวน 20 คน โดยในแบบสอบถามความคิดเห็นประเด็นเกี่ยวกับความต้องการในการจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลกระทบจากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เก็บข้อมูลโดยผู้วิจัย

1.1.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน

1.1.4 ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้น
สามัคคีราษฎร์บำรุง จำนวน 13 คน และประชาชนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียน จำนวน
10 คน โดยใช้แบบสอบถามที่มีประเด็นเกี่ยวกับความต้องการในการเรียนการสอน
ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคี
ราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1.1.5 ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 2 คน ที่มีความรู้ความชำนาญ
ในเรื่องการทอเสื่อ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญและมีประสบการณ์ในอาชีพมากกว่า
10 ปีขึ้นไป และเป็นบุคคลสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคคลทั่วไปในสถานศึกษา
ในเขตพื้นที่บริการ

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านความต้องการ
ในการจัดทำหลักสูตรเป็นแบบสอบถามชนิดมีโครงสร้าง จำนวน 5 ฉบับ ได้แก่

1) แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับผู้บริหาร และครู 2) แบบสอบถามความคิดเห็น
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 3) แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับคณะกรรมการ
สถานศึกษา 4) แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับประชาชน และผู้ปกครองนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 5) แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับความตระหนักรัก
ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านความต้องการ
ในการจัดทำหลักสูตรสร้างแบบสอบถาม จำนวน 5 ฉบับ เป็นแบบสอบถามชนิดมีโครงสร้าง
เมื่อสร้างเสร็จแล้วได้นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบก่อนนำไปใช้

1.4 การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านความต้องการในการจัดทำหลักสูตร
การรวบรวมข้อมูลก่อนจัดทำหลักสูตร เป็นการสำรวจความคิดเห็น และความต้องการ
ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการนำแบบสอบถาม
ไปถามผู้บริหาร ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน
และภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความต้องการในการจัดทำหลักสูตร
นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบ
ความเรียง

2. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการทอเสื่อ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านความรู้เกี่ยวกับการทอเสื่อ โดยการสัมภาษณ์ พุดคุย ชักถาม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 สอบถามเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน แหล่งกำเนิดต้นฟื่อของความตระหนักภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ในอาชีพมากกว่า 10 ปีขึ้นไป และเป็นบุคคลสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคคลทั่วไป ในสถานศึกษาในเขตพื้นที่บริการ จำนวน 2 ท่าน ประกอบด้วย นางดวงตา ลอยพิลา มีประสบการณ์การทอเสื่อ 10 ปี และนางสุดาวรรณ ปิตะแสง มีประสบการณ์ในการทอเสื่อ 10 ปี

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับการทอเสื่อ วิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับการทอเสื่อ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2566) โดยศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แล้วนำมาเป็นแนวทางการสร้าง เอกสารหลักสูตรและเอกสาร ประกอบหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. ยกร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามแนวทางหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2566) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตร

1.2 ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะปฏิบัติ

1.3 ศึกษาแนวทางการจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2566)

1.4 วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2566) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เพื่อเป็นแนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้

1.5 ยกร่างหลักสูตรตามองค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชื่อหลักสูตร 2) ที่มาและความสำคัญ 3) หลักการของหลักสูตร 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) คำอธิบายรายวิชา 6) ผลการเรียนรู้ 7) สาระการเรียนรู้ 8) โครงสร้างหลักสูตร 9) หน่วยการเรียนรู้ 10) แนวทางการจัดการเรียนรู้ 11) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 12) การวัดและประเมินผล การเรียนรู้

1.6 นำร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากนั้นได้นำร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน และด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อทำการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร ทั้งในด้านความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการวัดและประเมินผล

ผลการตรวจสอบ พบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นของผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน อย่างไรก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปรับปรุงภาษาที่ใช้ในตัวชี้วัดบางประการ การจัดลำดับกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเวลาเรียน และการเพิ่มรูปแบบการประเมินผลที่เน้นกระบวนการมากกว่าผลผลิต จึงได้นำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรอีกครั้ง จนได้ร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมฉบับสมบูรณ์พร้อมสำหรับการนำไปทดลองใช้จริงกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุงต่อไป

2. ยก'างเอกสารประกอบหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเอกสารประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย

2.1 คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการใช้หลักสูตรให้เกิดความเข้าใจ และสามารถนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นไปได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร ดังนี้

2.1.1 ศึกษาวิธีการจัดทำคู่มือจากทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 ร่างคู่มือในการใช้หลักสูตรโดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

1) ความเป็นมาของหลักสูตร 2) แนวการนำหลักสูตรไปใช้

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ดังต่อไปนี้ 1) หัวข้อเรื่อง 2) เวลา 3) ผลการเรียนรู้ 4) สาระสำคัญ 5) จุดประสงค์การเรียนรู้ 6) สาระการเรียนรู้ 7) กิจกรรมการเรียนรู้ 8) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และ 9) การวัดและประเมินผล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.2 ศึกษาแนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.3 ศึกษาการทอเลื้อจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดข้อมูลลงในแผนการจัดการเรียนรู้

2.2.4 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบการเรียนการสอนเรื่อง การทอเลื้อ จำนวน 13 แผน ใช้เวลา 20 ชั่วโมง

2.2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบแก้ไข

2.2.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไข

2.2.7 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบ

3. ตรวจสอบเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญผู้วิจัยได้นำหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

3.1 รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย

3.1.1 รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล

3.1.2 รองศาสตราจารย์ ดร.ชนานันต์ กุลไพบุตร กรรมการบริหารหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล

3.1.3 พระครูปริยัติสุวรรธรังษี, ดร. พระปริยัตินิเทศพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดสกลนคร ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยหลักสูตรและการสอน

3.1.4 นางเมตตา นามโยธา ครู วิทยะฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนาแก้วพิทยาคม จังหวัดสกลนคร ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยหลักสูตรและการสอน

3.1.5 นางศตพร ทอนฮามแก้ว ครู วิทยะฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนธาตุนารายณ์วิทยา จังหวัดสกลนคร ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยหลักสูตรและการสอน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความถูกต้องของหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความถูกต้องของหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ แบบประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรแต่ละด้านลงตารางวิเคราะห์หาความถี่และค่าน้ำหนักของคะแนน โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 65) กำหนดการให้คะแนนการประเมิน 5 ระดับ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง เหมาะสมมาก

3 คะแนน หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง เหมาะสมน้อย

1 คะแนน หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

นำผลรวมของคะแนนทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ยแล้วแปลผลจากเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

4.51–5.00 หมายความว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมมากที่สุด

3.51–4.50 หมายความว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมมาก

2.51–3.50 หมายความว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมปานกลาง

1.51–2.50 หมายความว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมน้อย

1.00–1.50 หมายความว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสินประเมินความถูกต้องและเหมาะสมของความสัมพันธ์ของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ ยึดเกณฑ์ตัดสิน ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.51–5.00 เป็นเกณฑ์ตัดสินว่ามีความถูกต้องและเหมาะสม

ผลการประเมินโดยรวมหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังนี้

1. ผลการประเมินองค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.69 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญประเมินมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าหลักสูตรนี้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำไปใช้จริง

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือหลักสูตรเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .23 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกรายการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .51 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด

4. ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรก่อนนำไปใช้

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรให้สมบูรณ์ตามคำชี้แนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้แก่ ปรับใบงาน ใบความรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ เช่น ภาพควรชัดเจนสวยงาม น่าสนใจ ตลอดจนปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะกับเวลาของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร

ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองใช้หลักสูตรตามลำดับ ดังนี้

1. การสร้าง และหาคุณภาพของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ดำเนินการสร้าง และหาคุณภาพแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลัดภักธจากเลื้อทอ ดังนี้

1.1 องค์ความรู้เกี่ยวกับการทอเลื้อ จากการสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้ง 2 ท่าน ทำให้ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุมเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ ขั้นตอนการเตรียมเส้นใย กระบวนการทอเลื้อ ลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ รวมถึงแนวทางการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาพัฒนาเป็นร่างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลัดภักธจากเลื้อทอ จำนวน 41 ข้อ กำหนด เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก (ผลจากการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน)

1.2 นำร่างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลัดภักธจากเลื้อทอ จำนวน 41 ข้อ ที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.3 นำร่างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลัดภักธจากเลื้อทอ จำนวน 41 ข้อ ที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ซึ่งเป็นกรรมการชุดเดียวกับกรรมการพิจารณาการร่างหลักสูตร และเอกสารประกอบ หลักสูตร ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

1.4 จากนั้นนำร่างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ จำนวน 41 ข้อ ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วนำไปหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้แบบประเมินพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ต้องการวัด เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective) บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 63–65) ซึ่งกำหนดระดับตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านในการให้คะแนนตามเกณฑ์ไว้ ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตรงจุดประสงค์

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตรงจุดประสงค์

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดไม่ตรงตามจุดประสงค์

1.5 นำผลการให้คะแนนผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน ไปหาค่าหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC ซึ่งการแปลความหมายของค่า IOC ถ้าคำถามใดมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อสอบนั้นวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้นได้จริง มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา แต่ถ้าข้อคำถามใดมีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 แสดงว่าข้อคำถามนั้นไม่สามารถวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้นได้ ขาดความเที่ยงตรงตามเนื้อหา จะต้องตัดข้อนั้นทิ้งหรือแก้ไขก่อนนำไปใช้ โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ตั้งแต่ 0.50 สำหรับค่าเฉลี่ยความสอดคล้องแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ เท่ากับ 1.00 มีข้อสอบที่ใช้ได้ 41 ข้อ ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

1.6 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ จำนวน 41 ข้อ ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง จำนวน 13 คน แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก กำหนดให้ผู้ตอบถูกได้ 1 คะแนน ผู้ที่ทำไม่ได้หรือตอบผิดได้ 0 คะแนน เมื่อวิเคราะห์แล้วคัดเลือกไว้ 41 ข้อ โดยคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20–0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนี้มีค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.60–0.80 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27–0.83

1.7 นำคะแนนที่ได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปหาความเชื่อมั่นโดยวิธี Kuder–Richardson โดยสูตร KR_{20} (บุญชม ศรีสะอาด, 2543, หน้า 85)

ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า แบบทดสอบมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง .40–.90 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .308–.513 โดยเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกข้อสอบ คือ ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .40 ขึ้นไป และมีความเหมาะสมด้านความยากง่าย

ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า แบบทดสอบ จำนวน 41 ข้อ สามารถคัดเลือกไว้ได้ทั้งสิ้น 30 ข้อ และตัดทิ้ง 11 ข้อ เนื่องจากมีค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่าเกณฑ์หรือมีความยากง่ายไม่เหมาะสม ดังนั้น แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ประกอบด้วย ข้อสอบ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งถือว่ามีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้วัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ต่อไป

1.8 จัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่คัดเลือกไว้ 30 ข้อ ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 20 คน ต่อไป

2. การสร้าง และหาคุณภาพของแบบประเมินทักษะภาคปฏิบัติ

2.1 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้จากหลักสูตร เพื่อกำหนดผลการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างแบบประเมินทักษะปฏิบัติได้ครอบคลุมผลการเรียนรู้

2.2 เลือกผลการเรียนรู้ที่สามารถสร้างเครื่องมือทดสอบภาคปฏิบัติพิจารณาว่าข้อใด หรือส่วนใดบ้างที่สามารถสร้างแบบทดสอบภาคปฏิบัติได้ครอบคลุมผลการเรียนรู้

2.3 สร้างแบบประเมินทักษะปฏิบัติโดยกำหนดชิ้นงานให้นักเรียนทำแผ่นรองแก้ว จากเลื้อทอ

2.4 กำหนดเกณฑ์ และสัดส่วนของคะแนนโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบแยกเป็นรายด้าน ประกอบด้วย การวัดด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และการวัดด้านคุณภาพของผลงานที่สำเร็จ ในแต่ละองค์ประกอบ จะมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ (Rubrics Scoring) 3 ระดับ ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560, หน้า 102–105) ดังนี้

ระดับ 1 ได้ 1 คะแนน

ระดับ 2 ได้ 2 คะแนน

ระดับ 3 ได้ 5 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย 3 ระดับ ดังนี้

2.34–3.00 หมายถึง อยู่ในระดับการปฏิบัติงานจริงมากที่สุด

1.67–2.33 หมายถึง อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์

1.00–1.66 หมายถึง อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

กรณีคิดเป็นร้อยละ (Percentage) จากคะแนนเต็มแบ่งออก 3 ช่วง

ดังนี้

80% ขึ้นไป ดี

50%–79% ผ่านเกณฑ์

ต่ำกว่า 50% ควรปรับปรุง

ซึ่งเป็นการทดสอบภาคปฏิบัติที่ใกล้เคียงกับการปฏิบัติงานจริง

มากที่สุด โดยการกำหนดงานที่เป็นตัวแทนของความรู้ความสามารถ และทักษะที่สำคัญของวิชา หรือของเรื่องมาให้ผู้เรียนทดสอบ จำนวน 1 ชิ้นงาน แบบประเมินทักษะภาคปฏิบัติเป็นแบบถามตอบโดยมีระดับคะแนน 3 ระดับ

2.5 นำแบบวัดทักษะปฏิบัติที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.6 นำแบบวัดทักษะปฏิบัติที่ปรับปรุงแก้ไขที่เรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นกรรมการชุดเดียวกับกรรมการพิจารณาการร่างหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบภาคปฏิบัติกับผลการเรียนรู้ โดยกำหนดระดับความคิดเห็นไว้ ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบประเมินทักษะภาคปฏิบัติได้วัดความรู้ตามผลการเรียนรู้

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบประเมินทักษะภาคปฏิบัติวัดความรู้ตามผลการเรียนรู้

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบประเมินทักษะภาคปฏิบัติไม่ได้วัดความรู้ตามผลการเรียนรู้

ผลการประเมินความเหมาะสมของแบบประเมินทักษะปฏิบัติการ
ปฏิบัติงาน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (IOC)
อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80–1.00 และมีค่าเฉลี่ย IOC เท่ากับ .975 แสดงว่าแบบประเมินทักษะ
ปฏิบัติที่สร้างขึ้น มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีความน่าเชื่อถือ

จากนั้นนำแบบประเมินทักษะปฏิบัติการปฏิบัติงาน ที่ได้ไปใช้กับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง ต่อไป

3. การสร้าง และหาคุณภาพแบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความตระหนักรู้
ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.2 นำร่างแบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 28 ข้อ
ที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
ตามข้อเสนอแนะ

3.3 นำร่างแบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 28 ข้อ
ที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ
ทั้ง 5 ท่าน ซึ่งเป็นกรรมการชุดเดียวกับกรรมการพิจารณาการร่างหลักสูตร ตรวจสอบ
และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3.4 จากนั้นนำร่างแบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน
28 ข้อ ที่ปรับปรุง แก้ไขเรียบร้อยแล้วนำไปหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้แบบประเมิน
พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ต้องการวัด เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
ระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective)
บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 63–65) ซึ่งกำหนดระดับตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
แต่ละท่านในการให้คะแนนตามเกณฑ์ไว้ ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตรงจุดประสงค์

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดตรงจุดประสงค์

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดไม่ตรงตามจุดประสงค์

3.5 นำผลการให้คะแนนผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน ไปหาค่าหาค่าดัชนี
ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC ซึ่งการแปล
ความหมายของค่า IOC ถ้าค่าถามใดมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อสอบนั้น
วัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้นได้จริง มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา แต่ถ้าข้อคำถามใด

มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 แสดงว่าข้อคำถามนั้นไม่สามารถวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้นได้ ขาดความเที่ยงตรงตามเนื้อหา จะต้องตัดข้อนั้นทิ้งหรือแก้ไขก่อนนำไปใช้ โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ตั้งแต่ 0.50

สำหรับค่าเฉลี่ยความสอดคล้องของแบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 28 ข้อ ในภาพรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ แสดงว่าข้อสอบนั้นวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้นได้จริง มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ และนำแบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้ไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง ต่อไป

4. การสร้าง และหาคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจ

4.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

4.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 25 ข้อ โดยสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2 และ 1 โดยใช้เกณฑ์การปรับปรุงจากเกณฑ์การประเมิน ปรับปรุงมาจากเกณฑ์การประเมินของ บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 63-65) การให้คะแนนประเมินผลตามเกณฑ์ ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับความพอใจมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก
- 3 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย
- 1 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- 4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

4.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน

ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 25 ข้อ ใช้จริง 20 ข้อ ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะแล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน

ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นกรรมการชุดเดียวกับกรรมการพิจารณาการร่างหลักสูตร เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของข้อความที่ใช้ในแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 ไม่ต่ำกว่า 0.50 ขึ้นไป

สำหรับผลการประเมิน (IOC) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ของแบบสอบถามความพึงพอใจในภาพรวมรวมทั้งฉบับ มีเฉลี่ยเท่ากับ 0.88 บ่งบอกว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในระดับที่สูงมาก สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อไป

5. กำหนดขั้นตอนดำเนินการทดลอง

การทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 กำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1) ประชากรที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองหลักสูตร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 20 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

- 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งวัดผลระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน
- 2) แบบประเมินทักษะปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย การวัดด้านกระบวนการปฏิบัติงาน จำนวน 4 ข้อ และการวัดด้านคุณภาพของผลงานที่สำเร็จ จำนวน 4 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ (Rubrics Scoring) 3 ระดับ ซึ่งประเมินระหว่างจัดกิจกรรม
- 3) แบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 28 ข้อ ซึ่งวัดผลระหว่างหลังเรียน
- 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 ข้อ ซึ่งวัดผลระหว่างหลังเรียน

การวิจัยครั้งนี้กำหนดรูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) โดยมีการวัดผลก่อนการทดลอง 1 ครั้ง และหลังการทดลอง 1 ครั้ง ซึ่งสามารถเขียนเป็นสัญลักษณ์ตามมาตรฐาน (Choueiry, 2021, p. 2)

ตาราง 2 รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่ม	ทดสอบก่อนเรียน	ทดลองใช้หลักสูตร	ทดสอบหลังเรียน
E	O ₁	X	O ₂

สำหรับสัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปแบบการทดลอง

E หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง

O₁ หมายถึง การทดสอบก่อนเรียน (Pretest)

X หมายถึง การทดลองใช้หลักสูตร (Treatment)

O₂ หมายถึง การทดสอบหลังเรียน (Posttest)

6. ดำเนินการทดลอง

6.1 ทดสอบสอบก่อนเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลัดภักดิ์จากเลื้อยทอ และแบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วบันทึกคะแนนก่อนเรียน

6.2 ทดลองสอนโดยจัดกิจกรรมตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลัดภักดิ์จากเลื้อยทอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 20 ชั่วโมง ขณะจัดกิจกรรมการสอนวัดความรู้จากการประเมินใบงาน ใบกิจกรรม การทดสอบย่อยในแต่ละชุดกิจกรรม และแบบประเมินทักษะภาคปฏิบัติ บันทึกเป็นคะแนนระหว่างเรียน และบันทึกการจัดกิจกรรมเพื่อให้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

6.3 ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลัดภักดิ์จากเลื้อยทอ และแบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งใช้แบบวัดชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วบันทึกคะแนนหลังเรียน

6.4 ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลัดภักดิ์จากเลื้อยทอ แล้วบันทึกคะแนนหลังเรียน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้หลักสูตร

ทำการประเมินผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตรที่สร้างขึ้น โดยการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวัดทักษะการปฏิบัติงาน และความตระหนัก และวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน ตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูล

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1.1 การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลัดภักดิ์จากเลื้อยทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 80/80 เป็นการหาระดับคุณภาพของหลักสูตร โดยพิจารณาจากผลการนำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรไปใช้ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนต่อค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ โดยกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรไว้ที่ 80/80

1.1.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคทฤษฎีระหว่าง
ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยการทดสอบค่า t-test Dependent Sample

1.1.3 หาค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนทักษะการปฏิบัติงานกันเกณฑ์
ที่กำหนดร้อยละ 70

1.1.4 หาค่าเฉลี่ยของคะแนนความตระหนักรู้ เกณฑ์ที่กำหนด
ร้อยละ 70

1.1.5 หาค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ
การเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษารายวิชาเพิ่มเติม

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

นำข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรม แบบวัดความพึงพอใจ
แบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิเคราะห์
เนื้อหา เพื่อประเมินสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นนำมาสรุปเป็นความเรียง เพื่อเป็นแนวทาง
ในการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1.1 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2552,
หน้า 126)

$$\text{สูตร} \quad \bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนของนักเรียนในกลุ่มทดลอง

2.1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตรดังนี้
(บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 106)

$$\text{สูตร} \quad S.D. = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x แทน คะแนนของนักเรียนกลุ่มทดลองแต่ละคน

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลัง

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง

2.1.3 ค่าร้อยละ (Percentage) ซึ่งใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2552, หน้า 125)

$$\text{สูตร} \quad p = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

2.2.1 การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง IOC (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 63-65)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบ
กับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่แสดงความคิดเห็น

2.2.2 หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 155)

$$\text{สูตร} \quad P = \frac{R_u - R_l}{2f}$$

เมื่อ P แทน ระดับความยาก

R_u แทน จำนวนคนกลุ่มสูงที่ตอบถูก

R_l แทน จำนวนคนกลุ่มต่ำที่ตอบถูก

f แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำที่เท่ากัน

2.2.3 หาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 84)

$$\text{สูตร} \quad r = \frac{R_u - R_l}{f}$$

เมื่อ r แทน ระดับความยาก

R_u แทน จำนวนคนกลุ่มสูงที่ตอบถูก

R_l แทน จำนวนคนกลุ่มต่ำที่ตอบถูก

f แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำที่เท่ากัน

2.2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สูตร KR_{20} (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 88-89) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{s^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ
 K แทน จำนวนข้อสอบ
 P แทน สัดส่วนข้อผู้ตอบถูกในข้อหนึ่ง ๆ
 Q แทน สัดส่วนของผู้ตอบผิดในข้อหนึ่ง ๆ
 s^2 แทน ความแปรปรวน

2.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

2.3.1 การหาประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้สูตร E_1/E_2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2552, หน้า 113)

$$\text{สูตร} \quad E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N} \times 100}{A}$$

เมื่อ E_1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum X$ คือ คะแนนรวมแบบทดสอบระหว่างเรียนทั้ง 4 หน่วย

N คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมด

A คือ คะแนนเต็มของแบบทดสอบระหว่างเรียนทั้ง 4 หน่วย

$$\text{สูตร} \quad E_2 = \frac{\frac{\sum y}{N} \times 100}{B}$$

เมื่อ E_2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$\sum Y$ คือ คะแนนรวมของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

B คือ คะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

N คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมด

2.3.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการหาค่า t (t -test ชนิด Dependent Samples) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 112)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤติ
เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

D แทน ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่คะแนน

$\sum D$ แทน ผลรวม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน จำนวนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย
$\bar{X}$	แทน คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum x$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
E_1	แทน ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้
E_2	แทน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบหลังเรียน
t	แทน ค่าสถิติการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้เสนอการวิเคราะห์ข้อมูลแยกเป็น 4 ผลการศึกษา ดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานความต้องการด้านความรู้และความคิดเห็นในการจัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กับผู้บริหาร ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ประชาชน ผู้ปกครอง และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

ผลการยกร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย

1.1 ชื่อหลักสูตร

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1.2 ที่มา และความสำคัญ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นถือเป็นรากเหง้าความเป็นไทยที่โดดเด่น ไม่เพียงแสดงถึงความเป็นชาติ หากแต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ภาวะวิกฤติของชาติที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งไม่ได้เกิดเพราะภูมิปัญญาถูกใช้มากเกินไป แต่เกิดขึ้นเพราะทอดทิ้งภูมิปัญญาไทยและนิยมในภูมิปัญญาสากล วิกฤติจากการพัฒนาจึงเกิดขึ้นในทุกระดับ โดยเฉพาะท้องถิ่น ซึ่งเป็นรากฐานของประเทศที่สำคัญ กลับได้รับผลกระทบจากการพัฒนาสมัยใหม่มากมาย แสดงให้เห็นถึงสภาพความอ่อนแอของฐานรากการพัฒนาประเทศที่เข้มแข็งไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยปราศจากความแข็งแกร่งของท้องถิ่น และความแข็งแกร่งของท้องถิ่นก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยปราศจากภูมิปัญญา

ดังนั้น การนำภูมิปัญญามาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นจึงสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศได้เป็นอย่างดี ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาแต่ละประเภทมีศักยภาพและโอกาสขยายตัวแตกต่างกัน ผลิตภัณฑ์ที่มีโอกาสขยายตัวและสร้างรายได้ควรได้รับการส่งเสริมภายใต้สภาวะปัจจุบัน การทอเลื้อ จากต้นฝื่อ เช่น แผ่นรองแก้ว ซึ่งถือได้ว่าเป็นโอกาสสร้างงานจำนวนมากโดยเฉพาะในชนบทหากผลิตภัณฑ์เหล่านี้ได้รับการพัฒนาคุณภาพให้ตรงตามความต้องการของตลาด ก็จะสามารถให้ผลตอบแทนสูงขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการดัดแปลง ปรับปรุงรูปแบบ และส่งเสริมวัตถุดิบในท้องถิ่นให้มีคุณภาพ

ปัจจุบันการดำรงชีวิตมีค่าครองชีพสูงขึ้น ทำให้ประชาชนมีรายได้ไม่เพียงพอจากรายจ่าย การประกอบอาชีพเสริม จึงเป็นทางเลือกหนึ่ง การทอเลื้อ เป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นที่นำเอาต้นฝื่อมาแปรรูป ย้อมสี และสานทอเป็นผืนสำหรับปูรองนั่ง นอน หรือใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ต้นฝื่อเป็นพืชธรรมชาติที่ขึ้นอยู่บริเวณหนองหาร การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง การทอเลื้อของชุมชนบ้านแป้น จะช่วยให้เห็นถึงวัฒนธรรมและแนวทางอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เสี่ยงต่อการสูญหาย

ผู้จัดทำจึงได้จัดทำหลักสูตรเพิ่มเติมการทอเสื้อ เพื่อฝึกทักษะอาชีพอย่างง่าย รูปแบบชั้นเรียนวิชาชีพสำหรับนักเรียนที่สนใจ เพื่อให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน สามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่น และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อสร้างรายได้เสริมและชื่อเสียงให้กับชุมชนต่อไป

1.3 หลักการของหลักสูตร

สำหรับหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื้อทอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถกำหนดหลักการของหลักสูตรโดยอิงจากแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและหลักสูตรแกนกลางฯ ได้ดังนี้

3.1 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ และการลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนทักษะการปฏิบัติในการทอเสื้อ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญ เพื่อให้สามารถนำทักษะเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือนำไปต่อยอดเป็นอาชีพในอนาคตได้

3.2 เน้นการอนุรักษ์และตระหนักในคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการทอเสื่อกก ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและองค์ความรู้ของชุมชน มาบูรณาการเป็นเนื้อหาหลักในการเรียนรู้ และมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความรักและหวงแหน เห็นคุณค่า มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่น เกิดความผูกพันกับถิ่นที่อยู่ และมีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไม่ให้สูญหาย

3.3 ยึดหลักการที่เชื่อว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหาเหตุผลสำรวจตรวจสอบ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก

3.4 เป็นหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่น สร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นอย่างแท้จริง และเปิดโอกาสให้ชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของชุมชน

1.4 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักสูตรนี้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษา ดังนี้

4.1 ด้านความรู้ ได้แก่ 1) เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความสำคัญ วัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการทอเสื่อ ซึ่งเป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 2) เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และเข้าใจขั้นตอนการสร้างสรรค์ ตลอดจนการออกแบบแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ

4.2 ด้านทักษะปฏิบัติ ได้แก่ 1) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการปฏิบัติ และสามารถลงมือสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว และชำนาญ และ 2) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำทักษะความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน หรือนำไปต่อยอดเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้

4.3 ด้านเจตคติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ เห็นคุณค่า และมีความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน 2) เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และสืบทอด ภูมิปัญญาการทอเสื่อไม่ให้สูญหาย และ 3) เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น มีวินัย มุ่งมั่นในการทำงาน และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น

1.5 คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาประวัติ ความเป็นมา และสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่น ของการทอเสื่อจากต้นฝื่อ ตลอดจนศึกษาวัสดุอุปกรณ์และขั้นตอนต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่ การย้อมสีและการผสมสีจากต้นฝื่อ การสร้างสรรค์และแปรรูปผลิตภัณฑ์พาดจากเสื่อทอ รวมถึงการศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวางแผนการผลิต การจำหน่าย และการคิด คำนวณต้นทุน-กำไร โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น เพื่อกระตุ้นให้ ผู้เรียนเกิดความสงสัย ค้นหาคำตอบ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ควบคู่กับกระบวนการ จัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติ ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การย้อมสี เส้นฝื่อ การแปรรูปผลิตภัณฑ์แผ่นรองแก้ว จากเสื่อทอ ไปจนถึงการฝึกปฏิบัติวางแผน จำหน่ายและคิดต้นทุน-กำไรด้วยตนเอง

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกตระหนักรู้ เห็นคุณค่า และมีความภาคภูมิใจ ในภูมิปัญญาท้องถิ่นของการทอเสื่อ มีความรับผิดชอบและมุ่งมั่นในการทำงาน เห็นคุณค่าของการวางแผนการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่ม (กำไร) ตลอดจนสามารถนำความรู้ และทักษะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพได้

1.6 ผลการเรียนรู้

เมื่อผู้เรียนจบหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมนี้แล้ว ผู้เรียนสามารถ

- 1) อธิบายประวัติความเป็นมา และสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับเสื่อทอได้
- 2) บอกอุปกรณ์ อธิบายขั้นตอน ผสมสีและย้อมสีเส้นใยได้อย่างถูกต้อง 3) บอกอุปกรณ์ อธิบายขั้นตอน และปฏิบัติการแปรรูปจากเสื่อทอ 4) ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่า ในกระบวนการย้อมสี และผสมสี 5) บอกอุปกรณ์ อธิบายขั้นตอน และปฏิบัติการทอเสื่อ จากต้นฝ้าย 6) อธิบายหลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับการผลิต การจัดจำหน่าย และการคำนวณ ต้นทุน 7) สามารถวางแผนการจำหน่าย คำนวณต้นทุนและกำไรได้ และ 8) ตระหนักและ เห็นคุณค่าของการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ

1.7 สารการเรียนรู้

สารการเรียนรู้ของหลักสูตรนี้ครอบคลุมองค์ความรู้เกี่ยวกับ ทักษะ และกระบวนการที่สำคัญ สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ประวัติ ความเป็นมา และความสำคัญการทอเสื่อ 2) วัสดุ และอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการทอเสื่อ เช่น ต้นฝ้าย กี่ทอเสื่อ ฟืม ไม้พุ่ง เป็นต้น 3) วัสดุ และอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการทอเสื่อ เช่น ต้นฝ้าย กี่ทอ ฟืม ไม้พุ่ง เป็นต้น 4) ขั้นตอนการย้อมสี 5) วัสดุ อุปกรณ์ และขั้นตอนการนำ เสื่อทอที่สำเร็จแล้วมาประดิษฐ์ หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ 6) การวางแผน การผลิต การตลาด และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การคิดคำนวณต้นทุน กำไร และ 7) การคิดคำนวณบัญชีเบื้องต้น การประเมินต้นทุน

1.8 โครงสร้างหลักสูตร

ตาราง 3 โครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เวลาเรียน 20 ชั่วโมง คะแนนเต็ม 154 คะแนน

ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ชั่วโมง
1. ตันฟิอัมหัตศจรรย 1.1 ประวัติและความเป็นมาของการทอเลื้อ 1.2 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับตันฟิอัม เช่น แหล่งกำเนิดชนิดของตันฟิอัม 1.3 ประโยชน์และความสำคัญของตันฟิอัม 1.4 กระบวนการแปรรูปตันฟิอัม (การเก็บ การตาก และการแปรรูป)	4
2. กว่าจะมาเป็นเลื้อ 2.1 การย้อมสี (วัสดุอุปกรณ์ และขั้นตอนการย้อมและผสมสี) 2.2 ชนิดของลายเลื้อ (เช่น ลายดั้งเดิม ลายดาวกระจายลายขอดาว) 2.3 อุปกรณ์ในการทอเลื้อ และชิ้นโงทอเลื้อ 2.4 ลงมือปฏิบัติทอเลื้อ	4
3. เลื้อแปลงร่าง 3.1 ที่วางแก้วจากเลื้อ พัดจากเลื้อ ที่รองนั่งฯ (การออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อเพิ่มมูลค่า)	6
4. ขายดีมีกำไร 4.1 ต้นทุนการผลิตและกำไร (หลักการคิดต้นทุน กำไร และราคาขาย) 4.2 ช่องทางการสร้างอาชีพ (การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางสื่อออนไลน์และการทำเพจ) 4.3 การจัดนิทรรศการและการจัดแสดงผลงานของนักเรียน	6
รวมตลอดภาคเรียน	20

1.9 หน่วยการเรียนรู้

หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้กำหนดการจัดสรรเวลาเรียน 20 ชั่วโมง โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้หลัก และมีรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ย่อย ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ตันฟิอัมหัตศจรรย (เวลาเรียน 4 ชั่วโมง)

เรื่องที่ 1 ประวัติและความเป็นมาของการทอเลื้อ

เรื่องที่ 2 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับตันฟิอัม เช่น แหล่งกำเนิด

ชนิดของตันฟิอัม

เรื่องที่ 3 ประโยชน์และความสำคัญของต้นฝื่อ

เรื่องที่ 4 กระบวนการแปรรูปต้นฝื่อ (การเก็บ การตาก และการแปรรูป)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 กว่าจะมาเป็นเลื้อ (เวลาเรียน 4 ชั่วโมง)

เรื่องที่ 1 การย้อมสี (วัสดุอุปกรณ์ และขั้นตอนการย้อม และผสมสี)

เรื่องที่ 2 ชนิดของลายเลื้อ (เช่น ลายดั้งเดิม ลายดาวกระจาย ลายขอดาว)

เรื่องที่ 3 อุปกรณ์ในการทอเลื้อ และขั้นตอนการทอเลื้อ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เลื้อแปลงร่าง (เวลาเรียน 6 ชั่วโมง)

เรื่องที่ 1 ที่วางแก้วจากเลื้อ (การออกแบบสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อเพิ่มมูลค่า)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ขายตีมีกำไร (เวลาเรียน 6 ชั่วโมง)

เรื่องที่ 1 ต้นทุนการผลิตและกำไร (หลักการคิดต้นทุน กำไร และราคาขาย)

เรื่องที่ 2 ช่องทางการสร้างอาชีพ (การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ทางสื่อออนไลน์ และการทำเพจ)

เรื่องที่ 3 การจัดนิทรรศการและการจัดแสดงผลงาน ของนักเรียน

1.10 แนวทางการจัดการเรียนรู้

เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้วิจัยจึงได้นำการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น มาเป็นแนวทางหลัก ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติ สำรวจตรวจสอบ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นขั้นตอน โดยให้ ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยและสนใจเรียน ผ่านการสร้างสถานการณ์ที่น่าสนใจ การเชื่อมโยงความรู้เดิม หรือการใช้สิ่งใกล้ตัวในชุมชนมากระตุ้น ในขั้นนี้ครูจะทำหน้าที่ตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์เพื่อชี้แนะให้ผู้เรียนกำหนดประเด็นที่จะศึกษาและคิดหาคำตอบ

ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) เป็นขั้นที่ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ สำรวจตรวจสอบ และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการกลุ่ม โดยผู้เรียนจะได้วางแผน ใช้ทักษะการสังเกต ตั้งสมมติฐาน ทดลอง หรือลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้จริงในชุมชน เพื่อรวบรวมข้อมูลและพัฒนาความคิดรวบยอด

ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาวิเคราะห์ แปลผล สังเคราะห์ และนำเสนอ ผู้เรียนจะได้อธิบายความคิดรวบยอดและข้อสรุปที่ค้นพบด้วยตนเอง โดยครูจะใช้คำถามเชิงวิเคราะห์ช่วยทะลอมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในแนวคิดและกระบวนการอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) เป็นการขยายความเข้าใจของผู้เรียนให้กว้างขวางมากขึ้น โดยนำองค์ความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิม หรือนำไปประยุกต์ใช้อธิบายสถานการณ์และบริบทอื่น ๆ รวมถึงการนำไปต่อยอดองค์ความรู้ร่วมกับชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมิน (Evaluation) เป็นขั้นตอนการประเมินความรู้ความเข้าใจ และทักษะความสามารถของผู้เรียน ว่าบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้หรือไม่ โดยครูจะทำการวัดและประเมินผลผ่านกระบวนการต่าง ๆ รวมถึงการใช้คำถามเชิงวิเคราะห์และประเมินค่า เพื่อตรวจสอบพัฒนาการและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ของผู้เรียน

1.11 สื่อและแหล่งเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมนี้ ผู้สอนและผู้เรียนสามารถใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ดังนี้

1) สื่อบุคคล (ปราชญ์ชาวบ้าน/วิทยากรท้องถิ่น) ผู้มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทอเสื่อจากต้นฝ้าย ซึ่งสามารถถ่ายทอดความรู้ ให้คำแนะนำ และสาธิตขั้นตอนการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

- 2) แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น กลุ่มอาชีพทอเสื่อ แหล่งปลูกต้นฝ้ายในท้องถิ่น และพื้นที่แหล่งเรียนรู้หรือห้องปฏิบัติงานภายในโรงเรียน
- 3) เครื่องขายอินเทอร์เน็ตสำหรับการสืบค้นข้อมูล สื่อมัลติมีเดีย วิกิทัศน์สาธิตขั้นตอนการทำ และสื่อนำเสนอประกอบการสอน (Microsoft PowerPoint)
- 4) ใบความรู้ ใบงาน แบบประเมินทักษะ และเอกสารประกอบการเรียน
- 5) วัสดุและอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานจริง เช่น เส้นฝ้าย (ทั้งแบบย้อมสีและไม่ย้อมสี) สีสำหรับย้อม ฟืมทอเสื่อ และกี่ทอเสื่อ

1.12 การวัด และประเมินผลการเรียนรู้

ดำเนินการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ตามผลการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนการสอน และบันทึกผลสะสมไว้ เพื่อสรุปการประเมินวัดระดับคุณภาพปลายภาคเรียน ดังนี้

1.12.1 การวัดประเมินผลเพื่อพัฒนา

เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการเรียนรู้การสอนอย่างต่อเนื่อง ใช้วิธีการและเครื่องมือประเมินที่หลากหลาย ใช้เกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) เช่น การประเมินใบงาน แผนผังความคิด ทักษะการปฏิบัติงาน การทดสอบ พฤติกรรม การทำงานกลุ่ม การซักถาม ความคิดสร้างสรรค์ ความสวยงามของชิ้นงาน

1.12.2 การวัดเพื่อตัดสินผลการเรียน

ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนอย่างน้อยร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด และผู้เรียนต้องได้รับการประเมินและผ่านทุกผลการเรียนรู้ โดยต้องมีคะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็มจริง จึงจะถือว่าผ่าน

ตาราง 4 การวัดเพื่อตัดสินผลการเรียน

ระดับผลการเรียน	คะแนน	ความหมาย	หมายเหตุ
4.0	80-100	ดีเยี่ยม	8 ระดับการตัดสินผลการเรียน
3.5	75-79	ดีมาก	
3.0	70-74	ดี	
2.5	65-69	ค่อนข้างดี	
2.0	60-64	น่าพอใจ	
1.5	55-59	พอใช้	
1.0	50-54	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด	
0	0-49	ผลต่ำกว่าเกณฑ์	
ร	-	ไม่ส่งผลงาน/รอกการตัดสิน	ไม่สามารถตัดสินผลการเรียน
มส.	-	เวลาเรียนไม่ครบ 80%	ไม่สามารถตัดสินผลการเรียน

ผลการประเมินความเหมาะสมหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม
เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏดังรายละเอียดในตาราง 5-7

ตาราง 5 ผลการประเมินความเหมาะสมหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ
โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

รายการประเมินตามองค์ประกอบของหลักสูตร	N = 5		ระดับ ความเหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ชื่อหลักสูตร			
1.1 มีความน่าสนใจ	4.80	.45	มากที่สุด
1.2 เหมาะสมกับระดับชั้นที่เปิดสอน	4.60	.55	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.70	.50	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการประเมินตามองค์ประกอบของหลักสูตร	N = 5		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ความเหมาะสม
2. ที่มาและความสำคัญ			
2.1 แสดงถึงความเป็นมา และความสำคัญของหลักสูตร	4.60	.55	มากที่สุด
2.2 แสดงให้เห็นถึงความตระหนักและจุดประกายแนวคิดแก่ชุมชน และบุคลากรในสถานศึกษา	4.80	.45	มากที่สุด
2.3 สอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่น	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.73	.48	มากที่สุด
3. หลักการของหลักสูตร			
3.1 แสดงถึงงานที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เรื่องผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ เพื่อให้สอดคล้องกับศักยภาพด้านต่าง ๆ และผู้เรียนมีความรู้มีทักษะการปฏิบัติที่ดี จากเลื้อทอ	4.80	.45	มากที่สุด
3.2 มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตระหนักรักภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.40	.55	มาก
3.3 มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสนใจ มีความรู้ และเกิดทักษะ การปฏิบัติและประกอบอาชีพตามความสนใจ และผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะการปฏิบัติที่ดี จากเลื้อทอ	4.60	.55	มากที่สุด
3.4 เน้นการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของโรงเรียน และชุมชน	4.60	.55	มากที่สุด
3.5 มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.64	.51	มากที่สุด
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
4.1 สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.60	.55	มากที่สุด
4.2 กล่าวถึงความมุ่งหวังแก่ผู้เรียนอย่างชัดเจน	4.60	.55	มากที่สุด
4.3 คาดหวังในการพัฒนาทักษะ และความตระหนักรักภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้เรียน	4.60	.55	มากที่สุด
4.4 สามารถนำไปใช้ให้บรรลุจุดหมายได้จริง	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.65	.52	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการประเมินตามองค์ประกอบของหลักสูตร	N = 5		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ความเหมาะสม
5. คำอธิบายรายวิชา			
5.1 ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	.45	มากที่สุด
5.2 ครอบคลุมสาระการเรียนรู้	4.80	.45	มากที่สุด
5.3 กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกสาระ	4.80	.45	มากที่สุด
5.4 นำไปจัดทำหน่วยการเรียนรู้ได้	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.80	.45	มากที่สุด
6. ผลการเรียนรู้			
6.1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุมพฤติกรรมผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ	4.60	.55	มากที่สุด
6.2 ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.60	.55	มากที่สุด
6.3 ใช้ภาษาสละสลวย ชัดเจน กระชับสามารถวัดได้	4.60	.55	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.60	.55	มากที่สุด
7. สาระการเรียนรู้			
7.1 ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และเจตคติ	4.60	.55	มากที่สุด
7.2 การกำหนดสาระการเรียนรู้มีความชัดเจน และครอบคลุมกับความต้องการของท้องถิ่น	4.60	.55	มากที่สุด
7.3 มีความเหมาะสมกับวัยนักเรียน	4.40	.55	มาก
8. โครงสร้างหลักสูตร			
8.1 กำหนดเวลาสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน	4.60	.55	มากที่สุด
8.2 กำหนดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับเวลา	4.60	.55	มากที่สุด
8.3 กำหนดทักษะการปฏิบัติสอดคล้องกับเวลา	4.60	.55	มากที่สุด
8.4 กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับหลักการวัดและประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐาน	4.60	.55	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.60	.55	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการประเมินตามองค์ประกอบของหลักสูตร	N = 5		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ความเหมาะสม
9. หน่วยการเรียนรู้			
9.1 กำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ได้เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.80	.45	มากที่สุด
9.2 ทุกหน่วยการเรียนรู้มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับผู้เรียนและเวลา	4.60	.55	มากที่สุด
9.3 ความเป็นไปได้ในการนำไปจัดทำแผนการเรียนรู้ได้จริง	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.73	.48	มากที่สุด
10. แนวทางการจัดการเรียนรู้			
10.1 ระบุการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	.45	มากที่สุด
10.2 มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติวิชา	4.80	.45	มากที่สุด
10.3 สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.80	.45	มากที่สุด
11. สื่อ และแหล่งเรียนรู้			
11.1 กำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัว	4.80	.45	มากที่สุด
11.2 กำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้	4.60	.55	มากที่สุด
11.3 กำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้	4.60	.55	มากที่สุด
11.4 มีความทันสมัยและสะดวกต่อการเรียนรู้	4.60	.55	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.65	.52	มากที่สุด
12. การวัด และประเมินผลการเรียนรู้			
12.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	.45	มากที่สุด
12.2 เน้นการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง	4.80	.45	มากที่สุด
12.3 มีเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ชัดเจน	4.80	.45	มากที่สุด
12.4 ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมทุกด้าน	4.69	.50	มากที่สุด

จากตาราง 5 ผลการประเมินองค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.69 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญประเมินมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าหลักสูตรนี้ มีความสมบูรณ์และเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำไปใช้จริง

ตาราง 6 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือหลักสูตร

รายการประเมิน	N = 5		ระดับความเหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
1. แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้			
1.1 อธิบายการดำเนินการก่อนการใช้หลักสูตรที่เหมาะสม	5.00	.00	มากที่สุด
1.2 เป็นประโยชน์ในการนำหลักสูตรไปใช้	5.00	.00	มากที่สุด
1.3 เป็นแนวทางนำไปปฏิบัติ	4.40	.54	มาก
2. การจัดทำแผนการเรียนรู้			
2.1 มีรายละเอียดในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	5.00	.00	มากที่สุด
2.2 เป็นแนวทางในการนำไปสู่การ ปฏิบัติได้จริง	5.00	.00	มากที่สุด
3. แผนการจัดการเรียนรู้			
3.1 รูปแบบการสอนเหมาะสม	4.60	.54	มากที่สุด
3.2 แผนการจัดการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้จริง	4.80	.44	มากที่สุด
3.3 กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ	5.00	.00	มากที่สุด
ผลรวม	4.85	.23	มากที่สุด

จากตาราง 6 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือหลักสูตรเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .23 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกรายการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 7 ผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตร

รายการประเมิน	N = 5		ระดับ ความเหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
1. สารสำคัญ			
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้	4.40	.55	มาก
1.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.60	.55	มากที่สุด
1.3 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.40	.55	มาก
ผลรวมรายด้าน	4.50	.55	มาก
2. จุดประสงค์การเรียนรู้			
2.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.80	.45	มากที่สุด
2.2 ภาษาที่ใช้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.40	.55	มาก
2.3 ระบุพฤติกรรมที่ต้องการวัดได้อย่างชัดเจน	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.70	.48	มากที่สุด
3. สาระการเรียนรู้			
3.1 เหมาะสมกับเวลา	4.40	.55	มาก
3.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.60	.55	มากที่สุด
3.3 มีความยากง่ายพอเหมาะ	4.20	.45	มาก
3.4 น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.50	.50	มาก
4. กิจกรรมการเรียนการสอน			
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.60	.55	มากที่สุด
4.2 กิจกรรมเร้าความสนใจผู้เรียน	4.80	.45	มากที่สุด
4.3 เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้	4.60	.55	มากที่สุด
4.4 กิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายาก	4.80	.45	มากที่สุด
4.5 เน้นให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ มีส่วนร่วม ค้นคว้า สำนวญ วิเคราะห์ และสรุปองค์ความรู้	4.40	.55	มาก
ผลรวมรายด้าน	4.64	.51	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการประเมิน	N = 5		ระดับ ความเหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
5. สื่อการเรียนรู้			
5.1 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการเรียนรู้	4.40	.55	มาก
5.2 ช่วยให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาได้เร็วขึ้น	4.60	.55	มากที่สุด
5.3 ช่วยให้นักเรียนมีความสามารถตามจุดประสงค์	4.80	.45	มากที่สุด
5.4 ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการค้นคว้าด้วยตนเอง	4.40	.55	มาก
ผลรวมรายด้าน	4.55	.52	มากที่สุด
6. การวัด และประเมินผล			
6.1 ใช้เครื่องมือวัดประเมินผลได้เหมาะสม	4.80	.45	มากที่สุด
6.2 วัดประเมินผลได้ครอบคลุมจุดประสงค์ที่ตั้งไว้	4.80	.45	มากที่สุด
6.3 มีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง	4.60	.55	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.73	.48	มากที่สุด
ผลรวมทุกด้าน	4.60	.51	มากที่สุด

จากตาราง 7 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .51 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด

ผลการประเมินการทดลองใช้หลักสูตร

การนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง จำนวน 20 คน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการเปรียบเทียบตามลำดับตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ปรากฏในตาราง 8

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ของการจัดการเรียนรู้
ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้น
สามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คะแนนการทดสอบย่อย	n	คะแนนเต็ม	รวมคะแนนที่ได้	$\bar{X}$	ร้อยละ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	20	46	767	38.35	83.37
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	20	36	600	30.00	83.33
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	20	36	598	29.90	83.06
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	20	36	593	29.65	82.36
ผลรวม 4 ครั้ง	20	154	2,558	127.90	83.05

ประสิทธิภาพของกระบวนการของการจัดการเรียนรู้ (E_1) เท่ากับ 83.05

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ของการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพของกระบวนการของการจัดการเรียนรู้ (E_1) เท่ากับ 83.05 ถือว่าผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของการจัดการเรียนรู้
ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้น
สามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
20	30	25.50	1.05	85.00

ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้ (E_2) เท่ากับ 85.00

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพของผลลัพธ์ของการจัดการเรียนรู้ (E_2) เท่ากับ 85.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งปรากฏในตาราง 10

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียน
และหลังเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ
โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ช่วงการวัดผล	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.(1-tailed)
ก่อนเรียน	20	30	23.35	2.23	6.93	.000*
หลังเรียน	20	30	25.50	1.05		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์
จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.35 คะแนน และคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 25.50 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์การประเมินทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนต่อการเรียน
ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคี
ราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 70 ปรากฏ
ในตาราง 11

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์การประเมินทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียน ต่อการเรียน
ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้น
สามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

N = 20	กระบวนการปฏิบัติงาน (คะแนนเต็ม 12)	คุณภาพของผลงานที่สำเร็จ (คะแนนเต็ม 12)	รวมคะแนน (24 คะแนน)
ผลรวม	210	225	435
$\bar{X}$	10.50	11.25	21.75
ร้อยละ	87.50	93.75	90.63

จากตาราง 11 พบว่า นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติงานในภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.75 คิดเป็นร้อยละ 90.63 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพของผลงานที่สำเร็จมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 11.25 ร้อยละ 93.75 รองลงมาคือ ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.50 ร้อยละ 87.50 ตามลำดับ ซึ่งผลการประเมินทักษะการปฏิบัติงานทั้งในภาพรวม และรายด้าน ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้

ผลการวิเคราะห์ความตระหนักรักภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนต่อการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อยทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 70 ปรากฏในตาราง 12

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ความตระหนักรักภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนต่อการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อยทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ข้อที่	รายการประเมิน	N = 20		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
ความรู้สึกรู้สึกในเรืองความภูมิใจ มีต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เชื่อมโยงถึงการทอเสื้อ				
1	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกภูมิใจที่ได้มีโอกาสศึกษาความเป็นมาของการทอเสื้อ	4.80	.41	มากที่สุด
2	ข้าพเจ้ามีความภูมิใจที่ได้ลงมือปฏิบัติการทอเสื้อกับชุมชน	5.00	.00	มากที่สุด
3	ข้าพเจ้ามีความตื่นเต้นทุกครั้งที่ได้ลงมือย้อมสีเส้นผือ	4.70	.47	มากที่สุด
4	ข้าพเจ้ามีความภูมิใจที่ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเสื้อทอ ของโรงเรียน	5.00	.00	มากที่สุด
5	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกยินดีและภูมิใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเสื้อทอ	5.00	.00	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.90	.17	มากที่สุด
ความรู้สึกรู้สึกในเรืองการมองเห็นคุณค่าที่มีต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เชื่อมโยงถึงการทอเสื้อ				
6	ข้าพเจ้าได้สืบค้นวิถีชีวิตของคนในชุมชนจนสามารถทอเสื้อได้	4.85	.36	มากที่สุด
7	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกและตื่นเต้นที่ได้ศึกษาวิถีชีวิตของคนในชุมชนเกี่ยวกับการทอเสื้อ	4.85	.36	มากที่สุด
8	ข้าพเจ้าคิดว่าจะนำข้อคิดที่ได้จากวิถีชีวิตของคนในชุมชน มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	5.00	.00	มากที่สุด

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	N = 20		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
9	ข้าพเจ้าคิดว่าการทอเสื้อทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น	5.00	.00	มากที่สุด
10	ข้าพเจ้าสนใจที่จะศึกษาความเป็นวัฒนธรรมในท้องถิ่นเรื่องอื่น ๆ เพิ่มมากยิ่งขึ้น	4.80	.41	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.90	.10	มากที่สุด
ความรู้สึกลงในเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เชื่อมโยงถึงการทอเสื้อ				
11	การทอเสื้อจะพัฒนาให้ข้าพเจ้าเป็นคนกล้าแสดงออกในทางที่ดี	5.00	.00	มากที่สุด
12	ข้าพเจ้าคิดว่าการทอเสื้อจะสามารถกล่อมเกลาคิดใจ ให้มีความรักและหวงแหนในภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.50	.51	มากที่สุด
13	ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้ลงมือในการทอเสื้อ	4.80	.41	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.76	.26	มากที่สุด
แนวโน้มถึงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงด้านการพูด				
14	ข้าพเจ้าจะชักชวนน้อง ๆ ในโรงเรียนมาเรียนรู้เกี่ยวกับการทอเสื้อ	5.00	.00	มากที่สุด
15	ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะชวนเพื่อน ๆ ไปสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทอเสื้อกับผู้มีความรู้หรือปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน	4.65	.48	มากที่สุด
16	ข้าพเจ้าจะบอกเล่าถึงวัฒนธรรมการทอเสื้อให้น้อง ๆ ฟัง	4.70	.47	มากที่สุด
17	ข้าพเจ้าจะชักชวนเพื่อน ๆ จัดนิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับการทอเสื้อพื้นเมือง	4.80	.41	มากที่สุด
18	ข้าพเจ้าจะชักชวนเพื่อนจัดแสดงผลงานการทอเสื้อในงานประเพณีหรืองานบุญของคนในชุมชน	5.00	.00	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.83	.14	มากที่สุด
เกี่ยวกับแนวโน้มของพฤติกรรมที่แสดงออกถึง ด้านการปฏิบัติตน				
19	ข้าพเจ้าจะถ่ายทอดการทอเสื้อให้น้อง ๆ ที่สนใจในคาบชุมนุม	4.80	.41	มากที่สุด
20	ข้าพเจ้าชอบเข้าไปศึกษาการทอเสื้อพื้นเมืองประเภทต่าง ๆ จากแหล่งสื่อออนไลน์	5.00	.00	มากที่สุด
21	ข้าพเจ้าฝึกการทอเสื้อพื้นเมืองอีสานให้มีความสวยงามยิ่งขึ้น	5.00	.00	มากที่สุด

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	N = 20		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
22	ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะขอฝึกการทอเสื้อผ้าพื้นเมืองอีสานเพิ่มเติมจากปราชญ์ชาวบ้านในเวลาว่าง	5.00	.00	มากที่สุด
23	ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะเป็นผู้ให้ความรู้การทอเสื้อในประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน	4.85	.36	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.93	.09	มากที่สุด
เกี่ยวกับแนวโน้มพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการกระทำตนแบบอย่าง				
24	ข้าพเจ้าใช้ชีวิตอย่างมีสติเพราะนำข้อคิดจากการศึกษาวิถีชีวิตของคนในชุมชนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	4.85	.36	มากที่สุด
25	ข้าพเจ้าเป็นคนตรงต่อเวลาเป็นแบบอย่างที่ดีในหนึ่ง ๆ หลังจากที่ข้าพเจ้าได้เรียนหลักสูตรการทอเสื้อ	5.00	.00	มากที่สุด
26	ข้าพเจ้านำความรู้ที่ได้จากการเรียนหลักสูตรการทอเสื้อไปเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง	4.50	.51	มากที่สุด
27	ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะประดิษฐ์ลายเสื้อแบบใหม่ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน	4.80	.41	มากที่สุด
28	ข้าพเจ้าจะสร้างความสามัคคีในโรงเรียนโดยใช้เวลาว่างจากการเรียนมารวมกลุ่มช่วยกันทอเสื้อ	5.00	.00	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.83	.18	มากที่สุด
ผลรวมทุกด้าน		4.86	.13	มากที่สุด
คิดเป็นร้อยละ		97.20		

จากตาราง 12 พบว่า นักเรียนมีความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหลังเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื้อผ้าทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = .132) คิดเป็นร้อยละ 97.20 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 70

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื้อผ้าทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏในตาราง 13

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชา
เพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านเนื้อหา				
1.1	จัดเนื้อหาดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียน และมีความเหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน	4.80	.41	มากที่สุด
1.2	ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน	5.00	.00	มากที่สุด
1.3	เป็นประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง	4.70	.47	มากที่สุด
1.4	การจัดเนื้อหาเหมาะสมกับเวลาเรียน	5.00	.00	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.87	.12	มากที่สุด
2. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้				
2.1	นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน	5.00	.00	มากที่สุด
2.2	นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นร่วมกัน	4.85	.36	มากที่สุด
2.3	นักเรียนได้อธิบายความรู้ให้สมาชิกคนอื่น ๆ ในห้องเรียนฟัง	4.85	.36	มากที่สุด
2.4	นักเรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์	5.00	.00	มากที่สุด
2.5	นักเรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างสมาชิก เช่น การเป็นผู้นำ และการแก้ปัญหา	5.00	.00	มากที่สุด
2.6	ยินดีรับฟังข้อเสนอแนะจากครูและเพื่อน ๆ	4.80	.41	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.91	.08	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนรู้และสื่อ				
3.1	สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	5.00	.00	มากที่สุด
3.2	สื่อการเรียนรู้มีความหลากหลายน่าสนใจ	4.50	.51	มาก
3.3	สภาพห้องเรียนมีความเหมาะสมกับการเรียนการสอน	4.80	.41	มากที่สุด
3.4	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม	5.00	.00	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.82	.20	มากที่สุด
4. ด้านการวัดและประเมินผล				
4.1	มีการแจ้งหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้ผู้เรียนทราบก่อนเรียน	4.65	.48	มากที่สุด
4.2	เครื่องมือการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	4.70	.47	มากที่สุด

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4.3	มีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคลและกลุ่ม	4.80	.41	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.71	.24	มากที่สุด
5. คุณลักษณะของผู้สอน				
5.1	ครูมีการวางแผนและเตรียมการสอน	5.00	.00	มากที่สุด
5.2	ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนโดยความสามารถ (เก่ง ปานกลาง อ่อน) ได้อย่างเหมาะสม	4.80	.41	มากที่สุด
5.3	ครูให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลนักเรียนในการเรียนรู้ อย่างทั่วถึง	5.00	.00	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.93	.13	มากที่สุด
ผลรวมทุกด้าน		4.86	.13	มากที่สุด

จากตาราง 13 พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลรวมทุกด้าน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .13 เมื่อพิจารณารวมทุกด้านนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพดำเนินการโดยผู้วิจัย ซึ่งได้จากการทำการสังเกต สัมภาษณ์ และประเมินผลงานของนักเรียนทุกคนที่เป็นกลุ่มทดลองทุกครั้งในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อสรุปการใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการสังเกตพฤติกรรม พบว่า ผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย ชื่อหลักสูตร หลักการและเหตุผล หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้าง/เนื้อหา ของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรม การเรียนรู้

สื่อและแหล่งเรียนรู้และการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งครบถ้วนตามหลักการ ทั้งนี้
 เนื่องจาก จากผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดทำหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพ ชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 ความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 3 นักเรียนเรียนรู้อุปกรณ์และขั้นตอนการทอเสื่อ

ภาพประกอบ 4 นักเรียนร่วมกันวางแผนในการทำงาน

ภาพประกอบ 5 เป็นชั้นที่ครูสาธิตการปฏิบัติงานกิจกรรมทำแผ่นรองแก้ว

ตัวอย่างการสัมภาษณ์ความคิดเห็นโดยสรุปของนักเรียนบางราย มานำเสนอ
ดังนี้

“...ได้รู้จักการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอมมากมาย สามารถนำไป
ประกอบอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว และชุมชนได้...”

(นักเรียนคนที่ 1, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2569)

“...สอนสนุกค่ะ พระอาจารย์มีวิธีการสอนที่เป็นกันเอง สามารถนำความรู้
ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง...”

(นักเรียนคนที่ 2, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2569)

“...สื่อการสอนที่พระอาจารย์นำมาประกอบการสอนเข้าใจง่าย เป็นวิชา
ที่สนุกและตื่นเต้น เพราะพระอาจารย์ชอบถามให้ตอบคำถาม...”

(นักเรียนคนที่ 3, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2569)

“...เรียนสนุก พระอาจารย์สอนดี หนูรู้จักวิธีการทอเสื่อ และการแปรรูป
ทำให้ตระหนักถึงภูมิปัญญาของถิ่นที่สมควรจะอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่สืบต่อไป...”

(นักเรียนคนที่ 4, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2569)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากบทสัมภาษณ์ของนักเรียน สามารถถอดรหัสข้อมูล และสรุปจัดกลุ่มตามประเด็นหลัก (Thematic Analysis) ได้เป็น 3 ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

1.1 บรรยากาศการเรียน ผู้เรียนสะท้อนว่าการเรียนมีความสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ และมีความตื่นตื้นอยู่เสมอ เช่น การถูกสุ่มให้ตอบคำถาม

1.2 บทบาทของผู้สอน มีเทคนิคการสอน มีความเป็นกันเอง ทำให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายและกล้าที่จะมีส่วนร่วม

1.3 สื่อการสอน สื่อที่นำมาประกอบการสอนมีความเหมาะสม ชัดเจน และช่วยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจเนื้อหาที่ซับซ้อนได้ง่ายขึ้น

2. ด้านการนำไปประยุกต์ใช้และประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ ทักษะอาชีพ ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะที่จับต้องได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งวิธีการทอเสื้อและการแปรรูปผลิตภัณฑ์

2.1 การต่อยอด ความรู้ที่ได้ไม่ใช่แค่ทฤษฎี แต่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ที่สำคัญคือมองเห็นช่องทางในการนำไปประกอบอาชีพ เพื่อสร้างรายได้หล่อเลี้ยงครอบครัวและพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน

3. ด้านความตระหนักรู้และการอนุรักษ์วัฒนธรรม

3.1 การเห็นคุณค่า กระบวนการเรียนรู้เรื่องการทอและแปรรูปเสื้อ ได้ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการปลูกฝังให้ผู้เรียนตระหนักถึงรากเหง้าและคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.2 จิตสำนึกรักษ์ถิ่นเกิด ผู้เรียนเกิดทัศนคติเชิงบวก ความรู้สึกหวงแหน และมีความตั้งใจที่จะอนุรักษ์ภูมิปัญญาของชุมชนนี้ให้คงอยู่สืบต่อไป

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้นำเสนอการดำเนินการวิจัยโดยสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. สรุปผล
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติงานที่เรียนตามหลักสูตร กับเกณฑ์ร้อยละ 70
4. เพื่อเปรียบเทียบความตระหนักภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ ดังนี้

1. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป
4. ความตระหนักรักภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป
5. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมากขึ้นไป

สรุปผล

จากการดำเนินการวิจัย การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ได้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังนี้

1.1 ผลการประเมินองค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากสื่อทอ พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.69 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญประเมินมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าหลักสูตรนี้ มีความสมบูรณ์และเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำไปใช้จริง

1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือหลักสูตรเพิ่มเติม เรื่อง ผลัดภักดิ์จากเลื้อทอ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .23 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกรายการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .51 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด

2. ประสิทธิภาพของการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลัดภักดิ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 83.05/85.00 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการพัฒนาหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลัดภักดิ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติงานในภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.75 คิดเป็นร้อยละ 90.63 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพของผลงานที่สำเร็จมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 11.25 ร้อยละ 93.75 รองลงมา คือ ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.50 ร้อยละ 87.50 ตามลำดับ ซึ่งผลการประเมินทักษะการปฏิบัติงานทั้งในภาพรวม และรายด้านผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้

5. นักเรียนมีความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหลังเรียนด้วยหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลัดภักดิ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 คิดเป็นร้อยละ 97.20 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 70

6. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนด้วยการพัฒนาหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลัดภักดิ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลรวมทุกด้าน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .13 เมื่อพิจารณารวมทุกด้านนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยสรุปผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อยทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏผล ดังนี้

1. ผลการยกร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อยทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย 1) ชื่อหลักสูตร 2) หลักการ และเหตุผล 3) หลักการของหลักสูตร 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) คำอธิบายรายวิชา 6) จุดประสงค์การเรียนรู้ 7) สารະการการเรียนรู้ 8) โครงสร้างหลักสูตร 9) หน่วยการเรียนรู้ 10) แนวทางการจัดการเรียนรู้ 11) สื่อ และแหล่งเรียนรู้ และ 12) การวัด และประเมินผลการเรียนรู้ และผลการประเมินองค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อยทอ พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรโดยรวม มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.69 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญประเมินมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าหลักสูตรนี้ มีความสมบูรณ์และเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำไปใช้จริง ซึ่งครบถ้วน ตามหลักการ สอดคล้องกับหลักการของ ชนิตพร ทศธร (2560, หน้า 48) กล่าวโดยสรุปว่า การพัฒนา หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการจัดสอนในภาชนะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้กำหนดองค์ประกอบที่สำคัญ 8 ประการ ดังนี้ หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้าง/เนื้อหาของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับ จตุรภุช ไพโรจน์ (2564, หน้า 182) กล่าวโดยสรุปว่า หลักสูตรรายวิชา เพิ่มเติม เรื่องอีสปอร์ต กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม มีองค์ประกอบสำคัญ 9 ประการ คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) สารະการการเรียนรู้ 4) ผลการเรียนรู้ 5) โครงสร้างหลักสูตร 6) คำอธิบายรายวิชา 7) แนวทางการจัดการเรียนรู้ 8) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 9) การวัดและประเมินผลการเรียน และสอดคล้องกับ ณัฐชัลย์ กงเพชร (2565, หน้า 143) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การเลี้ยงไส้เดือน ตามศาสตร์พระราชา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่าแร่ศึกษา ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย ชื่อหลักสูตร หลักการและเหตุผล วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะของผู้เรียนคุณลักษณะ

อันพึงประสงค์ คุณภาพของผู้เรียน คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. ประสิทธิภาพของการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อหอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 83.05/85.00 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้หรือหลักสูตรนี้มีประสิทธิภาพสูงมาก สามารถช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการปฏิบัติงานและสร้างสรรค์ผลงานออกมาได้อย่างดีเยี่ยม และบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมที่ยึดมาตรฐานเป็นหลัก (Standard-based) ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และจัดทำหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพปัญหาในโรงเรียน ชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 27 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 13) ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ จัดทำสาระของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาปัจจุบันในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้ผ่านการตรวจสอบ และแก้ไข ตามข้อเสนอแนะ จากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้จริง จึงเป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อหอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปตามผลการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนิตพร ทัดคร (2560, หน้า 48) ที่ได้ทำการวิจัย การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การจัดสวนในภาชนะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมการจัดสวนในภาชนะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.38/86.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐชลัยย์ กงเพชร (2565, หน้า 144) ได้ทำการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การเลี้ยงไส้เดือน ตามศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่าแร่ศึกษามีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้ คือ 81.57/89.35

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อหอย โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เนื้อหาของหลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการผลิตและประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเลื้อหอยซึ่งใกล้ชิดกับวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้นักเรียนมีความสนใจ และเกิดแรงจูงใจภายใน ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning) และหลักสูตรเน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เช่น การออกแบบการตัดเย็บ และการสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ เชิงทฤษฎีกับการปฏิบัติ จึงทำให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและจดจำความรู้ได้ยาวนานสอดคล้องกับ ญัฐชัย กงเพชร (2565, หน้า 145) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การเลี้ยงไส้เดือน ตามศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่าแร่ศึกษา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ รุ่งทิพย์ สารนอก (2559, หน้า 130) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรรายวิชา เพิ่มเติมสหกรณ์ นักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่ผ่านการเรียนของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมสหกรณ์ นักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธานินทร์ โลอุทัย (2559, หน้า 163) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การแกะสลักลายปราสาทผึ้งประยุกต์ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการแกะสลักลายปราสาทผึ้งประยุกต์หลังเรียนตามหลักสูตร สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

4. นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติงานในภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.75 คิดเป็นร้อยละ 90.63 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพของผลงานที่สำเร็จมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 11.25 ร้อยละ 93.75 รองลงมา คือ ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.50 ร้อยละ 87.50 ตามลำดับ

ซึ่งผลการประเมินทักษะการปฏิบัติงานทั้งในภาพรวม และรายด้านผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อยทอ มีด้านกระบวนการปฏิบัติงาน นักเรียนสามารถปฏิบัติงานตามขั้นตอนการผลิตเลื้อยทอได้อย่างถูกต้อง เป็นระบบ และมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ แสดงถึงการเรียนรู้ที่เกิดจากการลงมือทำจริง (Learning by Doing) และผลงานที่สำเร็จมีคุณภาพสวยงาม ประณีต และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง แสดงถึงการที่ผู้เรียนสามารถผสมผสานความรู้ เข้ากับทักษะการทำงาน จนเกิดเป็นผลงานที่จับต้องได้ ทำให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงตลอดจนได้รับคำแนะนำจากผู้รู้/ปราชญ์ชาวบ้าน มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การสาธิต การทำงานกลุ่ม การลงมือปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ ได้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ จากกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าว ส่งผลให้นักเรียนผ่านเกณฑ์ การประเมินทักษะปฏิบัติ ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จในการบูรณาการเรียนรู้ออกไปสู่นอกห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kolb (1984) ที่ระบุว่า การเรียนรู้จาก ประสบการณ์ตรง ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ (2558, หน้า 49-50) ได้กล่าวว่าการสอนแบบสืบเสาะหา ความรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนได้ ประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ มีโอกาสได้ศึกษา สำรวจ ค้นหา รวบรวมข้อมูล บันทึก ทดสอบความคิด ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง และสร้างเป็น องค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกันกับผู้อื่น รู้จักอภิปราย แสดงความคิดเห็นระหว่างกัน รับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ผู้เรียนรู้จักคิด แก้ปัญหา คิดตัดสินใจ คิดอย่างมีวิจารณญาณ สร้างสรรค์ความรู้และพัฒนาทักษะของตนเองให้มีประสิทธิภาพได้ ผู้เรียนรู้จักประเมินการทำงานด้วยตนเอง และนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น สอดคล้องกับ จตุรฤช ไพโรชสิทธิ์ (2564, หน้า 184) กล่าวว่าสรุปว่า ผลการวัดทักษะการปฏิบัติเป็นร้อยละ 80.89 ของคะแนนเต็มทักษะ การปฏิบัติของนักเรียนที่ได้เรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องอีสปอร์ต ผ่านเกณฑ์ ที่กำหนดในระดับร้อยละ 70

5. นักเรียนมีความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหลังเรียนด้วยหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อยทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.86, S.D. = .132) คิดเป็นร้อยละ 97.20 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 70 ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจ ในมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนตนเอง อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความรู้สึกรัก เป็นเจ้าของ

และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป และสามารถพัฒนาความตระหนักภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะไม่เพียงช่วยเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์แต่ยังปลูกฝังคุณค่า ทางวัฒนธรรม และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ ธานินทร์ โลอุทัย (2559, หน้า 165-166) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การแกะสลักลายปราสาทผึ้งประยุกต์ ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความตระหนักถึงวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นหลังเรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องการแกะสลักลายปราสาทผึ้งประยุกต์ ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ชีวานันท์ คนองมาก (2562, หน้า 127) ได้ศึกษาผลการทดลองการใช้หลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร “พ่อนอนซอนงามงอนไคคำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนมีความตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับพ่อนอนซอนงามงอนไคคำ ตามหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร “พ่อนอนซอนงามงอนไคคำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับ ณัฐชลัยย์ กงเพชร (2565, หน้า 147)

กล่าวสรุปว่า ความตระหนักของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การเลี้ยงไส้เดือน ตามศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนท่าแรดศึกษา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสอดคล้องกับ ปิยะฉัตร แสงงาม (2563, หน้า 112-113) พบว่า ความตระหนักในการรักษาสุขภาพ และการป้องกันโรคของนักเรียนหลังเรียน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนเรียน

6. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลรวมทุกด้าน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .13 เมื่อพิจารณารวมทุกด้านนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีความสุข

สนุก และเห็นคุณค่าของการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง อีกทั้งยังสามารถสร้างผลงานที่สามารถใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ ชนิตพร ทศนคร (2560, หน้า 147) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การจัดสวนในภาชนะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 สอดคล้องกับ วินัย เพ็งภิญโญ และอภิสิทธิ์ ก้านเพชร (2566, หน้า 184) ได้ศึกษาการพัฒนาคอมพิวเตอร์ออนไลน์ ร่วมกับเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาการออกแบบ และเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 3 วัดไชนาวาส สรุปผลว่า การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบระบบจัดการเรียนรู้ ตามแผนการสอนฐานสมรรถนะ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีส่วนเสริม ด้วยกรณีศึกษา พบว่า ผลความคิดเห็นของผู้เรียน มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ โสริยา อ่วมเมือง (2566, หน้า 316-333) กล่าวสรุปว่า ผลการศึกษา ความคิดเห็นของนักเรียน ต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมสะเต็มศึกษา (STEAM Education) เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์ นวัตกรรมและการทำงานเป็นทีม สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของนักเรียนหลังใช้ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมสะเต็มศึกษา พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมสะเต็มศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อยทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับครูในการนำหลักสูตรไปใช้

- 1.1 ผู้ที่มีความสนใจและต้องการนำหลักสูตรไปใช้ ควรศึกษาเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรให้เข้าใจเพื่อเป็นแนวทางในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.2 สื่อและแหล่งเรียนรู้ในหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมนี้ ครูผู้สอน สามารถปรับยืดหยุ่นให้มีความหลากหลายได้ ทั้งนี้ ควรคำนึงถึงบริบทของโรงเรียน และควรเน้นใช้สื่อวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้มากที่สุด รวมถึงการเตรียมผู้รู้/ปราชญ์ชาวบ้าน ที่มีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากเลื้อยทอ เพื่อความสมบูรณ์ในการสอนและพัฒนาผู้เรียน

1.3 การจัดกิจกรรมการจัดการจัดการเรียนรู้ ตามการพัฒนาหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลกระทบจากเลือทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีรายละเอียดและกิจกรรมที่หลากหลาย จึงควรนำ ผู้เรียน ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้จริง จากผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านที่มีความชำนาญในท้องถิ่น

1.4 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในครั้งนี้ มีการนำข้อมูลพื้นฐาน ในปีพุทธศักราช 2568 มาใช้ซึ่งข้อมูลบางส่วนอาจเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต ครูผู้สอน จึงควรตรวจสอบและนำเสนอข้อมูลให้เป็นปัจจุบันด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลกระทบจากเลือทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 สำหรับผู้เรียนระดับชั้นอื่น ๆ โดยปรับปรุงขอบข่ายเนื้อหา ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ในแต่ละชั้น เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้ และปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและความภูมิใจ ในท้องถิ่นของตนเอง

2.2 ควรมีการการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับบริบท ในแต่ละสถานศึกษาในท้องถิ่นอื่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2515). แนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น.
กรุงเทพฯ: กองวิจัยทางการศึกษา.
- _____. (2540). แนวทางการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ:
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรรณิการ์ กมลรัตน์. (2567). การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะรายวิชาวิทยาการ
คอมพิวเตอร์พื้นฐาน โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และทฤษฎี
การเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาตรี.
สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
(แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545). กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน
อาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน. (2543). คู่มือการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
(ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- การุณย์ ประทุม และคณะ. (2549). การพัฒนาแบบวัดพฤติกรรมการจัดการความรู้
ของอาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
กระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสกลบุรี.
- กุลยารัตน์ ทศมี. (2547). ความตระหนักรู้ในคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ได้รับการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ในวิชาฟิสิกส์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ชนิษฐา เอ็มสวัสดิ์. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจโดยรวมของลูกค้าชาวไทย
ที่มาใช้บริการห้องเรือรับประทานอาหารค่ำบนเรือแกรนด์เพิร์ล. สารนิพนธ์
บธ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คณิต ดวงหส์ดี. (2537). สุขภาพจิตกับความพึงพอใจในงานของข้าราชการตำรวจ
ชั้นประทวนในเขตเมืองและเขตชนบทของจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จตุรฤช ไพรสมณต์. (2564). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง อีสปอร์ต กลุ่มสาระ
การเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม. วิทยานิพนธ์ ปร.ด.
สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2532). การคงอยู่ของหัตถกรรมทอเสื้อ จังหวัดมหาสารคาม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 8(1), 55-70.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2539). เจตคติและความพึงพอใจในการบริการในจิตวิทยาการบริการ
หน่วยที่ 8-15 (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เจนจิรา เครือทิวา. (2561). การศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน เรื่องแสง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการ
เรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับเทคนิค KWDL. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา. เข้าถึงได้จาก
<https://buuir.buu.ac.th/bitstream/1234567890/7447/1/Fulltext.pdf>
- เจนจิรา หนูขาว และเก็ดดา บุญปราการ. (2567). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
รายวิชาวิทยาการคำนวณ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E
ร่วมกับสื่อมัลติมีเดีย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วารสารพุทธศาสตร์
มจร.อุบลราชธานี, 6(1), 1049-1058.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตรหลักการสอนและแนวปฏิบัติ.
กรุงเทพฯ: อีสัน เพรส.
- เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ. (2549). การพัฒนากระบวนการเสริมสมรรถภาพการชี้แนะของ
นักวิชาการ พี่เลี้ยง โดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ในการอบรมโดยใช้
โรงเรียนเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชนัญญา จุลลัษเฐียร. (2561). ภูมิปัญญาในการพัฒนาเลื้อยทอมือลายขีด. วารสารวิจัยการ
ออกแบบแห่งเอเชีย สาขาวิชาการออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 1(1), 54-71.
- ชนิตพร ทศคร. (2560). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การจัดสวนในภาชนะ
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชวนพิศา หนูพันธ์. (2568). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)
โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เรื่องสิ่งมีชีวิต เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการ
ทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชัยพร วงศ์วรรณ. (2538). เอกสารคำสอน การสอนค่านิยมและจริยธรรม. เชียงใหม่:
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). การพัฒนาหลักสูตรปรับกรอบความคิดแบบเติบโต
ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารของครูตามทฤษฎีแห่งตนของดเว็ค
การพัฒนาหลักสูตรเพื่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติการเติบโตในภาษาอังกฤษ
การสอนเชิงสื่อสารของครูสอนภาษาอังกฤษตามทฤษฎีตนเองของดเว็ค.
วิทยานิพนธ์ กศ.ด. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชีวานันท์ คนองมาก. (2562). ผลการทดลองการใช้หลักสูตรการพัฒนา ฟ้อนออนซอนงาม
งอนไฉ่คำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์
ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณัฐชลัยย์ กงเพชร. (2565). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การเลี้ยงไส้เดือนตาม
ศาสตร์พระราชสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนท่าแร่ศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร.
- ดวงจันทร์ นาชัยสินธุ์. (2562). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยทุนทางวัฒนธรรมชุมชนวิถีบวก
กลุ่มทอเลื้อยบ้านทอนใหม่ อำเภอเมืองขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น. วารสาร
ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 11(2), 285-304.

- ทวิช ลักษณะส้ง่า. (2557). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม. ใน รายงานสืบเนื่องจาก
การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 5
(หน้า 395–403). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ทิตนา แชมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2561). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้
ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนกร ภิบาลรักษ์ และคณะ. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำของสมเด็จพระเจ้าตากสิน
มหาราชในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี:
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ธนกร ภิบาลรักษ์. (2551). การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา การทอเสื้อจันทบุรีเพื่อเพิ่มมูลค่าทาง
เศรษฐกิจของจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- ธัญชนก ชูจันทร์. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E)
ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์
เรื่อง แก๊ส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา:
มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ธานินทร์ โล่อุทัย. (2559). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องการแกะสลัก
ลายปราสาทผึ้งประยุกต์ ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง
โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ป.ด. สกลนคร:
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ดำรง บัวศรี. (2532). หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นนทชัย เวชสาร. (2549). การพัฒนาชุดฝึกทักษะขั้นพื้นฐานในการใช้เครื่องมือช่าง
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเคอศรีไพรวัลย์สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร.
- นวลจิตต์ เชาวศิริพิงค์. (2535). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะ
ปฏิบัติ สำหรับครูวิชาอาชีพ. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- นางสุรีย์ วงศ์อรินทร์. (2557). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม พ้อนคนแพรวนี้ใจงาม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นิคม ชมพุลอง. (2545). การสร้างและพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวิชาการ งานและพื้นฐานอาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2552). การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญพรรค อวบอวน. (2554). การอนุรักษ์และพัฒนาการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาร้านแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุศรินทร์ สายรัตน์ และจักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า. (2563). การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบ การถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการท่องเที่ยวของจังหวัดจันทบุรี. วารสารการวัดผลการศึกษา, 37(101), 104–113. เข้าถึงได้จาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JEMEPTB/article/view/243859>
- ประพล มลิณฑจินดา. (2542). ความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประเวศ วะสี. (2536). การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ประเสริฐ อินทร์รักษ์, ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และสงวน อินทร์รักษ์. (2561). กลยุทธ์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานสายวิชาการ มหาวิทยาลัย ศิลปากร. Veridian E-Journal, Silpakorn University, 11(3), 15–28.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). จิตวิทยาการบริหารบุคคล. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริม. ปัญญา วงศ์ต่าย และคณะ. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำของสมเด็จพระเจ้าตากสิน มหาราชในประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นจันทบุรี. จันทบุรี: คณะเทคโนโลยี อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- ปิยะฉัตร แสงงาม. (2563). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความตระหนักในการรักษาสุขภาพ และการป้องกันโรคของนักเรียน. วชิราวุฒินันท์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิกุลมาศ มูลวันดี. (2560). การศึกษาการใช้ระบบต้นทุเรียนฐานกิจกรรมในการคำนวณต้นทุนการผลิต นักเรียนของวิทยาลัยการอาชีพในเขตภาคเหนือ. *Academic Journal of Buriram Rajabhat University*, 9(1), 137–155.
- ฝ่ายวิชาการ. (2546). คู่มือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: เดอะบุคส์.
- พัชรา พลเยี่ยม และปาริชาติ ประเสริฐสังข์. (2567). แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามระดับสูง. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 3(1), 68–85.
- พัชรี เทเวศรปารมณ. (2539). ความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับโรคเอดส์ของวัยรุ่น. *ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- พัฒนา พรหมณี และคณะ. (2563). แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจและการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในงาน. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย*, 26(1), 59–66.
- พัลลภ สุวรรณฤกษ์. (2563). การพัฒนาการฝึกอบรมออนไลน์แบบสอนงานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการสอนออนไลน์ กรณีศึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 10(1), 83–98.
- พิชญ์ภักษ์กัญจน์ ปานเผือก. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ ร.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2545). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: เฮ้าส์ ออฟเคอร์มีส์.
- ไพรัช สู่แสนสุข และบรรเจิด สู่แสนสุข. (2546). การจัดสาระเพิ่มเติมตามหลักสูตรการศึกษาพุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2544). เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและ
สื่อการเรียนการสอน. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2551). วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุพดี ยศวิศัลกุล. (2561). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากภูมิปัญญาพื้นบ้านของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1.
วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 29(2),
66-78.
- ยูละนัน เลื่องลิด. (2567). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาคอมพิวเตอร์กราฟิก ตามแนวคิด
การเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐานร่วมกับแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์
สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขต
ประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ ปรัช.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร.
- ระพีพรรณ จันทรส. (2565). รูปแบบการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่มีศักยภาพเชิงนิเวศ
และวัฒนธรรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารสหวิทยาการ
วิจัยและวิชาการ, 2(5), 637-660.
- รัตต์ญู คิลานบุตร. (2555). การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตริงแปรรูปจากผิอู่ม
ขนบ้านกุดกะเลี่ยน ต.เขื่อนใน อ.เขื่อนใน จ.อุบลราชธานี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- รัตน์ บัวสนธิ์. (2535). การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอด
ภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลางตอนล่าง.
ปริญญานิพนธ์ ปรัช.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ:
อักษรเจริญทัศน์การพิมพ์.
- _____. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: มติชน.

- รุ่งทิพย์ สารนอก. (2559). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สหกรณ์นักเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนบ้านโคกสะอาด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร.
- เรวัฒน์ วัฒนไชย. (2550). ความตระหนักในคุณค่าแห่งตนมีประโยชน์ต่อตัวเรา.
เข้าถึงได้จาก www.fulbrightthai.org/
- ล้นทม สุทธิ. (2543). ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของกลุ่มอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือนศึกษา
เฉพาะกรณีเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรวิมล มั่นสุพผล. (2557). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมออนไลน์โดยการเรียนรู้
แบบร่วมกันเพื่อพัฒนาสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์
ของอาจารย์ระดับอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- วสันต์ วรเจริญ และคณะ. (2561). การวิจัยและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน
ในกลุ่มทอเสื่อกก ตำบลคำไผ่ อำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร. สักทอง :
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.), 24(ฉบับพิเศษ), 55-68.
- วันเพ็ญ จันทรเจริญ. (2546). การเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี.
สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วันเพ็ญ พวงพันธุ์บุตร. (2542). พื้นฐานวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ:
มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). การพัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองธรรม.
_____. (2543). กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
_____. (2552). พัฒนาหลักสูตรและการสอน: มิติใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิเชียร อารังโสติสกุล. (2553). บทสะท้อนแนวคิดด้วยชุดการสอน ชุดกิจกรรม
การเรียนรู้ และชุดการเรียนรู้. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร,
19(3), 356-369.

- วินัย เพ็งภิญโญ และอภิสิทธิ์ ก้านเพชร. (2566). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ออนไลน์ร่วมกับเทคนิคเกมมิฟิเคชัน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาการออกแบบและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 3 วัดไชนาวาส. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มทร.สุวรรณภูมิ*, 7(2), 37-48.
- วีระชน ขาวพ่อง. (2551). *ความรู้ การมีส่วนร่วมและความตระหนักต่อระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของพนักงานในองค์กรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14000) : ศึกษากรณี บริษัท จันทบุรีซีเมนต์ จำกัด และบริษัท จันทบุรีโพรเซสเมนต์ จำกัด*. สารนิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศิริกาญจน์ ศิริเลข. (2551). *ความตระหนักต่อปัญหาภาวะโลกร้อนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2546). *การบริหารการตลาดยุคใหม่ (ฉบับปรับปรุงใหม่)*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- สังัด อุทรานันท์. (2530). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- _____. (2538). *พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: วงเดือนการพิมพ์.
- สง่า วงศ์ไชย. (2564). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21. *The New Viridian Journal of Arts, Humanities and Social Sciences*, 1(1), 33-46.
- สมปอง มุลมณี และสุพัตรา รักษาสนธิ. (2568). การพัฒนาในเรื่องทอเลือกด้วยนวัตกรรมสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มผู้มีอำนาจกลุ่มอายุสตรีทอเลือกกเสม็ดงาม หมู่ที่ 10. *วารสารศิลปะและสิ่งทอแบบดั้งเดิมและนวัตกรรมแห่งเอเชีย*, 4(2), 191-207.
- สมพร เชื้อพันธ์. (2547). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2527). *หลักสูตรการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สามารถ จันทรสุริย์. (2536). ภูมิปัญญาท้องถิ่นคืออะไร อย่างไร ในการสัมมนาทางวิชาการเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้าน. กรุงเทพฯ: ศูนย์สาธิตปราชญ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). แนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2545). วัฒนธรรม: บทบาทใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- ลำลี รักสุทธี. (2544). เทคนิควิธีการเขียนหลักสูตร. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- สิทธิชัย เทวธีระรัตน์. (2543). การเปิดรับสารและทัศนคติของกลุ่มคนวัยทำงานต่อการโฆษณาเพื่อสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริพร ทิพย์คง. (2545). หลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2558). นวัตกรรมจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตรา เพียรรุ่งเรือง, ประเสริฐ อินทร์รักษ์ และนพดล เจนอักษร. (2561). ความภาคภูมิใจต่อการที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนรางวัลพระราชทาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคใต้. วารสารบริหารการศึกษามศว, 16(31), 163-175.
- สุดา ส่งประเสริฐ. (2566). รายงานการวิจัยการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลาออกของพนักงานบริษัท ในสายงานอาชีพ IT. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุทธิชัย นาคะอินทร์. (2565). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติหน้าที่ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 11. วิทยานิพนธ์ ปรัช.ด. สกลนคร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่: แสงศิลป์.

- สุมิตร คุณากร. (2536). *หลักสูตรและการสอน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2547). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสธยา อ่วมเมือง. (2566). การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อหลักสูตรรายวิชา
เพิ่มเติมสะเต็มศึกษา (STEAM Education) เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์
นวัตกรรมและการทำงานเป็นทีม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.
วารสาร สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 6(2), 316–333.
- หลวงประดิษฐไพเราะ. (2516). *คำให้การขุนหลวงวัดประดู่ทรงธรรม เอกสารจากหอหลวง*.
กรุงเทพฯ: คลังวิทยา.
- Armstrong, D. G. (2003). *Curriculum: today and tomorrow* (3rd ed.). London: Pearson
Education.
- Bloom, B. S. (1976). *Human Characteristics and School Learning*. New York: McGraw
Hill Book.
- Braim, I. M., & Mohammed, M. H. (2025). Components and principles of curriculum
development: A theoretical and analytic study. *Koya University Journal of
Humanities and Social Sciences*, 8(1), 93–103. Retrieved from
<https://doi.org/10.14500/kujhss.v8n1y2025.pp93-103>
- Burnard, P. (1986). *Self-awareness for nurses: An experiential guide*. Aspen.
Retrieved from [https://openlibrary.org/works/OL1997351W/Self-awareness_
_nurses?edition=key%3A/books/OL2546734M](https://openlibrary.org/works/OL1997351W/Self-awareness_nurses?edition=key%3A/books/OL2546734M).
- Button, J. R. (2021). *Curriculum alignment and levels of curriculum: A case study of
educational systemic change*. Routledge. Retrieved from
<https://doi.org/10.4324/9781003111234>
- Choueiry, G. (2021). *One-group pretest-posttest design: An introduction*. Quantifying
Health. Retrieved from [https://quantifyinghealth.com/one-group-pretest-
posttest-design/2021](https://quantifyinghealth.com/one-group-pretest-posttest-design/2021), September 14th, 2021.

- Clarence-Smith, W. G. (2012). The Hadhrami sada and the evolution of an Islamic religious international, c. 1750s to 1930s. In *Religious Internationals in the Modern World: Globalization and Faith Communities since 1750* (pp. 233–251). London: Palgrave Macmillan UK.
- Dales, M., & Hes, K. (1995). *Creating training miracles*. Sydney: Prentice-Hall.
- Davies, I. K. (1971). *Instructional Technique*. New York: McGraw-Hill.
- Department of Academic Affairs. (1972). *[Title of the document]*. Ministry of Education.
- Dewey, J. (1975). *Experience and education*. New York: Collier Books.
- Ebel, J. P. (1972). Factors determining the specificity of the tRNA aminoacylation reaction: Non-absolute specificity of tRNA-aminoacyl-tRNA synthetase recognition and particular importance of the maximal velocity. *Biochimie*, 55(5), 547–557.
- Eisenberger, R., et al. (1986). Perceived Organizational Support. *Journal of Applied Psychology*, 71, 500–507.
- Eysenck, et al. (1979). *Encyclopedia of psychology*. New York: Seabury Press.
- Forero, et al. (2024). Active learning methodologies in curriculum design: A systematic literature review. *International Journal of Educational Research Open*, 6, 100325. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.ijedro.2024.100325>
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book.
- Harrow, A. (1972). *A Taxonomy of the Psychomotor Domain: A Guide for Developing Behavioral Objectives*. New York: Longman.
- Hendrie, J. (2004). A review of a multiple retailer's labour turnover. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 32(9), 434–441.
- Herzberg, F., Mausner, B., & Snyderman, B. B. (1959). *The motivation to work* (2nd ed.). New Jersey: John Wiley & Sons.
- Hoidn, S. (2016). *Student-centered learning environments in higher education classrooms*. London: Palgrave Macmillan.
- Hurix Digital. (2025). *The future of LMS in higher education*. Retrieved from <https://hurix.com/lms-in-highereducation>.

- Kathow. (1997). The Hadhrami sada and the evolution of an Islamic religious international, c. 1750s to 1930s. In *Religious Internationals in the Modern World: Globalization and Faith Communities since 1750* (pp. 233–251). London: Palgrave Macmillan UK.
- Kohlberg, L. (1969). Stage and sequence: The cognitive–developmental approach to socialization. In D. A. Goslin (Ed.), *Handbook of socialization theory and research* (pp. 347–480). Chicago: Rand McNally.
- Kolb, D. A. (2015). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development* (2nd ed.). London: Pearson Education.
- Kotler, P. (2003). *Marketing Management* (11th ed.). Prentice Hall (Pearson Education).
- Laksanasnga, T. (2014). Development of additional course curriculum. In *Proceedings of the 5th National and International Research Conference* (pp. 395–403). Suan Sunandha Rajabhat University.
- Luthans, F. (1992). *Organizational behavior* (6th ed.). New York: McGraw–Hill.
- Marsh, H. W. (1986). Verbal and Math self–concepts: An internal/external frame of reference model. *Educational Research Journal*, 23, 129–149.
- Maslow, A. (1970). *Human needs theory: Maslow's hierarchy of human needs*. In R.F. Craven & C. J. Hirnle (Eds.), *Fundamental of Nursing: Human Health and Function* (3rd ed.). Philadelphia: Lippincott.
- Ministry of Education. (2009). *Basic education core curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)*. Agricultural Co–operative Federation of Thailand. Retrieved from <https://neqmap.bangkok.unesco.org/wp-content/uploads/2019/06/Basic-Education-Core-Curriculum.pdf>
- Munmanee, S., & Raksarson, S. (2025). Developing the process of the weaving reed mat with health promotion innovation of the elderly, Samet Ngam reed mat weaving women's group, village no. 10. *Asian Journal of Traditional and Innovative Arts and Textiles*, 4(2), 191–207.

- Murti, D. K. (2020). Development of educational comic with local wisdom to foster morality of elementary school students: A need analysis. *International Journal of Educational Methodology*, 6(2), 337–343.
- Nilapan, M. (2004). *Educational research methodology*. Silpakorn University Press.
- Oliva, P.F. (1982). *Developing the Curriculum*. Boston: Little, Brown and Company.
- _____. (1992). *Developing the curriculum* (3rd ed.). New York: HarperCollins Publishers.
- Oliver, R. L. (1980). A cognitive model of the antecedents and consequences of satisfaction decisions. *Journal of Marketing Research*, 17(4), 460–469.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2018). *The future of education and skills: Education 2030*. Retrieved from <https://www.oecd.org/education>
- Portillo, et al. (2020). Self-regulated learning in higher education: A systematic review. *Sustainability*, 12(19), 7950–8025. Retrieved from <https://doi.org/10.3390/su12197950>
- Posner, D. N. (2004). The political salience of cultural difference: Why Chewas and Tumbukas are allies in Zambia and adversaries in Malawi. *American Political Science Review*, 98(4), 529–545.
- Rahadini, A. A., Nurhayati, E., & Suwarna, S. (2022). Teachers' beliefs about Javanese learning materials on local wisdom curriculum in Indonesia. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 18(Special Issue 1), 348–358.
- Saylor, J. G., & Alexander, W. M. (1974). *Planning Curriculum for Schools*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Saylor, J. G., Alexander, W. M., & Lewis, A. J. (1981). *Curriculum planning for better teaching and learning* (4th ed.). New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Sklibeck, H. (1984). *School-based curriculum development*. New York: Harper & Row.
- Sophia F. (2018). *13 things that make Finland education successful*. New York: Jossey-Bass.
- Sowell, E. J. (1996). *Curriculum: An Integrative Introduction*. New Jersey: Prentice Hall.

- Steers, R. M. (1991). *Introduction to organizational behavior* (4th ed.). New York: Harper Collins.
- Strauss, G., & Sayles, L. R. (1980). *Personnel: The human problems of management* (4th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.
- Sukharom, A., & Chuchom, O. (1987). *A comparative study of underachieving and normal achieving students*. Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace and World.
- Tracey, J. B., & Hinkin, T. R. (2008). Contextual Factors and Cost Profiles Associated with Employee Turnover. *Cornell Hospitality Quarterly*, 49(1), 12–27.
- Tyler, R. W. (1949). *Basic Principle of Curriculum and Instruction*. Chicago: University of Chicago Press.
- _____. (1950). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago: University of Chicago Press.
- William & Mary. (2014). Decriminalizing Migration: Reforming Immigration Law to Protect Undocumented Communities. *Journal of Race, Gender, and Social Justice*, 32(1), 10–2025.
- Wolman, B. B. (1973). *Dictionary of Behavior Science*. New York: Van Norstand Reinhold Company.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ และหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธนานันต์ กุลไพบุตร กรรมการบริหาร หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
3. พระครูปริยัติสุวรรณ์รังษี, ดร. พระปริยัตินิเทศพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา จังหวัดสกลนคร
4. นางเมตตา นามโยธา ครู วิทยะฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนาแก้วพิทยาคม จังหวัดสกลนคร
5. นางศตพร ทอนฮามแก้ว ครู วิทยะฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนธาตุนารายณ์วิทยา จังหวัดสกลนคร

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๔๐๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถนนต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๖ มีนาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ กำจัดภัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ

๒. เครื่องมือการวิจัย

๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย พระอธิการลักขณา ลอยพิลา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๕๔๒๑๒๔๔๓๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พจมาน ชำนาญกิจ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.พัทธนันท์ ชมบุญข เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน พระอธิการลักขณา ลอยพิลา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๒๔๕๒ ๖๔๔๑

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๔๐๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๖ มีนาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ธนาพันธุ์ กุลไพบุตร

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย พระอธิการภักดิ์สรดา ลอยพิลา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๕๔๒๑๒๔๔๓๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พจมาน ชำนาญกิจ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.พัทธนันท์ ชมบุญชู เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อให้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน พระอธิการภักดิ์สรดา ลอยพิลา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๒๔๕๒ ๖๔๔๑

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๔๐๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถนนิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๖ มีนาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

นมัสการ พระครูปริยัติสุวรรณรังสี ดร.

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย พระอธิการลักขณา ลอยพิลา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๕๔๒๑๒๔๙๓๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พจมาน ชำนาญกิจ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.พัทธนันท์ ชมภูณูช เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขออนุมัติครุภัณฑ์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อให้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความเคารพ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน พระอธิการลักขณา ลอยพิลา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๒๔๕๒ ๖๔๔๑

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๔๐๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม

อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๖ มีนาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางศตพร ทอนฮามแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ

๒. เครื่องมือการวิจัย

๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย พระอธิการลักขณา ลอยพิลา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๕๔๒๑๒๔๙๓๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลกระทบจากเลื้อยทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พจมาน ชำนาญกิจ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.พัทธนันท์ ชมภูณู เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อให้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน พระอธิการลักขณา ลอยพิลา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๒๔๕๒ ๖๔๙๑

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๔๐๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๖ มีนาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางเมตตา นามโยธา

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย พระอธิการลักขณา ลอยพิลา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๕๔๒๑๒๔๙๓๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลผลิตจากเลื้อยทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พจมาน ชำนาญกิจ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.พัทธนันท์ ชมภูณู เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อให้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน พระอธิการลักขณา ลอยพิลา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๒๔๕๒ ๖๔๙๐

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๕๙๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย พระมหาลภัสสรดา ลอยพิลา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๖๔๒๑๒๔๘๓๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ดร.พจมาน ชำนาญกิจ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.พัทธนันท์ ชมภูษ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่นในการศึกษาวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้นักศึกษาทำการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน พระมหาลภัสสรดา ลอยพิลา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๒๔๕๒ ๖๔๔๑

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/๖๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย พระมหาภัสสรดา ลอยพิลา รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๖๔๒๑๒๔๙๓๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษา
ปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลัดกันทำจากเลื้อยทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
(ค.ม.) โดยมี ดร.พจมาน ชำนาญกิจ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.พัทธนันท์ ชมบุญช เป็น
กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขออนุญาต
เคราะห้จากท่าน ให้นักศึกษารายดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ประกอบการศึกษา
วิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน พระมหาภัสสรดา ลอยพิลา โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๒๔๕๒ ๖๔๙๑

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

1. แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน

2. แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบประเมินทักษะปฏิบัติ
3. แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญา

ท้องถิ่น

4. แบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม
5. แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถามความพึงพอใจ

ของนักเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม
เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ ตำแหน่ง

สถานที่ทำงาน

วัตถุประสงค์

แบบประเมินนี้เป็นแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 บ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง อำเภอโพธาราม จังหวัดสุพรรณบุรี

คำชี้แจง

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้ในการตรวจสอบข้อคำถามในแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยทำ เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับหน่วยการเรียนรู้ที่ตรงกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยให้คะแนนดังนี้

คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

คะแนน -1 หมายถึง ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

โปรดให้คำแนะนำหรือแก้ไขข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อความสมบูรณ์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1. บอกความสำคัญและประวัติความเป็นมาของต้นผิอดี (ข้อ 1-5)	1. ข้อใดต่อไปนี้เป็นกล่าวถึงความเป็นมาการทอเสื้อผิอดีถูกต้อง ก. ต้นผิอดีได้ตามธรรมชาติ ชาวบ้านมักจะนำมาทอเป็นเสื้อใช้ในครัวเรือน ข. ต้นผิอดีสามารถปลูกเองได้ และหาต้นผิอดีง่าย ค. ชาวบ้านต้องการหารายได้เสริมจากการทอเสื้อ ง. ต้นผิอดีเป็นอันตรายต่อธรรมชาติ จึงตัดแล้วนำมาทอเสื้อ				
	2. ข้อใดกล่าวถึงลักษณะต้นผิอดี ได้ถูกต้อง ก. มีลำต้นต้นเป็นทรงสามเหลี่ยม ลำต้นไม่แตกกิ่ง มักเกิดตามที่หนองน้ำ ข. มีลำต้นต้นเป็นทรงแปดเหลี่ยม ลำต้นไม่แตกกิ่ง มักเกิดตามที่หนองน้ำ ค. มีลำต้นต้นเป็นทรงกลม ลำต้นแตกกิ่ง มักเกิดตามนาข้าว ง. มีลำต้นต้นเป็นทรงวงรี ลำต้นแตกกิ่ง มักเกิดตามนาข้าว				
	3. ต้นผิอดี จัดเป็นพืชชนิดใด ก. ต้นผิอดี เป็นไม้คลุมดิน ข. ต้นผิอดี เป็นไม้ยืนต้น ค. ต้นผิอดี เป็นไม้พุ่มเตี้ย ง. ต้นผิอดี เป็นไม้ล้มลุก				
	4. ต้นผิอดีในพื้นที่ชุมชนบ้านแป้นมีกี่ชนิด ก. 1 ชนิด คือ ต้นผิอดีหนองหาร ข. 2 ชนิด คือ ต้นผิอดีหนองหารและต้นผิอดีนา ค. 3 ชนิด คือ ต้นผิอดีหนองหาร ต้นผิอดีนา และต้นผิอดีป่า ง. 4 ชนิด คือ ต้นผิอดีหนองหาร ต้นผิอดีนา ต้นผิอดีป่า และต้นผิอดีไร่				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	5. ส่วนใดของต้นฝ้ายที่นำมาใช้ในการทอเสื้อ ก. ใบฝ้าย ข. ดอกฝ้าย ค. ลำต้น ง. รากฝ้าย				
2. อธิบายความสำคัญต้นฝ้ายได้ (ข้อ 6-10)	6. ข้อใดหมายถึงความสำคัญของต้นฝ้าย ก. เป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นที่นำต้นฝ้ายมาทำทอเสื้อ ข. จะมีลักษณะคล้ายต้นกกมาก จะมีลักษณะเหมือนหญ้า ค. นำมาสู่ความพยายามที่จะอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ง. ใช้ทอเสื้อมีหลากหลายทำเป็นเสื้อสำหรับนอนสำหรับปูพื้นในห้องรับแขก				
	7. ข้อใดหมายถึงประโยชน์ของต้นฝ้าย ก. นำมาสู่ความพยายามที่จะอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ ข. วัชพืชไร้ประโยชน์ ถูกเพิ่มค่าเป็นเสื้อฝ้ายคุณสมบัติป้องกันยุงได้ ค. จะมีลักษณะเหมือนหญ้า ดอกจะมีลักษณะฝอยๆ ง. ใช้ทอเสื้อมีหลากหลายทำเป็นเสื้อสำหรับนอน สำหรับปูพื้นในห้องรับแขก				
	8. ข้อใดกล่าวถึงการเก็บต้นฝ้ายได้ถูกต้อง ก. เป็นการหารายได้เสริมระหว่างเรียน ข. เป็นการแสวงหาต้นฝ้ายมาใช้งาน ค. นำมากองรวมกันไว้จำนวนพอประมาณเพื่อวัดขนาด ง. ถูกทุกข้อที่กล่าวมา				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	9. ข้อใดต่อไปนี ก้าวถึงขั้นตอนการตากต้นผิอดีถูกต้อง ก. ต้นผิที่ทำกาสร้อยให้เล็กแล้วนำไปตากแดดให้แห้งสนิท ข. เป็นการเลี้ยงจากต้นผิที่เท่า ๆ กันแล้วนำมาขอมสัต่าง ๆ ที่เราต้องการ ค. จะมีลักษณะคล้ายต้นกกมาก จะมีลักษณะเหมือนหญ้า ดอกจะมีลักษณะฝอย ๆ ง. ต้นผิเป็นสายพันธ์ที่เกิดจากแหล่งธรรมชาติ				
	10. ข้อใดขั้นตอนการแปรรูปต้นผิได้ถูกต้องที่สุด ก. นำต้นผิมาทำให้เป็นเส้นขนาดเหมาะสม ข. นำต้นผิไปตากแล้วทำให้เป็นเส้นขนาดเหมาะสม ค. นำต้นผิไปตากและตัดให้ได้ขนาดแล้วทำให้เป็นเส้น ง. นำต้นผิมาตัดให้ได้ขนาดแล้วทำให้เป็นเส้น จากนั้นนำต้นผิไปตากให้แห้ง				
3. บอกชนิดวัสดุอุปกรณ์การทอเสื่อได้ (ข้อ 11-15)	11. ข้อใดต่อไปนีกล่าวถึงวัสดุอุปกรณ์ในการขอมต้นผิได้ถูกต้อง ก. สีย้อมผิ บีบ น้ำ ผิ ฟิน ถ่าน ข. สีย้อม ผิ ถังสี น้ำ ผิ ค. สีที่เกิดจากสีที่นำมาหมักใช้การทำงาน ง. ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย				
	12. ข้อใดกล่าวถึงการเลือกสีย้อมต้นผิได้ถูกต้อง ก. เลือกซื้อสีที่ราคาถูกๆสำหรับขอมต้นผิ ข. ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย ค. เลือกซื้อสีสำหรับขอมผิสีต่างๆ ที่มีสีสันสวยงาม ง. สีที่เกิดจากสีที่นำมาหมักใช้การทำงาน				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	13. ข้อใดกล่าวถึงขั้นตอนแรกของการย้อมสีได้ถูกต้อง ก. เลือกซื้อสีสำหรับย้อมผ้าสีต่าง ๆ ที่มีสีสันทน ข. ก่อไฟโดยไฟที่ใช้ต้องสม่ำเสมอ ค. นำน้ำมาเติมที่ภาชนะ ง. ถูกทุกข้อที่กล่าวมา				
	14. ข้อใดอธิบายลายเสียดังเดิมได้ถูกต้อง ก. ลายเสื่อที่เกิดจากการทอผ้าที่สวองาม ข. ลายเสื่อที่เกิดจากแหล่งธรรมชาติ ค. ลายเสื่อที่ธรรมชาติ ที่ตกทอดมาจากรุ่นปู่ย่า จากรุ่นสู่รุ่น ง. ลายที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม				
	15. ข้อใดกล่าวถึงลายเสื่อได้ถูกต้อง ก. ขึ้นอยู่เราจะเลือกลายเสื่อ ข. ขึ้นอยู่ที่เหมาะสมกับการทอเสื่อ ค. เลือกลายที่เราต้องการทอเสื่อ ง. เลือกลายที่รวดเร็วทันใจ				
	16. อุปกรณ์ในการขึ้นแบบลายสร้างจากวัสดุประเภทใด ก. ไม้ฉลุ ข. ท่อ PVC ค. เหล็ก ง. ดิน				
	17. ข้อใดกล่าวถึงขั้นตอนการสอยदनผ้าได้ถูกต้องที่สุด ก. ตัดต้นผ้าสด ข. ตัดต้นผ้าสดแล้วนำไปตาก ค. ตัดต้นผ้าสด เลือกต้นผ้าที่มีขนาดเท่ากันแล้วนำไปตาก ง. ตัดต้นผ้าสด เลือกต้นผ้าที่มีขนาดเท่ากัน นำต้นผ้าที่คัดแล้วมาสอยเป็นเส้นเล็ก				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
4. อธิบายอุปกรณ์การทอเสื้อได้ (ข้อ 16-20)	18. โส้ทอเสื้อทำมาจากวัสดุประเภทใด ก. ไม้ ข. เหล็ก ค. พลาสติก ง. ดิน				
	19. ในการทอเสื้อ ข้อใดต่อไปนี้เป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการ ก. การตัดผ้า ข. การตีเส้นด้าย ค. การทอ ง. การปักผ้า				
	20. ขั้นตอนวิธีการทอเสื้อมีอยู่กี่วิธี ก. 2 ขั้นตอน คือ การสอยต้นฝื่อ และวิธีการทอเสื้อ ข. 2 ขั้นตอน คือ การย้อมสี และวิธีการทอเสื้อ ค. 3 ขั้นตอน คือ การตัดต้นฝื่อ การสอยต้นฝื่อ และการย้อมสี ง. 3 ขั้นตอน คือ การสอยต้นฝื่อ การย้อมสี และ วิธีการทอเสื้อ				
5. สามารถบอกชนิดและเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ (ข้อ 21-26)	21. หากนักเรียนจะทำพัด โดยใช้วัสดุจากธรรมชาติ ข้อใดต่อไปนี้เป็นวัสดุจากธรรมชาติ ก. ไม้ไผ่ ข. ต้นกก ค. ต้นฝื่อ ง. เชือกไนลอน				
	22. ข้อใดไม่ใช่อุปกรณ์ที่ใช้ในการแปรรูปพัดจากเสื้อทอ ก. กรรไกร ข. ไม้ไผ่ ค. กาวลาเท็กซ์ ง. เข็มด้าย				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	23. นักเรียนจะใช้สิ่งใดมาเป็นโครงสำหรับทำพัดที่มาจากวัสดุธรรมชาติ ก. ไม้ไผ่ ข. เหล็กดัด ค. เชือก ง. ถูกทุกข้อ				
	24. ข้อใดไม่ใช่ผลิตภัณฑ์แปรรูปที่ได้จากธรรมชาติ ก. เชือกกล้วย ข. เลื่อฝื่อ ค. เส้นใยสังเคราะห์ ง. ผ้าฝ้าย				
	25. ข้อใดเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการแปรรูปมาจากเลื่อทอ ก. ไม้สอดฝื่อ ข. ฝาแถบ ค. มีดปลายแหลม ง. ไม้มีข้อใดถูก				
	26. ถ้านักเรียนต้องการทำที่วางแก้ว ที่รองจาน และอาสนะให้สวยงามสิ่งแรกที่ต้องทำคืออะไร ก. ตัดเลื่อ ข. ออกแบบ ค. ทอเลื่อ ง. เย็บขอบ				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
6. สามารถออกแบบแปรรูปผลิตภัณฑ์ (ข้อ 27-30)	27. ขนาดที่รองจานที่นิยมใช้คือขนาดเท่าใด ก. กว้าง 30 ซม. ยาว 45 ซม. ข. กว้าง 20 ซม. ยาว 30 ซม. ค. กว้าง 15 ซม. ยาว 25 ซม. ง. กว้าง 45 ซม. ยาว 60 ซม.				
	28. คำว่า “อาสนะ” เป็นของใช้สำหรับผู้ใด ก. คุณครู ข. พระสงฆ์ ค. เด็กทารก ง. พ่อแม่				
	29. ที่รองจาน ที่วางแก้ว อาสนะ แปรรูปมาจากอะไร ก. พลาสติก ข. วัสดุธรรมชาติ ค. ขวดน้ำ ง. เศษผ้า				
	30. ขั้นตอนการทำที่วางแก้วมีทั้งหมดกี่ขั้นตอน ก. 2 ขั้นตอน ข. 5 ขั้นตอน ค. 4 ขั้นตอน ง. 6 ขั้นตอน				
7. สามารถวิเคราะห์ต้นทุน กำไรและกำหนดราคาขายได้ (ข้อ 31-32)	31. ต้นทุน หมายถึงอะไร ก. รายรับต่าง ๆ ที่ได้มา ข. การใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรม ค. สินค้าสำเร็จรูป ง. งานระหว่างทำ				
	32. ข้อใดหมายถึงกำไร ก. เงินที่ได้จากการขายสินค้าที่หักต้นทุนออกแล้ว ข. เงินที่ได้จากการขโมยมา ค. เครื่องประดับข้อมือหรือข้อเท้า ทำด้วยเงินหรือทอง ง. ข้อ ก ผิด				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
8. สามารถอธิบายหลักการการจัดจำหน่ายได้ (ขอ 33-38)	33. มูลค่าของสินค้า ซึ่งรวมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และกำไรซึ่งตีราคาเป็นตัวเงิน จากข้อความที่ขีดเส้นใต้ หมายถึงอะไร ก. ค่าวัสดุ ข. ค่าสิทธิหรือ ค. ราคาขาย ง. ค่าสถานที่				
	34. ข้อใดคือคุณสมบัติของผู้จัดจำหน่าย ก. หน้าตาไม่ยิ้มแย้มแจ่มใส ข. พูดมากเกินไป ค. หลีกเลี่ยงผู้ซื้อ ง. แต่งกายสะอาดเรียบร้อย				
	35. ข้อใดคือการจัดจำหน่ายสินค้า ก. การกำหนดวิธีขาย ใช้วิธีเรขาย ข. การไม่หาตลาดเพื่อจัดจำหน่าย ค. ไปขโมยของในศูนย์การค้าต่าง ๆ ง. ไม่สำรวจความต้องการของตลาด				
	36. การขายของออนไลน์ก่อนเริ่มต้องเตรียมตัวอย่างไรบ้าง ก. ตั้งชื่อร้านให้ง่าย ข. เลือกสินค้าที่ยากขายและน่าสนใจ ค. มีเงินทุนไว้ซื้อสินค้าและจ่ายค่าใช้จ่าย ง. ถูกทุกข้อ				
	37. ข้อใดเป็นช่องทางการขายสินค้า ก. เพจ Facebook ข. Instagram ค. Twitter ง. ถูกทุกข้อ				
	38. ข้อใดเป็นแผนการตลาด การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากเลื้อหอย ก. บริการส่งถึงบ้าน ข. ติดป้ายลดราคา ค. ซื้อที่รองแก้ว 5 ชิ้น แถมกระถางกล้วยไม้ 1 ใบ ง. ถูกทุกข้อ				

จุดประสงค์ การเรียนรู้	ข้อสอบ	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
9. บอกความหมายและประเภทของนิทรรศการได้ (ข้อ 39-41)	39. ข้อใดเป็นความหมายของการนำเสนอผลงานหรือนิทรรศการ ก. เอกพจน์นำกระดาษมาตั้งโชว์ ข. สุมิตรชวนเพื่อนซื้อกระดาษต้นไม้ ค. ตาถวิล นำผลิตภัณฑ์จากเลื้อยทอมาขาย ง. เดชาแสดงผลโครงการผลิตภัณฑ์จากเลื้อยทอ				
	40. ข้อใดเป็นขั้นตอนการจัดนิทรรศการ ก. วางแผนก่อนทำ ข. ผลิตสื่อและจัดเตรียมสถานที่ ค. นำเสนอผลงานและประเมินผล ง. ถูกทุกข้อ				
	41. ข้อใดต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของภูมิปัญญาท้องถิ่น ก. วิธีการทอเลื้อยและการย้อมสี ข. การขึ้นลายในการทอเลื้อย ค. การประดิษฐ์เครื่องมือทอเลื้อย เช่น โส้ทอเลื้อยและฟืมทอเลื้อย ง. ถูกทุกข้อ				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ตำแหน่ง

**แบบประเมินทักษะปฏิบัติ การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม
เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อยทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)**

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ตำแหน่ง สถานที่

ทำงาน

คำชี้แจง แบบประเมินทักษะปฏิบัติมีจำนวน 8 ข้อ โปรดพิจารณาว่าองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินแต่ละข้อต่อไปนี้มีเหมาะสมหรือไม่ แล้วเขียนผลการพิจารณาของท่านโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนพิจารณาตามความเห็นของท่าน ดังนี้

ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง +1 ถ้าแน่ใจว่าองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินมีความเหมาะสม

ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินมีความเหมาะสม

ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง -1 ถ้าแน่ใจว่าองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินมีความเหมาะสม

และโปรดให้คำแนะนำหรือแก้ไขข้อความที่เห็นควรปรับปรุงแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของแบบประเมิน

องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมิน	คะแนนการพิจารณา		
	-1	0	+1
การวัดด้านกระบวนการปฏิบัติงาน			
1. การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์			
2. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน			
3. ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน			
4. เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติ			
การวัดด้านคุณภาพของผลงานที่สำเร็จ			
5. ความสะอาดเรียบร้อย			
6. ความประณีตสวยงาม			
7. ความคิดสร้างสรรค์			
8. ความถูกต้องสมบูรณ์			

เกณฑ์การประเมินในแต่ละด้าน

รายการประเมิน	คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
1. การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์	3	ใช้วัสดุอุปกรณ์ได้ถูกต้องและเหมาะสมกับชิ้นงาน
	2	ใช้วัสดุอุปกรณ์ได้ถูกต้องแต่ไม่เหมาะสมกับชิ้นงาน
	1	ใช้วัสดุอุปกรณ์ผิดประเภทไม่เหมาะสมกับชิ้นงาน
2. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	3	ปฏิบัติงานตามขั้นตอนได้เหมาะสม
	2	ปฏิบัติงานตามขั้นตอนได้บางส่วน
	1	ปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามขั้นตอน
3. ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	3	มีความปลอดภัย 100 %
	2	มีความปลอดภัย 70 %
	1	มีความปลอดภัย 50 %
4. เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติ	3	งานเสร็จตามกำหนดเวลาและถูกต้อง
	2	งานเสร็จช้ากว่ากำหนดเวลาและถูกต้อง
	1	งานไม่เสร็จตามกำหนดเวลาและไม่ถูกต้อง
5. ความสะอาดเรียบร้อย	3	มีความสะอาดตามแบบที่กำหนด
	2	มีความสะอาดบางส่วนตามแบบที่กำหนด
	1	ไม่มีความสะอาดในการทำงาน

รายการประเมิน	คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
6. ความประณีตสวยงาม	3	มีความประณีตสวยงาม
	2	มีความประณีตแต่ไม่สวยงาม
	1	ไม่มีความประณีตและไม่มีความสวยงาม
7. ความคิดสร้างสรรค์	3	มีความคิดสร้างสรรค์ 100 %
	2	มีความคิดสร้างสรรค์ 70 %
	1	มีความคิดสร้างสรรค์ 50 %
8. ความถูกต้องสมบูรณ์	3	มีความถูกต้องสมบูรณ์ตามเกณฑ์ที่กำหนด
	2	มีความถูกต้องสมบูรณ์บางส่วนตามเกณฑ์ที่กำหนด
	1	มีความถูกต้องแต่การทำงานไม่สมบูรณ์

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
(.....)
...../...../.....

แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

แบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม
เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ ตำแหน่ง

สถานที่ทำงาน

วัตถุประสงค์

แบบประเมินนี้เป็นแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อำเภอโพนนาแก้ว จังหวัดสกลนคร แบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมี 2 ตอน

คำชี้แจง

แบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยจึงขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบข้อคำถามในแบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าสอดคล้องกับหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุงหรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องผลการประเมิน โดยให้น้ำหนักคะแนนตามความหมายดังนี้

คะแนน +1	หมายถึง	สอดคล้อง
คะแนน 0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
คะแนน -1	หมายถึง	ไม่สอดคล้อง

ตอนที่ 1 ความรู้สึก ความเห็นคุณค่า ที่มีต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เชื่อมโยงถึงการท่องเที่ยว

ข้อ ที่	คำถาม	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1. ความรู้สึก ในเรื่อง ความภูมิใจ ที่มีต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เชื่อมโยงถึงการท่องเที่ยว					
1.1	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกภูมิใจที่ได้มีโอกาสศึกษาความเป็นมาของการท่องเที่ยว				
1.2	ข้าพเจ้ามีความภูมิใจที่ได้ลงมือปฏิบัติการท่องเที่ยวกับชุมชน				
1.3	ข้าพเจ้ามีความตื่นเต้นทุกครั้งที่ได้ลงมือสัมผัสเสน่ห์				
1.4	ข้าพเจ้ามีความภูมิใจที่ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเชื้อท้องถิ่นของโรงเรียน				
1.5	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกยินดีและภูมิใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเชื้อท้องถิ่น				
2. ความรู้สึกในเรื่อง การมองเห็นคุณค่า ที่มีต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เชื่อมโยงถึงการท่องเที่ยว					
2.1	ข้าพเจ้าได้สืบค้นวิถีชีวิตของคนในชุมชนจนสามารถท่องเที่ยวได้				
2.2	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกและตื่นเต้นที่ได้ศึกษาวิถีชีวิตของคนในชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยว				
2.3	ข้าพเจ้าคิดว่าจะนำข้อคิดที่ได้จากวิถีชีวิตของคนในชุมชนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน				
2.4	ข้าพเจ้าคิดว่าการท่องเที่ยวทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น				
2.5	ข้าพเจ้าสนใจที่จะศึกษาความเป็นวัฒนธรรมในท้องถิ่นเรื่องอื่น ๆ เพิ่มมากยิ่งขึ้น				
3. ความรู้สึกในเรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เชื่อมโยงถึงการท่องเที่ยว					
3.1	การท่องเที่ยวจะพัฒนาให้ข้าพเจ้าเป็นคนกล้าแสดงออกในทางที่ดี				
3.2	ข้าพเจ้าคิดว่าการท่องเที่ยวจะสามารถกล่อมเกลาคิดใจให้มีความรักและหวงแหนในภูมิปัญญาท้องถิ่น				
3.3	ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้ลงมือในการท่องเที่ยว				

**ตอนที่ 2 แนวโน้มของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น
ที่เชื่อมโยงถึงการท่องเที่ยว**

ข้อ ที่	คำถาม	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1. แนวโน้มถึงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงด้านการพูด					
1.1	ข้าพเจ้าจะชักชวนน้อง ๆ ในโรงเรียนมาเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว				
1.2	ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะชวนเพื่อน ๆ ไปสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวกับผู้มีความรู้หรือปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน				
1.3	ข้าพเจ้าจะบอกเล่าถึงวัฒนธรรมการท่องเที่ยวให้น้อง ๆ ฟัง				
1.4	ข้าพเจ้าจะชักชวนเพื่อน ๆ จัดนิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวพื้นเมือง				
1.5	ข้าพเจ้าจะชักชวนเพื่อนจัดแสดงผลงานการท่องเที่ยวในงานประเพณีหรืองานบุญของคนในชุมชน				
2. เกี่ยวกับแนวโน้มของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงด้านการปฏิบัติตน					
2.1	ข้าพเจ้าจะถ่ายทอดการท่องเที่ยวให้น้อง ๆ ที่สนใจในคาบชุมนุม				
2.2	ข้าพเจ้าชอบเข้าไปศึกษาการท่องเที่ยวพื้นเมืองประเภทต่าง ๆ จากแหล่งสื่อออนไลน์				
2.3	ข้าพเจ้าฝึกการท่องเที่ยวพื้นเมืองอีสานให้มีความสวยงามยิ่งขึ้น				
2.4	ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะขอฝึกการท่องเที่ยวพื้นเมืองอีสานเพิ่มเติมจากปราชญ์ชาวบ้านในเวลาว่าง				
2.5	ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะเป็นผู้ให้ความรู้การท่องเที่ยวในประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน				
3. เกี่ยวกับแนวโน้มพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการกระทำตนแบบอย่าง					
3.1	ข้าพเจ้าใช้ชีวิตอย่างมีสติ เพราะนำข้อคิดจากการศึกษาวิถีชีวิตของคนในชุมชนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน				
3.2	ข้าพเจ้าเป็นคนตรงต่อเวลาเป็นแบบอย่างที่ดีให้น้อง ๆ หลังจากที่ได้เรียนรู้หลักสูตรการท่องเที่ยว				

ข้อ ที่	คำถาม	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
3.3	ข้าพเจ้านำความรู้ที่ได้จากการเรียนหลักสูตรการทอเลื้อยไปเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง				
3.4	ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะประดิษฐ์ลายเลื้อยแบบใหม่ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน				
3.5	ข้าพเจ้าจะสร้างความสามัคคีในโรงเรียน โดยใช้เวลารว่างจากการเรียนมารวมกลุ่มช่วยกันทอเลื้อย				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้เชี่ยวชาญ
(.....)

ตำแหน่ง

สาขาวิชา

**แบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม
เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)**

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ ตำแหน่ง

สถานที่ทำงาน

วัตถุประสงค์

แบบประเมินหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มี 3 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

ตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตร

ตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

แบบประเมินนี้มีจุดประสงค์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อจะได้ปรับปรุงหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรดังกล่าวให้มีความสมบูรณ์ชัดเจนยิ่งขึ้น

คำชี้แจง

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตร (แผนการจัดการเรียนรู้) การจัดอันดับความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 5 ระดับ แต่ละระดับ

มีความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เหมาะสมมาก

ระดับ 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ระดับ 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

รายการประเมินตามองค์ประกอบของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ชื่อหลักสูตร					
1.1 มีความน่าสนใจ					
1.2 เหมาะสมกับระดับชั้นที่เปิดสอน					
2. หลักการ และเหตุผล					
2.1 แสดงถึงความเป็นมา และความสำคัญของหลักสูตร					
2.2 แสดงให้เห็นถึงความตระหนักและจุดประกายแนวคิด แก่ชุมชน และบุคลากรในสถานศึกษา					
2.3 สอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่น					
3. หลักการของหลักสูตร					
3.1 แสดงถึงงานที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เรื่องผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ เพื่อให้สอดคล้องกับศักยภาพด้านต่าง ๆ และผู้เรียนมีความรู้มีทักษะการปฏิบัติที่ดี จากเลื้อทอ					
3.2 มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตระหนักภูมิปัญญาท้องถิ่น					
3.3 มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสนใจ มีความรู้ และเกิดทักษะการปฏิบัติและประกอบอาชีพตามความสนใจ และผู้เรียนมีความรู้มีทักษะการปฏิบัติที่ดี จากเลื้อทอ					
3.4 เน้นการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของโรงเรียน และชุมชน					
3.5 มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม					

รายการประเมินตามองค์ประกอบของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
4.1 สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน					
4.2 กล่าวถึงความมุ่งหวังแก่ผู้เรียนอย่างชัดเจน					
4.3 คาดหวังในการพัฒนาทักษะ และความตระหนัก ภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้เรียน					
5.4 สามารถนำไปใช้ให้บรรลุจุดหมายได้จริง					
5. คำอธิบายรายวิชา					
5.1 ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้					
5.2 ครอบคลุมสาระการเรียนรู้					
5.3 กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกสาระ					
5.4 นำไปจัดทำหน่วยการเรียนรู้ได้					
6. จุดประสงค์การเรียนรู้					
6.1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุมพฤติกรรมผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ					
6.2 ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับ สาระการเรียนรู้					
6.3 ใช้ภาษาสละสลวย ชัดเจน กระชับสามารถวัดได้					
7. สาระการเรียนรู้					
7.1 ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และเจตคติ					
7.2 การกำหนดสาระการเรียนรู้มีความชัดเจน และครอบคลุม กับความต้องการของท้องถิ่น					
7.3 มีความเหมาะสมกับวัยนักเรียน					

รายการประเมินตามองค์ประกอบของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
8. โครงสร้างหลักสูตร					
8.1 กำหนดเวลาสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียน					
8.2 กำหนดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับเวลา					
8.3 กำหนดทักษะการปฏิบัติสอดคล้องกับเวลา					
8.4 กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับ หลักการวัดและประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐาน					
9. หน่วยการเรียนรู้					
9.1 กำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ได้เหมาะสมและสอดคล้องกับ สาระการเรียนรู้					
9.2 ทุกหน่วยการเรียนรู้มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับผู้เรียน และเวลา					
9.3 ความเป็นไปได้ในการนำไปจัดทำแผนการเรียนรู้ได้จริง					
10. แนวทางการจัดการเรียนรู้					
10.1 ระบุการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
10.2 มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติวิชา					
10.3 สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
11. สื่อ และแหล่งเรียนรู้					
11.1 กำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัว					
11.2 กำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้					
11.3 กำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหา สาระการเรียนรู้					
11.4 มีความทันสมัยและสะดวกต่อการเรียนรู้					

ตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. สาระสำคัญ					
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้					
1.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้					
1.3 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย					
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้					
2.2 ภาษาที่ใช้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย					
2.3 ระบุพฤติกรรมที่ต้องการวัดได้อย่างชัดเจน					
3. สาระการเรียนรู้					
3.1 เหมาะสมกับเวลา					
3.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
3.3 มีความยากง่ายพอเหมาะ					
3.4 น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน					
4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
4.2 กิจกรรมสร้างความสนใจผู้เรียน					
4.3 เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้					
4.4 กิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายาก					
4.5 เน้นให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ มีส่วนร่วม ค้นคว้า สืบค้น วิเคราะห์ และสรุปองค์ความรู้					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
5. สื่อการเรียนรู้					
5.1 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการเรียนรู้					
5.2 ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้เร็วขึ้น					
5.3 ช่วยให้นักเรียนมีความสามารถตามจุดประสงค์					
5.4 ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการค้นคว้าด้วยตนเอง					
6. การวัด และประเมินผล					
6.1 ใช้เครื่องมือวัดประเมินผลได้เหมาะสม					
6.2 วัดประเมินผลได้ครอบคลุมจุดประสงค์ที่ตั้งไว้					
6.3 มีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ตำแหน่ง

**แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถามความพึงพอใจ
ของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม
เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ ตำแหน่ง

สถานที่ทำงาน

วัตถุประสงค์

แบบประเมินนี้เป็นแบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อำเภอโพธาราม จังหวัดสุพรรณบุรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผู้วิจัยจึงขออนุเคราะห์ในการตรวจสอบข้อคำถามในแบบสอบถามว่าสอดคล้องกับหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุงหรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องผลการประเมิน โดยให้น้ำหนักคะแนนตามความหมาย ดังนี้

คะแนน	+1	หมายถึง	สอดคล้อง
คะแนน	0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
คะแนน	-1	หมายถึง	ไม่สอดคล้อง

ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหลักสูตร หมายถึง ระดับความรู้สึกรู้สึกดีของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการวัดและประเมินผล และคุณลักษณะของผู้สอน ซึ่งได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 20 ข้อ

ข้อ ที่	คำถาม	ผลการประเมิน			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	ด้านเนื้อหา				
1	เนื้อหามีความเหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน				
2	ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสม กับความสามารถของนักเรียน				
3	เป็นประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง				
4	การจัดเนื้อหาเหมาะสมกับเวลาเรียน				
	ด้านกิจกรรมการเรียนรู้				
5	นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน				
6	นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นร่วมกัน				
7	นักเรียนได้อธิบายความรู้ให้สมาชิกคนอื่น ๆ ในห้องเรียนฟัง				
8	นักเรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์				
9	นักเรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างสมาชิก เช่น การเป็นผู้นำและการแก้ปัญหา				
10	ยินดีรับฟังข้อเสนอแนะจากครูและเพื่อน ๆ				
	กิจกรรมการเรียนรู้และสื่อ				
11	สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา				
12	สื่อการเรียนรู้มีความหลากหลายน่าสนใจ				
13	สภาพห้องเรียนมีความเหมาะสม กับการเรียนการสอน				
14	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม				
	ด้านการวัดและประเมินผล				
15	มีการแจ้งหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้ผู้เรียนทราบก่อนเรียน				
16	เครื่องมือการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม				
17	มีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคลและกลุ่ม				
	คุณลักษณะของผู้สอน				
18	ครูมีการวางแผนและเตรียมการสอน				
19	ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนโดยละความสามารถ (เก่ง ปานกลาง อ่อน) ได้อย่างเหมาะสม				
20	ครูให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลนักเรียนในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้เชี่ยวชาญ
 (.....)
 ตำแหน่ง
 สาขาวิชา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. แบบประเมินทักษะภาคปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (ระหว่างจัดกิจกรรม)
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (ก่อนเรียน-หลังเรียน)
3. แบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (หลังเรียน)
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (หลังเรียน)

แบบประเมินทักษะภาคปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
(ระหว่างจัดกิจกรรม)

ชื่อ-นามสกุล เลขที่

องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
การวัดด้านกระบวนการปฏิบัติงาน 1. การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ 2. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน 3. ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน 4. เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติ			
การวัดด้านคุณภาพของผลงานที่สำเร็จ 5. ความสะอาดเรียบร้อย 6. ความประณีตสวยงาม 7. ความคิดสร้างสรรค์ 8. ความถูกต้องสมบูรณ์			
รวม คะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม 24 คะแนน		
	ได้คะแนน คะแนน		

เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ (Rubrics Scoring) 3 ระดับ ของบุญชม ศรีสะอาด (2560) ดังนี้

ระดับ 1 ได้ 1 คะแนน

ระดับ 2 ได้ 2 คะแนน

ระดับ 3 ได้ 5 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย 3 ระดับ ดังนี้

2.34–3.00 หมายถึง อยู่ในระดับ การปฏิบัติงานจริงมากที่สุด

1.67–2.33 หมายถึง อยู่ในระดับ ผ่านเกณฑ์

1.00–1.66 หมายถึง อยู่ในระดับ ต้องปรับปรุง

กรณีคิดเป็นร้อยละ (Percentage) จากคะแนนเต็มแบ่งออก 3 ช่วง ดังนี้

80% ขึ้นไป ดี

50%–79% ผ่านเกณฑ์

ต่ำกว่า 50% ควรปรับปรุง

ซึ่งเป็นการทดสอบภาคปฏิบัติที่ใกล้เคียงกับการปฏิบัติงานจริงมากที่สุด โดยการกำหนดงานที่เป็นตัวแทนของความรู้ความสามารถ และทักษะที่สำคัญของวิชาหรือของเรื่องมาให้ผู้เรียนทดสอบจำนวน 1 ชิ้นงาน แบบประเมินทักษะภาคปฏิบัติ เป็นแบบถามตอบโดยมีระดับคะแนน 3 ระดับ

เกณฑ์การประเมินในแต่ละด้าน

รายการประเมิน	คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
1. การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์	3	ใช้วัสดุอุปกรณ์ได้ถูกต้องและเหมาะสมกับชิ้นงาน
	2	ใช้วัสดุอุปกรณ์ได้ถูกต้องแต่ไม่เหมาะสมกับชิ้นงาน
	1	ใช้วัสดุอุปกรณ์ผิดประเภทไม่เหมาะสมกับชิ้นงาน
2. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	3	ปฏิบัติงานตามขั้นตอนได้เหมาะสม
	2	ปฏิบัติงานตามขั้นตอนได้บางส่วน
	1	ปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามขั้นตอน
3. ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	3	มีความปลอดภัย 100%
	2	มีความปลอดภัย 70%
	1	มีความปลอดภัย 50%
4. เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติ	3	งานเสร็จตามกำหนดเวลาและถูกต้อง
	2	งานเสร็จช้ากว่ากำหนดเวลาและถูกต้อง
	1	งานไม่เสร็จตามกำหนดเวลาและไม่ถูกต้อง
5. ความสะอาดเรียบร้อย	3	มีความสะอาดตามแบบที่กำหนด
	2	มีความสะอาดบางส่วนตามแบบที่กำหนด
	1	ไม่มีความสะอาดในการทำงาน
6. ความประณีตสวยงาม	3	มีความประณีตสวยงาม
	2	มีความประณีตแต่ไม่สวยงาม
	1	ไม่มีความประณีตและไม่มีความสวยงาม
7. ความคิดสร้างสรรค์	3	มีความคิดสร้างสรรค์ 100%
	2	มีความคิดสร้างสรรค์ 70%
	1	มีความคิดสร้างสรรค์ 50%
8. ความถูกต้องสมบูรณ์	3	มีความถูกต้องสมบูรณ์ตามเกณฑ์ที่กำหนด
	2	มีความถูกต้องสมบูรณ์บางส่วนตามเกณฑ์ที่กำหนด
	1	มีความถูกต้องแต่การทำงานไม่สมบูรณ์

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเชื้อทอด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (ก่อนเรียน–หลังเรียน)

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้ใช้สำหรับวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเชื้อทอด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาทำแบบทดสอบ 60 นาที
3. ก่อนลงมือทำแบบทดสอบ ให้นักเรียนเขียนชื่อ-สกุล ลงในกระดาษคำตอบให้เรียบร้อย
4. ให้นักเรียนอ่านคำถามแต่ละข้ออย่างละเอียด และทำเครื่องหมาย X ลงในช่องที่ตรงกับตัวเลือกที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียวในกระดาษคำตอบ
5. หากมีข้อสงสัยในการทำแบบทดสอบ ให้นักเรียนสอบถามครูผู้คุมสอบได้ทันที

1. ข้อใดต่อไปนี้เป็นกล่าวถึงความเป็นมาการทอเสื่อผืน ได้ถูกต้อง
 - ก. ต้นผืนผืนพบได้ตามธรรมชาติ ชาวบ้านมักจะนำมาทอเป็นเสื่อใช้ในครัวเรือน
 - ข. ต้นผืนสามารถปลูกเองได้ และหาต้นผืนได้ง่าย
 - ค. ชาวบ้านต้องการหารายได้เสริมจากการทอเสื่อ
 - ง. ต้นผืนเป็นอันตรายต่อธรรมชาติ จึงตัดแล้วนำมาทอเสื่อ
2. ข้อใดกล่าวถึงลักษณะต้นผืน ได้ถูกต้อง
 - ก. มีลำต้นตันเป็นทรงสามเหลี่ยม ลำต้นไม่แตกกิ่งมักเกิดตามที่หนองน้ำ
 - ข. มีลำต้นตันเป็นทรงแปดเหลี่ยม ลำต้นไม่แตกกิ่ง มักเกิดตามที่หนองน้ำ
 - ค. มีลำต้นตันเป็นทรงกลมลำต้นแตกกิ่ง มักเกิดตามนาข้าว
 - ง. มีลำต้นตันเป็นทรงวงรีลำต้นแตกกิ่ง มักเกิดตามนาข้าว

3. ต้นฝื่อ จัดเป็นพืชชนิดใด

- ก. ต้นฝื่อ เป็นไม้คลุมดิน
- ข. ต้นฝื่อ เป็นไม้ยืนต้น
- ค. ต้นฝื่อ เป็นไม้พุ่มเตี้ย
- ง. ต้นฝื่อ เป็นไม้ล้มลุก

4. ส่วนใดของต้นฝื่อที่นำมาใช้ในการทอเสื่อ

- ก. ใบฝื่อ
- ข. ดอกฝื่อ
- ค. ลำต้น
- ง. รากฝื่อ

5. ข้อใดกล่าวถึงการเก็บต้นฝื่อได้ถูกต้อง

- ก. เป็นการหารายได้เสริมระหว่างเรียน
- ข. เป็นการแสวงหาต้นฝื่อมาใช้งาน
- ค. นำมากองรวมกันไว้จำนวนพอประมาณ เพื่อวัดขนาด
- ง. ถูกทุกข้อที่กล่าวมา

6. ข้อใดต่อไปนี กล่าวถึงขั้นตอนการตากต้นฝื่อได้ถูกต้อง

- ก. ต้นฝื่อที่ทำการสอยให้เล็กแล้วนำไปตากแดดให้แห้งสนิท
- ข. เป็นการเลี่ยงจากต้นฝื่อที่เท่า ๆ กันแล้วนำมาซ้อนสีกต่าง ๆ ที่เราต้องการ
- ค. จะมีลักษณะคล้ายต้นกกมากจะมีลักษณะเหมือนหญ้าดอกจะมีลักษณะฝอย ๆ
- ง. ต้นฝื่อเป็นสายพันธุ์ที่เกิดจากแหล่งธรรมชาติ

7. ข้อใดขั้นตอนการแปรรูปต้นฝื่อได้ถูกต้องที่สุด

- ก. นำต้นฝื่อมาทำให้เป็นเส้นขนาดเหมาะสม
- ข. นำต้นฝื่อไปตากแล้วทำให้เป็นเส้นขนาดเหมาะสม
- ค. นำต้นฝื่อไปตากและตัดให้ได้ขนาดแล้วทำให้เป็นเส้น
- ง. นำต้นฝื่อมาตัดให้ได้ขนาดแล้วทำให้เป็นเส้นจากนั้นนำต้นฝื่อไปตากให้แห้ง

8. ข้อใดต่อไปนี้เป็นกล่าวถึงวัสดุอุปกรณ์ในการย้อมต้นฝ้ายได้ถูกต้อง

- ก. สีย้อมฝ้าย บีบ น้ำ ฝ้าย ฟิน ถ่าน
- ข. สีไม้ย้อม ถังสี น้ำ ฝ้าย
- ค. สีที่เกิดจากสีที่นำมาหมักใช้การทำงาน
- ง. ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย

9. ข้อใดกล่าวถึงขั้นตอนแรกของการย้อมสีได้ถูกต้อง

- ก. เลือกซื้อสีสำหรับย้อมฝ้ายสีต่าง ๆ ที่มีสีล้วนสวยงาม
- ข. ก่อไฟโดยไฟที่ใช้ต้องสม่ำเสมอ
- ค. นำน้ำมาเติมที่ภาชนะ
- ง. ถูกทุกข้อที่กล่าวมา

10. ข้อใดอธิบายลายเสื้อดังเดิมได้ถูกต้อง

- ก. ลายเสื้อที่เกิดจากการทอผ้าที่สวยงาม
- ข. ลายเสื้อที่เกิดจากแหล่งธรรมชาติ
- ค. ลายเสื้อที่ธรรมชาติ ที่ตกทอดมาจากรุ่นปู่รุ่นย่า จากรุ่นสู่รุ่น
- ง. ลายที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม

11. อุปกรณ์ในการขึ้นแบบลายสร้างจากวัสดุประเภทใด

- ก. ไม้ฉลุ
- ข. ท่อ PVC
- ค. เหล็ก
- ง. ดิน

12. ข้อใดกล่าวถึงขั้นตอนการสอยต้นฝ้ายได้ถูกต้องที่สุด

- ก. ตัดต้นฝ้ายสด
- ข. ตัดต้นฝ้ายสดแล้วนำไปตาก
- ค. ตัดต้นฝ้ายสด เลือกต้นฝ้ายที่มีขนาดเท่ากันแล้วนำไปตาก
- ง. ตัดต้นฝ้ายสด เลือกต้นฝ้ายที่มีขนาดเท่ากันนำต้นฝ้ายที่ตัดแล้วมาสอย

เป็นเส้นเล็ก

13. ในการทอเสื้อ ข้อใดต่อไปนี้เป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการ
- การตัดผ้า
 - การตีเส้นด้าย
 - การทอ
 - การปักผ้า
14. ขั้นตอนวิธีการทอเสื้อมีอยู่กี่วิธี
- 2 ขั้นตอน คือ การสอยต้นฝื่อ และวิธีการทอเสื้อ
 - 2 ขั้นตอน คือ การย้อมสี และวิธีการทอเสื้อ
 - 3 ขั้นตอน คือ การตัดต้นฝื่อ การสอยต้นฝื่อ และการย้อมสี
 - 3 ขั้นตอน คือ การสอยต้นฝื่อ การย้อมสี และวิธีการทอเสื้อ
15. หากนักเรียนจะทำพัด โดยใช้วัสดุจากธรรมชาติ ข้อใดต่อไปนี้เป็นวัสดุจากธรรมชาติ
- ไม้ไผ่
 - ต้นกก
 - ต้นฝื่อ
 - เชือกไนลอน
16. ข้อใดไม่ใช่อุปกรณ์ที่ใช้ในการแปรรูปพัดจากเสื่อทอ
- กรรไกร
 - ไม้ไผ่
 - กาวลาเท็กซ์
 - เข็มด้าย
17. นักเรียนจะใช้สิ่งใดมาเป็นโครงสำหรับทำพัดที่มาจากวัสดุธรรมชาติ
- ไม้ไผ่
 - เหล็กดัด
 - เชือก
 - ถูกทุกข้อ

18. ข้อใดไม่ใช่ผลิตภัณฑ์แปรรูปที่หาได้จากธรรมชาติ

- ก. เชือกกล้วย
- ข. เลือดฝอย
- ค. เส้นใยสังเคราะห์
- ง. ผ้าม้าย

19. ข้อใดเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการแปรรูปมันจากเลือกทอ

- ก. ไม้สอดฝอย
- ข. ผาแถบ
- ค. มีดปลายแหลม
- ง. ไม้มีข้อใดถูก

20. ถ้านักเรียนต้องการทำที่วางแก้ว ที่รองจาน และอาสนะให้สวยงามสิ่งแรกที่ต้องทำคืออะไร

- ก. ตัดเลือก
- ข. ออกแบบ
- ค. ทอเลือก
- ง. เย็บขอบ

21. ขนาดที่รองจานที่นิยมใช้คือขนาดเท่าไร

- ก. กว้าง 30 ซม. ยาว 45 ซม.
- ข. กว้าง 20 ซม. ยาว 30 ซม.
- ค. กว้าง 15 ซม. ยาว 25 ซม.
- ง. กว้าง 45 ซม. ยาว 60 ซม.

22. คำว่า “อาสนะ” เป็นของใช้สำหรับผู้ใด

- ก. คุณครู
- ข. พระสงฆ์
- ค. เด็กทารก
- ง. พ่อแม่

23. ขั้นตอนการทำที่วางแก้วมีทั้งหมดกี่ขั้นตอน

- ก. 2 ขั้นตอน
- ข. 5 ขั้นตอน
- ค. 4 ขั้นตอน
- ง. 6 ขั้นตอน

24. ต้นทุน หมายถึงอะไร

- ก. รายรับต่าง ๆ ที่ได้มา
- ข. การใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรม
- ค. สินค้าสำเร็จรูป
- ง. งานระหว่างทำ

25. ข้อใดหมายถึงกำไร

- ก. เงินที่ได้จากการขายสินค้าที่หักต้นทุนออกแล้ว
- ข. เงินที่ได้จากการขโมยมา
- ค. เครื่องประดับข้อมือหรือข้อเท้า ทำด้วยเงินหรือทอง
- ง. ข้อ ก ผิด

26. มูลค่าของสินค้า ซึ่งรวมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และกำไรซึ่งตีราคาเป็นตัวเงิน จากข้อความที่ขีดเส้นใต้หมายถึงอะไร

- ก. ค่าวัสดุ
- ข. ค่าสีกหรือ
- ค. ราคาขาย
- ง. ค่าสถานที่

27. ข้อใดคือคุณสมบัติของผู้จัดจำหน่าย

- ก. หน้าตาไม่ยิ้มแย้มแจ่มใส
- ข. พูดมากเกินไป
- ค. หลอกลวงผู้ซื้อ
- ง. แต่งกายสะอาดเรียบร้อย

28. ข้อใดคือการจัดจำหน่ายสินค้า

- ก. การกำหนดวิธีขาย ใช้วิธีเรขาย
- ข. การไม่หาตลาดเพื่อจัดจำหน่าย
- ค. ไปขโมยของในศูนย์การค้าต่าง ๆ
- ง. ไม่สำรวจความต้องการของตลาด

29. ข้อใดเป็นช่องทางการขายสินค้า

- ก. เพจ Facebook
- ข. Instagram
- ค. Twitter
- ง. ถูกทุกข้อ

30. ข้อใดเป็นแผนการตลาด การจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ

- ก. บริการส่งถึงบ้าน
 - ข. ตีดยาลดราคา
 - ค. ซื้อที่รองแก้ว 5 ชิ้น แถมกระถางกล้วยไม้ 1 ใบ
 - ง. ถูกทุกข้อ
-

**กระดาษคำตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเชื้อเห็ด
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**

ชื่อ-นามสกุล เลขที่

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ลงในช่องว่างที่ตรงกับตัวเลือกที่ถูกต้องเพียง
คำตอบเดียวในกระดาษคำตอบ

ข้อ	ก	ข	ค	ง	ข้อ	ก	ข	ค	ง	ข้อ	ก	ข	ค	ง
01					11					21				
02					12					22				
03					13					23				
04					14					24				
05					15					25				
06					16					26				
07					17					27				
08					18					28				
09					19					29				
10					20					30				

คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	คิดเป็นร้อยละ	สรุป	
			ผ่าน	ไม่ผ่าน
30				

เฉลยคำตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเชื้อยีส
โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ชื่อ-นามสกุล เลขที่

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ลงในช่องว่างที่ตรงกับตัวเลือกที่ถูกต้องเพียง
คำตอบเดียวในกระดาษคำตอบ

ข้อ	ก	ข	ค	ง	ข้อ	ก	ข	ค	ง	ข้อ	ก	ข	ค	ง
01	X				11		X			21	X			
02		X			12				X	22		X		
03				X	13			X		23		X		
04			X		14				X	24		X		
05			X		15				X	25	X			
06	X				16			X		26			X	
07				X	17	X				27				X
08	X				18			X		28	X			
09	X				19		X			29				X
10			X		20		X			30			X	

คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	คิดเป็นร้อยละ	ผลสรุป	
			ผ่าน	ไม่ผ่าน
30				

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
(.....)
...../...../.....

**แนวทางการตรวจให้คะแนน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเชื้อทอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**

ข้อคำถาม	แนวทางการตรวจให้คะแนน
1-30	ถ้านักเรียนตอบถูก ได้ 1 คะแนน
	ถ้านักเรียนตอบผิด หรือไม่ตอบ ได้ 0 คะแนน

เกณฑ์การประเมิน สำหรับข้อสอบ 30 ข้อ

คะแนนที่ทำได้	ระดับคุณภาพ	หมายเหตุ
26-30	ดีมาก	เกณฑ์ผ่านที่ยอมรับได้ ต้องได้ตั้งแต่ 24 คะแนนขึ้นไป (ร้อยละ 80 ขึ้นไป)
22-25	ดี	
18-21	พอใช้	
ต่ำกว่า 18 คะแนน	ปรับปรุง	

**แบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
(หลังเรียน)**

คำชี้แจง 1. แบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นฉบับนี้ ใช้สำหรับประเมินระดับความตระหนักและความรู้สึกในภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยเน้นบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับการทอเสื่อ แบบวัด ประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความรู้สึกและการเห็นคุณค่าที่มีต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับการทอเสื่อ จำนวน 13 ข้อ

ตอนที่ 2 แนวโน้มพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับการทอเสื่อ จำนวน 15 ข้อ

2. ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วพิจารณาว่าตนเองมีความรู้สึกหรือพฤติกรรมสอดคล้องกับข้อความนั้นๆ ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความตระหนักของนักเรียนมากที่สุดเพียงช่องเดียว ซึ่งแต่ละระดับมีเกณฑ์ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ระดับน้อยที่สุด

3. การตอบแบบวัดฉบับนี้ ไม่ีผลต่อผลการเรียนของนักเรียน และไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ขอให้นักเรียนตอบตามความเป็นจริงของตนเองมากที่สุด

ตอนที่ 1 ความรู้สึก ความเห็นคุณค่า ที่มีต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เชื่อมโยงถึงการท่องเที่ยว

ข้อคำถาม	ระดับความตระหนัก				
	5	4	3	2	1
ความรู้สึกในเรื่อง ความภูมิใจ ที่มีต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เชื่อมโยงถึงการท่องเที่ยว					
1. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกภูมิใจที่ได้มีโอกาสศึกษาความเป็นมาของการท่องเที่ยว					
2. ข้าพเจ้ามีความภูมิใจที่ได้ลงมือปฏิบัติการท่องเที่ยวกับชุมชน					
3. ข้าพเจ้ามีความตื่นเต้นทุกครั้งที่ได้ลงมือสัมผัสเสน่ห์					
4. ข้าพเจ้ามีความภูมิใจที่ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเชื้อชาติของโรงเรียน					
5. ข้าพเจ้ามีความรู้สึกยินดีและภูมิใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเชื้อชาติ					
ความรู้สึกในเรื่อง การมองเห็นคุณค่า ที่มีต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เชื่อมโยงถึงการท่องเที่ยว					
6. ข้าพเจ้าได้สืบค้นวิถีชีวิตของคนในชุมชนจนสามารถท่องเที่ยวได้					
7. ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกและตื่นเต้นที่ได้ศึกษาวิถีชีวิตของคนในชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยว					
8. ข้าพเจ้าคิดว่าจะนำข้อคิดที่ได้จากวิถีชีวิตของคนในชุมชน มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน					
9. ข้าพเจ้าคิดว่าการท่องเที่ยวทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น					
10. ข้าพเจ้าสนใจที่จะศึกษาความเป็นวัฒนธรรมในท้องถิ่นเรื่องอื่น ๆ เพิ่มมากยิ่งขึ้น					
ความรู้สึกในเรื่อง วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เชื่อมโยงถึงการท่องเที่ยว					
11. การท่องเที่ยวจะพัฒนาให้ข้าพเจ้าเป็นคนกล้าแสดงออกในทางที่ดี					
12. ข้าพเจ้าคิดว่าการท่องเที่ยวจะสามารถกล่อมเกล้าจิตใจให้มีความรักและหวงแหนในภูมิปัญญาท้องถิ่น					
13. ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้ลงมือในการท่องเที่ยว					

ตอนที่ 2 แนวโน้มของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น
ที่เชื่อมโยงถึงการท่องเที่ยว

ข้อคำถาม	ระดับความตระหนัก				
	5	4	3	2	1
แนวโน้มถึงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงด้านการพูด					
1. ข้าพเจ้าจะชักชวนน้อง ๆ ในโรงเรียนมาเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว					
2. ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะชวนเพื่อน ๆ ไปสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวกับผู้มีความรู้หรือปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน					
3. ข้าพเจ้าจะบอกเล่าถึงวัฒนธรรมการท่องเที่ยวให้น้อง ๆ ฟัง					
4. ข้าพเจ้าจะชักชวนเพื่อน ๆ จัดนิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวพื้นเมือง					
5. ข้าพเจ้าจะชักชวนเพื่อนจัดแสดงผลงานการท่องเที่ยวในงานประเพณีหรืองานบุญของคนในชุมชน					
เกี่ยวกับแนวโน้มของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงด้านการปฏิบัติตน					
6. ข้าพเจ้าจะถ่ายทอดการท่องเที่ยวให้น้อง ๆ ที่สนใจในคาบชุมนุม					
7. ข้าพเจ้าชอบเข้าไปศึกษาการท่องเที่ยวพื้นเมืองประเภทต่าง ๆ จากแหล่งสื่อออนไลน์					
8. ข้าพเจ้าฝึกการท่องเที่ยวพื้นเมืองอีสานให้มีความสวยงามยิ่งขึ้น					
9. ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะขอฝึกการท่องเที่ยวพื้นเมืองอีสานเพิ่มเติมจากปราชญ์ชาวบ้านในเวลาว่าง					
10. ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะเป็นผู้ให้ความรู้การท่องเที่ยวในประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน					
เกี่ยวกับแนวโน้มพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการกระทำตนแบบอย่าง					
11. ข้าพเจ้าใช้ชีวิตอย่างมีสติ เพราะนำข้อคิดจากการศึกษาวิถีชีวิตของคนในชุมชนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน					
12. ข้าพเจ้าเป็นคนตรงต่อเวลาเป็นแบบอย่างที่ดีให้น้อง ๆ หลังจากที่ข้าพเจ้าได้เรียนหลักสูตรการท่องเที่ยว					
13. ข้าพเจ้าจะนำความรู้ที่ได้จากการเรียนหลักสูตรการท่องเที่ยวไปเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง					
14. ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะประดิษฐ์ลายเสื้อแบบใหม่ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน					
15. ข้าพเจ้าจะสร้างความสามัคคีในโรงเรียน โดยใช้เวลาว่างจากการเรียนมาร่วมกลุ่มช่วยกันท่องเที่ยว					

**แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม
เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (หลังเรียน)**

คำชี้แจง 1. แบบสอบถามความพึงพอใจฉบับนี้ใช้สำหรับสอบถามความพึงพอใจ
ของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง
ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อแล้ว
พิจารณาว่านักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนั้น ๆ หรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของนักเรียนมากที่สุดเพียงช่องเดียว ซึ่งแต่ละระดับความรู้สึก
มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจ ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจ ระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจ ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจ ระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจ ระดับน้อยที่สุด

2. การกรอกแบบประเมินฉบับนี้ ไม่ส่งผลต่อการเรียนของนักเรียน และไม่มี

คำตอบถูก หรือผิด

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
ด้านเนื้อหา						
1	เนื้อหามีความเหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน					
2	ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสม กับความสามารถของนักเรียน					
3	เป็นประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง					
4	การจัดเนื้อหาเหมาะสมกับเวลาเรียน					
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้						
5	นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน					
6	นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นร่วมกัน					
7	นักเรียนได้อธิบายความรู้ให้สมาชิกคนอื่น ๆ ในห้องเรียนฟัง					
8	นักเรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์					

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
9	นักเรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างสมาชิก เช่น การเป็นผู้นำ และการแก้ปัญหา					
10	ยินดีรับฟังข้อเสนอแนะจากครูและเพื่อน ๆ					
กิจกรรมการเรียนรู้และสื่อ						
11	สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา					
12	สื่อการเรียนรู้มีความหลากหลายน่าสนใจ					
13	สภาพห้องเรียนมีความเหมาะสม กับการเรียนการสอน					
14	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม					
ด้านการวัด และประเมินผล						
15	มีการแจ้งหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้ผู้เรียนทราบก่อนเรียน					
16	เครื่องมือการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม					
17	มีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นรายบุคคลและกลุ่ม					
คุณลักษณะของผู้สอน						
18	ครูมีการวางแผน และเตรียมการสอน					
19	ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนโดยละเอียดความสามารถ (เก่ง ปานกลาง อ่อน) ได้อย่างเหมาะสม					
20	ครูให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลนักเรียน ในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

ตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

ตัวอย่าง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

ผลิตภัณฑ์จากเลื้อยทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ต้นฝัอมหัศจรรย์ เรื่องที่ 1 ประวัติและความเป็นมาการทอเลื้อย
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 เวลา 1 ชั่วโมง
ชื่อผู้สอน พระมหาภัสสรดา ลอยพิลา

1. ผลการเรียนรู้

- 1.1 บอกประวัติและความเป็นมาของการทอเลื้อย
- 1.2 สืบค้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นของการทอเลื้อย
- 1.3 เห็นคุณค่าและประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นของการทอเลื้อย

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 นักเรียนสามารถบอกประวัติและความเป็นมาของการทอเลื้อยได้ (K)
- 2.2 นักเรียนสามารถสืบค้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นของการทอเลื้อยได้ (P)
- 2.3 นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นของการทอเลื้อยได้ (A)

3.สาระสำคัญ

การทอเลื้อย เป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นที่นำเอาต้นฝัอมมาแปรสภาพให้เป็นเส้น ย้อมสี
แล้วทอให้เป็นแผ่นผืน เพื่อนำมาใช้ปูลาดรองนั่งหรือนอนหรือทำธุรกรรมต่าง ๆ ตลอดจนทำพิธีกรรม
ทางศาสนาและความเชื่อ

4. สาระการเรียนรู้

ประวัติความเป็นมาของการทอเลื้อย

- ประวัติของการทอเลื้อย
- ความเป็นมาการทอเลื้อย

5. การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น

ขั้นที่ 1 การสร้างความสนใจ

1. ครูให้นักเรียนทำสมาธิประมาณ 3-5 นาที ก่อนทำการเรียนการสอน
2. ครูชี้แจงวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดการเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูนำตัวอย่างเลื้อยที่ทอสำเร็จรูปในลวดลายต่าง ๆ มาให้นักเรียนดู พร้อมกับ
สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการทอเลื้อย

ขั้นที่ 2 การสำรวจและค้นหา

4. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน โดยยังไม่เฉลยคำตอบ (ประมาณ 10 นาที)

เอกสารแนบหมายเลข 1

5. ครูนำเสนอเกี่ยวกับเรื่อง ประวัติและความเป็นมาการทอเสื่อ โดยใช้สื่อการสอนในรูปแบบ Microsoft Power Point ดังนี้ 1) ประวัติของการทอเสื่อ 2) ความเป็นมาการทอเสื่อ

ขั้นที่ 3 การอธิบาย

6. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนสนทนาซักถามเกี่ยวกับ เรื่องประวัติและความเป็นมาการทอเสื่อ โดยครูใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

7. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ลงสมุด

ขั้นที่ 4 การขยายความรู้

8. นักเรียนแบ่งกลุ่ม โดยตัวแทนจับสลากเลือกหัวข้อ แล้วศึกษา และค้นคว้าเพิ่มเติม โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปความรู้ตามหัวข้อที่ได้ทำลงในใบงานที่ 1 เรื่องประวัติและความเป็นมาการทอเสื่อ ในรูปแบบ Mind Mapping (เอกสารแนบหมายเลข 2)

9. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน

ขั้นที่ 5 การประเมินผล

10. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงประวัติความเป็นมาของการทอเสื่อ และร่วมกันอภิปรายถึงประโยชน์และคุณค่าของผลิตภัณฑ์

11. ครูแนะนำ เสนอแนะความรู้เพิ่มเติมจากการทำใบงาน เพื่อปรับปรุงส่วนที่บกพร่องให้ดีขึ้นไป รวมถึงการนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

6. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

- 6.1 สื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนโดยใช้โปรแกรม Power Point เรื่อง ประวัติและความเป็นมาการทอเสื่อ

- 6.2 แหล่งการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ชุมชนบ้านแป้น

7. การวัดและประเมินผล

7.1 การวัดผล

สิ่งที่ต้องการวัด และประเมินผล	วิธีการวัด และประเมินผล	เครื่องมือที่ใช้วัด และประเมินผล	เกณฑ์ในการวัด และประเมินผล
1. ด้านความรู้ (K) - สามารถบอกประวัติและ ความเป็นมาของการทอเสื่อได้	- ตรวจแบบทดสอบ ก่อนเรียน - ตรวจใบงานที่ 1	- แบบทดสอบก่อนเรียน - ใบงานที่ 1	- ระดับพอใช้ ขึ้นไป
2. ทักษะ/กระบวนการ (P) - สามารถสืบค้น ภูมิปัญญา ท้องถิ่นของการทอเสื่อได้	- ประเมินจาก การทำงานกลุ่ม	- แบบประเมิน จากการทำงานกลุ่ม	- ระดับพอใช้ ขึ้นไป
3. เจตคติ (A) - เห็นคุณค่าและประโยชน์ ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ของการทอเสื่อได้	- สังเกตพฤติกรรม ระหว่างปฏิบัติงาน	- แบบบันทึก การสังเกตพฤติกรรม ระหว่างปฏิบัติงาน	- ระดับพอใช้ ขึ้นไป

7.2 การประเมินผล

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1. ด้านความรู้ (K) - นักเรียนสามารถบอก ประวัติและความเป็นมา ของการทอเสื่อได้	ตอบถูก 9-10 ข้อ	ตอบถูก 7-8 ข้อ	ตอบถูก 5-6 ข้อ	ตอบถูก น้อยกว่า 5 ข้อ
	เนื้อหาถูกต้อง ตรงประเด็น ครบทุกส่วน	เนื้อหาถูกต้อง ตรงประเด็น บางส่วน	เนื้อหา ถูกบางส่วน ไม่ตรงประเด็น	เนื้อหาไม่ถูก สรุปไม่ตรง ประเด็น
2. ทักษะ/กระบวนการ (P) - สามารถสืบค้น ภูมิปัญญา ท้องถิ่นของการทอเสื่อได้	มีส่วนร่วม ในการทำงาน กลุ่มทุกครั้ง	มีส่วนร่วม ในการทำงาน กลุ่มบ่อยครั้ง	มีส่วนร่วม ในการทำงาน กลุ่มบางครั้ง	ไม่มีส่วนร่วม ในการ ทำงานกลุ่ม
3. เจตคติ (A) - เห็นคุณค่าและประโยชน์ ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ของการทอเสื่อได้	ประเมินจากแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมระหว่างปฏิบัติงาน			

8. บันทึกผลหลังการสอน

จำนวนนักเรียนที่ใช้สอน

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน (คน)
ประถมศึกษาปีที่ 5	30

ผลการสอน

1. ความเหมาะสมของระยะเวลา () ดีมาก () ดี () พอใช้ () ปรับปรุง
2. ความเหมาะสมของเนื้อหา () ดีมาก () ดี () พอใช้ () ปรับปรุง
3. ความเหมาะสมของกิจกรรมการสอน () ดีมาก () ดี () พอใช้ () ปรับปรุง
4. ความเหมาะสมของสื่อการสอนที่ใช้ () ดีมาก () ดี () พอใช้ () ปรับปรุง
5. พฤติกรรม/การมีส่วนร่วมของนักเรียน () ดีมาก () ดี () พอใช้ () ปรับปรุง
6. ผลการปฏิบัติกิจกรรม/ใบกิจกรรม การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

1) การประเมินผลด้านความรู้ความเข้าใจ

.....

2) การประเมินผลด้านทักษะกระบวนการ

.....

3) การประเมินด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

ลงชื่อ ผู้สอน

(พระมหาภัสสรดา ลอยพิลา)

...../...../.....

9. ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

9.1 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(.....)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

9.2 ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(.....)

หัวหน้ากลุ่มบริหารวิชาการ

แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน ชั้น.....

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติ

ที่	ชื่อ- สกุล	พฤติกรรมที่สังเกต																				สรุป
		ความสนใจ				การแสดง ความคิดเห็น				การตอบ คำถาม				การยอมรับ ฟังคนอื่น				ทำงานที่ได้ มอบหมาย				
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
1																						
2																						
3																						
4																						
5																						
6																						
7																						

ลงชื่อ ผู้สังเกต

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เกณฑ์การวัดผลให้คะแนนระดับคุณภาพของแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

4 คะแนน = มีความสนใจ ไม่พูดคุยในชั้น ตอบคำถามถูกต้อง ทำงานส่งครบตรงเวลา

3 คะแนน = การแสดงออกอยู่ในเกณฑ์ประมาณ 70%

2 คะแนน = การแสดงออกอยู่ในเกณฑ์ประมาณ 50%

1 คะแนน = เข้าชั้นเรียนแต่การแสดงออกน้อยมาก ส่งงานไม่ครบ ไม่ตรงต่อเวลา

เกณฑ์การประเมิน คะแนนเต็ม 20 คะแนน

คะแนน 16-20 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 11-15 หมายถึง ดี

คะแนน 6-10 หมายถึง ปานกลาง

คะแนน 0-5 หมายถึง ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม

เรื่อง กลุ่มที่

สมาชิกในกลุ่ม 1. 2.
3. 4.

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน				
	4	3	2	1	0
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน					
2. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่					
3. การให้ความร่วมมือในการทำงาน					
4. การแสดงความคิดเห็น					
5. การยอมรับความคิดเห็น					
รวม					

ลงชื่อ ผู้สังเกต
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- 4 คะแนน = พฤติกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำ
- 3 คะแนน = พฤติกรรมที่ปฏิบัติบ่อยครั้ง
- 2 คะแนน = พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง
- 1 คะแนน = พฤติกรรมที่ปฏิบัติน้อยครั้ง
- 0 คะแนน = พฤติกรรมที่ไม่ปฏิบัติเลย

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

- คะแนน 16-20 หมายถึง ดีมาก
- คะแนน 11-15 หมายถึง ดี
- คะแนน 6-10 หมายถึง ปานกลาง
- คะแนน 0-5 หมายถึง ปรับปรุง

แบบประเมินใบงานแผนผังความคิด (mind mapping)

เรื่อง กลุ่มที่

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ตรงช่องผลการประเมินที่สอดคล้องตามความเป็นจริง

รายการประเมิน	ผลการประเมิน				
	5	4	3	2	1
1. ความถูกต้อง ครบคลุมตามเนื้อหา และการจัดหมวดหมู่ของเนื้อหา					
2. เนื้อหาสาระ					
3. ระยะเวลาที่ทำงานและความประณีต					
รวม					

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
(.....)
...../...../.....

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	หมายถึง
12-15	ดีมาก
8-11	ดี
4-7	ปานกลาง
ต่ำกว่า 4	ปรับปรุง

เกณฑ์การให้คะแนน

เรื่อง ประวัติและความเป็นมาการทอเสื่อ

รายการประเมิน	คะแนน	เกณฑ์การให้คะแนน
1. ความถูกต้อง ครอบคลุมตามเนื้อหา และการจัดหมวดหมู่ ของเนื้อหา	5	ใช้คำขอความได้เหมาะสม เขียนสะกดคำได้ถูกต้อง
	4	ใช้คำขอความได้เหมาะสม เขียนสะกดคำได้ถูกต้อง มีผิดบ้าง มากกว่า 3 คำ
	3	ใช้คำขอความได้เหมาะสม เขียนสะกดคำได้ถูกต้อง มีผิดบ้าง มากกว่า 3 คำ
	2	ใช้คำขอความได้เหมาะสมปานกลาง เขียนสะกดคำได้ถูกต้อง มีผิดบ้างไม่เกิน 6 คำ
	1	ใช้คำขอความได้เหมาะสมปานกลาง เขียนสะกดคำได้ถูกต้อง มีผิดบ้างมากกว่า 6 คำ
2. เนื้อหาสาระ	5	เนื้อหาถูกต้อง 100% เนื้อหาบ่งบอกความรู้ความเข้าใจ แสดงความคิดเห็นตรงประเด็นมาก
	4	เนื้อหาถูกต้อง 75% เนื้อหาบ่งบอกความรู้ความเข้าใจ แสดงความคิดเห็นตรงประเด็นมาก
	3	เนื้อหาถูกต้องน้อยกว่า 75% เนื้อหาบ่งบอกความรู้ ความเข้าใจน้อย แสดงความคิดเห็นไม่ตรงประเด็น
	2	เนื้อหาถูกต้องน้อยกว่า 50% เนื้อหาบ่งบอกความรู้ ความเข้าใจน้อย แสดงความคิดเห็นไม่ตรงประเด็น
	1	เนื้อหาไม่บ่งบอกความรู้ความเข้าใจ ไม่แสดงความคิดเห็น
3. ระยะเวลาที่ทำงาน และความประณีต	5	งานเสร็จตามกำหนดเวลาและมีความประณีตสวยงาม
	4	งานเสร็จช้ากว่ากำหนดเวลาและมีความประณีตสวยงาม
	3	งานเสร็จตามกำหนดเวลาและมีความประณีต
	2	งานไม่เสร็จตามกำหนดเวลา ขาดความประณีต
	1	งานไม่เสร็จตามกำหนดเวลา ขาดความประณีต

เอกสารแนบหมายเลข 1 แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ต้นพืชมีหลายชนิด

ข้อสอบอัตนัยจำนวน 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 10 คะแนน กำหนดเวลา 10 นาที

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย x ทับตัวอักษร (ก-ง) หน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดต่อไปนี้เป็นลักษณะต้นพืชที่ถูกต้อง

- ก. ต้นพืชพบได้ตามธรรมชาติ ชาวบ้านมักจะนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในครัวเรือน
- ข. ต้นพืชสามารถปลูกเองได้ และหาต้นพืชได้ง่าย
- ค. ชาวบ้านต้องการหารายได้เสริมจากการปลูกพืช
- ง. ต้นพืชเป็นอันตรายต่อธรรมชาติ จึงตัดแล้วนำมาปลูก

2. ข้อใดกล่าวถึงลักษณะต้นพืช ที่ถูกต้อง

- ก. มีลำต้นตั้งเป็นทรงสามเหลี่ยม ลำต้นไม่แตกกิ่ง มักเกิดตามที่หนองน้ำ
- ข. มีลำต้นตั้งเป็นทรงแปดเหลี่ยม ลำต้นไม่แตกกิ่ง มักเกิดตามที่หนองน้ำ
- ค. มีลำต้นตั้งเป็นทรงกลม ลำต้นแตกกิ่ง มักเกิดตามนาข้าว
- ง. มีลำต้นตั้งเป็นทรงวงรี ลำต้นแตกกิ่ง มักเกิดตามนาข้าว

3. ต้นพืช จัดเป็นพืชชนิดใด

- ก. ต้นพืช เป็นไม้คลุมดิน
- ข. ต้นพืช เป็นไม้ยืนต้น
- ค. ต้นพืช เป็นไม้พุ่มเตี้ย
- ง. ต้นพืช เป็นไม้ล้มลุก

4. ต้นพืชในพื้นที่ชุมชนบ้านแป้นมีกี่ชนิด

- ก. 1 ชนิด คือ ต้นพืชหนองนา
- ข. 2 ชนิด คือ ต้นพืชหนองนาและต้นพืชนา
- ค. 3 ชนิด คือ ต้นพืชหนองนา ต้นพืชนา และต้นพืชป่า
- ง. 4 ชนิด คือ ต้นพืชหนองนา ต้นพืชนา ต้นพืชป่า และต้นพืชไร่

5. ส่วนใดของต้นพืชที่นำมาใช้ในการปลูก

- ก. ใบพืช
- ข. ดอกพืช
- ค. ลำต้น
- ง. รากพืช

6. ข้อใดหมายถึงความสำคัญของต้นฝื่อ

- ก. เป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นที่นำต้นฝื่อมาทำทอเสื่อ
- ข. จะมีลักษณะคล้ายต้นกกมาก จะมีลักษณะเหมือนหญ้า
- ค. นำมาสู่ความพยายามที่จะอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ง. ใช้ทอเสื่อมีหลากหลายทำเป็นเสื่อสำหรับนอน สำหรับปูพื้นในห้องรับแขก

7. ข้อใดหมายถึงประโยชน์ของต้นฝื่อ

- ก. นำมาสู่ความพยายามที่จะอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่
- ข. วัสดุที่ไร้ประโยชน์ ถูกเพิ่มค่าเป็นเสื่อฝื่อคุณสมบัติป้องกันยุงได้
- ค. จะมีลักษณะเหมือนหญ้า ดอกจะมีลักษณะฝอย ๆ
- ง. ใช้ทอเสื่อมีหลากหลายทำเป็นเสื่อสำหรับนอน สำหรับปูพื้นในห้องรับแขก

8. ข้อใดกล่าวถึงการเก็บต้นฝื่อได้ถูกต้อง

- ก. เป็นการหารายได้เสริมระหว่างเรียน
- ข. เป็นการแสวงหาต้นฝื่อมาใช้งาน
- ค. นำมากองรวมกันไว้จำนวนพอประมาณ เพื่อวัดขนาด
- ง. ถูกทุกข้อที่กล่าวมา

9. ข้อใดต่อไปนี้ กล่าวถึงขั้นตอนการตากต้นฝื่อได้ถูกต้อง

- ก. ต้นฝื่อที่ทำการสอยให้เล็กแล้วนำไปตากแดดให้แห้งสนิท
- ข. เป็นการเสี่ยงจากต้นฝื่อที่เท่า ๆ กันแล้วนำมาย้อมสีต่าง ๆ ที่เราต้องการ
- ค. จะมีลักษณะคล้ายต้นกกมาก จะมีลักษณะเหมือนหญ้า ดอกจะมีลักษณะฝอย ๆ
- ง. ต้นฝื่อเป็นสายพันธุ์ที่เกิดจากแหล่งธรรมชาติ

10. ข้อใดขั้นตอนการแปรรูปต้นฝื่อได้ถูกต้องที่สุด

- ก. นำต้นฝื่อมาทำให้เป็นเส้นขนาดเหมาะสม
- ข. นำต้นฝื่อไปตากแล้วทำให้เป็นเส้นขนาดเหมาะสม
- ค. นำต้นฝื่อไปตากและตัดให้ได้ขนาดแล้วทำให้เป็นเส้น
- ง. นำต้นฝื่อมาตัดให้ได้ขนาดแล้วทำให้เป็นเส้นจากนั้นนำต้นฝื่อไปตากให้แห้ง

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ต้นพืชมีผลอย่างไร

ข้อสอบอัตนัย จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 10 คะแนน กำหนดเวลา 10 นาที

ข้อที่	ก	ข	ค	ง
1	x			
2		x		
3				x
4		x		
5			x	
6	x			
7				x
8			x	
9	x			
10				x

แนวทางการตรวจให้คะแนน แบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ต้นพืชมีผลอย่างไร

ข้อคำถาม	แนวทางการตรวจให้คะแนน
1-30	ถ้านักเรียนตอบถูก ได้ 1 คะแนน
	ถ้านักเรียนตอบผิด หรือไม่ตอบ ได้ 0 คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปประวัติและความเป็นมาการทอเสื้อและออกแบบผังความคิด ให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้

Blank lined paper for writing.

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....
 ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....
 ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ภาคผนวก ง

ผลการประเมินคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์แบบทดสอบเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
ของแบบทดสอบกับตัวชี้วัด โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
7	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
13	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
14	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
15	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
16	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
17	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
18	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
19	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
20	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
21	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
22	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
23	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
24	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
25	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
26	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อสอบข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
27	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
28	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
29	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
30	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
31	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
32	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
33	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
34	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
35	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
36	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
37	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
38	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
39	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
40	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
41	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้

จากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับตัวชี้วัด (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ข้อสอบทั้งหมด 41 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้) ดังนั้น ข้อสอบทั้งหมดจำนวน 41 ข้อ จึงมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด สามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้

ตาราง 15 การวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น
ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ผลการคัดเลือก
1	.60	.503	คัดเลือกไว้
2	.70	.470	คัดเลือกไว้
3	.70	.470	คัดเลือกไว้
4	.80	.410	ตัดทิ้ง
5	.80	.410	คัดเลือกไว้
6	.90	.308	ตัดทิ้ง
7	.80	.410	ตัดทิ้ง
8	.70	.470	คัดเลือกไว้
9	.65	.489	คัดเลือกไว้
10	.60	.503	คัดเลือกไว้
11	.65	.489	คัดเลือกไว้
12	.85	.366	ตัดทิ้ง
13	.75	.444	คัดเลือกไว้
14	.70	.470	คัดเลือกไว้
15	.80	.410	ตัดทิ้ง
16	.75	.444	คัดเลือกไว้
17	.65	.489	คัดเลือกไว้
18	.80	.410	ตัดทิ้ง
19	.70	.470	คัดเลือกไว้
20	.75	.444	คัดเลือกไว้
21	.65	.489	คัดเลือกไว้
22	.50	.513	คัดเลือกไว้
23	.75	.444	คัดเลือกไว้
24	.70	.470	คัดเลือกไว้
25	.70	.470	คัดเลือกไว้
26	.60	.503	คัดเลือกไว้
27	.65	.489	คัดเลือกไว้

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ผลการคัดเลือก
28	.55	.510	คัดเลือกไว้
29	.85	.366	ตัดทิ้ง
30	.65	.489	คัดเลือกไว้
31	.60	.503	คัดเลือกไว้
32	.70	.470	คัดเลือกไว้
33	.65	.489	คัดเลือกไว้
34	.65	.489	คัดเลือกไว้
35	.40	.503	คัดเลือกไว้
36	.80	.410	ตัดทิ้ง
37	.65	.489	คัดเลือกไว้
38	.70	.470	คัดเลือกไว้
39	.80	.410	ตัดทิ้ง
40	.85	.366	ตัดทิ้ง
41	.90	.308	ตัดทิ้ง

จากแบบทดสอบมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง .40-.90 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .308-.513 โดยเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกข้อสอบ คือ ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .40 ขึ้นไป และมีความเหมาะสมด้านความยากง่าย ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า แบบทดสอบ จำนวน 41 ข้อ สามารถคัดเลือกไว้ได้ทั้งสิ้น 30 ข้อ และตัดทิ้ง 11 ข้อ เนื่องจากมีค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่าเกณฑ์หรือมีความยากง่ายไม่เหมาะสม ดังนั้นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วประกอบด้วยข้อสอบ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้วัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างน่าเชื่อถือ

ตาราง 16 ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความตระหนัก
รักภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อที่	รายการคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5			
ความรู้สึกรัก ในเรื่อง ความภูมิใจ ที่มีต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เชื่อมโยงถึงการท่องเที่ยว									
1	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกภูมิใจที่ได้มีโอกาสศึกษาความเป็นมาของการท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
2	ข้าพเจ้ามีความภูมิใจที่ได้ลงมือปฏิบัติการท่องเที่ยวกับชุมชน	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
3	ข้าพเจ้ามีความตื่นตัวทุกครั้งที่ได้ลงมือสัมผัสเส้นผืน	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
4	ข้าพเจ้ามีความภูมิใจที่ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเชื้อชาติของโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
5	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกยินดีและภูมิใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเชื้อชาติ	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
ความรู้สึกรักในเรื่อง การมองเห็นคุณค่า ที่มีต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญา ท้องถิ่นที่เชื่อมโยงถึงการท่องเที่ยว									
6	ข้าพเจ้าได้สืบค้นวิถีชีวิตของคนในชุมชนจนสามารถท่องเที่ยวได้	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
7	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกและตื่นตัวที่ได้ศึกษา วิถีชีวิตของคนในชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	0	1	1	1	1	4	0.8	เหมาะสม
8	ข้าพเจ้าคิดว่าจะนำข้อคิดที่ได้จากวิถีชีวิตของคนในชุมชนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน คนอื่น ๆ ในห้องเรียนฟัง	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
9	ข้าพเจ้าคิดว่าการศึกษาทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
10	ข้าพเจ้าสนใจที่จะศึกษาความเป็นวัฒนธรรมในท้องถิ่นเรื่องอื่น ๆ เพิ่มมากยิ่งขึ้น	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
ความรู้สึกรักในเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เชื่อมโยงถึงการท่องเที่ยว									
11	การท่องเที่ยวจะพัฒนาให้ข้าพเจ้า เป็นคนกล้าแสดงออกในทางที่ดี	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
12	ข้าพเจ้าคิดว่าการศึกษาจะสามารถกล่อมเกลาคิดใจให้มีความรักและหวงแหนในภูมิปัญญาท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
13	ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้ลงมือในการท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
แนวโน้มถึงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงด้านการพูด									
14	ข้าพเจ้าจะชักชวนน้อง ๆ ในโรงเรียนมาเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
15	ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะชวนเพื่อน ๆ ไปสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวกับผู้มีความรู้หรือปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
16	ข้าพเจ้าจะบอกเล่าถึงวัฒนธรรมการท่องเที่ยวให้น้อง ๆ ฟัง	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อที่	รายการคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม	IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5			
17	ข้าพเจ้าจะชักชวนเพื่อน ๆ จัดนิทรรศการ ให้ความรู้เกี่ยวกับการ ท่อเลื้อยพื้นเมือง	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
18	ข้าพเจ้าจะชักชวนเพื่อนจัดแสดงผลงานการท่อเลื้อยในงานประเพณีหรืองานบุญของคนในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
เกี่ยวกับแนวโน้มของพฤติกรรมที่แสดงออกถึงด้านการปฏิบัติตน									
19	ข้าพเจ้าจะถ่ายทอดการท่อเลื้อยให้คนอื่น ๆ ที่สนใจในคาบชุมนุม	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
20	ข้าพเจ้าขอเข้าไปศึกษาการท่อเลื้อย พื้นเมืองประเภทต่าง ๆ จากแหล่งสื่อออนไลน์	0	1	1	1	1	4	0.8	เหมาะสม
21	ข้าพเจ้าฝึกการท่อเลื้อยพื้นเมืองอีสานให้มีความสวยงามยิ่งขึ้น	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
22	ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะขอฝึกการท่อเลื้อยพื้นเมืองอีสานเพิ่มเติมจากปราชญ์ชาวบ้านในเวลาว่าง	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
23	ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะเป็นผู้ให้ความรู้การท่อเลื้อยในประเด็นต่าง ๆ ในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
เกี่ยวกับแนวโน้มพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการกระทำตนแบบอย่าง									
24	ข้าพเจ้าใช้ชีวิตอย่างมีสติเพราะนำข้อคิดจากการศึกษาวิถีชีวิตของคนในชุมชนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
25	ข้าพเจ้าเป็นคนตรงต่อเวลาเป็นแบบอย่างที่ดีให้คนอื่น ๆ หลังจากที่ข้าพเจ้าได้เรียน หลักสูตรการท่อเลื้อย	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
26	ข้าพเจ้าจะนำความรู้ที่ได้จากการเรียนหลักสูตรการท่อเลื้อยไปเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง	1	1	0	1	1	4	0.8	เหมาะสม
27	ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะประดิษฐ์สายเลื้อยแบบใหม่ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
28	ข้าพเจ้าจะสร้างความสามัคคีในโรงเรียน โดยใช้เวลาว่างจากการเรียนมารวมกลุ่มช่วยกันท่อเลื้อย	1	1	0	1	1	4	0.8	เหมาะสม
ผลรวมค่า IOC		0.97							

ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ในภาพรวมเท่ากับ 0.97 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์

ตาราง 17 ผลการประเมินความเหมาะสมค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC)
ของแบบประเมินทักษะปฏิบัติ

ข้อ ที่	รายการ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					ผล รวม	IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5			
1	การวัดด้านกระบวนการปฏิบัติงาน การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
2	ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
3	ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
4	เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติ	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
5	การวัดด้านคุณภาพของผลงานที่สำเร็จ ความสะอาดเรียบร้อย	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
6	ความประณีตสวยงาม	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
7	ความคิดสร้างสรรค์	0	1	1	1	1	4	0.8	เหมาะสม
8	ความถูกต้องสมบูรณ์	1	1	1	1	1	5	1	เหมาะสม
รวมเฉลี่ย								.975	

ผลการประเมินความเหมาะสมของแบบประเมินทักษะปฏิบัติ ตามความคิดเห็น
ของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80–1.00
และมีค่าเฉลี่ย IOC เท่ากับ .975 แสดงว่าแบบประเมินทักษะปฏิบัติที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม
สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีความน่าเชื่อถือ

ตาราง 18 ผลการประเมินประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสอบถามความพึงพอใจ
ต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ
โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ข้อที่	รายการ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					ผล รวม	IOC	สรุป ผล
		1	2	3	4	5			
1	ด้านเนื้อหา เนื้อหา มีความเหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
2	ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสม กับความสามารถของนักเรียน	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
3	เป็นประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ ใช้ได้ในชีวิตจริง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	การจัดเนื้อหาเหมาะสมกับเวลาเรียน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
6	นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นร่วมกัน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	นักเรียนได้อธิบายความรู้ให้สมาชิกคนอื่น ๆ ในห้องเรียนฟัง	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
8	นักเรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
9	นักเรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างสมาชิก เช่น การเป็นผู้นำและการแก้ปัญหา	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
10	ยินดีรับฟังข้อเสนอแนะจากครูและเพื่อน ๆ	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
11	กิจกรรมการเรียนรู้และสื่อ สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12	สื่อการเรียนรู้มีความหลากหลายน่าสนใจ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
13	สภาพห้องเรียนมีความเหมาะสมกับการเรียน การสอน	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
14	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					ผล รวม	IOC	สรุป ผล
		1	2	3	4	5			
15	ด้านการวัดและประเมินผล มีการแจ้งหลักเกณฑ์การวัด และประเมินผล ให้ผู้เรียนทราบก่อนเรียน	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
16	เครื่องมือการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
17	มีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นรายบุคคลและกลุ่ม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
18	คุณลักษณะของผู้สอน ครูมีการวางแผนและเตรียมการสอน	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
19	ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนโดยละความสามารถ (เก่ง ปานกลาง อ่อน) ได้อย่างเหมาะสม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
20	ครูให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลนักเรียน ในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
รวมเฉลี่ย								0.88	

ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม ความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80–1.00 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.88 และจากการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 แสดงให้เห็นว่า แบบสอบถามมีความเหมาะสมและมีความเชื่อมั่นในระดับสูง สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้อย่างน่าเชื่อถือ

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

ตาราง 19 ผลการประเมินความเหมาะสมหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณท์
จากเลื้อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

รายการประเมินตามองค์ประกอบของหลักสูตร	N = 5		ระดับความ เหมาะสม
	$\bar{x}$	S.D.	
1. ชื่อหลักสูตร			
1.1 มีความน่าสนใจ	4.80	.45	มากที่สุด
1.2 เหมาะสมกับระดับชั้นที่เปิดสอน	4.60	.55	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.70	.50	มากที่สุด
2. หลักการ และเหตุผล			
2.1 แสดงถึงความเป็นมา และความสำคัญของหลักสูตร	4.60	.55	มากที่สุด
2.2 แสดงให้เห็นถึงความตระหนักและจุดประกายแนวคิดแก่มุขชน และบุคลากรในสถานศึกษา	4.80	.45	มากที่สุด
2.3 สอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่น	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.73	.48	มากที่สุด
3. หลักการของหลักสูตร			
3.1 แสดงถึงงานที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ผลิตภัณท์จากเลื้อทอ เพื่อให้สอดคล้องกับ ศักยภาพด้านต่าง ๆ และผู้เรียนมีความรู้มีทักษะการปฏิบัติที่ดี จากเลื้อทอ	4.80	.45	มากที่สุด
3.2 มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตระหนักรักภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.40	.55	มาก
3.3 มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสนใจ มีความรู้ และเกิดทักษะ การปฏิบัติและประกอบอาชีพตามความสนใจ และผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะการปฏิบัติที่ดี จากเลื้อทอ	4.60	.55	มากที่สุด
3.4 เน้นการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของโรงเรียน และชุมชน	4.60	.55	มากที่สุด
3.5 มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.64	.51	มากที่สุด

ตาราง 19 (ต่อ)

รายการประเมินตามองค์ประกอบของหลักสูตร	N = 5		ระดับความเหมาะสม
	$\bar{x}$	S.D.	
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
4.1 สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.60	.55	มากที่สุด
4.2 กล่าวถึงความมุ่งหวังแก่ผู้เรียนอย่างชัดเจน	4.60	.55	มากที่สุด
4.3 คาดหวังในการพัฒนาทักษะ และความตระหนักภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้เรียน	4.60	.55	มากที่สุด
4.4 สามารถนำไปใช้ให้บรรลุจุดหมายได้จริง	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.65	.52	มากที่สุด
5. คำอธิบายรายวิชา			
5.1 ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	.45	มากที่สุด
5.2 ครอบคลุมสาระการเรียนรู้	4.80	.45	มากที่สุด
5.3 กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกสาระ	4.80	.45	มากที่สุด
5.4 นำไปจัดทำหน่วยการเรียนรู้ได้	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.80	.45	มากที่สุด
6. ผลการเรียนรู้			
6.1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุมพฤติกรรมผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ	4.60	.55	มากที่สุด
6.2 ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.60	.55	มากที่สุด
6.3 ใช้ภาษาสละสลวย ชัดเจน กระชับสามารถวัดได้	4.60	.55	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.60	.55	มากที่สุด
7. สาระการเรียนรู้			
7.1 ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และเจตคติ	4.60	.55	มากที่สุด
7.2 การกำหนดสาระการเรียนรู้มีความชัดเจน และครอบคลุมกับความต้องการของท้องถิ่น	4.60	.55	มากที่สุด
7.3 มีความเหมาะสมกับวัยนักเรียน	4.40	.55	มาก
ผลรวมรายด้าน	4.53	.55	มากที่สุด

ตาราง 19 (ต่อ)

รายการประเมินตามองค์ประกอบของหลักสูตร	N = 5		ระดับความเหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
8. โครงสร้างหลักสูตร			
8.1 กำหนดเวลาสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน	4.60	.55	มากที่สุด
8.2 กำหนดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับเวลา	4.60	.55	มากที่สุด
8.3 กำหนดทักษะการปฏิบัติสอดคล้องกับเวลา	4.60	.55	มากที่สุด
8.4 กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับหลักการวัดและประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐาน	4.60	.55	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.60	.55	มากที่สุด
9. หน่วยการเรียนรู้			
9.1 กำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ได้เหมาะสมและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.80	.45	มากที่สุด
9.2 ทุกหน่วยการเรียนรู้มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับผู้เรียนและเวลา	4.60	.55	มากที่สุด
9.3 ความเป็นไปได้ในการนำไปจัดทำแผนการเรียนรู้ได้จริง	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.73	.48	มากที่สุด
10. แนวทางการจัดการเรียนรู้			
10.1 ระบุการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	.45	มากที่สุด
10.2 มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติวิชา	4.80	.45	มากที่สุด
10.3 สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.80	.45	มากที่สุด
11. สื่อ และแหล่งเรียนรู้			
11.1 กำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัว	4.80	.45	มากที่สุด
11.2 กำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้	4.60	.55	มากที่สุด
11.3 กำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้	4.60	.55	มากที่สุด
11.4 มีความทันสมัยและสะดวกต่อการเรียนรู้	4.60	.55	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.65	.52	มากที่สุด

ตาราง 19 (ต่อ)

รายการประเมินตามองค์ประกอบของหลักสูตร	N = 5		ระดับความเหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
12. การวัด และประเมินผลการเรียนรู้			
12.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	.45	มากที่สุด
12.2 เน้นการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง	4.80	.45	มากที่สุด
12.3 มีเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ชัดเจน	4.80	.45	มากที่สุด
12.4 มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมทุกด้าน	4.69	.50	มากที่สุด

ตาราง 20 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือหลักสูตร

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					$(\bar{X})$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
	1	2	3	4	5			
1. แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้								
1.1 อธิบายการดำเนินการก่อนการใช้หลักสูตรที่เหมาะสม	5	5	5	5	5	5.00	.00	มากที่สุด
1.2 เป็นประโยชน์ในการนำหลักสูตรไปใช้	5	5	5	5	5	5.00	.00	มากที่สุด
1.3 เป็นแนวทางนำไปปฏิบัติ	4	4	5	4	5	4.40	.54	มาก
2. การจัดทำแผนการเรียนรู้								
2.1 มีรายละเอียดในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	.00	มากที่สุด
2.2 เป็นแนวทางในการนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	.00	มากที่สุด
3. แผนการจัดการเรียนรู้								
3.1 รูปแบบการสอนเหมาะสม	4	5	5	5	4	4.60	.54	มากที่สุด
3.2 แผนการจัดการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้จริง	5	4	5	5	5	4.80	.44	มากที่สุด
3.3 กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสอดคล้องกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ	5	5	5	5	5	5.00	.00	มากที่สุด
ผลรวม						4.85	.23	มากที่สุด

ตาราง 21 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	N = 5		ระดับความ เหมาะสม
	$\bar{x}$	S.D.	
1. สารสำคัญ			
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้	4.40	.55	มาก
1.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.60	.55	มากที่สุด
1.3 มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.40	.55	มาก
ผลรวมรายด้าน	4.50	.55	มาก
2. จุดประสงค์การเรียนรู้			
2.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.80	.45	มากที่สุด
2.2 ภาษาที่ใช้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.40	.55	มาก
2.3 ระบุพฤติกรรมที่ต้องการวัดได้อย่างชัดเจน	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.70	.48	มากที่สุด
3. สาระการเรียนรู้			
3.1 เหมาะสมกับเวลา	4.40	.55	มาก
3.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.60	.55	มากที่สุด
3.3 มีความยากง่ายพอเหมาะ	4.20	.45	มาก
3.4 น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน	4.80	.45	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.50	.50	มากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน			
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.60	.55	มากที่สุด
4.2 กิจกรรมเร้าความสนใจผู้เรียน	4.80	.45	มากที่สุด
4.3 เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้	4.60	.55	มากที่สุด
4.4 กิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายาก	4.80	.45	มากที่สุด
4.5 เน้นให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ มีส่วนรวม คนควา สำนวญ วิเคราะห์ และสรุปองค์ความรู้	4.40	.55	มาก
ผลรวมรายด้าน	4.64	.51	มากที่สุด

ตาราง 21 (ต่อ)

รายการประเมิน	N = 5		ระดับความ เหมาะสม
	$\bar{X}$	S.D.	
5. สื่อการเรียนรู้			
5.1 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการเรียนรู้	4.40	.55	มาก
5.2 ช่วยให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาได้เร็วขึ้น	4.60	.55	มากที่สุด
5.3 ช่วยให้นักเรียนมีความสามารถตามจุดประสงค์	4.80	.45	มากที่สุด
5.4 ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการควบคุมความวิตกกังวลของตนเอง	4.40	.55	มาก
ผลรวมรายด้าน	4.55	.52	มากที่สุด
6. การวัด และประเมินผล			
6.1 ใช้เครื่องมือวัดประเมินผลได้เหมาะสม	4.80	.45	มากที่สุด
6.2 วัดประเมินผลได้ครอบคลุมจุดประสงค์ที่ตั้งไว้	4.80	.45	มากที่สุด
6.3 มีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง	4.60	.55	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.73	.48	มากที่สุด
ผลรวมทุกด้าน	4.60	.51	มากที่สุด

ตาราง 22 คะแนนระหว่างเรียนตามหน่วยการเรียนรู้

คนที่	หน่วยที่ 1 (46)	หน่วยที่ 2 (36)	หน่วยที่ 3 (36)	หน่วยที่ 4 (36)	รวมทั้งหมด (154)
1	39	31	26	30	126
2	38	27	31	31	127
3	38	31	30	27	126
4	40	26	31	29	126
5	36	29	31	30	126
6	40	31	30	30	131
7	36	30	30	29	125
8	39	30	30	31	130
9	37	30	29	31	127
10	40	30	29	30	129
11	41	30	29	30	130
12	40	30	31	30	131
13	36	31	30	28	125
14	36	32	30	32	130
15	39	31	28	27	125
16	38	31	30	32	131
17	38	31	32	29	130
18	38	29	32	29	128
19	39	30	29	29	127
20	39	30	30	29	128
รวม	767	600	598	593	2,558
$\bar{x}$	38.35	30.00	29.90	29.65	127.90
ร้อยละ	83.37	83.33	83.06	82.36	83.05

ตาราง 23 ผลการวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังเรียนของนักเรียน
ที่เรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเลื้อยทอ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คนที่	คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (30 คะแนน)		t = test	Sig.(1-tailed)
	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน		
1	18	24	6.93	.000*
2	23	25		
3	26	27		
4	24	25		
5	25	26		
6	22	24		
7	20	24		
8	21	25		
9	23	25		
10	26	27		
11	24	26		
12	25	26		
13	22	24		
14	26	27		
15	25	26		
16	21	25		
17	24	26		
18	24	26		
19	22	25		
20	26	27		
รวม	467	510		
($\bar{X}$)	23.35	25.50		
S.D.	2.23	1.05		
ร้อยละ	77.83	85.00		

ตาราง 24 ผลการวิเคราะห์การประเมินทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียน

โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

นักเรียน คนที่	กระบวนการปฏิบัติงาน (คะแนนเต็ม 12)	คุณภาพของผลงานที่สำเร็จ (คะแนนเต็ม 12)	รวมคะแนน (24 คะแนน)
01	11	12	23
02	10	11	21
03	12	12	24
04	9	11	20
05	10	11	21
06	11	12	23
07	11	11	22
08	10	12	22
09	12	11	23
10	10	11	21
11	11	12	23
12	9	10	19
13	10	11	21
14	12	12	24
15	11	11	22
16	10	11	21
17	11	11	22
18	10	12	22
19	10	11	21
20	10	10	20
ผลรวม	210	435	435
$\bar{X}$	10.50	11.25	21.75
ร้อยละ	87.50	93.75	90.63

ตาราง 25 ผลการวิเคราะห์ความตระหนักรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง

ข้อ ที่	รายการประเมิน	N = 20		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
ความรู้สึกรู้เรื่องความภูมิใจ มีต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เชื่อมโยงถึง การทอเสื่อ				
1	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกภูมิใจที่ได้มีโอกาสศึกษาความเป็นมา ของการทอเสื่อ	4.80	.410	มากที่สุด
2	ข้าพเจ้ามีความภูมิใจที่ได้ลงมือปฏิบัติการทอเสื่อกับชุมชน	5.00	.000	มากที่สุด
3	ข้าพเจ้ามีความตื่นเต้นทุกครั้งที่ได้ลงมือย้อมสีเส้นผืน	4.70	.470	มากที่สุด
4	ข้าพเจ้ามีความภูมิใจที่ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเสื่อทอของโรงเรียน	5.00	.000	มากที่สุด
5	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกยินดีและภูมิใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับ เสื่อทอ	5.00	.000	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.90	.176	มากที่สุด
ความรู้สึกรู้เรื่อง การมองเห็นคุณค่า ที่มีต่อวัฒนธรรม ท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เชื่อมโยง ถึงการทอเสื่อ				
6	ข้าพเจ้าได้สืบค้นวิถีชีวิตของคนในชุมชนจนสามารถทอเสื่อได้	4.85	.366	มากที่สุด
7	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกและตื่นเต้นที่ได้ศึกษา วิถีชีวิตของคนในชุมชน เกี่ยวกับการทอเสื่อ	4.85	.366	มากที่สุด
8	ข้าพเจ้าคิดว่าจะนำข้อคิดที่ได้จากวิถีชีวิตของคนในชุมชน มาปรับใช้ ในชีวิตประจำวัน	5.00	.000	มากที่สุด
9	ข้าพเจ้าคิดว่าการทอเสื่อทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจในวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น	5.00	.000	มากที่สุด
10	ข้าพเจ้าสนใจที่จะศึกษาความเป็นวัฒนธรรมในท้องถิ่นเรื่องอื่น ๆ เพิ่มมากยิ่งขึ้น	4.80	.410	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.90	.102	มากที่สุด
ความรู้สึกรู้เรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เชื่อมโยงถึงการทอเสื่อ				
11	การทอเสื่อจะพัฒนาให้ข้าพเจ้าเป็นคนกล้าแสดงออกในทางที่ดี	5.00	.00	มากที่สุด
12	ข้าพเจ้าคิดว่าการทอเสื่อจะสามารถกลมเกลียวจิตใจให้มีความรัก และห่วงแหนในภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.50	.51	มากที่สุด
13	ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้ลงมือในการทอเสื่อ	4.80	.41	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.76	.26	มากที่สุด

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อ ที่	รายการประเมิน	N = 20		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
ความรู้สึกในเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เชื่อมโยงถึงการท่องเที่ยว				
11	การท่องเที่ยวจะพัฒนาให้ข้าพเจ้าเป็นคนกล้าแสดงออกในทางที่ดี	5.00	.00	มากที่สุด
12	ข้าพเจ้าคิดว่าการท่องเที่ยวจะสามารถกลมกลืนจิตใจให้มีความรักและหวงแหนในภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.50	.51	มากที่สุด
13	ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้ลงมือในการท่องเที่ยว	4.80	.41	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.76	.26	มากที่สุด
แนวโน้มถึงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงด้านการพูด				
14	ข้าพเจ้าจะชักชวนน้อง ๆ ในโรงเรียนมาเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว	5.00	.00	มากที่สุด
15	ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะชวนเพื่อน ๆ ไปสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวกับผู้มีความรู้หรือปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน	4.65	.48	มากที่สุด
16	ข้าพเจ้าจะบอกเล่าถึงวัฒนธรรมการท่องเที่ยวให้น้อง ๆ ฟัง	4.70	.47	มากที่สุด
17	ข้าพเจ้าจะชักชวนเพื่อน ๆ จัดนิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวพื้นเมือง	4.80	.41	มากที่สุด
18	ข้าพเจ้าจะชักชวนเพื่อนจัดแสดงผลงานการท่องเที่ยวในงานประเพณีหรืองานบุญของคนในชุมชน	5.00	.00	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.83	.14	มากที่สุด
เกี่ยวกับแนวโน้มของพฤติกรรมที่แสดงออกถึง ด้านการปฏิบัติตน				
19	ข้าพเจ้าจะถ่ายทอดการท่องเที่ยวให้น้อง ๆ ที่สนใจในคาบชุมนุม	4.80	.41	มากที่สุด
20	ข้าพเจ้าชอบเข้าไปศึกษาการท่องเที่ยวพื้นเมืองประเภทต่าง ๆ จากแหล่งสื่อออนไลน์	5.00	.00	มากที่สุด
21	ข้าพเจ้าฝึกการท่องเที่ยวพื้นเมืองอีสานให้มีความสวยงามยิ่งขึ้น	5.00	.00	มากที่สุด
22	ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะขอฝึกการท่องเที่ยวพื้นเมืองอีสานเพิ่มเติมจากปราชญ์ชาวบ้านในเวลาว่าง	5.00	.00	มากที่สุด
23	ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะเป็นผู้ให้ความรู้การท่องเที่ยวในประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน	4.85	.36	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.93	.09	มากที่สุด

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อ ที่	รายการประเมิน	N = 20		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
เกี่ยวกับแนวโน้มพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการกระทำตนแบบอย่าง				
24	ข้าพเจ้าใช้ชีวิตอย่างมีสติเพราะนำข้อคิดจากการศึกษาวิถีชีวิตของคนในชุมชนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	4.85	.36	มากที่สุด
25	ข้าพเจ้าเป็นคนตรงต่อเวลาเป็นแบบอย่างที่ดีให้ตนเอง ๆ หลังจาก ที่ข้าพเจ้าได้เรียนหลักสูตรการทอเสื้อ	5.00	.00	มากที่สุด
26	ข้าพเจ้าจะนำความรู้ที่ได้จากการเรียนหลักสูตรการทอเสื้อไปเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง	4.50	.51	มากที่สุด
27	ถ้ามีโอกาสข้าพเจ้าจะประดิษฐ์ลายเสื้อแบบใหม่ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน	4.80	.41	มากที่สุด
28	ข้าพเจ้าจะสร้างความสามัคคีในโรงเรียนโดยใช้เวลารว่างจากการเรียนมารวมกลุ่มช่วยกันทอเสื้อ	5.00	.00	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.83	.18	มากที่สุด
ผลรวมทุกด้าน		4.86	.13	มากที่สุด

ตาราง 26 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนด้วยหลักสูตรรายวิชา
เพิ่มเติม เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากเสื่อทอ โรงเรียนบ้านแป้นสามัคคีราษฎร์บำรุง
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ข้อ ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านเนื้อหา				
1.1	จัดเนื้อหาดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียน และมีความเหมาะสมกับ ระดับชั้นของนักเรียน	4.80	.41	มากที่สุด
1.2	ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน	5.00	.00	มากที่สุด
1.3	เป็นประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง	4.70	.47	มากที่สุด
1.4	การจัดเนื้อหาเหมาะสมกับเวลาเรียน	5.00	.00	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.87	.12	มากที่สุด
2. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้				
2.1	นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน	5.00	.00	มากที่สุด
2.2	นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็นร่วมกัน	4.85	.36	มากที่สุด
2.3	นักเรียนได้อธิบายความรู้ให้สมาชิกคนอื่น ๆ ในห้องเรียนฟัง	4.85	.36	มากที่สุด
2.4	นักเรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์	5.00	.00	มากที่สุด
2.5	นักเรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างสมาชิก เช่น การเป็นผู้นำ และการแก้ปัญหา	5.00	.00	มากที่สุด
2.6	ยินดีรับฟังข้อเสนอแนะจากครูและเพื่อน ๆ	4.80	.41	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.91	.08	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนรู้และสื่อ				
3.1	สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	5.00	.00	มากที่สุด
3.2	สื่อการเรียนรู้มีความหลากหลายน่าสนใจ	4.50	.51	มากที่สุด
3.3	สภาพห้องเรียนมีความเหมาะสมกับการเรียนการสอน	4.80	.41	มากที่สุด
3.4	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม	5.00	.00	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.82	.20	มากที่สุด

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4. ด้านการวัดและประเมินผล				
4.1	มีการแจ้งหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้ผู้เรียนทราบก่อนเรียน	4.65	.48	มากที่สุด
4.2	เครื่องมือการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	4.70	.47	มากที่สุด
4.3	มีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคลและกลุ่ม	4.80	.41	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.71	.24	มากที่สุด
5. คุณลักษณะของผู้สอน				
5.1	ครูมีการวางแผนและเตรียมการสอน	5.00	.00	มากที่สุด
5.2	ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนโดยวัดความสามารถ (เก่ง ปานกลาง อ่อน) ได้อย่างเหมาะสม	4.80	.41	มากที่สุด
5.3	ครูให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลนักเรียนในการเรียนรู้ อย่างทั่วถึง	5.00	.00	มากที่สุด
ผลรวมรายด้าน		4.93	.13	มากที่สุด
ผลรวมทุกด้าน		4.86	.13	มากที่สุด

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	พระมหาภัสร์ดา ลอยพิลา (ฐานรโต)
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 27 เดือน กุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2528
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	วัดบูรพาราม ตำบลบ้านแป้น อำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร
ตำแหน่งปัจจุบัน	เจ้าอาวาสวัดบูรพาราม
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนท่าศาลาราชภัฏวิทยา อำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2546	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร
พ.ศ. 2556	นักธรรมชั้นเอก สำนักเรียนคณะจังหวัดสมุทรสาคร
พ.ศ. 2560	ปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) สาขาวิชาการสอน พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. 2567	เปรียญธรรม 3 ประโยค สำนักเรียนคณะจังหวัดสมุทรสาคร
พ.ศ. 2569	ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสมุทรสาคร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2553	ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนท่าศาลาราชภัฏวิทยา อำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร
พ.ศ. 2558	เจ้าอาวาสวัดบูรพาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดสมุทรสาคร